ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ

ਬਨਾਮ

ਆਲ ਦਿਮਾਸਾ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਯੂਨੀਅਨ,

ਦੀਮਾ-ਹਸਾਓ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਹੋਰ

(2018 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 10720)

03 ਜੁਲਾਈ, 2019

[ਅਸ਼ੋਕ ਭੂਸ਼ਣ ਅਤੇ ਕੇ. ਐੱਮ. ਜੋਸੇਫ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਨੈਸ਼ਨਲ ਗ੍ਰੀਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਐਕਟ, 2010: ss.14, 15 ਅਤੇ 16 - ਨੈਸ਼ਨਲ ਗ੍ਰੀਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ (NGT) ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ - NGT ਦੁਆਰਾ ਮਾਈਨਿੰਗ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ - ਕੀ NGT ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ss.14, 15 ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸਨ। ਅਤੇ NGT ਐਕਟ, 2010 ਦੇ 16 - ਆਯੋਜਤ: 17.4.2014 ਨੂੰ 2014 ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ O.A.73 ਨੂੰ ਦਾਖਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ NGT ਦੁਆਰਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ - ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਦੋਸ਼ ਸਨ ਜੋ ਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉਪਚਾਰਕ ਉਪਾਵਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮਾਹਰ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ, ਰਾਜ ਦੇ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਉਚਿਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਉਪਚਾਰਕ ਉਪਾਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ - ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕੋਲਾ ਮਾਈਨਿੰਗ ਕਾਰਨ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੇ ਵਿਗਾੜ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ - ਇਹ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਕਾਰਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਈ ਹੈ। ਜਲ (ਰੋਕਥਾਮ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ) ਐਕਟ, 1974, ਹਵਾ (ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ) ਐਕਟ, 1981 ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ (ਸੁਰੱਖਿਆ) ਐਕਟ, 1986 ਸਮੇਤ NGT ਐਕਟ, 2010 ਦੀ ਅਨੁਸੂਚੀ I ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ - ਵਿੱਚ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ ਅਰਜ਼ੀ NGT ਲਈ s.14 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਸੀ - s.14 ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ 1 ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦੋਵੇਂ ਭਾਗ, ਜੋ ਕਿ (i) ਵਾਤਾਵਰਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਹੈ ਅਤੇ (ii) ਅਜਿਹੇ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਨੁਸੂਚੀ I ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ - NGT ਨੇ 17.04.2014 ਨੂੰ 2014 ਦੇ O.A.No.73 ਵਿੱਚ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਾਜ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ ਸਮੇਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਮੇਟੀਆਂ ਤੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਮੰਗੀਆਂ

ਸਨ - ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕੋਲਾ ਮਾਈਨਿੰਗ ਦੁਆਰਾ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿੱਚ ਵਿਗਾੜ ਦੀ ਬਜਾਏ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਮੌਜੂਦ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਾਹਰਾਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ, ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ ਨੇ ਸਤੰਬਰ, 1992 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤੀ, ਐਨਜੀਟੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕਾਟਕੇ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ, ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿੱਚ ਵਿਗਾੜ ਪਾਣੀ, ਹਵਾ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਸਤਹ ਸਾਬਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ - ਇਸ ਲਈ, ਵਾਤਾਵਰਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲਾਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚੀ I ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਦੋਸ਼ ਸਨ - ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਤੱਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ NGT ਕੋਲ ਕੇਸ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਅਤੇ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਆਦੇਸ਼ - ਵਾਤਾਵਰਣ ਸੰਬੰਧੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਰਾਜ ਨੂੰ ਸਹਾਇਕ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਰੁਕਾਵਟ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ - ਰਾਜ ਲਈ ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਕਿ NGT ਨੇ 2014 ਦੇ O.A.N.73 ਦੇ ਮਨੋਰੰਜਕ ਵਿੱਚ ss.14 ਅਤੇ 15 ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ - ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ - ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਭਾਰਤ - ਆਰਟ.48A - ਜਲ (ਰੋਕਥਾਮ ਅਤੇ ਕੰਟਰੋਲ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ) ਐਕਟ, 1974 - ਹਵਾ (ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਅਤੇ ਕੰਟਰੋਲ) ਐਕਟ, 1981 - ਵਾਤਾਵਰਣ (ਸੁਰੱਖਿਆ) ਐਕਟ, 1986 I

ਨੈਸ਼ਨਲ ਗ੍ਰੀਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਐਕਟ, 2010: s.19(1) - Or.26 r.10A CPC ਦੇ ਤਹਿਤ, ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ ਵਿਗਿਆਨਕ ਜਾਂਚ ਲਈ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ - ਇਸ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ NGT ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ - NGT ਦੁਆਰਾ ਮਾਹਿਰਾਂ ਨੂੰ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ r.10A ਦੇ ਚਾਰ ਕੋਨਿਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗ੍ਰੀਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ NGT ਐਕਟ - r.24 ਦੇ s.19(1) ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ Or.21 r.10A ਦੀਆਂ ਸਖ਼ਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹੈ। (ਅਭਿਆਸ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ) ਨਿਯਮ, 2011 ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਂ ਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਤ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਜਾਂ ਮੁਨਾਸਬ ਹੋਵੇ - ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਐਨਜੀਟੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਕੋਈ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ ਤੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ - ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ, 1908 - ਜਾਂ.26 ਆਰ.10ਏ - ਕਮਿਸ਼ਨ/ਕਮੇਟੀ - ਨੈਸ਼ਨਲ ਗ੍ਰੀਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ (ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ ਐਂਡ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ) ਨਿਯਮ, 2011 - ਆਰ.24 I

ਜ਼ਮੀਨੀ ਕਾਨੂੰਨ: ਭੂਮੀ ਕਾਰਜਕਾਲ ਪ੍ਰਣਾਲੀ - ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੇ ਪਹਾੜੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ - ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੇ ਪਹਾੜੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਜਾਂ ਤਾਂ ਨਿੱਜੀ ਜਾਂ ਭਾਈਚਾਰਕ ਮਲਕੀਅਤ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ

ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ - , ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਮੁਦਾਏ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਕੋਲ ਸਤਹੀ ਅਤੇ ਉਪ-ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੋਵੇਂ ਹਨ - ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਕੋਲ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਖਣਿਜਾਂ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਹੈ - ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ - ਧਾਰਾ 244, ਉਪ ਧਾਰਾ (2)) - ਖਾਣਾਂ ਅਤੇ ਖਣਿਜ।

ਖਾਣਾਂ ਅਤੇ ਖਣਿਜ ਵਿਕਾਸ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1957: ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਅਨੁਸੂਚੀ VI ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਬਾਇਲੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ 1957 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ - ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਅਨੁਸੂਚੀ VI ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕਬਾਇਲੀ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ। ਮੇਘਾਲਿਆ ਦਾ - ਅਨੁਸੂਚੀ VI ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੇ ਪਹਾੜੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਐਕਟ, 1957 ਦੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਸੰਕੇਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ - 31 ਮਾਰਚ, 2013 ਨੂੰ ਖਤਮ ਹੋਏ ਸਾਲ ਲਈ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕੰਪਟਰੋਲਰ ਅਤੇ ਆਡੀਟਰ ਜਨਰਲ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ, 1957 ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਖਾਣਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਖਣਿਜਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਗੂ ਹੈ - ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਨੁਸੂਚੀ VI ਦੇ ਪੈਰਾ 12ਏ (ਬੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਸੰਸਦ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਐਕਟ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ, ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿ ਇਹ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੇ ਇੱਕ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਜਾਂ ਇੱਕ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਅਪਵਾਦਾਂ ਜਾਂ ਸੋਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਜਿਹੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਜਾਂ ਖੇਤਰ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਕਿਸੇ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਹ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦੱਸ ਸਕਦਾ ਹੈ - ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਛੇਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੇ ਪਹਾੜੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਐਕਟ, 1957 ਦੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਸੰਕੇਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ - ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ - ਅਨੁਸੂਚੀ VI, ਪੈਰਾ 12A ਉਪ- ਧਾਰਾ (ਬੀ) - ਮਾਈਨਸ ਐਕਟ, 1952।

ਮਾਈਨਜ਼ ਐਂਡ ਮਿਨਰਲਜ਼ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1957: ਮਾਈਨਿੰਗ ਨੀਤੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨਕ ਯੋਗਤਾ - ਨੀਤੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਨੂੰ NGT ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ - ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ - ਰੱਖੀ ਗਈ: ਮੇਘਾਲਿਆ ਮਾਈਨਜ਼ ਐਂਡ ਮਿਨਰਲਜ਼ ਪਾਲਿਸੀ, 2012 ਅਤੇ ਕੋਲਾ ਖਣਨ ਦੇ ਡਰਾਫਟ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਖਣਨ ਅਤੇ ਭੂ-ਵਿਗਿਆਨ ਵਿਭਾਗ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ - 2012 ਦੀ ਨੀਤੀ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਲਈ ਵਿਚਾਰਨ ਵਾਲੀ ਰੈਗੂਲੇਟਰੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ - ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਵਿਗਿਆਨਕ ਖਣਨ ਬਾਰੇ ਦੱਸੇ ਗਏ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ - ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਐੱਮ.ਐੱਮ.ਡੀ.ਆਰ. ਐਕਟ, 1957 ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਐਂਟਰੀ 23 ਸੂਚੀ II ਦੇ ਅਧੀਨ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ

ਦੀ ਵਿਧਾਨਕ ਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ - ਹਾਲਾਂਕਿ, ਐੱਮ.ਐੱਮ.ਡੀ.ਆਰ. ਐਕਟ, 1957 ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਐੱਮ.ਸੀ. ਨਿਯਮ, 1960 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਕਈ ਵਿਧਾਨਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ/ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹਨ। ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ - ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਸੰਸਦੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਰਾਜ ਨੂੰ ਕੁਝ ਵਿਧਾਨਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰਾਜ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਨੀਤੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਕੋਈ ਘਾਟ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਇਹ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਮਾਈਨਿੰਗ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਐਕਟ, 1957 ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ - ਮਾਈਨਿੰਗ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਈ ਹੋਰ ਪਹਿਲੂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਦੀ ਮੁੜ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਅਤੇ ਬਹਾਲੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ, ਜਿਸ ਲਈ ਵੀ, ਇੱਕ ਨੀਤੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ - 2012 ਦੀ ਨੀਤੀ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਐਨਜੀਟੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ - NGT ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ, ਇਹ 2015 ਦੇ ਦਿਸ਼ਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਖਰੜਾ ਸੀ, ਜੋ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ - ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਮਾਈਨਿੰਗ ਨੀਤੀ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ NGT ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ - ਹਾਲਾਂਕਿ, ਰਾਜ ਆਪਣੀ ਮਾਈਨਿੰਗ ਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਇਸਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ MMDR ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਐਕਟ, 1957 ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮ - ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ - ਖਣਿਜ ਰਿਆਇਤ ਨਿਯਮ, 1960।

ਮਾਈਨਜ਼ ਐਂਡ ਮਿਨਰਲਜ਼ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1957: s.4(1) - ਕੀ ਕਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਖਣਿਜਾਂ ਨੂੰ ਜਿੱਤਣ ਲਈ ਲੀਜ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਤੱਕ ਨਿੱਜੀ ਮਲਕੀਅਤ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ/ਸਮੁਦਾਇਕ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਕੋਲੇ ਦੀ ਮਾਈਨਿੰਗ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ - ਹੋਲਡ: ਮਾਈਨਿੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਮੇਘਾਲਿਆ ਦੇ ਪਹਾੜੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿੱਜੀ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਸੰਚਾਲਨ, ਐੱਮਐੱਮਡੀਆਰ ਐਕਟ, 1957 ਅਤੇ ਨਿਯਮ, 1960 - ਖਣਿਜ ਰਿਆਇਤ ਨਿਯਮ, 1960 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਮਾਈਨਜ਼ ਐਂਡ ਮਿਨਰਲਜ਼ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1957: ਕੀ ਖਣਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਅਲਾਟ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦਾਂ ਕੋਲ ਹੈ - ਹੋਲਡ: ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਕੋਲ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਦੇਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਈ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਖਣਿਜਾਂ ਨੂੰ ਜਿੱਤਣ ਲਈ 1957 ਐਕਟ ਅਤੇ ਖਣਿਜ ਰਿਆਇਤ ਨਿਯਮ,

1960 - ਖਾਸੀ ਹਿੱਲਜ਼ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ (ਗੈਰ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਵਪਾਰ) ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ, 1954 - ਸੰਯੁਕਤ ਖਾਸੀ ਜੈਂਤੀਆ ਹਿਲਸ ਆਟੋਨੋਮਸ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ (ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਐਂਡ ਕੰਟਰੋਲ ਆਫ ਫਾਰੈਸਟ) ਨਿਯਮ, 1960 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। - ਖਾਸੀ ਹਿਲਸ ਆਟੋਨੋਮਸ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ (ਗੈਰ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਵਪਾਰ) ਨਿਯਮ, 1959,

ਮਾਈਨਜ਼ ਐਂਡ ਮਿਨਰਲਜ਼ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1957: ਕੀ 17.04.2014 ਦਾ ਐੱਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਦਾ ਹੁਕਮ ਖਣਨ 'ਤੇ ਪੂਰਨ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਸਥਾਈ ਹੈ - ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ: ਕੁਦਰਤੀ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦੀ ਹੈ - ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਧੀਆ ਸੰਤੁਲਨ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕੁਦਰਤੀ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਸੰਭਾਲ ਅਤੇ ਸੰਭਾਲ - 17.04.2014 ਦੇ NGT ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ, ਪੂਰੇ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਰੈਟ ਹੋਲ ਮਾਈਨਿੰਗ/ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਈਨਿੰਗ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਈ ਗਈ ਸੀ - 2014 ਦੇ OA ਨੰਬਰ 73 ਵਿੱਚ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਲੋੜੀਂਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਸਮੇਤ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸਨ ਜੋ ਸਾਬਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕੋਲਾ ਮਾਈਨਿੰਗ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨੂੰ ਖਰਾਬ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ - NGT ਨੇ ਸਾਰੀਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਿਤੀ 17.04.2014 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ - NGT ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਪਾਬੰਦੀ ਹੁਕਮ.

ਮਾਈਨਜ਼ ਐਂਡ ਮਿਨਰਲਜ਼ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1957: ਕੀ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕੋਲੇ ਦੀ ਖੁਦਾਈ 'ਤੇ ਐੱਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪੂਰਨ ਪਾਬੰਦੀ ਰਾਜ ਅਤੇ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਖਾਲੀ/ਸੋਧੇ ਜਾਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ - ਆਯੋਜਿਤ: ਆਦਿਵਾਸੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹਨ ਜੋ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਕੋਲੇ ਦੀ ਖੁਦਾਈ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਉਹ ਆਪਣੀ ਕਾਫ਼ੀ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਕਮਾਉਂਦੇ ਹਨ - ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਮੇਘਾਲਿਆ ਦੇ ਪਹਾੜੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਜਾਂ ਹੋਰ ਮਾਲਕਾਂ ਦੁਆਰਾ 1957 ਦੇ ਐਕਟ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮਾਈਨਿੰਗ ਕਾਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। , 1960, NGT ਦਾ 17.04.2014 ਦਾ ਪਾਬੰਦੀ ਆਰਡਰ ਮਾਈਨਿੰਗ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਦੇ ਇਸ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗਾ - ਪਾਬੰਦੀ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕੋਲਾ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲਈ ਹੈ ਜੋ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਵੈਧ ਅਤੇ ਵੈਧ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। 1957 ਐਕਟ ਅਤੇ 1960 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਈਨਿੰਗ - ਖਣਿਜ ਰਿਆਇਤ ਨਿਯਮ, 1960।

ਖਣਿਜ ਰਿਆਇਤ ਨਿਯਮ, 1960: ਅਧਿਆਇ V - ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਅਤੇ ਅਥਾਰਟੀ/ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦੇਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ, ਜੋ ਅਜਿਹੀ ਲੀਜ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਹੈ - ਰੱਖੀ ਗਈ: ਨਿਯਮ, 1960, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਧਿਆਇ V, ਖਣਿਜਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਧਾਨਿਕ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ। , ਜੋ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨਿੱਜੀ ਮਾਲਕ ਜਾਂ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਮਾਲਕ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਇਹ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੋ ਕੋਈ ਵੀ ਅਰਜ਼ੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕੋਈ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਨਿੱਜੀ ਮਾਲਕ ਜਾਂ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਮਾਲਕ ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਲਈ ਲੀਜ਼ ਦੇਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਵਾਲੇ ਖਣਿਜਾਂ ਦੀ ਖੁਦਾਈ।

ਖਣਿਜ ਰਿਆਇਤ ਨਿਯਮ, 1960: ਅਧਿਆਇ IV ਅਤੇ ਅਧਿਆਇ V - ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ - ਅਧਿਆਇ IV ਉਸ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਖਣਨ ਲੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਖਣਿਜ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਹਨ ਅਤੇ ਅਧਿਆਇ V ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੰਭਾਵੀ ਲਾਇਸੈਂਸ ਜਾਂ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਖਣਿਜ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ - ਅਧਿਆਇ IV ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਅਤੇ ਲੀਜ਼ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਲਈ ਦਰਖਾਸਤ ਦੇਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਤੇ ਢੰਗ ਅਧਿਆਇ V ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਸਿਵਾਏ ਇਸ ਦੇ ਕਾਰਨ r.45(i) ਅਧਿਆਇ IV ਦੇ ਤਹਿਤ r.27 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਧਿਆਇ V ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ

ਖਣਿਜ ਰਿਆਇਤ ਨਿਯਮ, 1960: ਅਧਿਆਇ V - ਕੀ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦਾ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੇ ਪਹਾੜੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿੱਜੀ ਮਾਲਕੀ/ਸਮੁਦਾਇਕ ਮਲਕੀਅਤ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਕੋਲੇ ਦੀ ਖੁਦਾਈ 'ਤੇ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਿਯੰਤਰਣ ਹੈ - ਆਯੋਜਤ: ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਕੋਲ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਕੋਲੇ ਦੀ ਕੋਈ ਮਾਈਨਿੰਗ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸਿਵਾਏ ਜਦੋਂ ਨਿਯਮ, 1960 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ - s.13(2)(f) ਅਤੇ ਨਿਯਮ, 1960 ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਵਿਧਾਨਕ ਸਕੀਮ, ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਦੀ ਗਰਾਂਟ ਬਾਰੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜ਼ਮੀਨ ਦੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ, ਅਰਥਾਤ, ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਖਣਿਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਖਣਿਜ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ - ਖਾਣਾਂ ਅਤੇ ਖਣਿਜ ਵਿਕਾਸ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1957 - s.13(2)(f).

ਖਾਣਾਂ ਅਤੇ ਖਣਿਜ: NGT ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ - ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ - ਕੀ NGT ਕੋਲ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ, NGT ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ, ਸਟੋਰੇਜ਼/ਆਵਾਜਾਈ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਨ

ਲਈ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਸੀ; ਖਣਿਜਾਂ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਕਾਰਜ ਯੋਜਨਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਕੀ NGT ਨੇ ਫੰਡ ਦੇ ਗਠਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਮੇਘਾਲਿਆ ਵਾਤਾਵਰਣ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਬਹਾਲੀ ਫੰਡ - ਆਯੋਜਿਤ: ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ NGT ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਕੋਈ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਕਮੇਟੀ ਤੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ - NGT ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਫੰਡ ਗਠਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, "ਮੇਘਾਲਿਆ ਵਾਤਾਵਰਣ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਬਹਾਲੀ ਫੰਡ" - NGT ਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਤ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਯਮ 24 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ - ਨਿਰਦੇਸ਼ ਫੰਡ ਗਠਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਚਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ - ਨੈਸ਼ਨਲ ਗ੍ਰੀਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਐਕਟ, 2010।

ਖਾਣਾਂ ਅਤੇ ਖਣਿਜ: NGT ਦੀਆਂ ਨਿਆਂਇਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ - ਕੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਕੇ NGT ਨੇ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਿਆਂਇਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਸੌਂਪੀਆਂ ਹਨ - ਆਯੋਜਿਤ: ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਜਿੱਥੇ NGT ਨੇ ਰਿਪੋਰਟ ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਸਨ, ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਸਨ। ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਠਾਏ ਗਏ ਵਾਤਾਵਰਣ ਸੰਬੰਧੀ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ - ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ, ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਗਠਨ ਨੂੰ ਐਨਜੀਟੀ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਿਆਂਇਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਾ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ - 31.08 ਨੂੰ ਐਨਜੀਟੀ ਦੁਆਰਾ ਕਾਟਕੇ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 2018 - ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਕਾਰਜ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਸਨ ਜੋ NGT ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਸਨ - ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ, NGT ਨੇ ਮਿਤੀ 31.08.2018 ਦੇ ਆਪਣੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਕਾਰਜ ਯੋਜਨਾ ਅਤੇ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਈ. -ਮੇਲ - ਐਨਜੀਟੀ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਚੁੱਕੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਕਦਮਾਂ 'ਤੇ ਪੂਰਾ ਨਿਯੰਤਰਣ ਰੱਖਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਦਾ ਸੀ - ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਐਨਜੀਟੀ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਿਆਂਇਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਯੋਗ ਨਹੀਂ - ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ NGT ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲੰਬਿਤ ਮਾਮਲਾ NGT ਦੇ ਸਿੱਧੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਧੀਨ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਕਮੇਟੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਵਧਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ NGT ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਠੀਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ - ਨੈਸ਼ਨਲ ਗ੍ਰੀਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਐਕਟ, 2010.

ਖਾਣਾਂ ਅਤੇ ਖਣਿਜ: ਕੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 244(2) ਅਤੇ ਧਾਰਾ 275(1) ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚੀ VI - ਅਨੁਸੂਚੀ VI ਦੇ ਪੈਰਾ 3 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਬਾਇਲੀ ਖੇਤਰਾਂ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ

ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਘੇਰਦਾ ਹੈ - ਅਨੁਸੂਚੀ VI ਦਾ ਪੈਰਾ 3 ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਗਿਣਦਾ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕੌਂਸਲ ਅਤੇ ਖੇਤਰੀ ਕੌਂਸਲ - ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਤੇ ਖੇਤਰੀ ਕੌਂਸਲਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਪੈਰਾ 3 ਦੇ ਤਹਿਤ ਗਿਣੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ - ਐੱਨਜੀਟੀ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਕੱਢੇ ਗਏ ਖਣਿਜਾਂ ਦੀ ਢੋਆ-ਢੁਆਈ ਲਈ ਕਮੇਟੀ ਗਠਿਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਸਮਾਂਬੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਲਈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਓ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜਾਂ ਖੇਤਰੀ ਕੌਂਸਲਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਕਾਰਜ ਯੋਜਨਾ NGT ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਅਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕੋਲਾ ਮਾਈਨਿੰਗ ਨੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ - ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਤੇ ਖੇਤਰੀ ਕੌਂਸਲਾਂ ਨੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਜਾਂ ਇਸ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੁਆਰਾ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ - ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਤੇ ਖੇਤਰੀ ਕੌਂਸਲਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਸੁਤੰਤਰ ਹਨ ਅਤੇ ਐਨਜੀਟੀ ਦੁਆਰਾ ਗਠਿਤ ਕਮੇਟੀ ਸਿਰਫ ਇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਵਾਤਾਵਰਣ ਦਾ ਵਿਗਾੜ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕੋਲਾ ਮਾਈਨਿੰਗ - ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਜਾਂ NGT ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਤੇ ਖੇਤਰੀ ਕੌਂਸਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਬਾਇਲੀ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ - ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ - ਆਰਟਸ.244(2), 275(1) /

ਖਾਣਾਂ ਅਤੇ ਖਣਿਜ: ਕੀ NGT ਦੇ 04.01.2019 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ 100/- ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਜਮ੍ਹਾ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਸਥਾਈ ਹੈ - NGT ਨੇ 04.01.2019 ਦੇ ਆਪਣੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਨੂੰ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਜਮ੍ਹਾ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ ਨਾਲ .100 ਕਰੋੜ, ਜੋ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਖਰਚ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਸਨ - ਇਸ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਨੇ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ - ਰੱਖੀ: ਉਹ ਰਕਮ, ਜੋ NGT ਦੁਆਰਾ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਜਮ੍ਹਾ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਰਾਜ 'ਤੇ ਨਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਜੁਰਮਾਨਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ - ਇਹ ਰਕਮ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਜਮ੍ਹਾ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ - ਉਕਤ ਰਕਮ ਨੂੰ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਰਕਮ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ - ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਮਾਲੀਏ ਦੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੀਮਤ ਸਰੋਤ ਅਤੇ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਵਿੱਤੀ ਸਰੋਤਾਂ ਅਤੇ ਬਜਟ ਰਾਸ਼ੀ ਤੋਂ 100 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਵਾਧੂ ਬੋਝ ਪਾਉਣਾ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਲਈ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ - ਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ NGT ਮਿਤੀ 04.01.2019 ਨੂੰ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸੰਸ਼ੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਨੂੰ MEPRF ਵਿੱਚ ਪਈ ਰਕਮ ਤੋਂ ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ ਨੂੰ 100 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ

ਹੈ - ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ 100 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੇਗਾ। ਕਰੋੜਾਂ ਸਿਰਫ ਵਾਤਾਵਰਨ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ।

ਖਾਣਾਂ ਅਤੇ ਖਣਿਜ ਵਿਕਾਸ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1957: ss.4(1), 21 – ਕੋਲਾ – ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਨਿਵਾਸ – ਕੀ NGT ਦਾ 31.03.2016 ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੈ ਕਿ 15.05.2016 ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਬਾਕੀ ਬਚਿਆ ਸਾਰਾ ਕੋਲਾ ਟਿਕਾਊ ਹੈ – 31.03.2016 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ, NGT ਨੇ 15.05.2016 ਤੱਕ ਕੋਲੇ ਦੀ ਢੋਆ-ਢੁਆਈ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਧੀਨ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ 15.05.2016 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੋਲੇ ਦੀ ਢੋਆ-ਢੁਆਈ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਜਿਸ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਬਾਕੀ ਬਚਿਆ ਹੈ। ਕੋਲਾ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ - 31.03.2016 ਦੇ NGT ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ - ਆਯੋਜਿਤ: ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੇ ਪਹਾੜੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਦੇ ਕੋਲਾ ਮਾਈਨਿੰਗ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸੀ - The ਪੂਰੀ ਮਾਈਨਿੰਗ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਐਕਟ, 1957 ਦੇ ਸ.4(1) ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦ. ਕੋਲੇ ਦੀ ਮਾਈਨਿੰਗ 'ਤੇ ਭੁਗਤਾਨ ਯੋਗ ਰਾਇਲਟੀ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਜੁਰਮਾਨੇ ਵਜੋਂ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ - ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਐਸ.21(5) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਠਾਏ ਗਏ ਖਣਿਜਾਂ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ, ਜਾਂ, ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਕੀਮਤ , ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਕਿਰਾਇਆ, ਰਾਇਲਟੀ ਜਾਂ ਟੈਕਸ ਵੀ ਵਸੂਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਇਹ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜ਼ੁਰਮਾਨੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ s.21(5) ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੇ - NGT ਨੇ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੋਲਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਹੋਵੇਗਾ - ਖਣਿਜ ਦੀ ਰਿਕਵਰੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸ.21(5) ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਖਣਿਜਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦਾ ਮਲਕੀਅਤ ਅਧਿਕਾਰ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 21(5) ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਜ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਖਣਿਜ ਨੂੰ ਮੁੜ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ - ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, 15.05.2016 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਪਿਆ ਕੋਲਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕੋਲੇ ਦਾ ਮਾਲਕ ਜਾਂ ਕੋਲੇ ਦੀ ਖੁਦਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਕਰੇਗਾ। ਖਣਿਜਾਂ ਵਿੱਚ ਮਲਕੀਅਤ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਜੋ ਗੁਆਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ।

ਖਾਣਾਂ ਅਤੇ ਖਣਿਜ: ਕੋਲਾ - ਕੀ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਅਤੇ ਅਣ-ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤੇ ਕੋਲੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਮੇਘਾਲਿਆ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਿਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਲਿਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ

ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ - ਅਜਿਹੇ ਕੋਲੇ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਵਿਧੀ ਅਪਣਾਈ ਜਾਵੇਗੀ - ਰੱਖਿਆ: ਕੋਲਾ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਖਣਿਜ ਹੈ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉਦਯੋਗਾਂ ਲਈ ਉਪਯੋਗੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ, ਕੱਢੇ ਗਏ ਕੋਲੇ ਦੇ ਢੁਕਵੇਂ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦਾ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵ ਹੈ - ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਪਏ ਪੂਰੇ ਕੱਢੇ ਗਏ ਕੋਲੇ ਨੂੰ ਕੋਲ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਟਿਡ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇਕਾਈ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਆਪਣੀ ਆਮ ਵਿਧੀ ਅਨੁਸਾਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਨਿਪਟਾਰੇ - ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਪਏ ਸਾਰੇ ਨਿਕਾਸੀ ਕੋਲੇ ਲਈ, ਇਹ ਰਾਜ ਹੈ, ਜੋ ਕੋਲੇ ਦਾ ਰਿਸੀਵਰ-ਕਮ-ਕਸਟਡੀਅਨ ਹੈ - ਰਾਜ ਨੇ ਮਾਤਰਾਵਾਂ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਸਮੇਤ ਉਕਤ ਚਾਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਏ ਕੋਲੇ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਕੋਲ ਮੌਜੂਦ ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਵੇਰਵੇ, ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਲ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਟਿਡ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਕੇ, ਕਾਟਕੇ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਢੰਗ ਅਤੇ ਢੰਗ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਪੂਰਾ ਕੋਲਾ ਕੋਲ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਟਿਡ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਤੇ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ - ਕੋਲ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਟਿਡ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਮਾਈਨਿੰਗ ਅਤੇ ਭੂ-ਵਿਗਿਆਨ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਨੂੰ ਕੋਲ ਇੰਡੀਆ ਨੂੰ ਕੋਲੇ ਦੀ ਆਵਾਜਾਈ ਅਤੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦੇਣ ਲਈ ਕਾਟਕੇ ਕਮੇਟੀ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਕੋਲ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਟਿਡ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਪਟਾਰੇ/ਨਿਲਾਮੀ ਲਈ ਲਿਮਟਿਡ - ਇਹ ਕੋਲ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਟਿਡ ਨੂੰ ਸਥਾਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਕੋਲਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਕੋਲੇ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਅਤੇ ਨਿਲਾਮੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦੇਣਗੇ - ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ। ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਬੰਧਤ ਖੇਤਰ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀ ਕੋਲੇ ਦੀ ਮਾਤਰਾ, ਮਾਲਕ ਦਾ ਨਾਮ ਅਤੇ ਜਗ੍ਹਾ ਜਿੱਥੋਂ ਇਹ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ - ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ MERP ਲਈ ਰਾਇਲਟੀ ਅਤੇ ਭੁਗਤਾਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਕੋਲੇ ਦੀ ਕੀਮਤ ਵਿੱਚੋਂ ਫੰਡ ਅਤੇ ਟੈਕਸ - ਕੋਲ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਟਿਡ ਕੋਲੇ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦੇ 10% ਦੇ ਨਾਲ ਢੋਆ-ਢੁਆਈ ਲਈ ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਾਇਲਟੀ ਅਤੇ ਭੁਗਤਾਨ ਨੂੰ ਕੱਟਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਰੀ ਰਕਮ ਰਾਜ ਅਤੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਭੇਜੇਗੀ। MERP ਫੰਡ ਅਤੇ ਟੈਕਸ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਬਕਾਇਆ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨਗੇ - ਕੋਲਾ, ਜੋ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਆਵਾਜਾਈ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਈਨਿੰਗ ਵਿੱਚ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਲਈ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਨੂੰ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਨਿਪਟਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਐਕਟ, 1957 ਦੇ ਸ.21 ਦੇ ਨਾਲ ਅਤੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਰਾਜ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਥਾਰਟੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਕੋਲੇ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਮਾਤਰਾ ਨੂੰ ਮੁੜ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਕਤ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਜਿੱਠਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ - ਸਾਰੇ ਆਈ.ਏ.ਐਸ. ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਪਟਾਏ ਗਏ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਾਤਰਾਵਾਂ ਦੀ ਢੋਆ-ਢੁਆਈ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਦਾਇਰ - ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ

ਅਤੇ ਕੋਲ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਟਿਡ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਕੇ ਕਾਟਕੇ ਕਮੇਟੀ ਉਪਰੋਕਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੋਲੇ ਦੀ ਆਵਾਜਾਈ ਅਤੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਢੰਗ ਅਤੇ ਢੰਗ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦੇਵੇਗੀ। .

ਮਾਈਨਜ਼ ਐਕਟ, 1952: ਮਾਈਨਸ ਐਕਟ, 1952 ਵਿੱਚ ਖਾਣਾਂ ਦੇ ਖਣਨ ਸੰਚਾਲਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣ ਸੰਬੰਧੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ - ਖਾਣਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਾਈਨਸ ਐਕਟ, 1952 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ - ਕੋਲਾ ਮਾਈਨਜ਼ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨਜ਼, 2017 ਨਾਮਕ ਨਿਯਮ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਧਾਰਕ ਦੁਆਰਾ ਖਾਣ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਕਈ ਰੈਗੂਲੇਟਰੀ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ - ਮਾਈਨ ਐਕਟ, 1952 ਅਤੇ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨਜ਼, 2017 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਹੈ।

ਖਾਣਾਂ ਅਤੇ ਖਣਿਜ: ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੇ ਪਹਾੜੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੋਲਾ ਮਾਈਨਿੰਗ - ਵਾਤਾਵਰਣ (ਸੁਰੱਖਿਆ) ਐਕਟ, 1986 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮਿਤੀ 15.01.2016 ਦੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਖਣਨ ਲਈ ਕੋਲੇ ਦੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਲਈ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਖੇਤਰ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੱਦ ਤੱਕ - ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੇ ਪਹਾੜੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮਾਈਨਿੰਗ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ MMDR ਐਕਟ, 1957, ਬਲਕਿ ਮਾਈਨਜ਼ ਐਕਟ, 1952 ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਵਾਤਾਵਰਣ (ਸੁਰੱਖਿਆ) ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਹੋਵੇਗਾ।) ਐਕਟ, 1986.

ਨਿਆਂਇਕ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ: ਕਮੇਟੀ - ਕੰਮ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ - ਕਾਟਕੇ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਭਾਗੀਦਾਰਾਂ ਨੇ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਹਿਲੂਆਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਕਈ ਕੀਮਤੀ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਵੀ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕੋਲੇ ਦੀ ਖੁਦਾਈ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਦੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਅਪੀਲਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਦਾਲਤ

ਆਯੋਜਤ: ਕੀ ਨੈਸ਼ਨਲ ਗ੍ਰੀਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੈਸ਼ਨਲ ਗ੍ਰੀਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਐਕਟ, 2010 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 14, 15 ਅਤੇ 16 ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹਨ?

1. ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਅਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕੋਲਾ ਮਾਈਨਿੰਗ ਦੁਆਰਾ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੇ ਵਿਗਾੜ ਦੇ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੇ ਸਿਰਫ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਮਾਹਰਾਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਸਮੇਤ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਸਮੱਗਰੀ ਮੌਜੂਦ ਸੀ, ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ ਨੇ ਸਤੰਬਰ, 1992 ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। , ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕਾਟਕੇ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਜਿੱਥੇ ਪਾਣੀ, ਹਵਾ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਸਤਹ ਦਾ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿਗਾੜ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਵਾਤਾਵਰਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲਾਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚੀ । ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਦੋਸ਼ ਸਨ। ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਸਨ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੇ ਵਿਗਾੜ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਉਠਾਇਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਰਾਜ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਇਹ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਲਈ ਸਾਫ਼ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਵਾਤਾਵਰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਨੂੰ ਸਹਾਇਕ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਰੁਕਾਵਟੀ ਵਜੋਂ। ਰਾਜ ਲਈ ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ 2014 ਦੇ O.A.No.73 ਦਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਧਾਰਾ 14 ਅਤੇ 15 ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। [ਪਾਰਾ 67, 68, 72] [373-E-H; 376-ਏ]

ਤੇਚੀ ਤਾਗੀ ਤਾਰਾ ਬਨਾਮ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੰਡਾਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ***(2018) 11 SCC 734 : [2017] 12 SCR 956*** *- ਵੱਖਰਾ.*

ਕੀ ਖਾਣਾਂ ਅਤੇ ਖਣਿਜ ਵਿਕਾਸ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1957 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਛੇਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੇ ਕਬਾਇਲੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹਨ?

2.1 ਉੱਤਰ-ਪੂਰਬੀ ਖੇਤਰ ਪੁਨਰਗਠਨ ਐਕਟ, 1971 ਦੁਆਰਾ, ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਨੂੰ ਸੁਤੰਤਰ ਪੂਰਨ ਰਾਜ ਵਜੋਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਹ ਖੇਤਰ, ਜੋ ਹੁਣ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਅਸਾਮ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਖੇਤਰ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਛੇਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 244 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੀ। . ਹੁਣ ਤੱਕ ਮੇਘਾਲਿਆ ਦੇ ਪਹਾੜੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਵਿੱਚ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੋਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਬਦਲਾਅ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਮੇਘਾਲਿਆ ਦੇ ਪਹਾੜੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਗਮਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਮੀਨੀ ਮਾਲੀਏ ਦੀ ਕੋਈ ਅਦਾਇਗੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 73] [376-ਸੀ-ਈ]

2.2 ਮੇਘਾਲਿਆ ਦੇ ਖਾਸੀ ਪਹਾੜੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੋ ਡਿਵੀਜ਼ਨਾਂ ਰੀ ਰੇਡ ਅਤੇ ਰੀ ਕਿਨਤੀ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਰੀ ਰੇਡ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਭਾਈਚਾਰਕ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਸਮੁੱਚੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਲਾਭ ਅਤੇ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਵੱਖਰੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਰੀ-ਕਿੰਤੀ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਨਿੱਜੀ ਮਲਕੀਅਤ ਵਾਲੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਹਨ ਜੋ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵੀ ਮਲਕੀਅਤ ਸਨ। ਰੀ-ਕਿੰਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਪੂਰਨ ਮਾਲਕ ਹੈ। ਜੈਂਤੀਆ ਪਹਾੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕਾਰਜਕਾਲ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਦੋ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਹੈਲੀ / ਸਿੰਜਾਈ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਉੱਚੀ ਜ਼ਮੀਨ। ਹਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜ ਭੂਮੀ, ਸੇਵਾ ਭੂਮੀ, ਪਿੰਡ ਦੀ ਪੂਜਾ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਮਲਕੀਅਤ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਜਾਂ ਤਾਂ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਨ ਜਾਂ ਕਬਾਇਲੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਹਨ। ਮੇਘਾਲਿਆ ਦੇ ਪਹਾੜੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਭੂਮੀ ਮਾਲੀਏ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਦੀ ਕੋਈ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਿਵਾਏ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਜੋ ਰਾਜ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੇ ਪਹਾੜੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਜਾਂ ਤਾਂ ਨਿੱਜੀ ਜਾਂ ਭਾਈਚਾਰਕ ਮਲਕੀਅਤ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਭਾਈਚਾਰਕ ਮਾਲਕਾਂ ਕੋਲ ਸਤਹੀ ਅਤੇ ਉਪ-ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ। ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਕੋਲ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਸੀ ਅਤੇ ਖਣਿਜਾਂ ਦੀ ਵੀ ਮਾਲਕੀ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਅਟੱਲ ਸਿੱਟਾ ਹੈ। [ਪਾਰਾ 73, 75] [376-ਈ-ਜੀ; 378-E-F]

ਥਰੇਸੀਆਮਾ ਜੈਕਬ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭੂ-ਵਿਗਿਆਨੀ, ਮਾਈਨਿੰਗ ਅਤੇ ਭੂ-ਵਿਗਿਆਨ ਵਿਭਾਗ ਅਤੇ ਹੋਰ ***(2013) 9 SCC 725 : [2013] 7 SCR 863 - ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।***

ਰਾਜਾ ਆਨੰਦ ਬ੍ਰਹਮਾ ਸ਼ਾਹ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ***ਏਆਈਆਰ 1967 ਐਸਸੀ 1081 : [1967] ਐਸਸੀਆਰ 373 - ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ।***

2.3 ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਭਾਗ X ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਅਤੇ ਕਬਾਇਲੀ ਖੇਤਰਾਂ ਨਾਲ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੇ ਪਹਾੜੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਨੂੰ ਕਬਾਇਲੀ ਖੇਤਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚੀ VI ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 244 ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਛੇਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ 'ਆਸਾਮ, ਮੇਘਾਲਿਆ, ਤ੍ਰਿਪੁਰਾ ਅਤੇ ਮਿਜ਼ੋਰਮ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਕਬਾਇਲੀ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧ' ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਛੇਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦਾ ਪੈਰਾ 20 ਕਬਾਇਲੀ ਖੇਤਰਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਗ II ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਖਾਸੀ ਪਹਾੜੀਆਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ, ਜੈਂਤੀਆ ਪਹਾੜੀ

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਤੇ ਗਾਰੋ ਪਹਾੜੀਆਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। [ਪਰਾਸ 76, 77, 78] [378-G-H; 379-ਸੀ]

2.4 ਖਾਣਾਂ ਅਤੇ ਖਣਿਜ (ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ) ਐਕਟ, 1957 ਨੂੰ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਧੀਨ ਖਾਣਾਂ ਅਤੇ ਖਣਿਜਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਨਿਯਮ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਨ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਐਕਟ w.e.f. ਲਾਗੂ ਹੋਇਆ। 01.06.1958. ਪੈਰਾ 12ਏ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਅਨੁਸੂਚੀ VI ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ, ਸੰਸਦ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਐਕਟ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ, ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਜਾਂ ਇੱਕ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਜ਼ਿਲੇ ਜਾਂ ਖੇਤਰ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਅਪਵਾਦਾਂ ਜਾਂ ਸੋਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਉਹ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪੈਰਾ 12ਏ (ਬੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਕਤ ਪੈਰਾ 12ਏ (ਬੀ) ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ 21.1.1972 ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਛੇਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੇ ਪਹਾੜੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਐਕਟ, 1957 ਦੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਸੰਕੇਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। 31 ਮਾਰਚ, 2013 ਨੂੰ ਖਤਮ ਹੋਏ ਸਾਲ ਲਈ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕੰਪਟਰੋਲਰ ਅਤੇ ਆਡੀਟਰ ਜਨਰਲ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ, 1957 ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਖਾਣਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਖਣਿਜਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਗੂ ਹੈ। [ਪਾਰਾ 81 82, 83] [381-G-H; 382-ਸੀ-ਈ; 383-ਡੀ]

2.5 ਮੇਘਾਲਿਆ ਖਾਣਾਂ ਅਤੇ ਖਣਿਜ ਨੀਤੀ, 2012 ਦੀ ਧਾਰਾ 10 "ਖਣਨ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲਈ ਰੈਗੂਲੇਟਰੀ ਫਰੇਮਵਰਕ" ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਕਲਾਜ਼ 10 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਖਣਿਜ ਰਿਆਇਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਰਾਹੀਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਜਮ੍ਹਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, ਜਿਸ ਖੇਤਰ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਸਬੰਧਤ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ NOC ਦੇ ਨਾਲ। ਮਾਲਕ ਧਾਰਾ 10 ਮੇਘਾਲਿਆ ਦੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ ਦੀ ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦਾ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (I) ਨੇ ਅੱਗੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਖਣਿਜ ਰਿਆਇਤਾਂ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਲਈ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਾਲ, ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮਾਈਨਿੰਗ ਅਤੇ ਭੂ-ਵਿਗਿਆਨ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕੋਲਾ ਮਾਈਨਿੰਗ ਗਤੀਵਿਧੀ ਲਈ ਇੱਕ ਡਰਾਫਟ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਹਨ ਜੋ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਮਸ਼ਵਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਡਰਾਫਟ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ

ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਅਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਵਿਗਿਆਨਕ ਮਾਈਨਿੰਗ ਬਾਰੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। [ਪਾਰਾ 85-87] [383-F-H; 384-ਏ-ਬੀ]

2.6 ਇਸ ਅਗੇਤਰ ਦਾ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਐਕਟ, 1957 ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਐਂਟਰੀ 23 ਸੂਚੀ II ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨਕ ਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, MMDR ਐਕਟ, 1957 ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਖਣਿਜ ਰਿਆਇਤ ਨਿਯਮ, 1960 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਨੂੰ ਕਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ/ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਸੰਸਦੀ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਰਾਜ ਨੂੰ ਕੁਝ ਵਿਧਾਨਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰਾਜ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਜਾਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਨੀਤੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਕੋਈ ਘਾਟ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਮਾਈਨਿੰਗ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਐਕਟ, 1957 ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮਾਈਨਿੰਗ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਰ ਮੁੱਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਾਤਾਵਰਣ ਅਤੇ ਜੰਗਲਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਜਿਸ ਲਈ ਰਾਜ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀ ਨੀਤੀ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਖਣਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਈ ਹੋਰ ਪਹਿਲੂਆਂ ਜਿਵੇਂ ਪੁਨਰਵਾਸ, ਪੁਨਰ-ਨਿਰਮਾਣ ਅਤੇ ਬਹਾਲੀ ਨੂੰ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਵੀ, ਇੱਕ ਨੀਤੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਮੇਘਾਲਿਆ ਖਾਨ ਅਤੇ ਖਣਿਜ ਨੀਤੀ, 2012 ਨੂੰ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਐਨਜੀਟੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ। NGT ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ 2015 ਦੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਖਰੜਾ ਸੀ, ਜੋ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਮਾਈਨਿੰਗ ਨੀਤੀ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਐਨਜੀਟੀ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਰਾਜ ਆਪਣੀ ਮਾਈਨਿੰਗ ਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਇਸਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ MMDR ਐਕਟ, 1957 ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਪੂਰੇ ਨੀਤੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਐਕਟ, 1957 ਅਤੇ ਖਣਿਜ (ਰਿਆਇਤ) ਨਿਯਮ, 1960 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨੀਤੀ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 89, 90, 91] [324-F-G; 385-ਏ-ਈ]

ਕੀ ਮੇਘਾਲਿਆ ਦੇ ਪਹਾੜੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿੱਜੀ ਮਾਲਕੀ/ਸਮੁਦਾਇਕ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਖਣਿਜਾਂ ਦੀ ਖੁਦਾਈ ਕਰਨ ਲਈ, ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਐਕਟ, 1957 ਅਤੇ ਖਣਿਜ ਰਿਆਇਤ ਨਿਯਮ, 1960 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਲੋੜ ਹੈ?

3.1 ਐਕਟ, 1957 ਸੱਤਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ ਐਂਟਰੀ 54 ਸੂਚੀ I ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਐਂਟਰੀ 23 ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਿਧਾਨਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਧੀਨ ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੂਚੀ I ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਯੂਨੀਅਨ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਖਾਣਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਖਣਿਜਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਪਰੋਕਤ ਹੱਦ ਤੱਕ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਨਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਵਿੱਚ ਸੰਭਾਵੀ ਅਤੇ ਮਾਈਨਿੰਗ ਸੰਚਾਲਨ ਕਰਨ 'ਤੇ ਆਮ ਪਾਬੰਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 4 ਇੱਕ ਹੁਕਮ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮਾਈਨਿੰਗ ਕਾਰਜ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ, ਸਿਵਾਏ ਇਸ ਐਕਟ ਅਤੇ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਇੱਕ ਖੋਜ ਪਰਮਿਟ ਜਾਂ ਇੱਕ ਸੰਭਾਵੀ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਇੱਕ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ। ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ। ਸੈਕਸ਼ਨ 4(1) ਵਿੱਚ 'ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਨਹੀਂ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਅਪਵਾਦ ਦੇ ਹੈ। ਧਾਰਾ 4(1) ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 4(1) ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਪਾਬੰਦੀ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਜੋ ਖਾਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਧਾਰਾ 4(1) ਦੇ ਤਹਿਤ 'ਕੋਈ ਵੀ ਖੇਤਰ' ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਵੀ ਮਹੱਤਵ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਕੋਈ ਅਪਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹੋਰ ਵਾਕੰਸ਼ 'ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਤੇ ਅਨੁਸਾਰ' ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਨ ਜੋ ਮਨਾਹੀ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਉੱਚੀ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। [ਪਾਰਾ 95, 97, 99, 100] [386-C-F; 387-ਬੀ; 388-ਏ-ਬੀ]

3.2 ਸੈਕਸ਼ਨ 5 ਵਿੱਚ ਸੰਭਾਵੀ ਲਾਇਸੰਸ ਅਤੇ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਦੇਣ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਧਾਰਾ 5(1) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਪਾਬੰਦੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਪਹਿਲੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਪੈਰਾ ਏ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖਣਿਜ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਕੋਲਾ ਪਹਿਲੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਪੈਰਾ ਏ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 13 ਖਣਿਜਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 13(2) ਦੀ ਧਾਰਾ (ਏ) ਅਤੇ ਧਾਰਾ (ਐਫ) ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯਮ ਉਸ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਬਣਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਖਣਿਜ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਖਣਿਜ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਵਿਧਾਨਿਕ ਸਕੀਮ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀਆਂ ਦੋਵਾਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ, ਜ਼ਮੀਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਖਣਿਜਾਂ ਦੀ ਮਾਲਕ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਖਣਿਜ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਕੋਲ ਹਨ, ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲੀਜ਼ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕਬਾਇਲੀ, ਖਣਿਜਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਸੈਕਸ਼ਨ 13(2) (f) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਪੱਸ਼ਟ

ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। [ਪਾਰਾ 100, 101, 103] [388-ਬੀ; 389-ਬੀ-ਸੀ; 390-ਏ-ਬੀ]

3.3 ਧਾਰਾ 13 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੱਤਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨਿਯਮ ਬਣਾਏ ਹਨ, ਅਰਥਾਤ, ਖਣਿਜ (ਰਿਆਇਤ) ਨਿਯਮ, 1960। ਧਾਰਾ 13(2)(f) ਅਤੇ ਖਣਿਜ (ਰਿਆਇਤ) ਨਿਯਮ, 1960 ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਵਿਧਾਨਿਕ ਸਕੀਮ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗ੍ਰਾਂਟ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਦੀ, ਜ਼ਮੀਨ ਦੀਆਂ ਦੋਵਾਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਅਰਥਾਤ, ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਖਣਿਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕੋਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਖਣਿਜ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਕੋਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਪਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮਾਲਕ ਖੁਦ ਖਣਿਜ ਜਿੱਤਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। [ਪਾਰਾ 104, 105] [390-ਸੀ-ਡੀ; 391-ਬੀ]

ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਹਾਲਸਬਰੀ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ, ਚੌਥਾ ਐਡੀਸ਼ਨ ***321 ਲਈ - ਰੈਫਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।***

3.4 ਐਕਟ, 1957 ਦੇ ਤਹਿਤ 'ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼' ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਖਾਸ ਅਰਥ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਆਖਿਆ ਦਾ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਿਆ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਮਿਆਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਸਮੇਤ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। . ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮਾਈਨਿੰਗ ਓਪਰੇਸ਼ਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਈਨਿੰਗ ਓਪਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਮਤਲਬ ਖਣਿਜ ਜਿੱਤਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕੋਈ ਵੀ ਕੰਮ ਹੈ। ਅਧਿਆਇ V ਦੇ ਤਹਿਤ ਖਣਿਜ (ਰਿਆਇਤ) ਨਿਯਮ, 1960 ਵਿੱਚ ਕਹੀ ਗਈ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਖਣਿਜ ਨਿਵਾਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਨਿੱਜੀ ਵਿਅਕਤੀ ਕੋਲ ਹੈ। [ਪਰਾ 111] [394-E-F]

ਸ੍ਰੀ ਤਾਰਕੇਸ਼ਵਰ ਸਿਓ ਠਾਕੁਰ ਜੀਉ ਬਨਾਮ ਦਰ ਦਾਸ ਡੇ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ***(1979) 3 SCC 106*** *; ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਸੁਭਾਸ਼ ਰੁਕਮਈਆ ਗੁੱਟੇਦਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ* ***(1993) 3 ਸਪਲ. SCC 290 - ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ***

3.5 ਮਾਈਨਜ਼ ਐਕਟ, 1952 ਲੇਬਰ ਦੇ ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਖਾਣਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਐਕਟ ਹੈ। ਇਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਮਾਈਨਿੰਗ ਸੰਚਾਲਨ ਅਤੇ ਖਾਣਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣ ਸੰਬੰਧੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉਪਬੰਧ ਹਨ। ਸੈਕਸ਼ਨ 18 ਵਿੱਚ ਮਾਲਕਾਂ, ਏਜੰਟਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਦੀਆਂ ਡਿਊਟੀਆਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਮਾਈਨਜ਼ ਐਕਟ, 1952 ਵਿੱਚ ਕਈ ਹੋਰ ਉਪਬੰਧ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖਾਣ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 16 ਕਿਸੇ ਖਾਣ ਦੇ ਮਾਲਕ, ਏਜੰਟ ਜਾਂ ਮੈਨੇਜਰ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਈਨਿੰਗ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਦੇਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਖਾਨ ਸਥਿਤ ਹੈ। ਮਾਈਨਜ਼ ਐਕਟ, 1952 ਦੀ ਧਾਰਾ 75 ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਮਾਈਨਜ਼ ਐਕਟ, 1952 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਲਕ, ਏਜੰਟ ਜਾਂ ਮੈਨੇਜਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਮਾਈਨਜ਼ ਐਕਟ, 1952 ਦੀ ਧਾਰਾ 57 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਅਰਥਾਤ, ਕੋਲ ਮਾਈਨਸ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨਜ਼, 2017। ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕਈ ਰੈਗੂਲੇਟਰੀ ਉਪਬੰਧ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਮਾਲਕ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਏਜੰਟ ਦੁਆਰਾ ਖਾਨ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਮਾਈਨ ਐਕਟ, 1952 ਅਤੇ ਨਿਯਮ, 2017 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। [ਪਾਰਾ 113, 114, 116, 118] [394-H; 395-ਏ-ਡੀ; 396-ਈ-ਐੱਫ; 397-ਸੀ-ਡੀ]

3.6 ਵਾਤਾਵਰਣ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ, 1986 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 3 ਨੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪੂਰਵ ਵਾਤਾਵਰਨ ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। 14.09.2006 ਦੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਾਤਾਵਰਣ ਅਤੇ ਜੰਗਲਾਤ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੁਆਰਾ ਵਾਤਾਵਰਣ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ, 1986 ਦੀ ਧਾਰਾ 3(3) ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਜਾਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਪੂਰਵ ਵਾਤਾਵਰਣ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਆਈਟਮ ਨੰਬਰ 1(a) ਵਿੱਚ "ਖਣਿਜਾਂ ਦੀ ਮਾਈਨਿੰਗ" ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਪਰ ਮਾਈਨਿੰਗ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਲਈ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 5 ਹੈਕਟੇਅਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਲੋੜ ਵੀ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਮਿਤੀ 14.09.2006 ਦੀ ਆਈਟਮ ਨੰਬਰ 1(ਏ) ਨੂੰ ਬਦਲਦੇ ਹੋਏ 15.01.2016 ਦੀ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਮਿਤੀ 15.01.2016 ਦੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਖੇਤਰ ਦੀ ਖਣਨ ਲਈ ਕੋਲੇ ਦੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਲਈ ਵਾਤਾਵਰਣ ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। 15.01.2016 ਦੀ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਇੱਕ ਕਨੂੰਨੀ ਵਿਵਸਥਾ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਆਪਣੇ ਬਲ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ 15.01.2016 ਦੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ

ਹੈ। ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੇ ਪਹਾੜੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਮਾਈਨਿੰਗ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ MMDR ਐਕਟ, 1957, ਸਗੋਂ ਮਾਈਨਜ਼ ਐਕਟ, 1952 ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਵਾਤਾਵਰਣ (ਸੁਰੱਖਿਆ) ਐਕਟ, 1986 ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਪਾਰਸ 119-121] [397-ਈ-ਜੀ; 398-F-H].

ਕੀ ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਐਕਟ, 1957 ਅਤੇ ਖਣਿਜ ਰਿਆਇਤ ਨਿਯਮ, 1960 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਇਹ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਨਿੱਜੀ ਮਾਲਕੀ / ਭਾਈਚਾਰਕ ਮਲਕੀਅਤ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਖਣਿਜਾਂ ਦੀ ਖੁਦਾਈ ਲਈ ਲੀਜ਼ ਦੇਣੀ ਹੈ ਜਾਂ ਇਹ ਖਣਿਜਾਂ ਦੀ ਮਾਲਕ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਲੀਜ਼ ਦੇਣੀ ਹੈ। ਮਾਈਨਿੰਗ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ?

4.1 ਖਣਿਜ ਰਿਆਇਤ ਨਿਯਮਾਂ, 1960 ਦਾ ਅਧਿਆਇ IV ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਦੇਣ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਖਣਿਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕੋਲ ਹਨ ਅਤੇ ਅਧਿਆਇ V ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੰਭਾਵੀ ਲਾਇਸੈਂਸ ਜਾਂ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਖਣਿਜ ਹਨ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿੱਚ ਨਿਵਾਸ। ਅਧਿਆਇ IV ਵਿੱਚ ਨਿਯਮ 22 ਤੋਂ 40 ਅਤੇ ਚੈਪਟਰ V ਵਿੱਚ ਨਿਯਮ 41 ਤੋਂ 52 ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਅਤੇ ਅਧਿਆਇ IV ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਅਤੇ ਲੀਜ਼ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਤੇ ਢੰਗ ਅਧਿਆਇ V ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਸਿਵਾਏ ਇਸ ਦੇ ਕਿ ਅਧਿਆਇ 4 ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਯਮ 27 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਿਯਮ 45(i) ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਧਿਆਇ V ਦੇ ਅਧੀਨ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। [ਪੈਰਾ 123] [399-C-D]

4.2 ਨਿਯਮ 22(1) ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਲਈ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਖਣਿਜ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਹਨ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਫਾਰਮ I ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ. ਚੈਪਟਰ V ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਲੀਜ਼ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਧਿਆਇ IV ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਅਧਿਆਇ V ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਪਸ਼ਟ ਅੰਤਰ ਹੈ। ਨਿਯਮ 27(2) ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹੋਰ ਸ਼ਰਤਾਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝੇ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਨਿਯਮ 45(iii) ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰੇਕ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹੋਰ ਸ਼ਰਤਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਐਕਟ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਨਾ ਹੋਣ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ

ਵਿਚਕਾਰ ਸਹਿਮਤੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਧਿਆਇ V ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਈ ਗਈ ਲੀਜ਼ ਵਿੱਚ, ਨਿਯਮ 45 (iii) ਵਿੱਚ "ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ" ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਛੱਡਣਾ ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਸ਼ਰਤਾਂ ਜੋੜੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਹਿਮਤੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। . ਇਹ ਨਿਯਮ 45(i) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯਮ 27 ਦੇ ਖੰਡ (c) ਅਤੇ (d) ਵਿੱਚ “ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ” ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਥਾਂ “ਪੱਟਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ” ਸ਼ਬਦ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜੋ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਪਟੇਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਧਿਆਇ V ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਲੀਜ਼ ਵਿੱਚ। [ਪਾਰਸ 124, 125] [399-ਈ-ਜੀ; 400-F]

4.3 ਨਿਯਮ 27(5) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਜੇਕਰ ਪਟੇਦਾਰ ਰਾਇਲਟੀ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਜਾਂ ਮਰੇ ਹੋਏ ਕਿਰਾਏ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਡਿਫਾਲਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਪਟੇਦਾਰ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਦੇਵੇਗੀ ਅਤੇ ਲੀਜ਼ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਜ਼ਬਤ ਕਰੇਗੀ। ਸੁਰੱਖਿਆ ਡਿਪਾਜ਼ਿਟ ਦਾ ਪੂਰਾ ਜਾਂ ਕੁਝ ਹਿੱਸਾ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਨਿਯਮ 45(iv) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਕਤੀ ਪਟੇਦਾਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਹੈ, ਜੋ ਇਹ ਵੀ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪਟੇਦਾਰ ਹੈ, ਜੋ ਲੀਜ਼ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰੇਗਾ ਨਾ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ। ਨਿਯਮ 47 ਅਜਿਹੇ ਲਾਇਸੈਂਸ ਜਾਂ ਲੀਜ਼ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਲਾਇਸੈਂਸ ਜਾਂ ਲੀਜ਼ ਦੀ ਕਾਪੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਉਣ ਦਾ ਉਪਬੰਧ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਲਾਇਸੈਂਸ ਜਾਂ ਲੀਜ਼ ਦੀ ਕਾਪੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਉਹ ਅਥਾਰਟੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੋ ਲੀਜ਼ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜੇਕਰ ਇਹ ਸੋਚਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਕਰੇਗੀ। ਲੀਜ਼ ਦਿਓ. [ਪਰਾ 126] [401-ਬੀ-ਈ]

4.4 ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਐਕਟ, 1957 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਪਹਿਲਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਜੋ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਮਾਈਨਜ਼ ਐਂਡ ਮਿਨਰਲਜ਼ (ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ ਐਂਡ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ) ਐਕਟ, 1948 ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯਮ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ ਅਰਥਾਤ, ਖਣਿਜ ਰਿਆਇਤ ਨਿਯਮ, 1949। ਅਧਿਆਏ ਦਾ ਨਿਯਮ 14। III ਸੰਭਾਵੀ ਲਾਇਸੈਂਸ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ। ਨਿਯਮਾਂ, 1949 ਦੇ ਚੈਪਟਰ IV ਵਿੱਚ ਸਿਰਲੇਖ ਹੈ "ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਖਣਿਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਨ"। ਅਧਿਆਇ IV ਦੇ ਨਿਯਮ 27 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਖਣਨ ਲੀਜ਼ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਧਿਆਇ IV ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਈ ਹੋਰ ਨਿਯਮ ਸਨ, ਜੋ ਕਿ ਨਿਯਮ, 1960 ਦੇ ਅਧਿਆਇ IV ਵਿੱਚ ਬਰਕਰਾਰ ਹਨ। ਨਿੱਜੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਖਣਿਜ ਰਿਆਇਤਾਂ। ਨਿਯਮ, 1960 ਦੇ ਅਧੀਨ ਚੈਪਟਰ V ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ "ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੰਭਾਵੀ ਲਾਇਸੈਂਸ ਜਾਂ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ

ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਖਣਿਜ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।" ਨਿਯਮਾਂ, 1949 ਦੇ ਚੈਪਟਰ V ਦਾ ਨਿਯਮ 47, "ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਤਾਂ" ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਨਿਯਮ, 1960 ਦੇ ਨਿਯਮ 45 ਦੇ ਸਮਾਨ ਹਨ। ਨਿਯਮ, 1949 ਦਾ ਨਿਯਮ 47(iv) ਮੌਜੂਦਾ ਨਿਯਮ 45(i) ਦੇ ਸਮਾਨ ਸੀ।) ਦੇ ਨਿਯਮ, 1960। [ਪੈਰਾ 127] [401-G-H; 402-ਏ-ਸੀ]

4.5 ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਨਿਯਮ, 1949 ਦਾ ਚੈਪਟਰ V ਨਿੱਜੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦਾ ਹੈ, ਭਾਵ, ਉਹ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਜਿੱਥੇ ਖਣਿਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਨਹੀਂ ਸਨ ਪਰ ਨਿੱਜੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਸਨ। ਨਿਯਮਾਂ, 1960 ਦੇ ਚੈਪਟਰ V ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮਾਨ ਉਪਬੰਧ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਨਿਯਮਾਂ, 1960 ਦੇ ਚੈਪਟਰ V ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਮਾਲਕਾਂ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਵਾਲੇ ਖਣਿਜਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਵਸਥਾ, ਜੋ ਕਿ ਨਿਯਮ, 1949 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਨੇ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਖਣਿਜ ਰਿਆਇਤਾਂ ਨਿੱਜੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਨਿਯਮਾਂ, 1960 ਦੇ ਚੈਪਟਰ V ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਗਏ ਪਦਾਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਵਜੋਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਚੈਪਟਰ V ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, 1960 ਖਣਿਜ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦੁਆਰਾ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਨੂੰ ਅਧਿਆਇ V ਵਿੱਚ ਉਧਾਰ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਚੈਪਟਰ V ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ, 1960 ਅਤੇ ਪਟੇਦਾਰ ਨਿੱਜੀ ਵਿਅਕਤੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨਹੀਂ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨਿੱਜੀ ਮਲਕੀਅਤ ਵਾਲੇ/ਸਮੁਦਾਇਕ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲੇ ਮਾਲਕਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ। [ਪਰਾ 128] [402-F-H; 403-ਏ]

4.6 ਖਣਿਜਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕੋਈ ਅਰਜ਼ੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਕਾਰਨ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਨਿੱਜੀ ਮਾਲਕਾਂ ਅਤੇ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਮਾਲਕਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ; ਖਣਿਜਾਂ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਮਾਲਕਾਂ/ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਮਾਲਕਾਂ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਜਾਂ ਇੱਛਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਖਣਿਜਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਉਹ ਮਾਲਕ ਹੈ, ਇਹ ਖਣਿਜਾਂ ਦਾ ਮਾਲਕ ਨਿੱਜੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਭਾਈਚਾਰਕ ਮਾਲਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਨਿਯਮ, 1960 ਦੇ ਅਧਿਆਇ V ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਖਣਿਜਾਂ ਦੀ ਲੀਜ਼ ਦੇਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਨਿਯਮ, 1960 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਧਾਨਿਕ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਧਿਆਇ V, ਖਣਿਜਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਨਿੱਜੀ ਮਾਲਕ ਜਾਂ ਇੱਕ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਇਹ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੋ ਕੋਈ ਵੀ ਅਰਜ਼ੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕੋਈ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਦੇਣ

ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਨਿੱਜੀ ਮਾਲਕ ਜਾਂ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਮਾਲਕ ਹੈ, ਜੋ ਆਪਣੀ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲੇ ਖਣਿਜ ਖਣਿਜਾਂ ਲਈ ਲੀਜ਼ ਦੇਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। [ਪਾਰਾ 129, 130] [403-ਏ-ਡੀ]

ਕੀ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੇ ਪਹਾੜੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿੱਜੀ ਮਾਲਕੀ/ਸਮੁਦਾਇਕ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਕੋਲੇ ਦੀ ਖੁਦਾਈ 'ਤੇ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਿਯੰਤਰਣ ਹੈ?

5.1 ਨਿਯਮ 42(2) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਐਕਟ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖਣਿਜ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸੰਭਾਵੀ ਲਾਇਸੈਂਸ ਜਾਂ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕੋਲੇ ਦੀ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਨਿਯਮ 63 ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਲੇ ਦੀ ਖਣਨ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਕੋਈ ਪਿਛਲੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪਾਬੰਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਅਪਵਾਦ ਦੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦੀ ਕਿ ਕੋਲੇ ਦੀ ਖੁਦਾਈ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਕੋਈ ਭੂਮਿਕਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਨਿਯਮ 50 ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਾਲ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਬੰਧਤ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਮਾਈਨਿੰਗ ਕਾਰਜ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ, ਜੇਕਰ ਉਸ ਕੋਲ ਇਹ ਮੰਨਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹਨ ਕਿ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਜਾਂ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਅਧਿਆਇ V ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਪਬੰਧ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਦੋਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪੂਰਵ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੋਲੇ ਦੀ ਮਾਈਨਿੰਗ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਰਾਜ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸੰਭਾਵੀ ਮਾਈਨਿੰਗ ਕਾਰਜ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਸ਼ਕਤੀਹੀਣ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਨਿਯਮ 50 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾ ਸਿਰਫ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਰਾਜ ਦੀ ਲੋਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਧਾਨਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ। ਨਿਯਮ 52 ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਅਧਿਆਇ V ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਪਬੰਧ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ਾਂ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਜਾਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਰਾਜ ਨੂੰ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। . ਭਾਰਤ ਦੇ ਕੰਪਟਰੋਲਰ ਅਤੇ ਆਡੀਟਰ ਜਨਰਲ ਦੁਆਰਾ ਪੈਰਾ 4.5.1 ਵਿੱਚ 31 ਮਾਰਚ, 2013 ਨੂੰ ਖਤਮ ਹੋਈ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਮਾਈਨ ਐਂਡ ਮਿਨਰਲਜ਼ (ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ) ਐਕਟ, 1957 ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਕੇ ਮਾਈਨਿੰਗ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਜ ਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 133-136] [404 - ਸੀ-ਈ, ਐੱਚ; 405-ਏ-ਬੀ, ਈ-ਜੀ]

5.2 ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਾਜ ਆਪਣੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣੂ ਹੈ ਜੋ ਕਿ 2012 ਦੀ ਮਾਈਨਿੰਗ ਨੀਤੀ ਅਤੇ ਡਰਾਫਟ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ, 2015 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬਤ ਹੈ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ ਪਹਾੜੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਨਿੱਜੀ ਮਾਲਕੀ/ਸਮੁਦਾਇਕ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਲਈ ਕੋਈ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਅਸਵੀਕਾਰਨਯੋਗ ਹੈ ਅਤੇ ਚੰਗੀ ਭਾਵਨਾ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਸਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਸਾਰੇ ਰਾਜਾਂ ਨੇ ਸੰਸਦੀ ਐਕਟਾਂ ਨੂੰ ਸੱਚੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਨੂੰ ਕੰਪਟਰੋਲਰ ਅਤੇ ਆਡੀਟਰ ਜਨਰਲ ਦੁਆਰਾ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣੂ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਇਹ ਬੀਮਾਰ ਹੈ। ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿ ਖਣਿਜ ਜਿੱਤਣ ਲਈ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। [ਪੈਰਾ137] [405-ਐਚ; 406-ਏ-ਸੀ]

ਕੀ ਮਾਈਨਿੰਗ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਅਲਾਟ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦਾਂ ਕੋਲ ਹੈ?

6.1 ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਅਨੁਸੂਚੀ VI ਦਾ ਪੈਰਾ 3 ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਅਤੇ ਖੇਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਗਿਣਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕੁਝ ਕਾਨੂੰਨ ਹਨ ਖਾਸੀ ਹਿੱਲਜ਼ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ (ਗੈਰ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਵਪਾਰ) ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ, 1954, ਸੰਯੁਕਤ ਖਾਸੀ ਜੈਂਤੀਆ ਹਿੱਲਜ਼ ਆਟੋਨੋਮਸ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ (ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਐਂਡ ਕੰਟ੍ਰੋਲ ਆਫ ਫਾਰੈਸਟ) ਨਿਯਮ, 1960, ਖਾਸੀ ਪਹਾੜੀਆਂ ਆਟੋਨੋਮਸ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ (ਗੈਰ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਵਪਾਰ) ਨਿਯਮ, 1959, ਸਾਰੇ ਛੇਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਪੈਰਾ 3 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਅਨੁਸੂਚੀ VI ਦੇ ਪੈਰਾ 3 ਦੇ ਅਧੀਨ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੱਤਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ ਸੂਚੀ 2 ਅਤੇ ਸੂਚੀ 3 ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਖਣਿਜਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਯੂਨੀਅਨ ਨੇ 1957 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2 ਦੁਆਰਾ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਨਕਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਤਰਕਪੂਰਨ ਸਿੱਟਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ 1957 ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਖਣਿਜਾਂ ਦੇ ਵਿਨਿਯਮ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਵੀ ਨਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਖਾਸੀ ਜੈਂਤੀਆ ਹਿਲਜ਼ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ (ਗੈਰ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਵਪਾਰ) ਨਿਯਮ, 1959 ਦਾ ਨਿਯਮ 4, ਜੋ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦੇ ਫਾਰਮ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਯਮ 4 ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਇੱਕ ਲਾਇਸੈਂਸ ਫਾਰਮ ਈ ਵਿੱਚ ਲਾਇਸੈਂਸ ਹੈ। [ਪਾਰਸ 138, 139] [406-F-H ; 407-ਏ-ਬੀ]

6.2 ਸੰਯੁਕਤ ਖਾਸੀ ਜੈਂਤੀਆ ਹਿੱਲਜ਼ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ (ਗੈਰ-ਕਬਾਇਲੀ ਦੁਆਰਾ ਵਪਾਰ) ਨਿਯਮ, 1959 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜੈਂਤੀਆ ਪਹਾੜੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਜੈਂਤੀਆ ਹਿੱਲਜ਼ ਆਟੋਨੋਮਸ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ (ਗੈਰ-ਕਬਾਇਲੀ ਦੁਆਰਾ ਵਪਾਰ) ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 2011 ਦੁਆਰਾ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਨਿਯਮ, 1959 ਅਜੇ ਵੀ ਹੈ। ਖਾਸੀ ਹਿੱਲਜ਼ ਆਟੋਨੋਮਸ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਨਿਯਮ, 1959 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਰੱਖੇ ਗਏ ਹਨ। ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨਜ਼, 2011 ਦਾ ਕੋਲੇ ਦੀ ਖੁਦਾਈ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੈਣਾ-ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਨੁਸੂਚੀ VI ਦਾ ਪੈਰਾ 9 ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਖਣਿਜਾਂ ਦੇ ਲਾਇਸੰਸ ਜਾਂ ਲੀਜ਼ਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ। ਅਨੁਸੂਚੀ VI ਜੋ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦਾਂ ਅਤੇ ਖੇਤਰੀ ਕੌਂਸਲਾਂ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਪੈਰਾ 9 ਸਿਰਫ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪਰਿਸ਼ਦਾਂ ਨੂੰ ਰਾਇਲਟੀ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਹਿਮਤੀ ਹੈ। ਅੱਗੇ ਪੈਰਾ 12(A)(a) ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਜਾਂ ਖੇਤਰੀ ਕੌਂਸਲ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਜੋ ਰਾਜ ਦੇ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ, ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਜਾਂ ਖੇਤਰੀ ਕੌਂਸਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਰਾਹ ਦੇਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪਰਿਸ਼ਦ ਅਤੇ ਖੇਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਜੋ ਸੰਸਦੀ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਕੋਲ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਦੇਣ ਸਬੰਧੀ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਖਣਿਜਾਂ ਨੂੰ ਜਿੱਤਣ ਲਈ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ 1957 ਐਕਟ ਅਤੇ ਖਣਿਜ ਰਿਆਇਤ ਨਿਯਮਾਂ, 1960 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 140-144] [407-ਈ-ਐਫ; 408-ਬੀ, ਜੀ-ਐਚ; 409-ਏ-ਬੀ]

ਕੀ ਨੈਸ਼ਨਲ ਗ੍ਰੀਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਮਿਤੀ 17.04.2014 ਦਾ ਹੁਕਮ ਖਣਨ 'ਤੇ ਪੂਰਨ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ?

ਕੀ NGT ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕੋਲੇ ਦੀ ਖੁਦਾਈ 'ਤੇ ਪੂਰਨ ਪਾਬੰਦੀ ਰਾਜ ਅਤੇ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਖਾਲੀ/ਸੋਧੇ ਜਾਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ?

7.1 ਕੁਦਰਤੀ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਕੁਦਰਤੀ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਅਤੇ ਸੰਭਾਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਧੀਆ ਸੰਤੁਲਨ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਹਿੱਤ ਲਈ ਕੁਰਬਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਸਟੇਨੇਬਲ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਵਿਕਸਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। 17.04.2014 ਦੇ NGT ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ, ਪੂਰੇ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਰੈਟ ਹੋਲ

ਮਾਈਨਿੰਗ/ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਈਨਿੰਗ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਸੀ। 2014 ਦੇ OA ਨੰਬਰ 73 ਵਿੱਚ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਸਮੇਤ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਸਾਬਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕੋਲਾ ਮਾਈਨਿੰਗ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨੂੰ ਖਰਾਬ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਐੱਨਜੀਟੀ ਵੱਲੋਂ ਪਾਬੰਦੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਤਰੁੱਟੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕੋਲਾ ਖਣਨ ਤੋਂ ਰਾਜ ਨੂੰ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਮਾਲੀਆ ਰਾਜ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਰਿਕਾਰਡ ਤੋਂ ਇਹ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਦਿਵਾਸੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹਨ ਜੋ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਕੋਲੇ ਦੀ ਖੁਦਾਈ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਆਪਣੀ ਕਾਫ਼ੀ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਕਮਾਉਂਦੇ ਹਨ। [ਪਾਰਾ 146, 147, 150] [409-F-G; 410-ਡੀ-ਈ; 412-ਬੀ-ਸੀ]

> *ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਮੈਸਰਜ਼ ਹਿੰਦ ਸਟੋਨ ਅਤੇ ਹੋਰ* ***(1981) 2 SCC 205 : [1981] 2 SCR 742 - 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ।***
>
> *Lafarge Umiam Mining (pvt.) Ltd. ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ* ***(2011) 7 SCC 338 : [2011] 7 SCR 954 - ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।***

7.2 ਹਾਲਾਂਕਿ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਜਿਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮਾਈਨਿੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ 1957 ਐਕਟ ਅਤੇ 1960 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ, ਪਰ ਜੇਕਰ ਮਾਈਨਿੰਗ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ 1957 ਐਕਟ ਅਤੇ 1960 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੇ ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਧੀਨ ਅਜਿਹੀ ਮਾਈਨਿੰਗ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ 17.04.2014 ਦੇ ਪਾਬੰਦੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਮਾਈਨਿੰਗ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਣਗੇ। ਪਾਬੰਦੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕੋਲਾ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲਈ ਹੈ ਜੋ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਵਿਆਪਕ ਸੀ ਅਤੇ 1957 ਦੇ ਐਕਟ ਅਤੇ 1960 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਜਾਇਜ਼ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਈਨਿੰਗ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। [ਪਰਾ 151] [412-D-F]

ਕੀ NGT ਕੋਲ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ, NGT ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ, ਸਟੋਰੇਜ਼/ਆਵਾਜਾਈ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਸੀ; ਖਣਿਜਾਂ ਦੀ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਕਾਰਜ ਯੋਜਨਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ? ਕੀ

ਐਨਜੀਟੀ ਨੇ ਮੇਘਾਲਿਆ ਵਾਤਾਵਰਣ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਬਹਾਲੀ ਫੰਡ ਦੇ ਗਠਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ?

8.1 NGT ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 19 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀਵਾਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੁਆਰਾ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ ਪਰ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੇਧਿਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਆਪਣੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਸੀਪੀਸੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਵਿਧੀ ਨਾਲ ਜਕੜਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 19 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਆਪਣੀ ਖੁਦ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ। ਧਾਰਾ 19(4) ਕੁਝ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਹਨ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ। ਸਮੀਕਰਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ "ਸੀਪੀਸੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੁਆਰਾ ਪਾਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ" ਇਹ ਕਹਿਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸੀਪੀਸੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸੈਕਸ਼ਨ 19(1) ਦਾ ਇਹ ਮਤਲਬ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ CPC ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। 1976 ਦੇ ਐਕਟ 104 ਦੁਆਰਾ 01.02.1977 ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਸੀਪੀਸੀ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਵਸਥਾ ਆਰਡਰ XXVI ਹੈ, ਜੋ ਮੌਜੂਦਾ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਲਈ ਢੁਕਵੀਂ ਹੈ। [ਪਰਾ 154] [414-ਈ-ਜੀ]

ਆਰਡਰ XXVI ਸੀਪੀਸੀ ਦਾ 8.2 ਨਿਯਮ 10A ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਉੱਠਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਗਿਆਨਕ ਜਾਂਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ, ਜੇ ਇਹ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਜਾਂ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦੀ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਨਿਆਂ ਕਰਨ ਲਈ, ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕਮਿਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰੋ ਜੋ ਉਹ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਸਵਾਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਨਿਯਮ 10A ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਤੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਵਿਗਿਆਨਕ ਜਾਂਚ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਨਿਯਮ 10A ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਹਨ, ਐਨਜੀਟੀ ਦੁਆਰਾ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। NGT ਦੀ ਵਿਧਾਨਕ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ NGT ਨੂੰ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਈ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦੇ ਉਪਾਅ ਲੱਭਣ ਲਈ

ਸਹੀ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਉਚਿਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਗਿਆਨਕ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕਮੇਟੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਲਈ ਐਨਜੀਟੀ ਕੋਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਕੋਈ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮਾਹਰ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇਣ ਲਈ ਕਹਿਣ ਵੇਲੇ, NGT ਨਿਯਮ 10A ਦੇ ਚਾਰ ਕੋਨਿਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇਸਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਧਾਰਾ 19(1) ਦੇ ਆਰਡਰ 26 ਨਿਯਮ 10A ਦੀਆਂ ਸਖਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 155] [415-ਸੀ-ਈ]

8.3 NGT ਐਕਟ, 2010 ਦੀ ਧਾਰਾ 35 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 35, ਅਰਥਾਤ ਨੈਸ਼ਨਲ ਗ੍ਰੀਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ (ਅਭਿਆਸ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ) ਨਿਯਮ, 2011 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਨਿਯਮ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਉਕਤ ਨਿਯਮ ਧਾਰਾ 4(4) ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਧਾਰਾ 35 ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ। , 2011 ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਅਭਿਆਸਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਲਈ ਵੀ ਨਿਯਮ ਹਨ। [ਪਰਾ 156] [415-F-G]

8.5 ਨਿਯਮ 24 ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਜਾਂ ਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਤ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਜਾਂ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇ। ਨਿਯਮ 24 ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਤ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਆਪਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਨਿਯਮ 24 ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ 'ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ', 'ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼', 'ਅਜਿਹੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਨ', 'ਜਿਵੇਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਜਾਂ ਮੁਨਾਸਬ ਹੋਵੇ', 'ਇਸ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ', 'ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਆਦੇਸ਼', ਉਹ ਸ਼ਬਦ ਹਨ ਜੋ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਬਦ ਵਿਆਪਕ ਵਿਵੇਕ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। [ਪਰਾ 157] [416-ਬੀ-ਸੀ]

8.4 ਨਿਯਮ 24 ਦੇ ਅਧੀਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਯੋਗ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਲਈ ਹੈ ਜਿਹਨਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ, ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਢੁਕਵੀਂ ਰਾਹਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਤਕਨੀਕੀ ਅਤੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅਜਿਹੇ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਨਿਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਜਾਂ ਉਚਿਤ ਸਮਝੇ। ਜਿਸ ਵਸਤੂ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰਨਾ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਐਨਜੀਟੀ ਐਕਟ, 2010 ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ। ਐਨਜੀਟੀ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ

ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਫਾਇਦੇ ਲਈ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਸਾਫ਼ ਵਾਤਾਵਰਣ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੇ ਫਰਜ਼ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਜਾਂ ਕਮੇਟੀ ਤੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਐਨਜੀਟੀ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਕੋਈ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। [ਪਰਾ 159, 160, 161] [416-E-H; 417-ਡੀ]

ਐੱਲ. ਹਿਰਦੇ ਨਰਾਇਣ ਬਨਾਮ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਅਫਸਰ, ਬਰੇਲੀ ***(1970) 2 SCC 355 : [1971] 3 SCR 683 - 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ।***

ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਜਸਟਿਸ ਜੀ.ਪੀ. ਸਿੰਘ ਵਿਧਾਨਿਕ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਵਿੱਚ, ***14ਵਾਂ ਐਡੀਸ਼ਨ - ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।***

8.5 ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਫੰਡ ਗਠਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, "ਮੇਘਾਲਿਆ ਵਾਤਾਵਰਣ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਬਹਾਲੀ ਫੰਡ"। NGT ਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਤ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਯਮ 24 ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਫੰਡ ਗਠਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਚ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। [ਪਾਰਾ 162, 163] [417-ਈ; 418-ਡੀ-ਈ]

ਕੀ NGT ਨੇ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਕੇ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਿਆਂਇਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਸੌਂਪੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 244(2) ਅਤੇ ਅਨੁਛੇਦ 275(1) ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚੀ VI ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਬਾਇਲੀ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਘੇਰਿਆ ਹੈ?

9.1 ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰਾਜ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀਆਂ ਤੋਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਮੰਗੀਆਂ ਹਨ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉਦਾਹਰਨਾਂ ਜਿੱਥੇ NGT ਨੇ ਰਿਪੋਰਟ ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਸਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਠਾਏ ਗਏ ਵਾਤਾਵਰਣ ਸੰਬੰਧੀ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਸਨ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਗਠਨ ਨੂੰ ਐਨਜੀਟੀ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਿਆਂਇਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। 31.08.2018 ਨੂੰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਕਾਟਕੇ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ

ਕੰਮ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਸਨ ਜੋ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਸਨ। ਵਾਤਾਵਰਨ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ, NGT ਨੇ 31.08.2018 ਦੇ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮ ਰਾਹੀਂ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕਾਰਜ ਯੋਜਨਾ ਅਤੇ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਈ-ਮੇਲ ਰਾਹੀਂ ਸੌਂਪਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਚੁੱਕੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਕਦਮਾਂ 'ਤੇ ਪੂਰਾ ਕੰਟਰੋਲ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਿ ਐਨਜੀਟੀ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਿਆਂਇਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵਾਤਾਵਰਨ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਦੇ ਵੱਡੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ, ਜਿਸ ਦੀ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਹੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ, ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਮ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋਣ 'ਤੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਸੁਤੰਤਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਅਮਲਾਂ ਦੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲੰਬਿਤ ਮਾਮਲਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਿੱਧੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਧੀਨ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਕਮੇਟੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਵਧਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 165-167] [418-G-H; 419-ਏ, ਡੀ-ਐਚ; 420-ਏ]

9.2 ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਤੇ ਖੇਤਰੀ ਕੌਂਸਲਾਂ ਨੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਜਾਂ ਇਸ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੁਆਰਾ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਤੇ ਖੇਤਰੀ ਕੌਂਸਲਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਸੁਤੰਤਰ ਹਨ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਗਠਿਤ ਕਮੇਟੀ ਸਿਰਫ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੇ ਵਿਗਾੜ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕੋਲਾ ਮਾਈਨਿੰਗ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਜਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਤੇ ਖੇਤਰੀ ਕੌਂਸਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਬਾਇਲੀ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਘੇਰਦੇ ਨਹੀਂ ਹਨ। [ਪਰਾ 168] [420-ਡੀ-ਈ]

ਕੀ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ 04.01.2019 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ 100/- ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ 2019 ਦੇ C.A.No.2968 ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਗਏ NGT ਦੁਆਰਾ ਜਮ੍ਹਾ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਸਥਾਈ ਹੈ?

10.1 NGT ਨੇ 31.08.2018 ਦੇ ਆਪਣੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਜਸਟਿਸ ਬੀ.ਪੀ. ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ। ਕਾਟਕੇ, ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ ਅਤੇ ਇੰਡੀਅਨ ਸਕੂਲ ਆਫ਼ ਮਾਈਨਜ਼, ਧਨਬਾਦ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨਾਲ ਗੁਹਾਟੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਜੱਜ। ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਾਈਟਾਂ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਕੀਤੀਆਂ, ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਾਰਥ ਈਸਟਰਨ ਸੈਂਟਰ ਫਾਰ ਟੈਕਨਾਲੋਜੀ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਐਂਡ ਰੀਚ, ਨਾਰਥ ਈਸਟਰਨ ਸਪੇਸ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਸੈਂਟਰ ਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ

ਪੇਸ਼ਕਾਰੀਆਂ ਵੀ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਕੋਲਾ ਖਣਨ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੋਲੇ ਦੀ ਨਿਕਾਸੀ ਅਤੇ ਆਵਾਜਾਈ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਵਿੱਚ, ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਪੂਰਬੀ ਜੈਂਤੀਆ ਪਹਾੜੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਖਣਨ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹਨ, ਐਨਜੀਟੀ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਈ ਗਈ ਪਾਬੰਦੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਮਿਤੀ 17.4.2014. ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ 13.12.2018 ਨੂੰ ਕੋਲਾ ਮਾਈਨਿੰਗ ਦੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ 15 ਕੋਲਾ ਖਾਣਾਂ ਦੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਫਸ ਗਏ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋਣ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਹ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਸਾਬਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੂਰੇ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਖਣਨ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਮਿਤੀ 17.04.2014 ਦਾ ਹੁਕਮ ਨਾ ਤਾਂ ਸੀ। ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਰਾਜ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਗੰਭੀਰ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਅਤੇ ਪੀੜਤਾਂ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਕਾਰਜ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। [ਪਾਰਾ 169, 171, 174] [420-E-F; 421-ਸੀ-ਈ; 422-E-F; 423-ਸੀ-ਡੀ]

10.2 ਰਿਪੋਰਟ 31.12.2018 ਨੂੰ ਵੈਬਸਾਈਟ 'ਤੇ ਪਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ, ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਕਾਪੀ ਸਟੇਕਹੋਲਡਰਾਂ ਨੂੰ ਦੇਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਮੇਘਾਲਿਆ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਧੀਕ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ 19.09.2018 ਦੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤਹਿਤ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸਕੱਤਰ ਅਤੇ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟਰ ਸਨ। ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ, ਇਸ ਦੀਆਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਅਤੇ ਮਿੰਟ, ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੇ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟਰ/ਵਧੀਕ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਨਾਲ ਸਨ। ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਮਿਤੀ 04.01.2019 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ 100/- ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਜਮ੍ਹਾ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਮੌਜੂਦ ਸੀ ਅਤੇ ਸੁਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਸਵੀਕਾਰਤਾ ਬਾਰੇ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦਾ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਐਨਜੀਟੀ ਨੇ ਕਮੇਟੀ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਖਰਾਬ ਹੋਏ ਵਾਤਾਵਰਨ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਨਦੀਆਂ ਅਤੇ ਨਦੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ਾਬ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਇਲਾਜ ਲਈ ਕਦਮ ਫੌਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਨ। ਕਮੇਟੀ ਅੱਗੇ ਕਈ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀਆਂ ਵੀ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਸਬੰਧੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਜਾਣੇ ਸਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। NGT ਨੇ 25.03.2015 ਦੇ ਆਪਣੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਦੇ ਸਿੱਧੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਧੀਨ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ 'ਮੇਘਾਲਿਆ ਵਾਤਾਵਰਣ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਬਹਾਲੀ ਫੰਡ' ਨਾਮਕ ਇੱਕ ਫੰਡ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ। ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ

ਵਿੱਚ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਫੰਡ ਵਿੱਚ 433 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪਈ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਖਰਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। [ਪਾਰਾ 176-177] 423-F-H; 424-ਏ-ਸੀ]

10.3 ਰਕਮ, ਜੋ ਕਿ NGT ਦੁਆਰਾ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਜਮ੍ਹਾ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨਾ ਤਾਂ ਰਾਜ 'ਤੇ ਕੋਈ ਜ਼ੁਰਮਾਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਰਾਸ਼ੀ ਵਾਤਾਵਰਨ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਸਬੰਧੀ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਉਕਤ ਰਕਮ ਨੂੰ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਹਰਜਾਨੇ ਦੀ ਰਕਮ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਕੋਲ ਮਾਲੀਏ ਦਾ ਬਹੁਤ ਸੀਮਤ ਸਰੋਤ ਹੈ ਅਤੇ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਵਿੱਤੀ ਸਰੋਤਾਂ ਅਤੇ ਬਜਟ ਰਾਸ਼ੀ ਤੋਂ 100 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਵਾਧੂ ਬੋਝ ਪਾਉਣਾ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ। 04.01.2019 ਦੇ NGT ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸੋਧਣ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂ ਦਾ ਅੰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਰਾਜ ਨੂੰ MEPRF ਵਿੱਚ ਪਈ ਰਕਮ ਵਿੱਚੋਂ 100 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ। NGT ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ 100 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਉਕਤ ਰਕਮ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਹੀ ਕਰੇਗਾ। [ਪਰਾ 179] [424-ਡੀ-ਜੀ]

ਕੀ 31.03.2016 ਦਾ NGT ਦਾ ਹੁਕਮ ਕਿ 15.05.2016 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਬਾਕੀ ਬਚਿਆ ਸਾਰਾ ਕੋਲਾ ਟਿਕਾਊ ਹੈ?

11. ਧਾਰਾ 4(1) ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕੋਲੇ ਦੀ ਮਾਈਨਿੰਗ ਧਾਰਾ 21 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜੁਰਮਾਨਿਆਂ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਖਣਿਜਾਂ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦਾ ਜ਼ੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਸਿਵਾਏ ਕਿ ਖਣਨ 'ਤੇ ਭੁਗਤਾਨ ਯੋਗ ਰਾਇਲਟੀ ਦੀ ਰਕਮ। ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਕੋਲਾ ਜੁਰਮਾਨੇ ਵਜੋਂ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਧਾਰਾ 21(5) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਠਾਏ ਗਏ ਖਣਿਜ, ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਕਿਰਾਏ, ਰਾਇਲਟੀ ਜਾਂ ਟੈਕਸ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਇਹ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਧਾਰਾ 21(5) ਦੇ ਤਹਿਤ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੇ। ਐੱਨਜੀਟੀ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕੋਲਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਆਵੇਗਾ। ਧਾਰਾ 21(5) ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਖਣਿਜ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਖਣਿਜਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦਾ ਮਲਕੀਅਤ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਧਾਰਾ 21(5) ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਜ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਖਣਿਜ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, 15.05.2016 ਤੋਂ ਬਾਅਦ

ਕੱਢਿਆ ਅਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਪਿਆ ਕੋਲਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕੋਲੇ ਦੇ ਮਾਲਕ ਜਾਂ ਕੋਲੇ ਦੀ ਖੁਦਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਕੋਲ ਖਣਿਜ ਵਿੱਚ ਮਲਕੀਅਤ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਕਿ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। [ਪੈਰਾ 182 [486-E-H]

ਕੀ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਅਤੇ ਅਣ-ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤੇ ਕੋਲੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੇਘਾਲਿਆ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਿਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਲਿਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਕੋਲੇ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਕੀ ਵਿਧੀ ਅਪਣਾਈ ਜਾਵੇਗੀ?

12.1 ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੇ ਪਹਾੜੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਕੱਢੇ ਗਏ ਕੋਲੇ ਦੀ ਢੋਆ-ਢੁਆਈ ਲਈ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਮੰਗਣ ਲਈ ਕਈ I.A. ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਖੁਦ ਇੱਕ ਮਾਮਲਾ ਲੈ ਕੇ ਆਈ ਹੈ ਕਿ ਚਾਰ ਪਹਾੜੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਕੋਲਾ, ਜੋ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਆਵਾਜਾਈ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿੱਚ ਪਿਆ ਹੈ। ਤਤਕਾਲ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, NGT ਦੁਆਰਾ ਮਿਤੀ 17.04.2014 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਪਾਬੰਦੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕੋਲਾ ਮਾਈਨਿੰਗ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਕਾਟਕੇ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਿਆ ਸਾਰਾ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਕੋਲਾ ਇੱਕ ਕੋਲਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਮਿਤੀ 17.04.2014 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਮਾਈਨਿੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਕੋਲੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਾਈਨ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਰਾਜ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ, ਯਾਨੀ, ਰਾਇਲਟੀ ਅਤੇ MEPR ਫੰਡ ਦੀ ਰਕਮ ਵਸੂਲਣ ਲਈ। ਕੋਲਾ ਮੁੱਖ ਖਣਿਜ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉਦਯੋਗਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਲਈ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਕੱਢੇ ਗਏ ਕੋਲੇ ਦਾ ਢੁਕਵਾਂ ਨਿਪਟਾਰਾ ਵੀ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। [ਪਾਰਾ 183, 184, 185] [427-ਅ; 429-ਡੀ; 430-ਏ]

12.2 ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਪਏ ਪੂਰੇ ਨਿਕਾਸੀ ਕੋਲੇ ਨੂੰ ਕੋਲ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਟਿਡ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇਕਾਈ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਆਪਣੀ ਆਮ ਵਿਧੀ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਵੰਡਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। . ਐਨਜੀਟੀ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਪਏ ਸਾਰੇ ਨਿਕਾਸੀ ਕੋਲੇ ਲਈ, ਇਹ ਰਾਜ ਹੈ, ਜੋ ਕੋਲੇ ਦਾ ਰਿਸੀਵਰ-ਕਮ-ਕਸਟਡੀਅਨ ਹੈ। ਰਾਜ ਨੇ ਉਕਤ ਚਾਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਏ ਕੋਲੇ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਾਤਰਾਵਾਂ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਕੋਲ ਮੌਜੂਦ ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਸਮੇਤ, ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰਾ ਕੋਲਾ ਕੋਲ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਟਿਡ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਜਾਵੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਲ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਟਿਡ ਅਤੇ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ

ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਕੇ ਕਾਟਕੇ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਢੰਗ ਅਤੇ ਢੰਗ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ। ਕਾਟਕੇ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਭਾਗੀਦਾਰਾਂ ਨੇ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਹਿਲੂਆਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਕਈ ਕੀਮਤੀ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਦੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕੋਲੇ ਦੀ ਖੁਦਾਈ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ. [ਪਾਰਾ 186, 187] [430-ਏ-ਈ]

12.3 ਖਣਨ ਅਤੇ ਭੂ-ਵਿਗਿਆਨ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਨੂੰ ਕੋਲ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਟਿਡ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਕੋਲੇ ਦੀ ਆਵਾਜਾਈ ਅਤੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਕੋਲੇ ਨੂੰ ਕੋਲ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਟਿਡ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦੇਣ ਲਈ ਕਾਟਕੇ ਕਮੇਟੀ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। / ਕੋਲ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਟਿਡ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਲਾਮੀ। ਕੋਲ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਟਿਡ ਦੁਆਰਾ ਨਿਪਟਾਰੇ/ਨਿਲਾਮੀ ਖਾਣਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੋਵਾਂ ਲਈ ਲਾਭਕਾਰੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹ ਕੋਲ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਟਿਡ ਨੇ ਸਥਾਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਕੋਲਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਗੇ, ਭਾਵ, ਇਸਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਡਿਪੂ ਜਾਂ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਅਤੇ ਇਹ ਕੋਲ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਟਿਡ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਕੋਲੇ ਦੀ ਨਿਲਾਮੀ ਅਤੇ ਨਿਲਾਮੀ। ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸਬੰਧਤ ਖੇਤਰ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦਾ ਇਹ ਫਰਜ਼ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਕੋਲੇ ਦੀ ਮਾਤਰਾ, ਮਾਲਕ ਦਾ ਨਾਮ ਅਤੇ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦਰਜ ਕਰੇ ਜਿੱਥੋਂ ਇਹ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੋਲ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਟਿਡ ਕੋਲੇ ਦੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ 'ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਵਜ਼ਨ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵੀ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇਗੀ ਅਤੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਸੰਬੰਧੀ ਸਾਰੇ ਕਦਮਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਕੋਲੇ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦਾ ਦਰਜਾ ਕੋਲ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਟਿਡ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ ਕੋਲੇ ਦੇ ਭਾਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ ਤੋਂ। ਢੋਆ-ਢੁਆਈ ਦੇ ਖਰਚੇ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ, ਕੋਲ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਟਿਡ ਜਾਂ ਦੋਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਹਿਣ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ, ਜੋ ਕਿ ਕੋਲੇ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਮਤ ਤੋਂ ਕਟੌਤੀਯੋਗ ਹੋਣਗੇ। ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਕੋਲੇ ਦੀ ਕੀਮਤ ਵਿੱਚੋਂ MERP ਫੰਡ ਲਈ ਰਾਇਲਟੀ ਅਤੇ ਭੁਗਤਾਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਟੈਕਸਾਂ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਢੋਆ-ਢੁਆਈ ਦੀ ਲਾਗਤ ਦੀ ਕਟੌਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਰਾਇਲਟੀ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਅਤੇ MERP ਫੰਡ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨ ਅਤੇ ਟੈਕਸਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਕੋਲੇ ਦੇ ਮੁੱਲ ਦਾ 10% ਉਪਰੋਕਤ ਅਭਿਆਸ ਲਈ ਕੋਲ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਟਿਡ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕੋਲੇ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਬਾਕੀ ਰਕਮ ਵੰਡੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸਦੀ ਕੀਮਤ ਪ੍ਰਤੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਵੰਡ ਰਾਜ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਕੋਲ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਟਿਡ ਕੋਲੇ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦੇ 10% ਦੇ ਨਾਲ ਢੋਆ-ਢੁਆਈ ਦੇ ਖਰਚੇ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਾਜ ਨੂੰ ਸਾਰੀ ਰਕਮ ਭੇਜੇਗੀ ਅਤੇ ਇਹ ਰਾਜ ਲਈ ਰਾਇਲਟੀ ਅਤੇ MERP ਫੰਡ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਕਾਇਆ ਰਕਮ ਵਾਪਸ

ਕਰਨ ਲਈ ਟੈਕਸਾਂ ਦੀ ਕਟੌਤੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੈ। ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਰਕਮ ਦਾ. ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਢੋਆ-ਢੁਆਈ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਈਨਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕੋਲਾ, ਜਿਸ ਲਈ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਐਕਟ, 1957 ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਤੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਨਜਿੱਠਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਰਾਜ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਥਾਰਟੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਕੋਲੇ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਮਾਤਰਾ ਨੂੰ ਮੁੜ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਕਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਪਟਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਾਤਰਾਵਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜਾਈ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ I.A. ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਨਿਪਟਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕਾਟਕੇ ਕਮੇਟੀ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਅਤੇ ਕੋਲ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਟਿਡ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਕੇ ਉਪਰੋਕਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੋਲੇ ਦੀ ਆਵਾਜਾਈ ਅਤੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਢੰਗ ਅਤੇ ਢੰਗ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦੇਵੇਗੀ। [ਪਾਰਾ 188-190] [430-E-H; 431-ਏ-ਡੀ]

<u>ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ</u>

[2017] 12 SCR 956 ਵੱਖਰਾ ਪੈਰਾ 69

[2013] 7 SCR 863 ਨੇ ਪੈਰਾ 73 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ

[1967] SCR 373 ਨੇ ਪੈਰਾ 74 ਦਾ ਅਨੁਸਰਣ ਕੀਤਾ

(1979) 3 SCC 106 ਪੈਰਾ 108 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ

(1993) 3 ਸਪਲ. SCC 290 ਨੇ ਪੈਰਾ 110 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ

[1981] 2 SCR 742 ਪੈਰਾ 145 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

[2011] 7 ਐਸਸੀਆਰ 954 ਪੈਰਾ 146 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ

[1971] 3 SCR 683 ਪੈਰਾ 160 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2018 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ.10720

2014 ਦੀ ਮੂਲ ਅਰਜ਼ੀ ਨੰਬਰ 73 ਵਿੱਚ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਨੈਸ਼ਨਲ ਗ੍ਰੀਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ 31.08.2018 ਦੇ ਨਿਰਣੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ

ਨਾਲ

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 10611/2018, 10907/2018, 5272/2016, 2968/2019,

2019 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 5295 @ ਡੀ. ਨੰ. 3067/2018।

ਏ.ਐਨ.ਐਸ. ਨਾਡਕਰਨੀ, ਏ.ਐੱਸ.ਜੀ., ਸ਼ੇਖਰ ਨਾਫੜੇ, ਰਾਜੂ ਰਾਮਚੰਦਰਨ, ਅਮਰੇਂਦਰ ਸ਼ਰਨ, ਕੋਲਿਨ ਗੋਂਸਾਲਵੇਸ, ਸੰਜੇ ਆਰ. ਹੇਗੜੇ, ਅਨੁਪਮ ਲਾਲ ਦਾਸ, ਨਿਧੇਸ਼ ਗੁਪਤਾ, ਮਿਸ. ਮੀਨਾਕਸ਼ੀ ਅਰੋੜਾ, ਆਰ. ਬਸੰਤ, ਸਿਧਾਰਥ ਲੂਥਰਾ ਸੀਨੀਅਰ. ਐਡਵੋਕੇਟ, ਅਮਿਤ ਕੁਮਾਰ, ਏ.ਜੀ. (ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ), ਸਮਰਥ ਖੰਨਾ, ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਏਕਤਾ ਗੁਪਤਾ, ਸ. ਸੁਕ੍ਰਿਤੀ ਭਟਨਾਗਰ, ਦੁਰਗਾ ਦੱਤ, ਸ਼ੋਰਿਆ ਸਹਾਏ, ਅਤੁਲ ਕੁਮਾਰ, ਕੁ. ਰੇਖਾ ਬਖਸ਼ੀ, ਟੀ.ਕੇ. ਨਾਇਕ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਨੇਗੀ, ਚੇਤਨ ਜੋਸ਼ੀ, ਕੁ. ਲਕਸ਼ਮੀ ਅਈਅਰ, ਅਭਿਕਲਪ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ, ਕੁਮਾਰ ਅਭਿਸ਼ੇਕ, ਅਵਿਜੀਤ ਮਨੀ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ, ਯੋਗਿੰਦਰ ਹਾਂਡੂ, ਪੀ. ਯੋਬਿਨ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਭਟਨਾਗਰ, ਸੌਰਭ, ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਪਾਲ, ਨਰੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਨਾਗਰ, ਅਮਿਤ ਕੁਮਾਰ, ਅਵਿਜੀਤ ਰਾਏ, ਵੀ. ਸੇਂਥਿਲ ਕੁਮਾਰ, ਸਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ, ਤੀਰਥ ਗੌੜਾ ਐਨ.ਐਮ. , ਜੀ.ਸੁਘੁਮਾਰਨ, ਮਿਸ. ਅਰੁਣਿਮਾ ਦਿਵੇਦੀ, ਪ੍ਰਣਯ ਰੰਜਨ, ਕੁ. ਸੁਹਾਸਿਨੀ ਸੇਨ, ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਮੱਕੜ, ਤੈਨਜਾਮ ਮੋਮੋ ਸਿੰਘ, ਕੁ. ਟੀ.ਅਰਚਨਾ, ਰੰਜਨ ਮੁਖਰਜੀ, ਐਸ.ਭੌਮਿਕ, ਕੇ.ਵੀ. ਖਰਲਿੰਗਦੋਹ, ਡੇਨੀਅਲ ਸਟੋਨ ਲਿੰਗਦੋਹ, ਉਪੇਂਦਰ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਡਾ. ਗਜੇਂਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਸ. ਓਲੀਵੀਆ ਬੈਂਗ, ਸਤਿਆ ਮਿੱਤਰਾ, ਅਰਵਿੰਦ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਰਮਾ, ਅਹੰਥਮ ਹੈਨਰੀ, ਏ. ਰੋਹੇਨ ਸਿੰਘ, ਵਿਵੇਕ ਕੁਮਾਰ, ਫਿਲੇਮਨ ਐਨ., ਕੁਮਾਰ ਮਿਹਰ, ਮਿਸ. ਅਰੁਣਾ ਮਾਥੁਰ, ਸ. ਅਨੁਰਾਧਾ ਅਰਪੁਥਮ, ਅਵਨੀਸ਼ ਅਰਪੁਥਮ, ਮਿਸ. ਗੀਤਾਂਜਲੀ, ਮੈ. ਅਰਪੁਥਮ ਅਰੁਣਾ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ, ਮਿਸ. ਵੰਦਨਾ ਸਹਿਗਲ, ਸ. ਜਪਨੀਤ ਕੌਰ, ਸ. ਵ੍ਰਿਤੀ ਗੁਜਰਾਲ, ਸ. ਪੱਲਵੀ ਸਿੰਘ, ਦਲੀਪ ਟੰਡਨ, ਕੁ. ਨੇਹਾ ਟੰਡਨ, ਆਰ.ਬੀ. ਫੁਕਨ, ਸ਼ੈਲੇਸ਼ ਮਡਿਆਲ, ਸੁਭਰੋ ਸਾਨਿਆਲ, ਕੁ. ਸੌਮਿਆ ਰੂਪ ਸਾਨਿਆਲ, ਸੋਮੇਸ਼ ਚੰਦਰ ਝਾਅ, ਸਮੀਰ ਕੁਮਾਰ, ਕੁ. ਹਿਨਾ ਰੋਹੜਾ, ਨਿਰਣੇ ਗੁਪਤਾ, ਕਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਭਾਟੀਆ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਸ. ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ.

ਵੱਲੋਂ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ

ਅਸ਼ੋਕ ਭੂਸ਼ਣ, J. 1. ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ ਸਰੋਤਾਂ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸਿਰਫ਼ ਉਸ ਖੇਤਰ ਦੇ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਜਾਂ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੁਆਰਾ ਖਪਤ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਕੁਦਰਤੀ ਸਰੋਤ ਜਮ੍ਹਾਂ ਹਨ।

ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਇਹ ਖਜ਼ਾਨੇ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਲਈ ਹਨ ਅਤੇ ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਬੁੱਧੀਮਾਨ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਹਨ। ਅਜੋਕੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦਾ ਫ਼ਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਸਾਂਭ ਸੰਭਾਲ ਅਤੇ ਸੰਭਾਲ ਕਰੇ ਤਾਂ ਜੋ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਮੁੱਚੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ।

2. ਇਹ ਅਪੀਲਾਂ ਨੈਸ਼ਨਲ ਗ੍ਰੀਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੇ ਕਬਾਇਲੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਲੇ ਦੀ ਗੈਰ-ਨਿਯਮਤ ਮਾਈਨਿੰਗ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਈ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਕੋਲਾ ਮਾਈਨਿੰਗ ਕਾਰਨ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਜਾਨਾਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਸਗੋਂ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਹੈ।

<u>ਅਪੀਲਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ</u>

3. ਨੈਸ਼ਨਲ ਗ੍ਰੀਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਬੈਂਚ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ 31.08.2018 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2018, 2018 ਦੀ 10611 ਅਤੇ 2018 ਦੀ 10907 ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਨੈਸ਼ਨਲ ਗ੍ਰੀਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਬੈਂਚ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਦੇ 10.05.2016 ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੇ.ਏ. ਹਿਮਾ ਨੋਂਗਸਟੋਇਨ ਲੈਂਡ ਓਨਰਜ਼, ਕੋਲਾ ਵਪਾਰੀ ਅਤੇ ਉਤਪਾਦਕ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ 2016 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 5272 ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਨੈਸ਼ਨਲ ਗ੍ਰੀਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਬੈਂਚ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਦੇ 25.03.2015 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਖਿਲਾਫ 2018 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ (ਡਾਇਰੀ ਨੰ. 3067) ਲੈਬਰ ਲਾਲੂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ 2019 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2968 ਮਿਤੀ 04.01.01 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਨੈਸ਼ਨਲ ਗ੍ਰੀਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਬੈਂਚ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ, ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ ਕੋਲ 100 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਜਮ੍ਹਾ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।

4. ਨੈਸ਼ਨਲ ਗ੍ਰੀਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ (NGT) ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ, ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਉਠਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨ ਲਈ NGT ਅੱਗੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਗੁਹਾਟੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ 06.07.2012 ਨੂੰ 06.07.2012 ਨੂੰ ਦੱਖਣੀ ਗਾਰੋ ਹਿੱਲ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਨੋਂਗਲਬਿਬਰਾ ਵਿਖੇ ਇੱਕ ਕੋਲਾ ਖਾਨ ਅੰਦਰ 30 ਕੋਲਾ ਮਜ਼ਦੂਰ ਫਸੇ ਹੋਏ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 15 ਦੀ ਮੌਤ ਕੋਲਾ ਖਾਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੋਈ ਸੀ, ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪੀ.ਆਈ.ਐਲ. 2012 ਦਾ ਸੂਓ ਮੋਟੋ ਨੰਬਰ (ਐਸ.ਐਚ.) 3। ਗੁਹਾਟੀ

ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 10.12.2012 ਦੇ ਹੁਕਮ ਰਾਹੀਂ ਮਾਮਲਾ ਐਨਜੀਟੀ ਨੂੰ ਟਰਾਂਸਫਰ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ 30.01.2013 ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਟਰਾਂਸਫਰ ਕੀਤਾ ਮਾਮਲਾ ਅਸਲ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 11(THC)/2012 ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਆਲ ਦਿਮਾਸਾ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਯੂਨੀਅਨ ਦੀਮਾ ਹਸਾਓ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕਮੇਟੀ ਨੇ 2014 ਦੀ ਇੱਕ ਅਸਲ ਅਰਜ਼ੀ ਨੰਬਰ 73 ਨੈਸ਼ਨਲ ਗ੍ਰੀਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਚੂਹਿਆਂ ਦੇ ਮੋਰੀ ਮਾਈਨਿੰਗ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਗੰਭੀਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦੇ ਕੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਓਪਰੇਸ਼ਨ, ਜੋ ਕਿ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੇ ਜੈਂਤੀਆ ਪਹਾੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਹੜ੍ਹ ਦੇ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਕੋਲਾ ਖਨਨ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਕਈ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਡਾ. ਓ.ਪੀ. ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ, ਵਾਤਾਵਰਣ ਅਧਿਐਨ ਵਿਭਾਗ, ਉੱਤਰੀ-ਪੂਰਬੀ ਹਿੱਲਜ਼ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਸ਼ਿਲਾਂਗ, ਮੇਘਾਲਿਆ ਦੀ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਰਿਪੋਰਟ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕੋਲੇ ਦੀ ਖੁਦਾਈ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪਹਿਲੂਆਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਐਨਜੀਟੀ ਨੇ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਕਿ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਵਿਗਿਆਨਕ ਮਾਈਨਿੰਗ ਨੂੰ ਨਾ ਤਾਂ ਖੇਤਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ, ਖਾਣਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ 17.04.2014 ਨੂੰ ਮੇਘਾਲਿਆ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ, ਪੁਲਿਸ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ, ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਨੂੰ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਪੂਰੇ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਰੈਟ-ਹੋਲ ਮਾਈਨਿੰਗ/ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਈਨਿੰਗ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਬੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਆਵਾਜਾਈ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਜਾਵੇ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਅਗਲੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੱਕ ਕੋਲਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਮਿਤੀ 17.04.2014 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਪਾਸ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨਾਂ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਬਿਨੈ ਪੱਤਰ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅੱਗੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਵੈਸਟਰਨ ਕੋਲ ਮਾਈਨਰਜ਼ ਐਂਡ ਐਕਸਪੋਰਟਰਜ਼ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਅਰਜ਼ੀ ਨੰਬਰ 317/2019 ਨੂੰ ਓ.ਏ. 2014 ਦਾ ਨੰ.73, ਜਿਸ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। 2014 ਦੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਅਰਜ਼ੀ M.A.No.306 ਖਾਸੀ ਹਿਲਜ਼ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਆਟੋਨੋਮਸ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਕਾਉਂਸਿਲ, ਸ਼ਿਲਾਂਗ, ਈਸਟ ਖਾਸੀ ਹਿਲਸ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ, ਮੇਘਾਲਿਆ (ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ) ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੰਸਥਾ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਣ ਲਈ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਕੋਲੇ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ/ਖਣਨ 'ਤੇ ਰਾਇਲਟੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

5. ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ 2014 ਦਾ O.A.No.13, 2014 ਦਾ O.A.No.73 ਅਤੇ O.A.No.11(THC)/2012 ਨੂੰ ਜੋੜਿਆ ਹੈ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅੱਗੇ 17.04.2014 ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਲਈ ਫੁਟਕਲ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। 17.04.2014 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ, 2014 ਦਾ ਸੀ.ਏ.ਨੰਬਰ.5756 ਕੋਲਾ ਖਾਣ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜੈਂਤੀਆ ਹਿਲਜ਼ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ, ਮੇਘਾਲਿਆ (ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ) ਦੀ ਰਾਜ ਤਾਲਮੇਲ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਫੁਟਕਲ ਅਰਜ਼ੀ ਵੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਵੱਲੋਂ 17.04.2014 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਦਾਇਰ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਲਈ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਕੋਲ ਜਾਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ 09.06.2014 ਦੇ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ, ਗੈਰ-ਨਿਯਮਿਤ ਅਤੇ ਅੰਨ੍ਹੇਵਾਹ ਚੂਹਿਆਂ ਦੀ ਮਾਈਨਿੰਗ ਕਾਰਨ ਗੰਭੀਰ ਹਵਾ, ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉੱਪਰ ਵੱਲ ਗੰਭੀਰ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਮੌਜੂਦ ਹਨ ਜੋ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਲ 2003 ਤੋਂ ਹੀ, ਮੇਘਾਲਿਆ ਦੇ ਮਾਈਨਿੰਗ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਗੰਭੀਰ ਹਵਾ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜੋ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਵਾਤਾਵਰਣ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਨਦੀਆਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨਦੋਜ਼ ਪਾਣੀ, ਪਰ ਮਨੁੱਖੀ ਸਿਹਤ ਨੂੰ ਵੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਖ਼ਤਰੇ ਵਿਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਕੋਲੇ ਦੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ, ਅਨਿਯਮਿਤ, ਅੰਨ੍ਹੇਵਾਹ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਵਿਗਿਆਨਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਢੋਆ-ਢੁਆਈ ਕਾਰਨ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਲੱਗ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਵੱਲੋਂ ਮਿਤੀ 09.06.2014 ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇਖੀ ਗਈ। ਮਿਤੀ 09.06.2014 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਮਾਈਨਿੰਗ ਸਾਈਟਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਖੁੱਲੇ ਵਿੱਚ ਪਏ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਕੱਢੇ ਗਏ ਕੋਲੇ ਦੀ ਢੋਆ-ਢੁਆਈ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਅਜਿਹੀ ਢੋਆ-ਢੁਆਈ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਲਈ ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਕਈ ਹੋਰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ।

6. 01.08.2014 ਦੇ ਇੱਕ ਅਗਲੇ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ 09.06.2014 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਗਠਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਮੇਟੀ ਇਸ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ, ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਸਾਨੂੰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਚਾਰ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜੋ ਇਹਨਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ

ਚੁਣੌਤੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹਨ। ਜੋ ਹੁਕਮ ਇਹਨਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂ ਹਨ ਉਹ 25.03.2015, 10.05.2016, 31.08.2018 ਅਤੇ 04.01.2019 ਦੇ ਹੁਕਮ ਹਨ।

<u>ਆਰਡਰ ਮਿਤੀ 25.03.2015</u>

7. 25.03.2015 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ NGT ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਲਗਾਤਾਰ, ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ, ਗੈਰ-ਵਿਗਿਆਨਕ ਅਤੇ ਜਾਨਲੇਵਾ ਮਾਈਨਿੰਗ ਗਤੀਵਿਧੀ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੈਟ ਹੋਲ ਮਾਈਨਿੰਗ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਐੱਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਨੇ ਆਪਣੇ ਵੱਲੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 17.04.2014 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਨਵੀਂ ਮਾਈਨਿੰਗ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਨੇ 2012 ਦੀ ਇੱਕ ਮਾਈਨਿੰਗ ਨੀਤੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਚੂਹਿਆਂ ਦੇ ਛੇਕ ਮਾਈਨਿੰਗ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਖਣਨ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਲਈ ਮਾਈਨਿੰਗ ਨੀਤੀ ਅਤੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਵੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੀਤੀ ਨੇ ਅਜੇ ਦਿਨ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਨਹੀਂ ਵੇਖੀ ਸੀ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਪੂਰਨ ਮਨਾਹੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਮਾਈਨਿੰਗ ਕਰਕੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਕੋਲੇ ਦੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਢੋਆ-ਢੁਆਈ ਦੇ 73 ਮਾਮਲੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ NGT ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ 15 ਹੋਰ ਮਾਮਲੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੇ ਸਾਰੇ 11 ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ 308 ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਕੁੱਲ 605 ਟਰੱਕ ਅਤੇ 2675.63 ਟਨ ਕੋਲਾ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਗੈਰ-ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਜ ਦਾ ਸਟੈਂਡ ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥਾ ਵੀ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ:

> “(a) ਬਗਾਵਤ ਵਿਰੋਧੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਅਤੇ NGT ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਬਲਾਂ ਦੀ ਘਾਟ।
>
> (b) ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ VIਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਪੈਰਾ 12A(b) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਤੇ ਖਾਣ ਅਤੇ ਖਣਿਜ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਕੋਲੇ ਦੀ ਖੋਜ, ਸੰਭਾਵਨਾ ਅਤੇ ਮਾਈਨਿੰਗ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1957 ਅਤੇ ਕੋਲਾ ਖਾਣਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀਕਰਨ ਐਕਟ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਤੋਂ।

8. ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਕਿ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ, ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਉੱਤਰ ਪੂਰਬ ਦੇ ਵਧੀਕ ਸਕੱਤਰ, ਦੋ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਬੰਧਤ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਗੇ। ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੇ. ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਉਚਿਤ ਨੀਤੀ ਅਤੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਨਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਲਈ ਵੀ ਆਪਣੀ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤੀ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਮਾਈਨਿੰਗ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਢੁਕਵੀਂ ਨੀਤੀ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ।

9. ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿੱਚ ਭਾਰੀ ਵਿਗਾੜ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਹੈ ਅਤੇ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਿਤ ਪਾਣੀਆਂ ਦੀ ਸਫਾਈ ਲਈ ਗੰਭੀਰ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਉਪਰੋਕਤ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ 10 ਕੋਲੇ ਦੇ ਬਜ਼ਾਰ ਮੁੱਲ 'ਤੇ % ਇਸ ਨੂੰ ਸ਼ਾਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭੁਗਤਾਨ ਯੋਗ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ:

> “ਇਹ ਵੀ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ, ਗੈਰ-ਵਿਗਿਆਨਕ ਮਾਈਨਿੰਗ ਦੇ ਕਾਰਨ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿੱਚ ਭਾਰੀ ਵਿਗਾੜ ਅਤੇ ਜਲਘਰ ਦਾ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਸਵਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਘਿਰੇ ਖੇਤਰ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਬਾਰੇ ਸੋਚਿਆ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਹੱਦ ਤੱਕ, ਜੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਵਾਤਾਵਰਣ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ। ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਿਤ ਜਲ ਭੰਡਾਰਾਂ ਦੀ ਸਫ਼ਾਈ ਲਈ ਗੰਭੀਰ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨਾਲ ਕੋਈ ਹੋਰ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਨਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਜਿਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਕੋਲੇ ਦੀ ਢੋਆ-ਢੁਆਈ ਸਮੇਤ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। 'ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਕ ਤਨਖਾਹ ਸਿਧਾਂਤ' ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ। ਅਸੀਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਨੂੰ ਦੇਣ ਯੋਗ ਰਾਇਲਟੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਹਰ ਖੇਪ ਲਈ ਕੋਲੇ ਦੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਮੁੱਲ 'ਤੇ 10% ਵੀ ਇਕੱਠੀ ਕਰੇਗੀ। ਪੱਖਾਂ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮਿਤੀ 10.05.2012 ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਮਿਤੀ 22.06.2012 ਦੀਆਂ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਅਸੀਂ ਨੋਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕੰਪਟਰੋਲਰ ਅਤੇ ਆਡੀਟਰ ਜਨਰਲ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਧਿਆਇ 7 ਦੇ 7.5.18 ਦੇ ਤਹਿਤ 31 ਮਾਰਚ, 2013 ਨੂੰ ਖਤਮ ਹੋਣ ਵਾਲੀ

ਮਿਆਦ ਜਿਸ ਦੇ ਕੋਲੇ ਦਾ ਚਲਾਨ ਮੁੱਲ ਰੁਪਏ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। 4850/- ਪ੍ਰਤੀ ਮੀਟ੍ਰਿਕ ਟਨ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਨੂੰ ਦੇਣ ਯੋਗ ਰਾਇਲਟੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਤੀ ਮੀਟ੍ਰਿਕ ਟਨ ਕੋਲੇ ਦੇ ਉਕਤ ਬਾਜ਼ਾਰ ਮੁੱਲ ਦਾ 10% ਵੀ ਇਕੱਠਾ ਕਰੇਗੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਨੂੰ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਦੇ ਸਿੱਧੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਧੀਨ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ 'ਮੇਘਾਲਿਆ ਵਾਤਾਵਰਣ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਬਹਾਲੀ ਫੰਡ' ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਵਾਲੇ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਇਹ ਰਕਮ ਸਿਰਫ਼ ਵਾਤਾਵਰਨ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲੋੜੀਂਦੇ ਉਪਚਾਰ ਅਤੇ ਰੋਕਥਾਮ ਉਪਾਵਾਂ ਲਈ ਵਰਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।"

10. ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਮਿਤੀ 25.03.2015 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਕੁਝ ਹੋਰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ।

<u>ਆਰਡਰ ਮਿਤੀ 10.05.2016</u>

11. 10.05.2016 ਦੇ ਆਰਡਰ ਨੂੰ ਕੇ.ਏ. ਹਿਮਾ ਨੋਂਗਸਟੋਨ ਲੈਂਡ ਓਨਰਜ਼, ਕੋਲਾ ਵਪਾਰੀ ਅਤੇ ਉਤਪਾਦਕ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। NGT ਨੇ 23.12.2015 ਦੇ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮ ਰਾਹੀਂ 15.05.2016 ਤੱਕ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਕੋਲੇ ਦੀ ਢੋਆ-ਢੁਆਈ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। 31.03.2016 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ, NGT ਨੇ ਆਵਾਜਾਈ ਲਈ ਸਮਾਂ ਹੋਰ ਵਧਾਉਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਕਿ 15.05.2016 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਸਾਰਾ ਕੋਲਾ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ। 31.03.2016 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਾਰਾਜ਼ KA ਹਿਮਾ ਨੋਂਗਸਟਾਈਨ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ, ਕੋਲਾ ਵਪਾਰੀ ਅਤੇ ਉਤਪਾਦਕ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ 2016 ਦਾ C.A.No.4793 ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ NGT ਅੱਗੇ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਕੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ 2016 ਦਾ M.A.No.427 NGT ਅੱਗੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਿਤੀ 10.05.2016 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, 2016 ਦੇ ਐਮ.ਏ. ਨੰ. 400 ਅਤੇ 427 ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਨੂੰ 01.04.2015 ਤੱਕ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕਿਤੇ ਵੀ ਪਏ ਕੋਲੇ ਦੀ

ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਕੋਲੇ ਦੀ ਸਹੀ ਮਾਤਰਾ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਕੀਮਤ ਸਮੇਤ ਕੋਲੇ ਦੀ ਸਹੀ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਤਰਾ ਅਤੇ ਕੋਲੇ ਦੀ ਸਹੀ ਮਾਤਰਾ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 16.05.2016 ਨੂੰ ਰਾਜ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਪੇਸ਼ ਕਰੇ ਕਿ ਰਾਜ ਉਸ ਕੋਲੇ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਨਜਿੱਠੇਗਾ ਜੋ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਾਜ ਕੋਲ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਰਾ ਕੋਲਾ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਲਾ ਕੱਢਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

<u>ਆਰਡਰ ਮਿਤੀ 31.08.2018</u>

12. 31.08.2018 ਨੂੰ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਪਿਛਲੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਇਹ ਵੀ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੁਝ ਮੁੱਦੇ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹਨ। ਆਰਡਰ ਦੇ ਪੈਰਾ 10 ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

> "10. ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਨੋਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਮੁੱਦੇ ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹਨ:
>
> i) ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 5272/2016 ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਕਾ ਹਿਮਾ ਨੋਂਗਸਟੋਨ ਭੂਮੀ ਮਾਲਕ, ਕੋਲਾ ਵਪਾਰੀ ਅਤੇ ਉਤਪਾਦਕ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਬਨਾਮ. ਆਲ ਦਿਮਾਸਾ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਯੂਨੀਅਨ, ਦੀਮਾ ਹਸਾਓ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ., ਜਿਸ ਵਿੱਚ 21.09.2016 ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ:
>
> “ਪੱਖਕਾਰਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ, ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੋਲੇ ਦੀ ਖੁਦਾਈ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗ੍ਰੀਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਰਾਇਲਟੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਫੀਸਾਂ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ 'ਤੇ ਕੋਲੇ ਦੀ ਢੋਆ-ਢੁਆਈ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ (ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਲਈ। , 'ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ') ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਥਿਤੀ। ਕੱਢੇ ਗਏ ਕੋਲੇ ਨੂੰ 1 ਅਕਤੂਬਰ, 2016 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 31 ਮਈ, 2017 ਤੱਕ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅੱਗੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਿਕਾਸੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।
>
> ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਇਹ ਖੋਜ ਕਿ ਕੋਲਾ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰਾਜ ਕੋਲ ਨਿਹਿਤ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਲਾ ਕੱਢਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਸਮੇਂ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦਿੱਤਾ

ਜਾਵੇਗਾ। ਮਾਈਨਰ ਖਾਤੇ ਰੱਖਣਗੇ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਆਖਰਕਾਰ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਲਾ ਰਾਜ ਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਵਿਆਜ ਸਮੇਤ ਰਕਮ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦੇਣਗੇ। ਵਿਆਜ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਅੰਤਿਮ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਸਮੇਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਹ ਕਹਿਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਹ ਨਿਰੀਖਣ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦੇ ਪੱਖਪਾਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਹੋਰ ਪਹਿਲੂਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਵਧ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲੰਬਿਤ ਹਨ।"

ਉਪਰੋਕਤ ਹੁਕਮ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕੋਲਾ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, 28.03.2018 ਨੂੰ, ਉਕਤ ਹੁਕਮਾਂ ਦੁਆਰਾ, ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੱਢੇ ਗਏ ਕੋਲੇ ਦੀ ਢੋਆ-ਢੁਆਈ ਲਈ ਸਮਾਂ 31.05.2018 ਤੱਕ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸੀ ਕਿ ਹੋਰ ਨਿਕਾਸੀ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ii) ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਡਾਇਰੀ ਨੰਬਰ 3067/2018 ਜਿਸਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਲਬਰ ਲਾਲੂ ਬਨਾਮ ਹੈ। ਆਲ ਦਿਮਾਸਾ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਯੂਨੀਅਨ, ਦੀਮਾ ਹਸਾਓ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ. ਨੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੀ ਮਾਈਨਿੰਗ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮਾਈਨਿੰਗ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਵੀ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

13. ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਅੱਗੇ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ਚੂਹੇ ਦੀ ਖੋਦਾਈ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਗਲੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗੀ। ਕੱਢੇ ਗਏ ਕੋਲੇ ਦੀ ਢੋਆ-ਢੁਆਈ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਵੀ ਅਗਲੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗੀ। ਪੈਰਾ 13 ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ:

> “13. ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਸੀਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਰੈਟ-ਹੋਲ ਮਾਈਨਿੰਗ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਗਲੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣਗੇ। ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਗਲੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਮਾਈਨਿੰਗ ਕੀਤੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਢੋਆ-ਢੁਆਈ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਵੀ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗੀ। ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਗਲੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਮਿਤੀ ਤੱਕ ਉਪਲਬਧ ਨਿਕਾਸੀ ਕੋਲੇ ਦਾ ਰਿਸੀਵਰ/ਕਸਟੋਡੀਅਨ ਹੋਵੇਗਾ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੋਰ ਕੋਲਾ ਹੁਣ ਤੱਕ ਵਸਤੂ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਵਸਤੂ ਸੂਚੀ ਬਣਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਇਹ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਕਾਸੀ ਗੈਰ-

ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰਾਇਲਟੀ ਵੀ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੇ ਮਾਈਨਿੰਗ ਸਕੱਤਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਇੱਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੋਲਾ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਦੂਜਾ ਵਿਚਾਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਈਨਿੰਗ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ। ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੇ ਮਾਈਨਿੰਗ ਸਕੱਤਰ ਦੁਆਰਾ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ ਅਤੇ ਇੰਡੀਅਨ ਸਕੂਲ ਆਫ਼ ਮਾਈਨਜ਼, ਧਨਬਾਦ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਸਾਂਝੀ ਟੀਮ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

14. ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਅਤੇ ਪੀੜਤਾਂ ਦੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਬਾਰੇ ਵੀ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਲਈ ਫੰਡ ਉਪਲਬਧ ਸਨ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਜਸਟਿਸ ਬੀ.ਪੀ. ਕਾਟਕੇ, ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ ਅਤੇ ਇੰਡੀਅਨ ਸਕੂਲ ਆਫ਼ ਮਾਈਨਜ਼, ਧਨਬਾਦ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨਾਲ ਗੁਹਾਟੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਜੱਜ। ਆਰਡਰ ਦੇ ਪੈਰੇ 14 ਤੋਂ 28 ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹਨ ਜੋ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ:

> “14. ਸਿਰਫ਼ ਆਖ਼ਰੀ ਸਵਾਲ ਵਾਤਾਵਰਨ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਅਤੇ ਪੀੜਤਾਂ ਦੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਫੰਡ ਉਪਲਬਧ ਹਨ। ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕਾਰਜ ਲਈ, ਇਹ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈਏ। ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਜਸਟਿਸ ਬੀ.ਪੀ. ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ ਅਤੇ ਇੰਡੀਅਨ ਸਕੂਲ ਆਫ਼ ਮਾਈਨਜ਼, ਧਨਬਾਦ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨਾਲ ਗੁਹਾਟੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਜੱਜ ਕਾਟਕੇ।
>
> 15. ਕਮੇਟੀ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇਗੀ: ·
>
> ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਹੁਣ ਤੱਕ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲਓ।
>
> · ਮੁੱਦੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਸਮਾਂਬੱਧ ਕਾਰਜ ਯੋਜਨਾ ਤਿਆਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਓ।
>
> 16. ਕਮੇਟੀ ਲੋੜ ਪੈਣ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਤਕਨੀਕੀ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਵੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇ ਸਾਈਟਾਂ ਦਾ ਦੌਰਾ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਹ

ਇਹਨਾਂ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਕਰਨ ਲਈ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੌਜਿਸਟਿਕ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਣਗੇ ਜੋ ਮੇਘਾਲਿਆ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ।

17. ਕਮੇਟੀ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਦੇਣ ਲਈ ਵੈੱਬਸਾਈਟ ਵੀ ਸਥਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

18. ਕਮੇਟੀ ਨਤੀਜਿਆਂ ਬਾਰੇ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਅਤੇ ਫੀਡਬੈਕ ਲਈ ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

19. ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਤ ਸਾਰੀਆਂ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਨਾਲ ਸਹਿਯੋਗ ਅਤੇ ਤਾਲਮੇਲ ਕਰਨਗੀਆਂ। ਕਮੇਟੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਬੰਧਤ ਅਥਾਰਟੀ ਤੋਂ ਲੋੜੀਂਦੀ ਤਕਨੀਕੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ।

20. ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ, ਮੇਘਾਲਿਆ, ਉਸ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਰੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇਗਾ। ਕਮੇਟੀ ਆਪਣੀਆਂ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਫਾਈਲਿੰਗ.ngt@gmail.com 'ਤੇ ਈ-ਮੇਲ ਰਾਹੀਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਭੇਜ ਸਕਦੀ ਹੈ।

21. ਕਮੇਟੀ ਅੱਜ ਤੋਂ ਦੋ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਪਣਾ ਚਾਰਜ ਸੰਭਾਲ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕਮੇਟੀ ਐਕਸ਼ਨ ਪਲਾਨ ਤਿਆਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਪਾਲਣਾ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਟੀਚੇ ਹੋਣਗੇ। ਇਹ ਅਜਿਹੇ ਅੰਤਰਾਲਾਂ 'ਤੇ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਚਿਤ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਦੋ ਵਾਰ ਅਤੇ ਪਾਲਣਾ ਲਈ ਟੀਚੇ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

22. ਕਮੇਟੀ ਸਾਰੇ ਇਤਫਾਕਨ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਉਠਾਉਣ ਲਈ ਸੁਤੰਤਰ ਹੋਵੇਗੀ। ਕਮੇਟੀ ਈ-ਮੇਲ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਤੋਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਲੈਣ ਲਈ ਸੁਤੰਤਰ ਹੋਵੇਗੀ।

23. ਮੇਘਾਲਿਆ ਦੇ ਰਾਜ ਦਾ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਉਸ ਨਾਲ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਕੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਦੇ ਮਿਹਨਤਾਨੇ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦਾ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਕੰਮਕਾਜ ਲਈ ਲੋੜ ਪੈਣ 'ਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸਮੇਤ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੌਜਿਸਟਿਕ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇਗਾ।

25. ਕਮੇਟੀ ਇਸ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਤਕਨੀਕੀ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਲੈਣ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗੀ। ਕਮੇਟੀ ਅੱਜ ਤੋਂ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀ ਕਾਰਜ ਯੋਜਨਾ ਤਿਆਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿੰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਮਾਂ-ਸੀਮਾਵਾਂ ਤੈਅ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਾਰਜ ਯੋਜਨਾ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਇਸ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ fileing.ngt@gmail.com 'ਤੇ ਈ-ਮੇਲ ਰਾਹੀਂ ਭੇਜੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇੱਕ ਵਾਰ ਰਿਪੋਰਟ ਭੇਜੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸੁਝਾਏ ਗਏ ਅਨੁਸਾਰ ਕਮੇਟੀ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

27. ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਰਿਕਾਰਡ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਏਗਾ। ਰਾਜ ਅੱਜ ਤੋਂ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਨਾਲ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਮਿਹਨਤਾਨੇ ਨੂੰ ਵੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰੇਗਾ।

28. ਕਮੇਟੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਿਮਾਹੀ ਤੋਂ ਤਕਨੀਕੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲੈਣ ਲਈ ਸੁਤੰਤਰ ਹੋਵੇਗੀ ਜੋ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਸਹੂਲਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕਮੇਟੀ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਕੱਢੇ ਗਏ ਕੋਲੇ ਦੀ ਰਿਸੀਵਰਸ਼ਿਪ/ਕਸਟਡੀਅਨਸ਼ਿਪ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁੱਦੇ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਵਾਤਾਵਰਣ ਸੰਬੰਧੀ ਮੁੱਦੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਕੱਢੇ ਗਏ ਪਦਾਰਥ ਦੇ ਸਟੋਰੇਜ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਚੁੱਕੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਦਮਾਂ ਦੀ ਵੀ।

ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਫਾਈਲਿੰਗ.ngt@gmail.com 'ਤੇ ਈ-ਮੇਲ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਹੁਕਮ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਪਾਲਣਾ ਲਈ ਸਾਰੇ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਈ-ਮੇਲ ਰਾਹੀਂ ਭੇਜੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਸਾਰੇ ਬਕਾਇਆ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

06 ਮਾਰਚ, 2019 ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਸੂਚੀ।

ਆਰਡਰ ਮਿਤੀ 04.01.2019

15. ਜਸਟਿਸ ਕਾਟਕੇ ਨੇ 02.01.2019 ਨੂੰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅੱਗੇ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ। ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਜੋ ਕਿ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸਨ, ਨੂੰ ਐਨਜੀਟੀ ਨੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ। ਆਰਡਰ ਦੇ ਪੈਰਾ 21 ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ:

> "21. ਅੰਕ ਨੰਬਰ ਡੀ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ ਨੇ ਸਤੰਬਰ, 1997 ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਗੈਰ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਵਿਗਿਆਨਕ ਕੋਲਾ ਮਾਈਨਿੰਗ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਦਹਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿੱਚ ਵਿਗਾੜ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਉੱਤੇ ਮਾੜੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਖਤਰਨਾਕ ਪਹਿਲੂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਸਾਲ 1997 ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ 20 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਵੀ ਇਹ ਸਮੱਸਿਆ ਬਰਕਰਾਰ ਹੈ। ਰਾਜ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ ਨੇ ਸਾਲ 1997 ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਈਨਿੰਗ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ, ਵਿਧਾਨਕ ਉਪਾਅ, ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ, ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਸਮੇਤ ਕਈ ਕਦਮਾਂ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ ਪਰ 21 ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਕੋਈ ਵੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ।

16. ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਹੋਰ ਸਮੱਗਰੀਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਕਿ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਸਾਲ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾਉਣ ਵਿਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। 1997. ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਅੰਤਰਿਮ ਰਕਮ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਜਮ੍ਹਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਪੈਰੇ 31 ਤੋਂ 33 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ:

> "31. ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਅਤੇ ਰਕਮ ਜੋ ਹੋਰ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਰੋਕਥਾਮ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਵੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਛਾਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਾਤਾਵਰਣ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦਾ ਸ਼ੁੱਧ ਵਰਤਮਾਨ ਮੁੱਲ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਲਾਗਤ, ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਖੁਦਾਈ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਲਾਗਤ, ਅਤੇ ਘਟਾਉਣ ਅਤੇ ਬਹਾਲੀ ਦੀ ਲਾਗਤ ਵੀ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਾਰਕ ਹਨ। ਅੰਤਮ ਅੰਕੜਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਮੇਟੀ ਇਹਨਾਂ ਪਹਿਲੂਆਂ ਵਿੱਚ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

32. ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹਾਂ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ ਤੋਂ ਉਭਰਨ ਵਾਲੀ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਵਸੂਲੀ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਨੁਕਸਾਨ, ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ, ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹਨ। 100 ਕਰੋੜ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਇੱਕ ਅੰਤਰਿਮ ਉਪਾਅ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਸਾਨੂੰ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਨੂੰ ਰੁਪਏ ਜਮ੍ਹਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੀਪੀਸੀਬੀ ਨਾਲ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ 100 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ।

33. ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਗੁਪਤ ਮਾਈਨਿੰਗ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਾਈਨਿੰਗ ਕੀਤੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਕੀਮਤ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ ਜਿਸ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਰਾਜ ਨੇ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਾਇਲਟੀ। 400 ਕਰੋੜ ਹੈ ਜੋ ਹੁਣ ਤੱਕ ਵੱਧ ਅੰਕੜਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

17. ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਨੇ 2018 ਦੇ C.A.No.10720 ਅਤੇ 2019 ਦੇ C.A.No.2968 ਵਜੋਂ ਦੋ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। 2018 ਦੇ C.A.No.10720, ਮਿਤੀ 31.08.2018 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜੋ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਰੈਟ-ਹੋਲ ਮਾਈਨਿੰਗ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗਾ ਅਤੇ ਜਸਟਿਸ ਬੀ.ਪੀ. ਕਾਟਕੇ ਕਮੇਟੀ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਅਤੇ ਪੀੜਤਾਂ ਦੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਲਈ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇਗੀ। 2019 ਦੀ ਦੂਜੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2968 ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ 04.01.2019 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਨੂੰ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ 100 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਅੰਤਰਿਮ ਰਕਮ ਜਮ੍ਹਾ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

18. ਉਸੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਮਿਤੀ 31.08.2018 ਨੂੰ ਦੋ ਹੋਰ ਅਪੀਲਾਂ ਕੋਲਾ ਮਾਲਕਾਂ, ਮਾਈਨਰਾਂ ਅਤੇ ਡੀਲਰਾਂ ਦੇ ਫੋਰਮ ਦੀ ਰਾਜ ਤਾਲਮੇਲ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ 2018 ਦੇ C.A.No.10611 ਅਤੇ ਗਾਰੋ ਹਿੱਲਸਗਨੇ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਕਾਉਂਸਿਲ ਆਟੋਗ੍ਰੀਵ ਦੁਆਰਾ 2018 ਦੇ C.A.No.10907 ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। 31.08.2018 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਕੋਲਾ ਮਾਈਨਿੰਗ 'ਤੇ ਸਥਾਈ ਪਾਬੰਦੀ ਦੁਆਰਾ ਪਾਬੰਦੀ ਦੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰੇ ਬਿਨਾਂ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕੋਲੇ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਦਾ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਾ ਹੋਣ 'ਤੇ ਕੱਢੇ ਗਏ ਕੋਲੇ ਦੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਰਿਸੀਵਰ/ਕਸਟਡੀਅਨ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਤੋਂ ਵੀ ਦੁਖੀ ਹਨ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਸੀ.ਏ. ਨੰ. ਵਿਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਰਾਜ ਵਿਚ ਕੋਲੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਸਵਾਲ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹੈ। 2016 ਦੇ 5272.

19. 2018 ਦਾ C.A.No.10907 ਗਾਰੋ ਹਿੱਲਜ਼ ਆਟੋਨੋਮਸ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਕਾਉਂਸਿਲ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਕਿ 31.08.2018 ਦੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦੁਖੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਨੇ ਕੋਲਾ ਮਾਈਨਿੰਗ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਚਾਰ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਸੀ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ 400 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੇ ਫੰਡਾਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨ ਲਈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਉਪਰੋਕਤ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹਨ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੀਆਂ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਬਿਨਾਂ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਕੌਂਸਲ ਨੂੰ ਜੰਗਲਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੁੱਦਿਆਂ ਤੋਂ ਲਗਭਗ ਬਾਹਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੌਂਸਲ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ। ਕੋਲਾ ਮਾਈਨਿੰਗ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਨੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਲਈ ਮਾਲੀਏ ਦੇ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਸਰੋਤ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਟੈਕਸ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਛੇਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

20. ਕਾਹਿਮਾ ਨੇਂਗਸਟੋਨ ਲੈਂਡ ਓਨਰਜ਼, ਕੋਲਾ ਵਪਾਰੀ ਅਤੇ ਉਤਪਾਦਕ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ 2016 ਦਾ ਸੀ.ਏ.ਨੰਬਰ 5272 ਮਿਤੀ 10.05.2016 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ 2016 ਦੀਆਂ ਫੁਟਕਲ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਨੰ.400 ਅਤੇ 420 ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ 31.03.2016 ਦੇ ਅੰਤਮ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਅਤੇ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਵਾਪਸ ਬੁਲਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੇ ਕੋਲ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਕੱਢੇ ਗਏ ਕੋਲੇ ਨੂੰ ਨਿਯਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੱਢੇ ਗਏ ਕੋਲੇ ਦੀ ਢੋਆ-ਢੁਆਈ ਲਈ ਸਮਾਂ ਵਧਾਉਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਕੋਲਾ. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਕੋਲੇ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਲਈ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਕਿ 17.04.2014 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਕਸਟਮ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਖੁਦਾਈ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ।

21. ਹੁਣ, 2019 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ (@ ਡਾਇਰੀ ਨੰ. 3067 ਆਫ਼ 2018) ਲਿਬਰ ਲਾਲੂ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪੀਲ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇਹ ਅਪੀਲ ਮਿਤੀ 25.03.2015 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੈ। NGT ਦੁਆਰਾ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਖਣਨ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ 'ਤੇ ਲਗਾਈ ਗਈ ਪਾਬੰਦੀ ਤੋਂ ਦੁਖੀ, ਜੋ ਕਿ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਖਣਨ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਜੀਵਿਕਾ 'ਤੇ ਮਾੜਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੋਲਾ ਮਾਈਨਿੰਗ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਪਰਿਵਾਰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ ਹਨ, ਜੋ ਕੋਲੇ ਦੀ ਖੁਦਾਈ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਲਈ ਨਿਰਭਰ ਹਨ।

<u>ਬੇਨਤੀਆਂ</u>

22. ਅਸੀਂ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੇ ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੀ ਅਮਿਤ ਕੁਮਾਰ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ੇਖਰ ਨਫੜੇ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਅਮਰੇਂਦਰ ਸ਼ਰਨ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਅਮਿਤ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਸ਼੍ਰੀ ਰੰਜਨ ਮੁਖਰਜੀ ਨੂੰ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੁੰਦੇ ਸੁਣਿਆ ਹੈ। ਸੀ.ਏ. ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਰਣਜੀਤ ਕੁਮਾਰ। 2018 ਦੀ ਡਾਇਰੀ ਨੰ. 3067 ਅਤੇ ਸੀ.ਏ. ਨੰ. 10907/2018 ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਜੂ ਰਾਮਚੰਦਰਨ। ਸ਼੍ਰੀ ਕੋਲਿਨ ਗੋਂਸਾਲਵੇਸ, ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਐਮੀਕਸ ਕਿਊਰੀ ਵਜੋਂ ਸੁਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਸੀਂ C.A ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਵੀ ਸੁਣਿਆ ਹੈ। 2016 ਦਾ ਨੰਬਰ 5272 (ਜੋ NGT ਅੱਗੇ ਬਿਨੈਕਾਰ ਸੀ)। 2016 ਦੇ C.A.N.5272 ਵਿੱਚ ਨਿੱਜੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਨਿਧੇਸ਼ ਗੁਪਤਾ, ਸੁਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀ ਏ.ਐਨ.ਐਸ. ਨਾਡਕਰਨੀ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਸਾਲਿਸਟਰ ਜਨਰਲ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਲਈ ਸੁਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਹੋਰ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਈ.ਏ. ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

23. ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ੇਖਰ ਨਫੜੇ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ। ਸ਼੍ਰੀ ਨਾਫਾਡੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨੈਸ਼ਨਲ ਗ੍ਰੀਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਐਕਟ, 2010 ਦੇ ਤਹਿਤ ਗਠਿਤ NGT ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਧਾਰਾ 14,15 ਅਤੇ 16 ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 16 ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 14 NGT ਦੇ ਅਸਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਇਸਦੇ ਕੰਪਾਸ ਜਾਂ ਸਾਰੇ ਸਿਵਲ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਵਾਤਾਵਰਣ (ਵਾਤਾਵਰਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਸਮੇਤ) ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਸਵਾਲ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਨੁਸੂਚੀ I ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੋ ਸ਼ਰਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਚਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਹਨ: (1) ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਜੋ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ ਅਤੇ (2) ਅਨੁਸੂਚੀ I ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਖਾਣਾਂ ਅਤੇ ਖਣਿਜ (ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਐਂਡ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ) ਐਕਟ, 1957 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਐਕਟ, 1957" ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਅਨੁਸੂਚੀ I ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਕਾਰਨ, ਨੈਸ਼ਨਲ ਗ੍ਰੀਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਐਕਟ, 1957 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਇਹ ਮੰਨਣ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕੋਲਾ ਮਾਈਨਿੰਗ ਅਨਿਯਮਿਤ ਹੈ। ਐਨਜੀਟੀ ਨੇ ਇਸ ਗਲਤ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਕਿ

ਮੇਘਾਲਿਆ ਦੇ ਆਦਿਵਾਸੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਲੀਜ਼ ਲਏ ਬਿਨਾਂ ਕੋਲੇ ਦੀ ਖੁਦਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਬਾਇਲੀ ਜੋ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹਨ, ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਮਿੱਟੀ ਅਤੇ ਖਣਿਜਾਂ ਦੇ ਵੀ ਮਾਲਕ ਹਨ। ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਮਰਦਾਂ ਅਤੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਸੀ। ਖਾਸੀ ਪਹਾੜੀਆਂ, ਜੈਂਤੀਆ ਪਹਾੜੀਆਂ ਅਤੇ ਗਾਰੋ ਪਹਾੜੀਆਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਵੱਖਰੀ ਜ਼ਮੀਨੀ ਕਾਰਜਕਾਲ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਜਾਂ ਖਣਿਜਾਂ ਦੇ ਨਿਵਾਸ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਹੈ।

24. ਸ਼੍ਰੀ ਨਫਾਡੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਖਣਿਜਾਂ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦੇ ਕੋਲ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਕਿਸੇ ਜਾਇਜ਼ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਭੂਮੀ ਮਾਲੀਆ ਕੋਡ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਵਿਵਸਥਾ, ਜੋ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਖਣਿਜਾਂ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਸਿਰਫ਼ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਹੇਠਾਂ ਖਣਿਜਾਂ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

25. ਸ਼੍ਰੀ ਨਫਾਡੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐੱਮ.ਐੱਮ.ਡੀ.ਆਰ. ਐਕਟ, 1957 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਰਾਜ ਕੋਲ ਕੋਲੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਧਾਨਿਕ ਜਾਂ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਖਣਿਜ ਹੈ। ਇਹ ਨਾ ਤਾਂ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਦੇਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਕੋਲ ਕੋਈ ਮਾਈਨਿੰਗ ਨੀਤੀ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ MMDR ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਲੀਜ਼ ਅਤੇ ਸੰਭਾਵੀ ਲਾਇਸੈਂਸ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਨ। ਮੇਘਾਲਿਆ ਦੇ ਆਦਿਵਾਸੀ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਖਣਿਜਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਮਾਲਕ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੰਭਾਵੀ ਲਾਇਸੈਂਸ ਜਾਂ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਦਾ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਲੀਜ਼ ਅਤੇ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦੇ ਸੰਕਲਪਾਂ ਵਿੱਚ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਲਈ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਦੋ ਧਿਰਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ- ਲਾਇਸੈਂਸ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਲਾਇਸੰਸਧਾਰਕ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਖਣਿਜਾਂ ਦਾ ਮਾਲਕ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਲਾਇਸੈਂਸ ਜਾਂ ਲੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ ਜਾਂ ਸੰਭਾਵੀ ਲਾਇਸੈਂਸ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ। ਰਾਜ ਖਣਿਜਾਂ ਦਾ ਮਾਲਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਆਪਣੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਸਪੈਕਟਿੰਗ ਲਾਇਸੈਂਸ ਜਾਂ ਲੀਜ਼ 'ਤੇ ਗ੍ਰਾਂਟ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੇ ਖਣਿਜਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਸਦਾ ਕੋਈ ਮਲਕੀਅਤ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਨਾ ਤਾਂ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪਟੇਦਾਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

26. ਸ਼੍ਰੀ ਨੈਫਡੇ ਨੇ ਦੁਹਰਾਇਆ ਕਿ NGT ਦਾ ਪੂਰਾ ਆਧਾਰ ਕਿ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕੋਲਾ ਮਾਈਨਿੰਗ ਅਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਹੈ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਲਤ ਹੈ। ਉੱਤਰ-ਪੂਰਬੀ ਖੇਤਰ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਜਿਸ

ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਨੂੰ ਪੂਰਨ ਰਾਜ ਵਜੋਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਬਾਇਲੀ ਖੇਤਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਛੇਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਅਨੁਸਾਰ ਚਲਾਇਆ ਜਾਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਐਨਜੀਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਖਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਬਾਇਲੀ ਖੇਤਰ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਜੋ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਹੈ। ਇਹ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ NGT ਛੇਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪਰਿਸ਼ਦਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਸਮੇਤ ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਧਾਨਕ ਮੈਟ੍ਰਿਕਸ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ NGT ਕੋਲ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕੋਈ ਕਮੇਟੀ ਗਠਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਗਠਨ ਸਮੇਤ ਜਸਟਿਸ ਬੀ.ਪੀ. ਗੁਹਾਟੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਜੱਜ, 31.08.2018 ਦੇ ਅਪ੍ਰਯੋਗਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਕਾਟਕੇ NGT ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ। ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਹੈ। ਅੱਗੇ ਇਹ ਵੀ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਐਨਜੀਟੀ ਕੋਲ ਕੋਈ ਫੰਡ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾ ਕੇ ਅਤੇ ਫੰਡ ਬਣਾ ਕੇ ਸਮਾਨਾਂਤਰ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਈ ਹੈ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਹ ਲਗਾਤਾਰ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਨੂੰ ਮਾਈਨਿੰਗ ਨੀਤੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਰਾਜ ਨੂੰ ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਐਕਟ, 1957 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਾਈਨਿੰਗ ਨੀਤੀ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਰਾਜ ਨੂੰ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਹੈ। ਖਣਿਜ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯੂਨੀਅਨ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਾਤਾਵਰਣ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ, 1986 ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ 14.09.2006 ਦੀ EIA ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਉਸਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲਈ ਵਾਤਾਵਰਣ ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਸਿਰਫ ਉਦੋਂ ਹੀ ਲੋੜੀਂਦਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਮਾਈਨਿੰਗ ਦਾ ਖੇਤਰ ਪੰਜ ਹੈਕਟੇਅਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੀ। ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੇ ਕਬਾਇਲੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ, ਮਾਈਨਿੰਗ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਛੋਟਾ ਖੇਤਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਪੰਜ ਹੈਕਟੇਅਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਇਸ ਲਈ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲੈਣ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਈਆਈਏ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ 15.01.2016 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁਣ ਖਣਨ ਕਾਰਜਾਂ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮਿਟਾਏ ਗਏ 5 ਹੈਕਟੇਅਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਾਤਾਵਰਣ ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਬਾਇਲੀ ਲੋਕ ਆਪਣੀ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਲਈ ਕੋਲੇ ਦੀ ਖਣਨ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ 17.04.2014 ਤੋਂ ਕੋਲਾ ਖਣਨ 'ਤੇ ਪੂਰਨ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਉਣ ਨਾਲ, ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਆਦਿਵਾਸੀ ਆਪਣੀ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਰਾਜ ਲਈ ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰੇ। , ਜੋ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ NGT ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੇ ਕਬਾਇਲੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ

ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਦੇਣ ਦਾ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਖਣਿਜ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਐਨਜੀਟੀ ਨੇ ਇਹ ਮੰਨਣ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਰਾਜ ਇਸ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਿਭਾਉਣ ਅਤੇ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕੋਲਾ ਮਾਈਨਿੰਗ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ, ਇਹ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਹੈ ਜਿਸ ਕੋਲ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਐਕਟ, 1957 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਅਥਾਰਟੀ ਹਨ ਅਤੇ ਇਕੱਲੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਐੱਮ.ਐੱਮ.ਡੀ.ਆਰ. ਐਕਟ, 1957 ਦੀ ਧਾਰਾ 13 ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਖਣਿਜ ਰਿਆਇਤ ਨਿਯਮਾਂ, 1960 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਨਿਯਮ 13(f) ਉਸ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮਾਈਨਿੰਗ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਖਣਿਜ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਕੋਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਇਹ ਦਰਜ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਮਾਲਕ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਉਹ ਖੁਦ ਮਾਈਨਿੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਲੀਜ਼ ਲੈਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਉਦੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਖਣਿਜਾਂ ਦੀ ਖੁਦਾਈ ਲਈ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

27. ਸ਼੍ਰੀ ਨਫਾਡੇ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਦਰਜ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਈਨ ਐਕਟ, 1952 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਲਾਗੂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਖਣਿਜ ਸੰਭਾਲ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਨਿਯਮ, 1988 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ, ਜਿੱਥੇ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਸੈੱਸ ਵਸੂਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

28. ਸ਼੍ਰੀ ਅਮਰੇਂਦਰ ਸ਼ਰਨ, C.A. ਵਿੱਚ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ। 2019 ਦਾ ਨੰਬਰ 2968 ਦਰਜ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ NGT ਨੇ 04.01.2019 ਦੇ ਅਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਨੂੰ ਰੁਪਏ ਜਮ੍ਹਾ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅੰਤਰਿਮ ਉਪਾਅ ਵਜੋਂ 100 ਕਰੋੜ ਜੋ ਕਿ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਥਿਰ ਹੈ। NGT ਨੇ ਜਸਟਿਸ ਬੀ.ਪੀ. ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਅੰਤਰਿਮ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ 04.01.2019 ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕਾਟਕੇ, ਗੁਹਾਟੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਜੱਜ। ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਖੁਦ ਹੀ ਐਨਜੀਟੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸੀ। ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ਰਨ ਨੇ ਸ਼੍ਰੀ ਨਫਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਨੂੰ ਅਪਣਾਇਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਕਿ 04.01.2019 ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਕੇ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਨੂੰ ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਇਸ ਵਿਰੁੱਧ 100 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਇਆ। ਇਹ ਹੁਕਮ ਐੱਨਜੀਟੀ ਨੇ ਜਸਟਿਸ ਬੀਪੀ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੇ ਉਲਟ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕਾਟਕੇ. 04.01.2019 ਨੂੰ ਐੱਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਦੁਆਰਾ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ

25.03.2015 ਦੇ ਆਪਣੇ ਪੁਰਾਣੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਸਲ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਕਾਂ, ਭਾਵ, ਕੋਲਾ ਮਾਈਨਰਾਂ ਅਤੇ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟਰਾਂ ਨੂੰ ਪਲੂਟਰਸ ਪੇਅ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਜ਼ੁਰਮਾਨਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਲਈ ਫੰਡ, ਅਰਥਾਤ, ਮੇਘਾਲਿਆ ਵਾਤਾਵਰਣ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਬਹਾਲੀ ਫੰਡ (ਇੱਥੇ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ "MEPRF") ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। NGT ਨੇ 04.01.2019 ਨੂੰ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਬੰਧਿਤ ਵਿਧਾਨਿਕ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਮਾਈਨਿੰਗ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਸੰਬੰਧੀ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕੌਣ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ। ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਕੋਲ ਆਮਦਨ ਦੇ ਸੀਮਤ ਸਰੋਤ ਹਨ ਅਤੇ 100 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਵਾਧੂ ਬੋਝ ਰਾਜ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਨੂੰ ਤੋੜ ਦੇਵੇਗਾ।

29. ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਜੂ ਰਾਮਚੰਦਰਨ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ, 2018 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 10907 ਵਿੱਚ ਗਾਰੋ ਹਿਲਸ ਆਟੋਨੋਮਸ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਕਾਉਂਸਿਲ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ 31.08.2018 ਨੂੰ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਦੇ ਹੋਏ NGT ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਛੇਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। 31.08.2018 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ, NGT ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਛੇਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਜੂ ਰਾਮਚੰਦਰਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੈਰਾ 2 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦਾਂ, ਖੇਤਰੀ ਕੌਂਸਲਾਂ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਪਹਾੜੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਅਨੁਛੇਦ 244 (2) ਅਤੇ ਅਨੁਛੇਦ 244 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਛੇਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਈ ਗਈ ਇੱਕ ਕੌਂਸਲ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ 275(1)। NGT ਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਗਠਨ ਨੇ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜੰਗਲਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੁੱਦਿਆਂ ਤੋਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਆਟੋਨੋਮਸ ਕੌਂਸਲ ਨੂੰ ਲਗਭਗ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕੋਲਾ ਮਾਈਨਿੰਗ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮਾਲੀਏ ਦੇ ਵੱਡੇ ਸਰੋਤ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਛੇਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਪੈਰਾ 8 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਖਣਿਜ ਰਾਇਲਟੀ ਤੋਂ ਮਾਲੀਏ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਅਣਗਹਿਲੀ ਵਾਲਾ ਆਰਡਰ ਸ਼ੇਅਰਧਾਰਕਾਂ ਜਾਂ ਸ਼ੇਅਰਧਾਰਕਾਂ ਦੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੂੰ ਸੁਣੇ ਅਤੇ ਨੋਟ ਲਏ ਬਿਨਾਂ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਜੂ ਰਾਮਚੰਦਰਨ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ NGT ਨੇ 31.08.2018 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ OA ਨੰਬਰ 73/2014, 13/2014 ਅਤੇ 186/2014 ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ।

30. C.A ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ 2016 ਦੇ ਨੰਬਰ 5272 ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪੀਲ ਕੇਵਲ ਕੋਲੇ

ਉੱਤੇ ਆਪਣੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਮਲਕੀਅਤ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈ ਜੋ ਕਿ 17.04.2014 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਕਸਟਮ ਅਨੁਸਾਰ ਖੁਦਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ 31.03.2016 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ, NGT ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਸੀ ਕਿ 2016 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਾ ਸਾਰਾ ਕੋਲਾ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਮਿਤੀ 31.03.2016 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ 2016 ਦਾ C.A.No.4793 ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ NGT ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਐਨਜੀਟੀ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਦੱਸੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। NGT ਨੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਕੱਢੇ ਗਏ ਕੋਲੇ ਦੀ ਵੈਸਟਿੰਗ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਐਕਟ, 1957 ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਖਣਨ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਣਿਜਾਂ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦੇ ਮਾਲਕੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।

31. ਸ਼੍ਰੀ ਰਣਜੀਤ ਕੁਮਾਰ, 2018 ਦੇ ਸੀ.ਏ.(ਡੀ) ਨੰਬਰ 3067 ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸਿੱਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਕੋਲਾ ਮਾਈਨਿੰਗ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਐਨਜੀਟੀਏਐਕਟ, 2010 ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਸ਼੍ਰੀ ਰਣਜੀਤ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 15 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਹਤ, ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ 17.04.2014 ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਕੋਲਾ ਮਾਈਨਿੰਗ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਕਈ ਸਮਾਨ ਸਥਿਤੀ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਮਾੜਾ ਅਸਰ ਪਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਪਾਬੰਦੀ ਹਟਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 21 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਰਡਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਐਨਜੀਟੀਏਐਕਟ, 2010 ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਖਣਨ ਬਾਰੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਖੋਜ ਕਿ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਮਾਈਨਿੰਗ ਅਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਹੈ, ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ, ਇੱਕ ਮਾਈਨਰ ਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰਡ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਰਾਇਲਟੀ ਅਦਾ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

32. ਸ਼੍ਰੀ ਰੰਜਨ ਮੁਖਰਜੀ, 2019 ਦੇ C.A.No.3067(D) ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2, ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਰੈਟ-ਹੋਲ ਮਾਈਨਿੰਗ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਸਾਰੇ ਮਾਈਨਿੰਗ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਲਗਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ

ਮੇਘਾਲਿਆ ਖਾਣਾਂ ਅਤੇ ਖਣਿਜ ਨੀਤੀ, 2012 ਨੂੰ ਖਣਿਜ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਯੋਜਨਾਬੱਧ, ਵਿਗਿਆਨਕ ਅਤੇ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਦੇਣ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੇ ਖਣਿਜ ਅਧਾਰਤ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਸੁਚਾਰੂ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਮੇਘਾਲਿਆ ਦੇ ਕਬਾਇਲੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਲਾ ਖਣਨ ਦੇ ਰਵਾਇਤੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਅਭਿਆਸਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮਿਤੀ 02.07.1987 ਦੇ ਪੱਤਰ 'ਤੇ ਵੀ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕੋਲਾ ਮਾਈਨਿੰਗ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਲਈ ਖਰੜਾ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਵੀ ਸਾਲ 2015 ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, NGT ਨੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਅਤੇ ਜੰਗਲਾਤ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਘੋਖ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਪਰ ਕੁਝ ਖਣਨ ਮਤਭੇਦਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

33. ਸ਼੍ਰੀ ਏ.ਐੱਸ. ਨਾਡਕਰਨੀ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਘ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਧੀਕ ਸਾਲਿਸਟਰ ਜਨਰਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ MMDR ਐਕਟ, 1957 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੇ ਕਬਾਇਲੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹਨ। ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਨੂੰ MMDR ਐਕਟ, 1957 ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦੇਣ ਲਈ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਛੇਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਪੈਰਾ 12A(b) ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਮੇਘਾਲਿਆ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ, ਕੋਲਾ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ 12.03.2019 ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਨੂੰ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਸਾਲਿਸਟਰ ਜਨਰਲ ਦੁਆਰਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਲਈ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕੋਲਾ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੁਆਰਾ MMDR ਐਕਟ, 1957 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਲੇ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮਾਈਨਿੰਗ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਪੂਰਵ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

34. ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨਿੱਜੀ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕੋਲੇ ਦੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਯੋਗ ਹੈ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਲੀਆ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ/ਅਪਮਾਨ ਵਿੱਚ ਮਾਈਨਿੰਗ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਮੇਘਾਲਿਆ ਦੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਮਿਤੀ 24.09.2015 ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਦੁਆਰਾ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਇੱਕ ਡਰਾਫਟ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕੋਲਾ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੇਘਾਲਿਆ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਸਤੁਤ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਧਾਨਿਕ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਐਕਟ, 1957 ਦਾ। ਇਸ ਲਈ, ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ

ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਐਕਟ, 1957 ਦੇ ਅਨੁਰੂਪ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਤਿਆਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। 25.07.2016 ਦੇ ਸੰਸ਼ੋਧਿਤ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਵਿੱਚ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਨੇ ਛੇਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਪੈਰਾ 12ਏ (ਬੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਐਕਟ, 1957 ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸੋਧਾਂ ਅਤੇ ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਐਕਟ, 1957 ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਐਕਟ, 1957 ਦੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਛੋਟ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

35. ਸ਼੍ਰੀ ਕੋਲਿਨ ਗੋਂਸਾਲਵੇਸ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ, ਐਮੀਕਸ ਕਿਊਰੀ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ, ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬੇਨਤੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਐਮੀਕਸ ਕਿਊਰੀ ਨੇ "ਮੇਘਾਲਿਆ ਵਿੱਚ ਅਣਨਿਯਮਿਤ ਕੋਲਾ ਖਨਨ ਦਾ ਸਰਾਪ" ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਦੋ ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਮੇਘਾਲਿਆ ਤੋਂ ਇੱਕ ਨਾਗਰਿਕ ਰਿਪੋਰਟ 01/12/2018। ਸਿਰਲੇਖ 'ਜਾਣ-ਪਛਾਣ' ਦੇ ਅਧੀਨ ਖੰਡ । ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਦੱਸਦੀ ਹੈ:

> "**<u>ਜਾਣ-ਪਛਾਣ</u>**
>
> ਮੇਘਾਲਿਆ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਰੋਤ ਸਰਾਪ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਾਨੂੰ ਭਰਪੂਰ ਜੰਗਲਾਂ ਅਤੇ ਖਣਿਜਾਂ ਨਾਲ ਨਿਵਾਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਇਹਨਾਂ ਸਰੋਤਾਂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਭਲੇ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਸਾਂਝੇ ਭਲੇ ਲਈ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਨਿਯਮ ਜਾਂ ਚਿੰਤਾ ਦੇ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੁਦਰਤੀ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਇਸ ਅਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ, ਤੰਗ, ਸਵੈ-ਹਿੱਤ ਅਧਾਰਤ ਵਰਤੋਂ ਨੇ ਸਮਾਜਿਕ-ਆਰਥਿਕ ਅਸਮਾਨਤਾ ਨੂੰ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਵਾਤਾਵਰਣ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਅਪਰਾਧਿਕਤਾ ਨੂੰ ਵਧਾਇਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਸਮਾਨਤਾਵਾਦੀ ਕਬਾਇਲੀ ਸਮਾਜਿਕ ਤਾਣੇ-ਬਾਣੇ ਨੂੰ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।
>
> ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 39 (ਬੀ) ਦੀ ਵੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਭੌਤਿਕ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੰਡਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਸਾਂਝੇ ਭਲੇ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਰਾਜ ਸਮਾਜ ਦੇ ਪਦਾਰਥਕ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਇਹ ਪਸੰਦ ਕਰਦਾ ਹੈ. ਵੰਡ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੇਧਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਮਾਨਤਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਜਨਤਕ ਭਲਾਈ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਸਾਡੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਅਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕੋਲਾ ਮਾਈਨਿੰਗ ਬਾਰੇ ਨੈਸ਼ਨਲ ਗ੍ਰੀਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸਕ ਆਦੇਸ਼ ਇਸ ਲਈ ਮੇਘਾਲਿਆ ਸਮਾਜ ਲਈ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਜਾਗਦਾ ਕਾਲ ਬਣ ਗਿਆ। ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਥਾਨਕ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਹਿੱਸੇ ਦੁਆਰਾ ਆਲੋਚਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤੇ ਕੋਲਾ ਖਾਣ ਦੇ ਮਾਲਕ, ਟਰਾਂਸਪੋਰਟਰ, ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਗੈਰ-ਨਿਯਮਿਤ ਮਾਈਨਿੰਗ ਤੋਂ 'ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ' ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਭ ਉਠਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਆਮ ਵਾਂਗ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਵੇ। ਕੋਲਾ ਮਾਈਨਰਾਂ ਅਤੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਜੋ ਖਣਨ, ਟਰੱਕ ਮਾਲਕ, ਵਜ਼ਨ ਬ੍ਰਿਜ ਆਪਰੇਟਰ ਆਦਿ ਹਨ, ਨੇ ਮਾਣਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ, ਮਾਨਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ NGT ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਮਾਈਨਿੰਗ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਸਕੇ।

36. ਸਿੱਖਿਅਤ ਐਮੀਕਸ ਕਿਊਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਅਜੇ ਵੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਈਨਿੰਗ ਜਾਰੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀ ਗੋਂਸਾਲਵੇਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਐਕਟ, 1957 ਦੀ ਧਾਰਾ 4 “ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਨਹੀਂ” ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਐਕਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਮਾਈਨਿੰਗ ਸੰਚਾਲਨ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਾਹੀ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 5 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਨੁਸੂਚੀ ਏ ਖਣਿਜਾਂ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀ ਗੋਂਸਾਲਵੇਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਖਣਨ ਲਈ, ਲੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਅਤੇ ਇਜਾਜ਼ਤ ਮੰਗੀ ਜਾਵੇ। ਉਹ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੇਘਾਲਿਆ ਦੇ ਕਬਾਇਲੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿਲੋਮੀਟਰ 53 ਖਾਣਾਂ ਹਨ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਮੁਲਾਂਕਣ ਜਾਂ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸਾਰਾ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਕੋਲਾ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਈਨਿੰਗ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੋਲ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਟਿਡ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਕੋਲੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

37. ਸ਼੍ਰੀ ਗੋਂਸਾਲਵੇਸ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕੰਪਟਰੋਲਰ ਅਤੇ ਆਡੀਟਰ ਜਨਰਲ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦਾ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਮੇਘਾਲਿਆ 06/01/2019 ਤੋਂ ਇੱਕ ਨਾਗਰਿਕ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ - ਭਾਗ II ਵਿੱਚ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

38. 2016 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 5272 ਵਿੱਚ ਨਿੱਜੀ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਨਿਧੇਸ਼ ਗੁਪਤਾ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀ ਨਿਧੇਸ਼ ਗੁਪਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐੱਮ.ਐੱਮ.ਡੀ.ਆਰ. ਐਕਟ, 1957 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਖਾਣਾਂ ਅਤੇ ਖਣਿਜਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ

ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ 1 ਦੀ ਐਂਟਰੀ 54 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 2, ਐੱਮ.ਐੱਮ.ਡੀ.ਆਰ. ਐਕਟ, 1957 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੁਆਰਾ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 162 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਸੂਚੀ II ਦੀ ਐਂਟਰੀ 23 ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਧਾਨਕ ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ। ਸੈਕਸ਼ਨ 4 ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਖੋਜ, ਸੰਭਾਵੀ ਜਾਂ ਮਾਈਨਿੰਗ ਓਪਰੇਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਸਿਵਾਏ ਪੁਨਰ ਖੋਜ ਪਰਮਿਟ ਜਾਂ ਸੰਭਾਵੀ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ। ਸੈਕਸ਼ਨ 5 ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਖੋਜ ਪਰਮਿਟ, ਸੰਭਾਵੀ ਲਾਇਸੈਂਸ ਜਾਂ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਭਾਰਤੀ ਨਾਗਰਿਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 5(1) ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਭਾਗ A ਅਤੇ ਭਾਗ B ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖਣਿਜ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਪੁਨਰ ਖੋਜ ਪਰਮਿਟ, ਸੰਭਾਵੀ ਲਾਇਸੈਂਸ ਜਾਂ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ MMDR ਐਕਟ, 1957 ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਗਲਤ ਰੀਡਿੰਗ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ।

39. ਸੈਕਸ਼ਨ 13 ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਉਸ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਖਣਿਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕੋਲ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਖਣਿਜ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਹਨ, ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਖੋਜ ਪਰਮਿਟਾਂ, ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਲਾਇਸੈਂਸ ਅਤੇ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13 ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਖਣਿਜ ਰਿਆਇਤ ਨਿਯਮ, 1960 ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ।

40. ਅਧਿਆਇ V ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੰਭਾਵੀ ਲਾਇਸੈਂਸ ਜਾਂ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਖਣਿਜ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਕਤ ਅਧਿਆਏ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮ 41 ਤੋਂ ਨਿਯਮ 52 ਤੱਕ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਹਨ। ਨਿਯਮ 41 ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਅਧਿਆਏ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਸਿਰਫ਼ ਉਸ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਸਪੈਕਟਿੰਗ ਲਾਇਸੈਂਸ ਅਤੇ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਦੇਣ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਖਣਿਜ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿੱਚ ਨਿਵਾਸ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਜਿੱਥੇ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿੱਚ ਖਣਿਜ ਨਿਯਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਉਕਤ ਅਧਿਆਏ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ

ਅਤੇ ਸੰਭਾਵੀ ਲਾਇਸੈਂਸ ਅਤੇ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਹਨ।

41. ਸੈਕਸ਼ਨ 23ਸੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਖਣਿਜਾਂ ਦੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਖਣਨ, ਆਵਾਜਾਈ ਅਤੇ ਭੰਡਾਰਨ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 23ਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਐਕਟ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਖਣਿਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਇਸਲਈ, ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਐਕਟ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਲਤ ਧਾਰਨਾ ਹੈ।

42. ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ 24.07.2018 ਦੀ ਸਟੇਟਸ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਸਟੈਂਡ 'ਤੇ ਵੀ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਪਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੋਲੇ ਦੀ ਅੰਦਾਜ਼ਨ ਕੀਮਤ 10,000/- ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਮੀਟ੍ਰਿਕ ਟਨ ਹੈ। ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਟੈਂਡਰਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੋਟਿਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀ ਮੀਟ੍ਰਿਕ ਟਨ ਰੁਪਏ 1,000/- ਦੀ ਰਕਮ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਕੋਲੇ ਨੂੰ ਵੇਚਣ ਨਾਲ ਮਾਲੀਏ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹੋਰ ਹਿੱਸੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਪਤਾ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਾਏ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਇੰਨੀ ਘੱਟ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਕੋਲੇ ਦੀ ਵਿੱਕਰੀ ਹੱਥੀਂ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦਾ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਐਨਜੀਟੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ।

43. ਉਪਰੋਕਤ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਸੀਂ ਕਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ IA ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੋਲੇ ਦੀ ਢੋਆ-ਢੁਆਈ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਸਮੇਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਲਈ IA ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਸ਼੍ਰੀ ਸਿਧਾਰਥ ਲੂਥਰਾ, ਸ਼੍ਰੀ ਆਰ. ਬਸੰਤ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਮੀਨਾਕਸ਼ੀ ਅਰੋੜਾ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ।

44. 10.05.2019 ਨੂੰ, ਅਸੀਂ 75,050 ਮੀਟ੍ਰਿਕ ਟਨ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਕੋਲੇ ਦੀ ਢੋਆ-ਢੁਆਈ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਲਈ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ 1,76,655 ਮੀਟ੍ਰਿਕ ਟਨ ਕੋਲੇ ਤੋਂ ਬਕਾਇਆ ਮਾਤਰਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਢੋਆ-ਢੁਆਈ ਲਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 04.12.2018 ਨੂੰ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। 10.05.2019 ਦੇ ਆਰਡਰ ਨੇ ਕੋਲੇ ਦੀ ਢੋਆ-ਢੁਆਈ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਲਈ 10.05.2019 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ 04.12.2018 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਚਲਾਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। 10.05.2019 ਦੇ ਆਦੇਸ਼

ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਸੀ ਕਿ ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਫਸਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

45. ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਵਕੀਲ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਕੋਲੇ ਦੀ ਢੋਆ-ਢੁਆਈ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਸਦਾ ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਜੇ ਵੀ ਕੁਝ ਬਿਨੈਕਾਰ ਕੋਲੇ ਦੀ ਢੋਆ-ਢੁਆਈ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਸਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਹੋਣਾ ਬਾਕੀ ਹੈ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਢੋਆ-ਢੁਆਈ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਈ ਹੈ। I.A.No.22981 of 2019 ਅਤੇ I.A. 2019 ਦਾ ਨੰਬਰ 22991 ਨਿਲਾਮੀ ਖਰੀਦਦਾਰ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਹਨ। ਸਿੱਖਿਅਕ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬੋਲੀ ਲਗਾਉਣ ਵਾਲਾ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸਨੇ ਰਕਮ ਜਮ੍ਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਾਂ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਪਰ ਮਿਤੀ 15.01.2019 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸਨੂੰ ਕੋਲੇ ਦੀ ਢੋਆ-ਢੁਆਈ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਹ ਬਕਾਇਆ ਨਿਲਾਮੀ ਦੇ ਪੈਸੇ ਜਮ੍ਹਾ ਕਰਵਾ ਸਕਿਆ।

46. ਸ਼੍ਰੀ ਰੰਜਨ ਮੁਖਰਜੀ, ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਮਿਤੀ 06.04.2019 ਨੂੰ ਮੇਘਾਲਿਆ ਸਰਕਾਰ, ਮਾਈਨਿੰਗ ਅਤੇ ਭੂ-ਵਿਗਿਆਨ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਸਕੱਤਰ ਦਾ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਹਲਫਨਾਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ 31.08.2018 ਦੇ NGT ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮਿਤੀ 14.09.2018 ਦੀ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਦੁਆਰਾ, ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਸਕੱਤਰ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਇੱਕ ਟੀਮ ਗਠਿਤ ਕੀਤੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਪੈਰਾ 13 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। NGT ਦਾ ਹੁਕਮ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮਿਤੀ 14.09.2018 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਹਾੜੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਡੇਟਾਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਅਣ-ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤੇ ਕੋਲੇ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਪੱਛਮੀ ਖਾਸੀ ਪਹਾੜੀਆਂ ਦੀ ਮਿਤੀ 04.10.2018 ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸੂਚੀ ਏ-3 ਵਜੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬਿਨਾਂ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤੇ ਕੋਲੇ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਪੱਛਮੀ ਖਾਸੀ ਪਹਾੜੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਮਿਤੀ 22.10.2018 ਅਤੇ 16.11.2018 ਦੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਰਿਪੋਰਟ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬਿਨਾਂ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੋਲੇ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਹਨ। ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਦੱਖਣ ਪੱਛਮੀ ਖਾਸੀ ਪਹਾੜੀਆਂ ਦੀ ਮਿਤੀ 12.11.2018 ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੁਆਰਾ, ਕੋਲੇ ਦੀ ਵਸਤੂ ਦੀ ਡੇਟਾਸ਼ੀਟ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮਿਤੀ 30.10.2018 ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਦੱਖਣੀ ਗਾਰੋ

ਪਹਾੜੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ ਹੈ। ਮੇਘਾਲਿਆ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਸਕੱਤਰ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਲਫਨਾਮੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੁਲਾਂਕਣਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਸਨ, ਕੋਲੇ ਦੇ ਭੰਡਾਰ ਦੀ ਕੁੱਲ ਮਾਤਰਾ ਜਿਸਦਾ ਹੁਣ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, 32 ਹੈ। ,56,715 ਮੀਟ੍ਰਿਕ ਟਨ।

47. ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੋਲੇ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੂੰ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਤਕਨੀਕੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਤਕਨੀਕੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਵੀ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਦੇ ਨਾਲ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

48. ਸ਼੍ਰੀ ਕੋਲਿਨ ਗੋਂਸਾਲਵੇਸ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਐਮਿਕਸ ਕਿਊਰੀ ਨੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਤਕਨੀਕੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਤਸਦੀਕ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀ ਗੋਂਸਾਲਵੇਸ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਤਕਨੀਕੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਐਮਿਕਸ ਕਿਊਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਵਾਜਾਈ ਲਈ, ਐਨਜੀਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪੰਜ ਐਕਸਟੈਂਸ਼ਨ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਚਾਰ ਐਕਸਟੈਂਸ਼ਨ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਸ਼੍ਰੀ ਗੋਂਸਾਲਵੇਸ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਕਾਟਕੇ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ।

49. ਸ਼੍ਰੀ ਨਿਧੇਸ਼ ਗੁਪਤਾ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਕੋਲੇ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਤਕਨੀਕੀ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਲਈ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਕਦਮਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਪਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਸ ਕੋਲੇ ਦਾ ਹੁਣ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਕੋਲਾ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਨਜੀਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਈ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੋਲੇ ਦੀ ਢੁਕਵੀਂ ਢੋਆ-ਢੁਆਈ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਕੋਲੇ ਦੀ ਭਾਰੀ ਮਾਤਰਾ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੋਲੇ ਦੀ ਢੋਆ-ਢੁਆਈ ਦਾ ਆਰਡਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਬਹਾਨਾ ਹੈ। ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਖਣਨ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਹੱਥੋਪਾਈ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਪਤਾ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਰੈਟ ਹੋਲ ਮਾਈਨਿੰਗ ਦੁਆਰਾ ਕੋਲੇ ਨੂੰ ਜਿੱਤਣ ਦੀ ਲਾਗਤ ਨਾ-ਮਾਤਰ ਹੈ ਅਤੇ ਮੇਘਾਲਿਆ ਵਾਤਾਵਰਣ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਬਹਾਲੀ ਫੰਡ ਲਈ 675/- ਰੁਪਏ ਅਤੇ 485/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਾਇਲਟੀ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਵ ਕੁੱਲ 1160/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ। ਕੋਲਾ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੋਲੇ ਦੀ

ਮਾਰਕੀਟ ਕੀਮਤ ਲਗਭਗ 10,000/- ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਮੀਟ੍ਰਿਕ ਟਨ ਹੈ। ਬਿਨਾਂ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤੇ ਕੋਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਝੂਠਾ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖਨਨ ਵਾਲਾ ਕੋਲਾ ਰਾਜ ਵਿਚ ਨਿਹਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਵਾਜਾਈ ਦੀ ਕੋਈ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਰੱਦ ਹੋਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ।

50. ਆਪੋ-ਆਪਣੀਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਧਿਰਾਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਧਿਰਾਂ ਦੀਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

51. ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਧਿਰਾਂ ਦੀਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਸਮੱਗਰੀ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਨੁਕਤੇ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

52. ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਅੰਕ

1. ਕੀ ਨੈਸ਼ਨਲ ਗ੍ਰੀਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੈਸ਼ਨਲ ਗ੍ਰੀਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਐਕਟ, 2010 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 14, 15 ਅਤੇ 16 ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹਨ?

2. ਕੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਛੇਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਬਾਇਲੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਖਾਣਾਂ ਅਤੇ ਖਣਿਜ ਵਿਕਾਸ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1957 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਲਾਗੂ ਹਨ?

3. ਕੀ ਮੇਘਾਲਿਆ ਦੇ ਪਹਾੜੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿੱਜੀ ਮਾਲਕੀ/ਸਮੁਦਾਇਕ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਖਣਿਜਾਂ ਦੀ ਖੁਦਾਈ ਕਰਨ ਲਈ, ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਐਕਟ, 1957 ਅਤੇ ਖਣਿਜ ਰਿਆਇਤ ਨਿਯਮ, 1960 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਲੋੜ ਹੈ?

4. ਕੀ MMDR ਐਕਟ, 1957 ਅਤੇ ਖਣਿਜ ਰਿਆਇਤ ਨਿਯਮ, 1960 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਇਹ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਨਿੱਜੀ ਮਾਲਕੀ/ਸਮੁਦਾਇਕ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ

ਵਿੱਚ ਖਣਿਜਾਂ ਦੀ ਖੁਦਾਈ ਲਈ ਲੀਜ਼ ਦੇਣੀ ਹੈ ਜਾਂ ਇਹ ਖਣਿਜਾਂ ਦੀ ਮਾਲਕ ਹੈ, ਜੋ ਮਾਈਨਿੰਗ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਲੀਜ਼ ਦਿਓ?

5. ਕੀ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦਾ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੇ ਪਹਾੜੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿੱਜੀ ਮਾਲਕੀ/ਸਮੁਦਾਇਕ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਕੋਲੇ ਦੀ ਖੁਦਾਈ 'ਤੇ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਿਯੰਤਰਣ ਹੈ?

6. ਕੀ ਮਾਈਨਿੰਗ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਅਲਾਟ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦਾਂ ਕੋਲ ਹੈ?

7. ਕੀ ਨੈਸ਼ਨਲ ਗ੍ਰੀਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਮਿਤੀ 17.04.2014 ਦਾ ਹੁਕਮ ਖਣਨ 'ਤੇ ਪੂਰਨ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ?

8. ਕੀ NGT ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕੋਲੇ ਦੀ ਖੁਦਾਈ 'ਤੇ ਪੂਰਨ ਪਾਬੰਦੀ ਰਾਜ ਅਤੇ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਖਾਲੀ/ਸੋਧੇ ਜਾਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ?

9. ਕੀ NGT ਕੋਲ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ, NGT ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ, ਸਟੋਰੇਜ਼/ਆਵਾਜਾਈ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਸੀ; ਖਣਿਜਾਂ ਦੀ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਕਾਰਜ ਯੋਜਨਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ?

10. ਕੀ NGT ਨੇ ਮੇਘਾਲਿਆ ਵਾਤਾਵਰਨ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਬਹਾਲੀ ਫੰਡ ਦੇ ਗਠਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ?

11. ਕੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਕੇ ਐਨਜੀਟੀ ਨੇ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਿਆਂਇਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਸੌਂਪੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 244(2) ਅਤੇ ਅਨੁਛੇਦ 275(1) ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚੀ VI ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਬਾਇਲੀ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਘੇਰਿਆ ਹੈ?

12. ਕੀ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ 04.01.2019 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ 100/- ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ 2019 ਦੇ C.A.No.2968 ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਗਏ NGT ਦੁਆਰਾ ਜਮ੍ਹਾ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਟਿਕਾਊ ਹੈ?

13. ਕੀ 31.03.2016 ਦਾ NGT ਦਾ ਹੁਕਮ ਕਿ 15.05.2016 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਾਕੀ ਬਚਿਆ ਸਾਰਾ ਕੋਲਾ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ?

14. ਕੀ ਮੇਘਾਲਿਆ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੱਢੇ ਗਏ ਅਤੇ ਪਏ ਹੋਏ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਅਣ-ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤੇ ਕੋਲੇ ਨੂੰ ਲਿਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਕੋਲੇ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਕੀ ਵਿਧੀ ਅਪਣਾਈ ਜਾਵੇ?

53. ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਉਪਰੋਕਤ ਬਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਸੀਰਿਅਟਿਮ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਹਾਂ।

<u>ਬਿੰਦੂ ਨੰ.1</u>

54. ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਐੱਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਨੇ ਮਾਈਨਿੰਗ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਉਣ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾ ਕੇ ਅਤੇ "ਮੇਘਾਲਿਆ ਵਾਤਾਵਰਣ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਬਹਾਲੀ ਫੰਡ" ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਐੱਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਐਕਟ, 2010 ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਚਲੇ ਗਏ ਹਨ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। , ਇਸ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 14, 15 ਅਤੇ 16 ਤੋਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

55. ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਕੋਲ ਨਿਯਤ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ NGT ਐਕਟ, 2010 ਦੇ ਕੁਝ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹੈ। ਨੈਸ਼ਨਲ ਗ੍ਰੀਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਐਕਟ, 2010 ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਜੰਗਲਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੁਦਰਤੀ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਰਾਹਤ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਸੰਪੱਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਜਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਲਈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 2 ਪਰਿਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਹਨ। ਸੈਕਸ਼ਨ 2(c) ਵਾਤਾਵਰਨ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ:

> “2(c) “ਵਾਤਾਵਰਨ” ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ, ਹਵਾ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਆਪਸੀ ਸਬੰਧ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਪਾਣੀ, ਹਵਾ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖਾਂ, ਹੋਰ ਜੀਵਿਤ ਪ੍ਰਾਣੀਆਂ, ਪੌਦਿਆਂ, ਸੂਖਮ-ਜੀਵਾਂ ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿਚਕਾਰ ਅਤੇ ਵਿਚਕਾਰ ਮੌਜੂਦ ਹਨ;

56. ਸੈਕਸ਼ਨ 2(m) ਵਾਤਾਵਰਣ ਸੰਬੰਧੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਹੈ:

> "2(m) "ਵਾਤਾਵਰਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ" ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਣ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿੱਥੇ, - (i) ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਖਾਸ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਤਾਵਰਣ ਸੰਬੰਧੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੀ ਸਿੱਧੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ, - (A) ਇੱਕ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਭਾਈਚਾਰਾ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਸਮੂਹ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਜਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ; ਜਾਂ (ਬੀ) ਵਾਤਾਵਰਣ ਜਾਂ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ; ਜਾਂ (C) ਜਨਤਕ ਸਿਹਤ ਨੂੰ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਨੁਕਸਾਨ ਮੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਾਪਣਯੋਗ ਹੈ; (ii) ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਜਾਂ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦੇ ਬਿੰਦੂ ਸਰੋਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ;

57. ਐਕਟ ਦਾ ਅਧਿਆਇ III ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ, ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਧਾਰਾ 14 ਅਤੇ 15 ਜੋ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹਨ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ:

> “14. ਵਿਵਾਦਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ।—(1) ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਕੋਲ ਸਾਰੇ ਸਿਵਲ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿੱਥੇ ਵਾਤਾਵਰਨ (ਵਾਤਾਵਰਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਸਮੇਤ) ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੋਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਸਵਾਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਨੁਸੂਚੀ I ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ।
>
> 1. ਇੰਸ. 2017 ਦੇ ਐਕਟ 7 ਦੁਆਰਾ, ਐੱਸ. 182 (w.e.f. 26-5-2017)
>
> (2) ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਸਵਾਲਾਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸ 'ਤੇ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕਰੇਗਾ।
>
> (3) ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਨਿਆਂ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਹ ਉਸ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ

ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਵਾਦ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕਾਰਨ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਜੇਕਰ ਇਹ ਤਸੱਲੀ ਹੋਵੇ ਕਿ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਉਕਤ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਕਾਫੀ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਸੱਠ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਹੋਰ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ।

15. ਰਾਹਤ, ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ।—

(1) ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਇੱਕ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ, ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, -

(ਏ) ਅਨੁਸੂਚੀ । (ਕਿਸੇ ਵੀ ਖਤਰਨਾਕ ਪਦਾਰਥ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਦੌਰਾਨ ਵਾਪਰਨ ਵਾਲੇ ਦੁਰਘਟਨਾ ਸਮੇਤ);

(ਬੀ) ਨੁਕਸਾਨੀ ਗਈ ਸੰਪਤੀ ਦੀ ਭਰਪਾਈ ਲਈ;

(c) ਅਜਿਹੇ ਖੇਤਰ ਜਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਲਈ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਉਚਿਤ ਸਮਝੇ

(2) ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ (ਏ), (ਬੀ) ਅਤੇ (ਸੀ) ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਇਦਾਦ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਰਾਹਤ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਤੇ ਬਹਾਲੀ ਜਨਤਕ ਦੇਣਦਾਰੀ ਬੀਮਾ ਅਧੀਨ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂ ਅਦਾਇਗੀ ਯੋਗ ਰਾਹਤ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਵੇਗੀ। ਐਕਟ, 1991 (1991 ਦਾ 6)।

(3) ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਜਾਂ ਰਾਹਤ ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਜਾਂ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਮੁੜ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਉਸ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਜਾਂ ਰਾਹਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਵੇ। ਉੱਠਿਆ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਜੇਕਰ ਇਹ ਤਸੱਲੀ ਹੋਵੇ ਕਿ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਉਕਤ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਕਾਫੀ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ,

ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਸੱਠ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਹੋਰ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(4) ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਜਨਤਕ ਸਿਹਤ, ਸੰਪੱਤੀ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨੂੰ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਨੁਸੂਚੀ II ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਵੱਖਰੇ ਸਿਰਲੇਖਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਭੁਗਤਾਨ ਯੋਗ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਜਾਂ ਰਾਹਤ ਨੂੰ ਵੰਡ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਜਾਂ ਰਾਹਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਨੀ ਗਈ ਸੰਪਤੀ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਜਾਂ ਵਾਤਾਵਰਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਢੁਕਵਾਂ ਸਮਝਦਾ ਹੈ।

(5) ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਜਾਂ ਰਾਹਤ ਦਾ ਹਰ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀ, ਜਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋਵੇ, ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਅਥਾਰਟੀ ਤੋਂ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਜਾਂ ਰਾਹਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕਰੇਗਾ।

58. ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਜੋ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਐਕਟ, 1957 ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮਾਈਨਜ਼ ਐਕਟ, 1952 ਐਕਟ ਦੀ ਅਨੁਸੂਚੀ I ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸਲਈ, ਕੋਲਾ ਮਾਈਨਿੰਗ ਅਨੁਸੂਚੀ I ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ. ਅੱਗੇ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਲਈ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਹਿੱਸੇ ਜੋ (i) ਵਾਤਾਵਰਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਅਤੇ (ii) ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣਾ ਹੈ।

59. ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ NGT ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਜਾਂ NGT ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਣ ਵਾਲੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਿਰ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਲਈ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਉਠਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। NGT ਨੇ 17.04.2014 ਨੂੰ 2014 ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ O.A.No.73 ਨੂੰ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ। 2014 ਦੇ O.A.No.73 ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਲਈ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦਾ ਪਤਾ 2014 ਦੇ O.A.No.73 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੇਸ ਅਤੇ ਦਲੀਲਾਂ ਤੋਂ ਪਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। 2014 ਦੇ O.A.No.73 ਨੂੰ 2016 ਦੇ C.A.No.5272 ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚੀ - A3 ਵਜੋਂ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਰਜ਼ੀ ਇੱਕ ਆਲ ਦਿਮਾਸਾ

ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਯੂਨੀਅਨ ਦੀਮਾ ਹਸਾਓ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਸਨ:

1. ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ, ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ, ਜੰਗਲਾਤ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿਭਾਗ, ਮੇਘਾਲਿਆ ਸਰਕਾਰ, ਸ਼ਿਲਾਂਗ ਦੁਆਰਾ। 2. ਚੇਅਰਪਰਸਨ, ਰਾਜ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ, ਮੇਘਾਲਿਆ, ਸ਼ਿਲਾਂਗ। 3. ਅਸਾਮ ਰਾਜ, ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ, ਜੰਗਲਾਤ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿਭਾਗ ਅਸਾਮ ਸਰਕਾਰ, ਦਿਸਪੁਰ ਦੁਆਰਾ। 4. ਚੇਅਰਪਰਸਨ, ਰਾਜ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ, ਅਸਾਮ, ਦਿਸਪੁਰ। 5. ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ, ਪਰਵੇਸ਼ ਭਵਨ, ਪੂਰਬੀ ਅਰਜੁਨ ਨਗਰ, ਦਿੱਲੀ - 110032 ਆਪਣੇ ਚੇਅਰਪਰਸਨ ਰਾਹੀਂ। 6. ਨਾਰਥ ਈਸਟਰ ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕ ਪਾਵਰ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਲਿਮਿਟੇਡ ਇਸਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਅਤੇ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਬਰੁਕਲਿਨ ਕੰਪਾਉਂਡ, ਲੋਅਰ ਨਿਊ ਕਲੋਨੀ, ਸ਼ਿਲਾਂਗ - 793003 ਦੁਆਰਾ। ਮੇਘਾਲਿਆ।

60. ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਪੈਰਾ 3 ਬਿਨੈਕਾਰ ਦਾ ਕੇਸ ਅਤੇ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਤੱਥ ਦੱਸਦਾ ਹੈ। ਪੈਰਾ 3 ਅਤੇ (I) ਤੋਂ (VI) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ:

“3. ਉਪਰੋਕਤ ਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਬਿਨੈਕਾਰ ਮੇਘਾਲਿਆ ਵਿੱਚ ਜੈਂਤੀਆ ਪਹਾੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਅਜੇ ਵੀ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਗੈਰ-ਵਿਗਿਆਨਕ ਓਪਨਕਾਸਟ ਮਾਈਨਿੰਗ ਕਾਰਜਾਂ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ-ਆਰਥਿਕਤਾ ਉੱਤੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਮਾੜੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਇਸ ਮਾਨਯੋਗ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਮੌਜੂਦਾ ਅਰਜ਼ੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਸਾਮ ਦੇ ਦੀਮਾ ਹਸਾਓ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਸਮੇਤ ਸਬੰਧਤ ਖੇਤਰ। ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਮਾਈਨਿੰਗ ਕਾਰਜਾਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਐਸਿਡ ਮਾਈਨ ਡਰੇਨੇਜ (ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਲਈ (AMD') ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਕੋਪਿਲੀ ਨਦੀ (ਮੇਘਾਲਿਆ ਅਤੇ ਅਸਾਮ ਰਾਜ ਵਿੱਚੋਂ ਵਗਦੀ ਇੱਕ ਅੰਤਰ-ਰਾਜੀ ਨਦੀ) ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਸਹਾਇਕ ਨਦੀਆਂ ਦਾ ਪਾਣੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਤੇਜ਼ਾਬੀ ਜਿਸ ਨੇ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਨਾ ਸਿਰਫ ਵਾਤਾਵਰਣ, ਜਲ ਸਰੋਤਾਂ, ਮਿੱਟੀ, ਖੇਤੀਬਾੜੀ, ਆਰਥਿਕਤਾ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਖੇਤਰ ਦੇ ਉਦਯੋਗ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਦੂਰਗਾਮੀ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਹੈ ਬਲਕਿ ਕੋਪਿਲੀ ਹਾਈਡਰੋ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਹਾਈਡਰੋ ਪਾਵਰ ਉਪਕਰਨਾਂ ਦੇ ਕਟੌਤੀ/ਖੋਰ ਦਾ ਕਾਰਨ ਵੀ ਬਣਦਾ ਹੈ। -ਉੱਤਰ-ਪੂਰਬੀ ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕ ਪਾਵਰ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਲਿਮਟਿਡ ਦਾ ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ (ਛੋਟੇ 'KHEP' ਲਈ) (ਛੋਟੇ 'NEEPC0' ਲਈ)

ਉਮਰੋਂਗਸੋ, ਦੀਮਾ ਹਸਾਓ, ਆਸਾਮ ਦੇ ਜਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਹੈ, ਜਿੰਨੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤੇਜ਼ਾਬ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਜਲ ਭੰਡਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਕਤ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ.

ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਤੱਥ

I. ਕਿ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੀਮਾ ਹਸਾਓ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦਾ ਸਕੱਤਰ ਹੈ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਦੀਮਾ ਹਸਾਓ, ਅਸਾਮ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਉਪਰੋਕਤ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੇ ਮਾੜੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਾ ਲਗਾਤਾਰ ਅਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ.

II. ਕਿ ਕੋਪਿਲੀ ਨਦੀ ਉੱਤਰ-ਪੂਰਬੀ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅੰਤਰ-ਰਾਜੀ ਨਦੀ ਹੈ ਜੋ ਮੇਘਾਲਿਆ ਅਤੇ ਅਸਾਮ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਵਗਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸਾਮ ਵਿੱਚ ਬ੍ਰਹਮਪੁੱਤਰ ਨਦੀ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਦੱਖਣੀ ਕੰਢੇ ਦੀ ਸਹਾਇਕ ਨਦੀ ਹੈ, ਕੋਪਿਲੀ ਨਦੀ ਲੁਮ ਬਾਹ- ਦੇ ਕਾਲੇ ਪਹਾੜਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲਦੀ ਹੈ। ਬੋ ਬਾਹ-ਕਾਂਗ ਮੇਘਾਲਿਆ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਉੱਤਰ-ਪੱਛਮ ਵਿੱਚ ਅਸਾਮ ਵਿੱਚ ਬ੍ਰਹਮਪੁੱਤਰ ਘਾਟੀ ਵਿੱਚ ਵਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਦੀ ਮੇਘਾਲਿਆ ਵਿੱਚ ਜੈਂਤੀਆ ਪਹਾੜੀਆਂ ਅਤੇ ਅਸਾਮ ਵਿੱਚ ਦਿਰੀਆ ਹਸਾਓ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਨਦੀ ਕੁੱਲ 290 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਲਈ ਵਗਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ 16, 420 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦਾ ਜਲ ਗ੍ਰਹਿਣ ਖੇਤਰ ਹੈ।

III. ਕਿ NEEPCO (ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਇੱਕ ਉੱਦਮ) ਦਾ ਕੋਪਿਲੀ ਹਾਈਡ੍ਰੋ-ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ (KHEP) ਭਾਰਤ ਦੇ ਉੱਤਰ ਪੂਰਬੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਹਾਈਡਰੋ-ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ। ਕੋਪਿਲੀ ਹਾਈਡ੍ਰੋ-ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕ ਪਲਾਂਟ ਇੱਕ 275 ਮੈਗਾਵਾਟ ਸਟੋਰੇਜ ਕਿਸਮ ਦਾ ਹਾਈਡਰੋ ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕ ਪਲਾਂਟ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋ ਡੈਮਾਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੋ ਜਲ ਭੰਡਾਰ ਬਣਾਏ ਹਨ ਅਰਥਾਤ ਕੋਪਿਲੀ ਜਲ ਭੰਡਾਰ ਨੂੰ ਖੰਡੋਂਗ ਪਾਵਰਹਾਊਸ ਵਿੱਚ ਬਿਜਲੀ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ 2759 ਮੀਟਰ ਸੁਰੰਗ ਰਾਹੀਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪਾਵਰਹਾਊਸ ਤੋਂ ਪੂਛ ਦੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਉਮਰੋਂਗ ਭੰਡਾਰ ਵੱਲ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਬਿਜਲੀ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ 5473 ਮੀਟਰ ਸੁਰੰਗ ਰਾਹੀਂ ਕੋਪਿਲੀ ਪਾਵਰਹਾਊਸ ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਡੈਮ, ਪਾਵਰਹਾਊਸ ਅਤੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਕਲੋਨੀ. ਕੋਪਿਲੀ ਹਾਈਡਰੋ ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕ ਪਲੈਨਰ (KHEP) ਅਸਾਮ ਦੇ ਦੀਮਾ ਹਸਾਓ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ (ਪਹਿਲਾਂ ਉੱਤਰੀ ਕਚਰ ਪਹਾੜੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ

ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ) ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਹਨ, ਇਹ ਜਲ ਭੰਡਾਰ ਅਤੇ ਜਲ ਭੰਡਾਰ ਦੋ ਰਾਜਾਂ ਅਰਥਾਤ ਮੇਘਾਲਿਆ ਅਤੇ ਅਸਾਮ ਵਿੱਚ ਫੈਲੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੋਪਿਲੀ ਨਦੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਸਹਾਇਕ ਨਦੀਆਂ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਜਲ ਭੰਡਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਖਾਰਕੋਰ ਕੋਪਿਲੀ ਨਦੀ ਦੀ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਹਾਇਕ ਨਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੇਘਾਲਿਆ ਦੇ ਜੈਂਤੀਆ ਪਹਾੜੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਕੱਢਦੀ ਹੈ। ਕੋਲਾ ਮਾਈਨਿੰਗ ਖੇਤਰਾਂ ਲਈ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਜੈਂਤੀਆ ਪਹਾੜੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਦੀਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਹਾਇਕ ਨਦੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਊਰਨ ਪਾਈ, ਮਿੰਤਰੀਆਗ, ਊਰਨ ਰੋਪੰਗ, ਸਰਬੰਗ, ਮੋਸਟਮ ਆਦਿ ਰਾਹੀਂ ਖਰਕੋਰ ਨਦੀ ਵਿੱਚ ਐਸਿਡ ਮਾਈਨ ਡਰੇਨੇਜ (ਏਐਮਡੀ) ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਤੇਜ਼ਾਬੀ ਪਾਣੀ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਜੈਂਤੀਆ ਪਹਾੜੀਆਂ ਦੇ ਸਰਗਰਮ ਅਤੇ ਅਕਿਰਿਆਸ਼ੀਲ ਕੋਲਾ ਮਾਈਨਿੰਗ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲਣਾ। ਤੇਜ਼ਾਬੀ ਪਾਣੀ ਅੰਤ ਵਿੱਚ KHEP ਦੇ ਖਾਂਡੋਂਗ ਅਤੇ ਉਮਰੋਂਗ ਜਲ ਭੰਡਾਰਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਜਲ ਭੰਡਾਰਾਂ ਦਾ ਪਾਣੀ ਬਹੁਤ ਤੇਜ਼ਾਬ ਵਾਲਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੈਚਮੈਂਟ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਨਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਦਾ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਭੂਰੇ ਤੋਂ ਲਾਲ ਸੰਤਰੀ ਤੱਕ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਖਰਕੋਰ ਅਤੇ ਕੋਪਿਲੀ ਨਦੀਆਂ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਹਾਇਕ ਨਦੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਉਹੀ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਿਤ ਪਾਣੀ ਲਗਾਤਾਰ ਕੇਐਚਈਪੀ ਦੇ ਜਲ ਭੰਡਾਰਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਜਲ ਭੰਡਾਰਾਂ ਦਾ ਪਾਣੀ ਬਹੁਤ ਤੇਜ਼ਾਬ ਵਾਲਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਲ ਹੀ ਦੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਰੋਵਰ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਐਸਿਡਿਟੀ ਖੋਰ/ਧਾਤੂ ਦੇ ਸੜਨ ਅਤੇ ਕਟੌਤੀ ਕਾਰਨ ਉਪਕਰਣਾਂ ਅਤੇ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਲਈ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਖ਼ਤਰਾ ਹੈ। ਕੂਲਿੰਗ ਵਾਟਰ ਹੈਡਰ ਪਾਈਪ, ਮੋੜ, ਥ੍ਰੋਟਲਿੰਗ ਵਾਲਵ, ਟਰਬਾਈਨ ਦੀ ਪ੍ਰੈਸ਼ਰ ਇਕੁਇਲਾਈਜ਼ਰ ਪਾਈਪ ਆਦਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਾਤਾਂ ਅਤੇ ਮਿਸ਼ਰਣਾਂ ਨਾਲ ਬਣੇ ਕੰਪੋਨੈਂਟ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉੱਚ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦੀ ਲਾਗਤ ਆ ਰਹੀ ਹੈ।

IV. ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਮਾਈਨਿੰਗ ਸੰਚਾਲਨ ਦਾ ਮਾੜਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਜਿਸ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਖੇਤਰ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ-ਆਰਥਿਕਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਬਲਕਿ ਕੋਪਿਲੀ ਹਾਈਡ੍ਰੋ-ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕ ਪਲਾਂਟ ਵਿਖੇ ਪਣ-ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਨੂੰ ਵੀ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਧਿਐਨਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਕੋਪਿਲੀ ਹਾਈਡ੍ਰੋ ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕ ਪਲਾਂਟ (ਕੇਐਚਈਪੀ), ਉਮਰੋਂਗਸੋ, ਦੀਮਾ ਹਸਾਓ, ਅਸਾਮ ਦੇ ਉੱਪਰਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਕੋਪਿਲੀ ਨਦੀ ਦੇ ਕੈਚਮੈਂਟ ਵਿੱਚ ਐਸਿਡ ਮਾਈਨ ਡਰੇਨੇਜ (ਏਐਮਡੀ) ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਲਈ ਪਾਇਲਟ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ

ਰਿਪੋਰਟ ਡਾ. ਓ.ਪੀ. ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। , ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ, ਵਾਤਾਵਰਣ ਅਧਿਐਨ ਵਿਭਾਗ, ਉੱਤਰ-ਪੂਰਬੀ ਪਹਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਸ਼ਿਲਾਂਗ, ਮੇਘਾਲਿਆ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸ਼੍ਰੀ ਪੰਕਜ ਸ਼ਰਮਾ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਜਾਂਚ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਇੱਕ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਲੇਖ "ਐਸਿਡ ਮਾਈਨ ਡਿਸਚਾਰਜ - ਹਾਈਡਰੋ ਪਾਵਰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ" ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਜਰਨਲ ਆਫ਼ ਐਨਵਾਇਰਮੈਂਟਲ ਸਾਇੰਸਿਜ਼, ਵਾਲੀਅਮ 1, ਨੰਬਰ 6, 2011 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਦੋਵੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਉਪਰੋਕਤ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਲਈ ਉਪਚਾਰਕ ਉਪਾਵਾਂ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਖਤਰੇ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ/ਰਾਜ ਦੇ ਜਵਾਬਦਾਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਉਚਿਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਉਪਚਾਰਕ ਉਪਾਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਮਾੜਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਜੇ ਵੀ ਜਾਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਬੇਕਸੂਰ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰੰਤਰ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਸਾਮ ਦੇ ਦੀਮਾ ਹਸਾਓ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਸਮੇਤ ਖੇਤਰ ਦੇ ਜਲਘਰ ਆਦਿ। ਕੋਪਿਲੀ ਹਾਈਡ੍ਰੋ ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕ ਪਲਾਂਟ (ਕੇਐਚਈਪੀ), ਉਮਰੋਂਗਸੋ, ਦੀਮਾ ਹਸਾਓ, ਅਸਾਮ ਦੇ ਉੱਪਰਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਕੋਪਿਲੀ ਨਦੀ ਦੇ ਜਲ ਗ੍ਰਹਿਣ ਵਿੱਚ ਐਸਿਡ ਮਾਈਨ ਡਰੇਨੇਜ (ਏਐਮਡੀ) ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਲਈ ਪਾਇਲਟ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੀ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਅਤੇ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਲੇਖ " ਐਸਿਡ ਮਾਈਨ ਡਿਸਚਾਰਜ — ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਜਰਨਲ ਆਫ਼ ਐਨਵਾਇਰਨਮੈਂਟਲ ਸਾਇੰਸਿਜ਼, ਵਾਲੀਅਮ I, ਨੰ. 6, 2011 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹਾਈਡਰੋ ਪਾਵਰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਵਿੱਚ ਮਿਲੀਆਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ANNEXURE-P/1 ਅਤੇ P-2 ਵਜੋਂ ਚਿੰਨ੍ਹਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਮਾੜਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਖ਼ਬਰਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਵੀ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਸਾਮ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ ਦੁਆਰਾ 20 ਜੂਨ, 2012 ਨੂੰ "ਕੋਪਿਲੀ ਪਾਣੀ ਦੇ ਦੂਸ਼ਿਤ ਹੋਣ 'ਤੇ ਚਿੰਤਾ" ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਇੱਕ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। 20.06.2013 ਨੂੰ ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਫ “ਦੋ ਕੋਪਿਲੀ ਪਾਵਰ ਯੂਨਿਟ ਬੰਦ ਹੋ ਗਏ — ਜੈਂਤੀਆ ਪਹਾੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਮਾਈਨਿੰਗ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ” ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ। ਅਸਾਮ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ ਮਿਤੀ 20.06.2012 ਅਤੇ ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਫ ਮਿਤੀ 20.06.2013 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਖਬਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਇਸ ਨਾਲ ਨੱਥੀ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ANNEXURE-P/3 ਅਤੇ P-4 ਵਜੋਂ ਚਿੰਨ੍ਹਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।"

61. ਪੈਰਾ 3(V) ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇੱਕ ਡਾ. ਓ.ਪੀ. ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ, ਨਾਰਥ-ਈਸਟਰਨ ਹਿਲਸ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਸ਼ਿਲਾਂਗ, ਮੇਘਾਲਿਆ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਕੱਢੀ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਕੁਝ ਪੈਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਐਸਿਡ ਮਾਈਨ ਡਰੇਨੇਜ (ਏਐਮਡੀ) ਕੋਲਾ ਉਦਯੋਗ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਵਾਤਾਵਰਣ ਸਮੱਸਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਈਨਿੰਗ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦਾ ਮੁੱਖ ਸਰੋਤ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ AMD ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਜਲ ਸਰੋਤਾਂ ਦੇ pH ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਅਤੇ ਕੁੱਲ ਮੁਅੱਤਲ ਕੀਤੇ ਠੋਸ, ਕੁੱਲ ਘੁਲਣ ਵਾਲੇ ਠੋਸ ਅਤੇ ਕੁਝ ਭਾਰੀ ਧਾਤਾਂ ਦੇ ਪੱਧਰ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਖੇਤਰ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਨੂੰ ਘਟਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਹੇਠਾਂ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਪੈਰਾ 4.1.4 ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਜੋ ਪੈਰਾ 3(V) ਵਿੱਚ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:

> **4.1.4 ਵਾਤਾਵਰਣ, ਸਮਾਜਿਕ-ਆਰਥਿਕਤਾ ਅਤੇ ਉਦਯੋਗ 'ਤੇ AMD ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ**
>
> ਵਾਤਾਵਰਣ ਅਤੇ ਜਲ ਸਰੋਤਾਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ: ਐਸਿਡ ਮਾਈਨ ਡਰੇਨੇਜ ਕੋਲਾ ਮਾਈਨਿੰਗ ਉਦਯੋਗ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਵਾਤਾਵਰਣ ਸਮੱਸਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਈਨਿੰਗ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦਾ ਮੁੱਖ ਸਰੋਤ ਹੈ। ਨਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇਲਾਜ ਨਾ ਕੀਤੇ ਗਏ AMD ਦੀ ਆਮਦ ਪਾਣੀ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਅਤੇ ਜਲ-ਜੀਵਨ ਦੇ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨਾਂ ਨੂੰ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਘਟਾਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦੇ ਉਪਯੋਗਾਂ ਲਈ ਅਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਕਸਰ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਜਲਜੀ ਜੀਵਨ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। AMD ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਜਲ ਸਰੋਤਾਂ ਦੇ pH ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਅਤੇ ਕੁੱਲ ਮੁਅੱਤਲ ਕੀਤੇ ਠੋਸ ਪਦਾਰਥਾਂ, ਕੁੱਲ ਘੁਲਣ ਵਾਲੇ ਠੋਸ ਅਤੇ ਕੁਝ ਭਾਰੀ ਧਾਤਾਂ ਦੇ ਪੱਧਰ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਖੇਤਰ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਨੂੰ ਘਟਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਐਸਿਡਿਟੀ ਅਤੇ SO4 2 ਦੀ ਉੱਚ ਗਾੜ੍ਹਾਪਣ; ਲੋਹਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਧਾਤਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਜਲ-ਜੀਵਾਂ ਅਤੇ ਪੌਦਿਆਂ ਲਈ ਜ਼ਹਿਰੀਲੇ ਅਤੇ ਖੋਰ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਆਇਰਨ ਹਾਈਡ੍ਰੋਕਸਾਈਡ ਦਾ ਪ੍ਰਚਲਣ ਮੁਅੱਤਲ ਕੀਤੇ ਠੋਸ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੇ ਭਾਰ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਰੋਸ਼ਨੀ ਦੇ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਅਤੇ ਦਿੱਖ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਘੱਟ ਉਤਪਾਦਕਤਾ ਅਤੇ ਦੂਸ਼ਿਤ ਜਲਜੀ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੇ ਆਮ ਕੰਮਕਾਜ ਵਿੱਚ ਵਿਘਨ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। AMD ਵੀ ਬਨਸਪਤੀ ਲਈ ਜ਼ਹਿਰੀਲਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਖੋਖਲੀ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਪਾਣੀ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰਾਂ ਅਤੇ ਗਿੱਲੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਛੱਡਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ (ਵੈਨ ਗ੍ਰੀਨ ਐਟ ਅਲ., 1999; ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਅਗਰਵਾਲ, 2004; ਗੋਸ਼, 1991)।

ਨਦੀਆਂ ਅਤੇ ਨਦੀਆਂ ਦੇ ਜਲ-ਸਮੁਦਾਇਆਂ ਵਿੱਚ ਫਾਈਟੋਪਲੰਕਟੋਰਿਸ, ਪੈਰੀਫਾਈਟਨ, ਮੈਕਰੋਫਾਈਟਸ, ਜ਼ੂਪਲੈਂਕਟਨ, ਇਨਵਰਟੇਬਰੇਟ ਅਤੇ ਰੀੜ੍ਹ ਦੀ ਹੱਡੀ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਹ ਜਲਜੀ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੇ ਆਮ ਕੰਮਕਾਜ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਸਰੀਰਾਂ ਦੀ ਚੰਗੀ ਸਿਹਤ ਦਾ ਸੂਚਕ ਹਨ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, Ephemeroptera (mayflies), Plecoptera (stoneflies), ਅਤੇ Trichoptera (caddisflies) ਦੇ ਟੈਕਸੋਨੋਮਿਕ ਆਰਡਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੀੜਿਆਂ ਦੀ ਉੱਚ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਸਮੇਤ ਲਗਭਗ ਸਾਰੇ ਕੀਟ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਕਈ ਕਿਸਮਾਂ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ EPT ਟੈਕਸਾ ਵਜੋਂ ਜਾਣੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਲਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਭੌਤਿਕ, ਰਸਾਇਣਕ ਜਾਂ ਜੀਵ-ਵਿਗਿਆਨਕ ਤਬਦੀਲੀ ਇੱਕ ਜਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਪ੍ਰਜਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਲਜੀ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੇ ਆਮ ਕੰਮਕਾਜ ਵਿੱਚ ਵਿਘਨ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਕਾਂ ਵਾਂਗ, ਏਐਮਆਈਡੀ ਗੰਦਗੀ ਇਹਨਾਂ ਜਲ-ਭਰੇ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਦੀ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਅਤੇ ਕੁੱਲ ਸੰਖਿਆ, ਜਾਂ ਬਹੁਤਾਤ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬੈਂਥਿਕ ਮੈਕਰੋਇਨਵਰਟੇਬਰੇਟਸ, ਮੱਛੀਆਂ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਭਾਈਚਾਰਕ ਬਣਤਰ ਬਦਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਏਐਮਡੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਜਲ ਸਰੀਰਾਂ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਮਾਤਰਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਈਪੀਟੀ ਟੈਕਸਾ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ (ਕੈਂਪਬੈਲ ਐਟ ਅਲ., 2000)। ਦਰਮਿਆਨੀ AMD ਗੰਦਗੀ ਵਧੇਰੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਪ੍ਰਜਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਗੰਭੀਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੂਸ਼ਿਤ ਸਥਿਤੀਆਂ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਸਹਿਣਸ਼ੀਲ ਜੀਵਾਣੂਆਂ ਦੇ ਕੁਝ ਟੈਕਸੋਨੋਮਿਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਾਂ ਦੇ ਦਬਦਬੇ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਜਲਵਾਸੀ ਇਨਵਰਟੇਬਰੇਟਸ ਦੀ ਕਮੀ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਮੱਛੀਆਂ ਨੂੰ ਭੋਜਨ ਦੀ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸਪਲਾਈ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਅਤੇ AMD ਗੰਦਗੀ ਤੋਂ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੀੜਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ AMD ਦਾ ਮੱਛੀਆਂ 'ਤੇ ਵੀ ਸਿੱਧਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਰੀਰਕ ਵਿਗਾੜ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਤੇਜ਼ਾਬੀ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਮੱਛੀਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਬਲਬੈਂਡ ਤੋਂ ਸੋਡੀਅਮ ਆਇਨਾਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੈ। ਸੈੱਲਾਂ ਅਤੇ ਟਿਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਆਕਸੀਜਨ ਦੀ ਘੱਟ ਉਪਲਬਧਤਾ ਅਨੈਕਸੀਆ ਅਤੇ ਮੌਤ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਤੇਜ਼ਾਬ ਪਾਣੀ ਮੱਛੀ ਦੇ ਗਿੱਲਾਂ ਦੀ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਪਾਰਗਮਤਾ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਗਿੱਲ ਦੇ ਕੰਮ 'ਤੇ ਬੁਰਾ ਅਸਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਗੰਭੀਰ ਅਨੈਕਸੀਆ pH 4.2 ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਘੱਟ ਐੱਚ, ਜੋ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਘਾਤਕ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਮੱਛੀ ਦੀ ਵਿਕਾਸ ਦਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਜਨਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

62. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਪੈਰਾ 4.2.3 ਜੈਂਤੀਆ ਪਹਾੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕੋਲਾ ਮਾਈਨਿੰਗ ਅਤੇ ਪੈਰਾ 4.2.4 ਜੈਂਤੀਆ ਪਹਾੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕੋਲਾ ਮਾਈਨਿੰਗ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੈਰਾ 4.2.5 ਕੋਲਾ ਮਾਈਨਿੰਗ ਕਾਰਨ ਪਾਣੀ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਿੱਚ ਗਿਰਾਵਟ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦਾ ਹੈ। ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 4.2.3, 4.2.4, 4.2.5 ਅਤੇ 4.2.6 ਜੋ ਕਿ 2014 ਦੇ O.A.No.73 ਵਿੱਚ ਕੱਢੇ ਗਏ ਸਨ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ:

“4.2.3 ਜੈਂਤੀਆ ਪਹਾੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕੋਲਾ ਮਾਈਨਿੰਗ

ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਲੇ ਦੀ ਨਿਕਾਸੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ, 'ਵੱਡਾ ਉਤਪਾਦਨ ਜੈਂਤੀਆ ਪਹਾੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜੈਂਤੀਆ ਪਹਾੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਮਾਈਨਿੰਗ ਗਤੀਵਿਧੀ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਪੱਧਰ ਦਾ ਉੱਦਮ ਹੈ ਜੋ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੁੱਢਲੀ ਮਾਈਨਿੰਗ ਵਿਧੀ ਜੋ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ 'ਰੈਟ-ਹੋਲ' ਮਾਈਨਿੰਗ ਵਜੋਂ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਮੇਘਾਲਿਆ ਵਿੱਚ ਅਭਿਆਸ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਧੀ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਬਨਸਪਤੀ ਨੂੰ ਕੱਟ ਕੇ ਅਤੇ ਹਟਾ ਕੇ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਕੋਲੇ ਦੀ ਸੀਮ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ 5 ਤੋਂ 100 ਮੀਟਰ 2 ਤੱਕ ਦੇ ਟੋਏ ਪੁੱਟੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕੋਲੇ ਨੂੰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਸੀਮ ਵਿੱਚ ਸੁਰੰਗਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਹੱਥੀਂ ਇੱਕ ਕੋਨਿਕਲ ਟੋਕਰੀ ਜਾਂ ਵ੍ਹੀਲ ਬੈਰੋ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਟੋਏ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਹਾੜੀ ਢਲਾਣਾਂ ਦੇ ਪਾਸੇ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਦੀ ਖੁਦਾਈ ਕਰਕੇ ਕੋਲੇ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇੱਕ ਖਿਤਿਜੀ ਸੁਰੰਗ ਰਾਹੀਂ ਕੋਲਾ ਕੱਢਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੁਰੰਗ ਜਾਂ ਟੋਏ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਲੇ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨੇੜਲੇ ਗੈਰ-ਖੁਦਾਈ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਡੰਪ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੋਂ ਇਸਨੂੰ ਇਸਦੇ ਵਪਾਰ ਅਤੇ ਆਵਾਜਾਈ ਲਈ ਰਾਜਮਾਰਗਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਵੱਡੇ ਡੰਪਿੰਗ ਸਥਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਕੋਲੇ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਵਪਾਰ ਅਤੇ ਆਵਾਜਾਈ ਲਈ ਹਾਈਵੇਅ ਦੇ ਨੇੜੇ ਵੱਡੇ ਡੰਪਿੰਗ ਸਥਾਨਾਂ ਤੱਕ ਟਰੱਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਾਈਨਿੰਗ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਤੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਪੂਰੇ ਸੜਕ ਕਿਨਾਰਿਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੋਲੇ ਦੇ ਢੇਰ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਹਵਾ, ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦਾ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਸਰੋਤ ਹੈ। ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਟਰੱਕਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਾਹਨਾਂ ਦੀ ਸੜਕ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਵਾਜਾਈ ਖੇਤਰ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨੂੰ ਹੋਰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੀ ਹੈ।

ਹਰ ਸਾਲ ਨਵੇਂ ਖੇਤਰ ਮਾਈਨਿੰਗ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜੈਂਤੀਆ ਪਹਾੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕੋਲਾ ਮਾਈਨਿੰਗ ਅਧੀਨ ਖੇਤਰ ਦਿਨ-ਬ-ਦਿਨ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਚਿੱਤਰ 4,5 ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

“4.2.4 ਜੈਂਤੀਆ ਪਹਾੜੀਆਂ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਕੋਲਾ ਮਾਈਨਿੰਗ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ

ਮਾਈਨਿੰਗ ਸੰਚਾਲਨ, ਬੇਸ਼ੱਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਦੌਲਤ ਅਤੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਮੌਕੇ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਹੈ, ਪਰ ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਵਿਆਪਕ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿਗਾੜ ਅਤੇ ਰਵਾਇਤੀ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦੇ ਖਾਤਮੇ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਿਆ ਹੈ। ਖਨਨ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਵਾਤਾਵਰਨ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਨਾਜ਼ੁਕ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਅਤੇ ਜੈਵਿਕ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਦੀ ਭਰਪੂਰਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅੰਨ੍ਹੇਵਾਹ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਵਿਗਿਆਨਕ ਖਣਨ ਅਤੇ ਮਾਈਨਿੰਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਇਲਾਜ ਅਤੇ ਮਾਈਨਿੰਗ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਨਾਜ਼ੁਕ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੇ ਵਿਗਾੜ ਲਈ ਵਧੇਰੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਬਣਾ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਭੂਮੀ ਕਵਰ/ਭੂਮੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਵੱਲ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸਤਹੀ ਮਾਈਨਿੰਗ ਦਾ ਮੌਜੂਦਾ ਢੰਗ-ਤਰੀਕਾ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਮਾਈਨ ਲੁੱਟ ਜਾਂ ਓਵਰਬਰਡਨ (ਕੋਲੇ ਦੇ ਸੀਮ ਦੇ ਉੱਪਰ ਇੱਕਤਰ ਅਤੇ ਅਸੰਗਠਿਤ ਸਮੱਗਰੀ) ਬਜਰੀ, ਚੱਟਾਨਾਂ, ਰੇਤ, ਮਿੱਟੀ ਆਦਿ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਡੰਪ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਖਾਨ ਦੇ ਟੋਏ। ਜ਼ਿਆਦਾ ਬੋਝ ਅਤੇ ਕੋਲੇ ਦਾ ਡੰਪਿੰਗ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੀ ਬਨਸਪਤੀ ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰ ਮਿੱਟੀ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਜੈਂਤੀਆ ਪਹਾੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਜੰਗਲਾਂ ਦੀ ਕਟਾਈ, ਪਾਣੀ ਦੀ ਘਾਟ, ਹਵਾ, ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਅਤੇ ਵਾਹੀਯੋਗ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦਾ ਨਿਘਾਰ, ਜੈਂਤੀਆ ਪਹਾੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕੋਲਾ ਮਾਈਨਿੰਗ ਦੇ ਕੁਝ ਖਾਸ ਵਾਤਾਵਰਣਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹਨ। ਖਾਨਾਂ ਅਤੇ ਗੁਫਾਵਾਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਖੁੱਲ੍ਹੇ, ਭਰੇ ਹੋਏ ਟੋਏ ਉਹ ਥਾਂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਸਤ੍ਹਾ ਦਾ ਪਾਣੀ ਭਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਗਾਇਬ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ ਨਦੀਆਂ ਅਤੇ ਨਦੀਆਂ, ਜੋ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਜੀਵਨ ਰੇਖਾ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੀਆਂ ਸਨ, ਜਾਂ ਤਾਂ ਧਰਤੀ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਲੋਪ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ ਮੌਸਮੀ ਬਣ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਇਹ ਇਲਾਕਾ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਸਾਫ਼ ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਸਿੰਚਾਈ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਭਾਰੀ ਘਾਟ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬੋਝ ਅਤੇ ਮਾਈਨ ਕੀਤੇ ਕੋਲੇ ਦੇ ਬੇਤਰਤੀਬੇ ਡੰਪਿੰਗ, ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਗੁਫਾ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਖੇਤਰ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਗੜ ਗਿਆ ਹੈ।

ਐਸਿਡ ਮਾਈਨ ਡਰੇਨੇਜ (ਏਐਮਡੀ) ਦੇ ਨਿਰੰਤਰ ਨਿਕਾਸ ਅਤੇ ਕੋਲੇ ਦੀਆਂ ਖਾਣਾਂ, ਸਟੋਰੇਜ ਸਾਈਟਾਂ ਤੋਂ ਜ਼ਹਿਰੀਲੇ ਰਸਾਇਣਾਂ ਅਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਓਵਰ ਬੋਝ ਨੇ ਖੇਤਰ ਦੀ ਨਦੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਖੇਤੀ ਦੇ ਖੇਤਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ 'ਤੇ ਤੇਜ਼ਾਬੀ ਪਾਣੀ ਨੇ ਖੇਤਰ ਦੀ ਰਵਾਇਤੀ ਖੇਤੀ ਅਤੇ ਖੇਤੀ ਉਤਪਾਦਕਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ (ਦਾਸ ਗੁਪਤਾ ਐਟ ਅਲ, 2002; ਸਵੇਰ ਅਤੇ ਸਿੰਘ, 2004)

“4.2.5 ਕੋਲਾ ਮਾਈਨਿੰਗ ਕਾਰਨ ਪਾਣੀ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਿੱਚ ਗਿਰਾਵਟ

ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਜਲ ਸਰੋਤ ਕੋਲੇ ਦੀ ਖੁਦਾਈ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹਨ। ਖਾਣਾਂ ਅਤੇ ਲੁੱਟਾਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਐਸਿਡ ਮਾਈਨਜ਼ ਡਰੇਨੇਜ (AMD) ਦੇ ਗੰਦਗੀ, ਭਾਰੀ ਧਾਤਾਂ ਦੇ ਲੀਚਿੰਗ, • ਕੋਲੇ ਅਤੇ ਰੇਤ ਦੇ ਕਣਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜੈਵਿਕ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਅਤੇ ਸਿਲਟਿੰਗ ਦੁਆਰਾ ਜਲ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਦੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦਾ ਸਬੂਤ ਪਾਣੀ ਦੇ ਰੰਗ ਤੋਂ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਜੋ ਮਾਈਨਿੰਗ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਨਦੀਆਂ ਅਤੇ ਨਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਭੂਰੇ ਤੋਂ ਲਾਲ ਸੰਤਰੀ ਤੱਕ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਘੱਟ pH (2-3 ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ), ਉੱਚ ਚਾਲਕਤਾ, ਸਲਫੇਟ, ਆਇਰਨ ਅਤੇ ਜ਼ਹਿਰੀਲੇ ਭਾਰੀ ਧਾਤਾਂ ਦੀ ਉੱਚ ਗਾੜ੍ਹਾਪਣ, ਘੱਟ ਘੁਲਣ ਵਾਲੀ ਆਕਸੀਜਨ (DO) ਅਤੇ ਉੱਚ BOD ਕੁਝ ਭੌਤਿਕ-ਰਸਾਇਣਕ ਅਤੇ ਜੈਵਿਕ ਮਾਪਦੰਡ ਹਨ ਜੋ 'ਪਾਣੀ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਿੱਚ ਗਿਰਾਵਟ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ। . ਮਾਈਨਿੰਗ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਦੇ ਭੌਤਿਕ-ਰਸਾਇਣਕ ਅਤੇ ਜੈਵਿਕ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਪਾਣੀ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਿੱਚ ਗੰਭੀਰ ਗਿਰਾਵਟ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਮਾਈਨਿੰਗ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਦਾ ਰੰਗ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭੂਰੇ ਤੋਂ ਲਾਲ ਸੰਤਰੀ ਤੱਕ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕੋਲੇ ਦੇ ਕਣਾਂ, ਰੇਤ, ਮਿੱਟੀ ਆਦਿ ਦਾ ਸਿਲਟੇਸ਼ਨ ਅਤੇ AMD ਦਾ ਗੰਦਗੀ ਅਤੇ ਆਇਰਨ ਹਾਈਡ੍ਰੋਕਸਾਈਡ ਦਾ ਗਠਨ ਪਾਣੀ ਦੇ ਰੰਗ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਦੇ ਕੁਝ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਹਨ। ਆਇਰਨ ਹਾਈਡ੍ਰੋਕਸਾਈਡਾਂ [Fe (CH)3 1 ਦਾ ਗਠਨ ਮੁੱਖ ਤੌਰ' ਤੇ ਮਾਈਨਿੰਗ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਦੇ ਸੰਤਰੀ ਜਾਂ ਲਾਲ ਰੰਗ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ। ਆਇਰਨ ਹਾਈਡ੍ਰੋਕਸਾਈਡ ਇੱਕ ਪੀਲੀ ਅਘੁਲਣਸ਼ੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਹੈ ਜੋ

ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਲੇ ਦੇ ਖੇਤਾਂ ਦੇ ਪਾਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਉਹ ਸਮੱਗਰੀ ਹੈ ਜੋ ਨਦੀਆਂ ਨੂੰ ਧੱਬੇ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਲਾਲ ਤੋਂ ਸੰਤਰੀ ਰੰਗ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਲੋਹੇ ਦੇ ਉੱਚੇ ਪੱਧਰਾਂ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤੀ ਪਾਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਲੋਹੇ ਦਾ ਆਕਸੀਡਾਈਜ਼ਡ ਅਤੇ ਹਾਈਡ੍ਰੋਲਾਈਜ਼ਡ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਆਇਰਨ ਹਾਈਡ੍ਰੋਕਸਾਈਡਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਸਾਰ ਬਣਦਾ ਹੈ।

ਕੋਲਾ ਖਾਣ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰਾਂ ਦਾ ਪਾਣੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤੇਜ਼ਾਬੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਨਦੀਆਂ ਅਤੇ ਨਦੀਆਂ ਦਾ pH 2.31 ਤੋਂ 4.01 ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕੋਲਾ, ਰੇਤ, ਚਿੱਕੜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਖਣਿਜ ਕਣਾਂ ਦੇ ਬਰੀਕ ਕਣ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਠੋਸ ਪਦਾਰਥ ਪਾਣੀ ਦੇ ਤਲ 'ਤੇ ਜਮ੍ਹਾ ਪਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਲੋਹੇ ਦੇ ਹਾਈਡ੍ਰੋਕਸਾਈਡਾਂ ਦੇ ਮੁਅੱਤਲ ਕੀਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰਾਂ ਕਾਰਨ ਪਾਣੀ ਵੀ ਗੰਧਲਾ ਅਤੇ ਰੰਗੀਨ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਘੁਲਣ ਵਾਲੀ ਆਕਸੀਜਨ ਕੋਟ ਮਾਈਨਿੰਗ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਜਲ-ਸਥਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਪਾਈ ਗਈ, ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ 4.24 ਮਿਲੀਗ੍ਰਾਮ/ਲਿਟਰ ਰਵਾਕਾ ਨਦੀ ਅਤੇ ਰਿਮਬਈ ਦੀ ਸਟ੍ਰੀਮ ਮੇਟਿੰਗਕਾ ਵਿੱਚ ਹੈ।

ਮਾਈਨਿੰਗ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਪਾਣੀਆਂ ਵਿੱਚ 78 ਤੋਂ 168 mg/L ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸਲਫੇਟ ਦੀ ਗਾੜ੍ਹਾਪਣ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਬਿਜਲਈ ਚਾਲਕਤਾ ਆਇਓਨਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਕੁੱਲ ਘੁਲਣ ਵਾਲੇ ਠੋਸਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਤੇਜ਼ ਮਾਪ ਹੈ। ਕੋਲਾ ਖਨਨ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਉੱਚ ਚਾਲਕਤਾ ਵਾਲਾ ਪਾਇਆ ਗਿਆ। ਨਦੀਆਂ ਅਤੇ ਨਦੀਆਂ ਦੇ ਤਲ 'ਤੇ ਗਾਦ ਦਾ ਜਮ੍ਹਾ ਹੋਣਾ ਕੋਲਾ ਖਾਣ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਮੱਸਿਆ ਹੈ। ਮਾਈਨਿੰਗ ਖੇਤਰ ਦੇ ਜਲ ਸਰੀਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕਈ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਜੈਵਿਕ ਪਦਾਰਥ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਘੱਟ ਘੁਲਣਸ਼ੀਲ ਆਕਸੀਜਨ (D00 ਅਤੇ ਉੱਚ ਬਾਇਓਕੈਮੀਕਲ ਆਕਸੀਜਨ ਦੀ ਮੰਗ (BOD) ਦੁਆਰਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਨਦੀਆਂ, ਨਦੀਆਂ ਅਤੇ ਝਰਨੇ ਜੋ ਕਿ ਬਹੁਤ ਅਮੀਰ ਜੈਵ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਅਤੇ ਰਵਾਇਤੀ ਖੇਤੀ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਪੀਣ ਯੋਗ ਅਤੇ ਸਿੰਚਾਈ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਸਰੋਤ ਸਨ, ਮਨੁੱਖੀ ਖਪਤ ਲਈ ਅਯੋਗ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕੋਲੇ ਦੇ ਕਣਾਂ ਨਾਲ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਦੂਸ਼ਿਤ ਹੋਣ, ਐਸਿਡ ਖਾਣਾਂ ਦੇ ਨਿਕਾਸ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਖੇਤੀ ਉਤਪਾਦਕਤਾ ਵਿੱਚ ਸਮੁੱਚੀ ਗਿਰਾਵਟ ਆਈ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਨਦੀਆਂ ਅਤੇ ਨਦੀਆਂ ਦਾ ਪਾਣੀ ਜਲ-ਜੀਵਨ ਤੋਂ ਲਗਭਗ ਸੱਖਣਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

4.2.6 ਪਾਣੀ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਦੇ ਵਿਗੜਨ ਦੇ ਕਾਰਨ

ਪਾਣੀ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਦੇ ਵਿਗੜਨ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ AMD ਡਿਸਚਾਰਜ, ਸਿਲਟੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਜੈਵਿਕ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕੋਲਾ ਮਾਈਨਿੰਗ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ, ਐਸਿਡ ਮਾਈਨ ਡਰੇਨੇਜ (ਏਐਮਡੀ) ਜੈਂਤੀਆ ਪਹਾੜੀਆਂ ਦੇ ਕੋਲਾ ਮਾਈਨਿੰਗ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਦੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦਾ ਮੁੱਖ ਸਰੋਤ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਅਧਿਆਇ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, Amp ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਭੂ-ਰਸਾਇਣਕ ਅਤੇ ਮਾਈਕਰੋਬਾਇਲ ਪ੍ਰਤੀਕ੍ਰਿਆਵਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਲੜੀ ਦੁਆਰਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਦੋਂ ਵਾਪਰਦੀਆਂ ਹਨ ਜਦੋਂ ਪਾਣੀ ਕੋਲੇ ਵਿੱਚ ਪਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਪਾਈਰਾਈਟ (ਆਇਰਨ ਸਲਫਾਈਡ) ਦੇ ਸੰਪਰਕ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬੋਝ ਵਾਲੀਆਂ ਚੱਟਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਆਕਸੀਜਨ, ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਬੈਕਟੀਰੀਆ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਆਇਰਨ ਸਲਫਾਈਡ ਸਲਫਿਊਰਿਕ ਐਸਿਡ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ AMD ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ, ਆਇਰਨ ਹਾਈਡ੍ਰੋਕਸਾਈਡ, ਇੱਕ ਪੀਲੇ ਰੰਗ ਦਾ ਸੰਤਰੀ ਤਰਲ ਵੀ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਆਇਰਨ ਹਾਈਡ੍ਰੋਕਸਾਈਡ ਦਾ ਪੂਰਵ ਦੂਜੇ ਦੂਸ਼ਿਤ ਤੱਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਗੰਦਗੀ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਰੰਗ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦਾ ਹੈ ਜੋ ਰੌਸ਼ਨੀ ਦੇ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਨੂੰ ਘਟਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਲਜੀ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਘੱਟ pH ਸਥਿਤੀਆਂ ਮੌਸਮ ਵਿੱਚ ਤੇਜ਼ੀ ਲਿਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਸਿਲੀਕੇਟ ਅਤੇ ਹੋਰ ਚੱਟਾਨਾਂ ਦੇ ਖਣਿਜਾਂ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਤੱਤ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਲੂਮੀਨੀਅਮ, ਮੈਂਗਨੀਜ਼, ਤਾਂਬਾ, ਕੈਡਮੀਅਮ ਆਦਿ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, AMD ਨਾਲ ਦੂਸ਼ਿਤ ਪਾਣੀ ਅਕਸਰ ਮੁਅੱਤਲ ਕੀਤੇ ਠੋਸ, ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤੇਜ਼ਾਬ (ਘੱਟ pH) ਨਾਲ ਰੰਗੀਨ ਅਤੇ ਗੰਧਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਭੰਗ ਧਾਤਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਉੱਚ ਤਵੱਜੋ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕੋਲਾ ਮਾਈਨਿੰਗ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਜੈਂਤੀਆ ਪਹਾੜੀਆਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਨਦੀਆਂ ਅਤੇ ਨਦੀਆਂ AMD ਨਾਲ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੂਸ਼ਿਤ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਣੀ ਬਹੁਤ ਤੇਜ਼ਾਬ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੁਝ AMD ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਜਲ ਬਾਡੀਜ਼ ਦੇ pH ਅਤੇ ਹੋਰ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦਾ ਸਾਰਣੀ 4.1 ਵਿੱਚ ਸਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸਾਰਣੀ 4.1: ਕੁਝ ਕੋਲਾ ਖਣਨ ਨਦੀਆਂ/ਸਰੋਵਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦਾ ਸਾਰ

ਅਤੇ. ਨੰ.	ਨਦੀਆਂ/ ਸਟ੍ਰੀਮਜ਼ ਅਤੇ ਟਿਕਾਣਾ	ਦਾ ਰੰਗ ਪਾਣੀ	pH	ਸੁਲਫਾ ਚਾਹ ਸਮੱਗਰੀ ts (mg/L)	ਅਤੇ ਚਾਲਕਤਾ (pS/ ਸੈ.ਮੀ)
1.	ਮਿੰਤ੍ਰਿਯਾਂਗ	ਰੋਸ਼ਨੀ	2.8	36	56
2.	ਊਰਨ ਪਾਈ	ਬਰਾਊਨੀਜ਼	3 .2	186	160
3.	ਬਹੁਤ ਹੋ ਗਿਆ, ਰਿੰਬਾਈ	ਰੇਡੀ ਸ਼	2 .31	166 .5	135
4.	ਕੇਨੈ-ਉਮ, ਰਿੰਬਾਈ	ਰੈਡੀ ਸ਼	2 .66	144 .0	74
5.	metyngka, Ry m b a i	ਲਾਲ b r o w	2 .42	168.0	27
6.	ਊਰਨ- ਮਿੰਕਸੇਹ, ਲੇਡੀਬਰੀ	ਸੰਤਰੀ ਭੂਰੇ	3 .52	118.7	67
7.	ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ- ਕੁੰਗੋਰ, ਬੀ ਏ ਪੀ ਯੂ ਐਨ	ਬ੍ਰਾਊਨਿਸ ਐੱਚ	4.01	82.87	18
8.	Umkyrpon, K hlieh ria t	ਰੋਸ਼ਨੀ ਹੁਣ ਐਨ ਜੀ ਈ	3.67	161.3	37

9.	*ਮੈਂ ਵੈਖ ਹਾਂ,* *S u t n g a*	ਬ੍ਰਾਊਨਿਸ ਐੱਚ	3. 96	78.69	-
10.	*ਉਮ ਉੱਥੇ*		*2.8*	*896*	*128*
11.	*ਪੁਲ ਦੁਆਰਾ*	*ਭੂਰਾ*	*2.9*	*616*	*119*
12.	*ਸਰਬੰਗ*	*ਗੰਧਲਾ*	*3.35*	*150*	*32*
13.	*ਇੱਕ Lurem*	*ਪੀਲਾ*	*5.0*	*19*	*3*
14.	*ਖੋਂਗਡੋਂਗ ਸਰੋਵਰ*	*ਸਾਫ਼*	*4.6*	*43*	*34*

ਸਰੋਤ: ਮੌਜੂਦਾ ਅਧਿਐਨ; GSI, 2006-7; ਬਿਹਾਵਰ, 2010

ਨਤੀਜੇ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੈਂਤੀਆ ਪਹਾੜੀਆਂ ਦੇ ਕੋਲਾ ਮਾਈਨਿੰਗ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਨਦੀਆਂ AMD ਨਾਲ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਾਣੀ ਦੇ ਨਮੂਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੇਠਲੇ pH ਮੁੱਲ, ਉੱਚ ਸਲਫੇਟ ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ EC ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ।

63. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਦੋਸ਼ ਸਨ ਕਿ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉਪਚਾਰਕ ਉਪਾਵਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੇ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਉਚਿਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਉਪਚਾਰਕ ਉਪਾਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਪੈਰਾ 3(VI) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

> “3(VI)। ਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉਪਚਾਰਕ ਉਪਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੈਰੇ 4.4, 4.5, 5, 5.1 ਅਤੇ 5.2 ਅਤੇ ਉਕਤ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਹੋਰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪੈਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਚੰਗੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ, ਅੱਜ ਤੱਕ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਉਚਿਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਉਪਚਾਰਕ ਉਪਾਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਅਸਾਮ ਦੇ ਦੀਮਾ ਹਸਾਓ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਸਮੇਤ ਸਬੰਧਤ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਨਾਗਰਿਕਾਂ/ਜਲ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਆਦਿ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਈਨਿੰਗ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਮਾੜੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇ ਅਧੀਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਜੈਂਤੀਆ ਪਹਾੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕਥਿਤ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਈਨਿੰਗ ਕਾਰਜਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਅਸਾਮ ਦੇ ਦੀਮਾ ਹਸਾਓ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ

ਸਮੇਤ ਸਬੰਧਤ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਤਾਵਰਣ, ਪਾਣੀ, ਮਿੱਟੀ, ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਆਦਿ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਅਤੇ ਨਾ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਨੁਕਸਾਨ ਵੀ ਜਾਰੀ ਹੈ।

64. ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਦਾ ਗਰਾਊਂਡ ਏ ਵੀ ਪੁਨਰ-ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ ਢੁਕਵਾਂ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਹੈ:

"ਜ਼ਮੀਨਾਂ

A. ਕਿ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਜੈਂਤੀਆ ਪਹਾੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਈਨਿੰਗ ਕਾਰਜਾਂ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਅਸਾਮ ਦੇ ਦੀਮਾ ਹਸਾਓ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਸਮੇਤ ਸਬੰਧਤ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਣ, ਜਲ ਸਰੋਤਾਂ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ-ਆਰਥਿਕਤਾ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਅਤੇ ਨਾ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਵੀ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉੱਤਰ ਪੂਰਬੀ ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕ ਪਾਵਰ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ (ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਇੱਕ ਉੱਦਮ) ਦੇ ਕੋਪਿਲੀ ਹਾਈਡਰੋ ਪਾਵਰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਅੰਡਰਵਾਟਰ ਪਲਾਂਟਾਂ ਅਤੇ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਅਤੇ ਉਪਕਰਣਾਂ ਦੇ ਗੰਭੀਰ ਕਟੌਤੀ/ਖੋਰ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਉਪਰੋਕਤ ਮਾਈਨਿੰਗ ਕਾਰਜ ਦੇ ਮਾੜੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਡਾ. ਓ.ਪੀ. ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰੋਫ਼ੈਸਰ, ਨਾਰਥ-ਈਸਟਰਨ ਹਿੱਲਜ਼ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੁਆਰਾ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਜਰਨਲ ਆਫ਼ ਐਨਵਾਇਰਮੈਂਟਲ ਸਾਇੰਸਿਜ਼ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਲੇਖ ਦਾ ਵੇਰਵਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਦੋਵੇਂ ਅਧਿਐਨਾਂ ਵਿੱਚ ਉਪਚਾਰਕ ਉਪਾਅ ਸੁਝਾਏ ਗਏ ਸਨ, ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੀ ਸਰਵੋਤਮ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ, ਇੱਥੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਉਚਿਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਉਪਚਾਰਕ ਉਪਾਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦਾ ਮਾੜਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਜੇ ਵੀ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਅਸਾਮ ਦੇ ਦੀਮਾ ਹਸਾਓ ਜ਼ਿਲੇ ਸਮੇਤ ਸਬੰਧਤ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਣ, ਜਲ ਸੰਚਾਲਨ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ-ਆਰਥਿਕਤਾ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਪਚਾਰਕ ਸੁਝਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇੱਥੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਅਯੋਗਤਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁਆਫੀਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਰਹਿਮ ਰਵੱਈਏ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੈਂਤੀਆ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਖਨਨ ਕਾਰਜਾਂ ਦਾ ਖਤਰਾ ਹੈ। ਮੇਘਾਲਿਆ ਵਿੱਚ ਪਹਾੜੀਆਂ ਅਜੇ ਵੀ ਅਸਾਮ ਦੇ ਡਾਇਮ ਹਸਾਓ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਸਮੇਤ ਸਬੰਧਤ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ-ਆਰਥਿਕ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਜਾਰੀ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਬਿਨੈਕਾਰ

ਦੀਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਬੇਨਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਮਾਨਯੋਗ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਤੁਰੰਤ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦੀ ਵਾਰੰਟੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਅਯੋਗਤਾ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਜਲ (ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ) ਐਕਟ, 1974, ਹਵਾ (ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ) ਐਕਟ, 1981 ਅਤੇ ਸਮੇਤ ਨੈਸ਼ਨਲ ਗ੍ਰੀਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਐਕਟ 2010 ਦੇ ਅਨੁਸੂਚੀ I ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਈ ਹੈ। ਵਾਤਾਵਰਣ (ਸੁਰੱਖਿਆ) ਐਕਟ 1986 ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 14 ਅਤੇ 21 ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ।

65. 2014 ਦੇ O.A.No.73 ਵਿੱਚ ਦਰਖਾਸਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕੋਲਾ ਮਾਈਨਿੰਗ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੇ ਵਿਗਾੜ ਨੂੰ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ NGT ਐਕਟ, 2010 ਦੇ ਅਨੁਸੂਚੀ I ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਈ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜਲ (ਰੋਕਥਾਮ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ) ਐਕਟ, 1974, ਹਵਾ (ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ) ਐਕਟ, 1981 ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ (ਸੁਰੱਖਿਆ) ਐਕਟ, 1986। 2014 ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ O.A.No.73 ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਹਨ ਜੋ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਲਈ ਧਾਰਾ 14 ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਸਨ। ਉਪ-ਧਾਰਾ 1 ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਦੋਵੇਂ ਭਾਗ ਸੈਕਸ਼ਨ 14 ਦਾ ਜੋ ਕਿ (i) ਵਾਤਾਵਰਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਹੈ ਅਤੇ (ii) ਅਨੁਸੂਚੀ I ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ।

66. NGT ਨੇ 17.04,2014 ਨੂੰ 2014 ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ O.A.No.73 'ਤੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਰਾਜ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ ਸਮੇਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਮੇਟੀਆਂ ਤੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਮੰਗੀਆਂ ਹਨ। 31.08.2018 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ, NGT ਨੇ ਜਸਟਿਸ ਬੀ.ਪੀ. ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਕਾਟਕੇ, ਗੁਹਾਟੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਜੱਜ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੋ. ਅਸ਼ੋਕ ਕੇ. ਸਿੰਘ, ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਚੇਅਰ ਪ੍ਰੋਫ਼ੈਸਰ, ਇੰਡੀਅਨ ਸਕੂਲ ਆਫ਼ ਮਾਈਨਜ਼, ਧਨਬਾਦ IIT (ISM), ਧਨਬਾਦ (826004), ਡਾ. ਸ਼ਾਂਤਨੂ ਕੁਮਾਰ ਦੱਤਾ, ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਵਿਗਿਆਨੀ 'ਡੀ. ਉਕਤ ਕਮੇਟੀ ਨੇ 31.12.2018 ਨੂੰ ਅੰਤਰਿਮ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ "ਕੀ ਕੋਲਾ ਖਾਣ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕੋਲੇ ਦੇ ਡੰਪਿੰਗ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਵਾਤਾਵਰਣ 'ਤੇ ਮਾੜਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ

ਇਸਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਹੱਦ ਕੀ ਹੈ?" ਅੰਕ ਨੰਬਰ (ਡੀ) ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:

<u>"ਮਸਲਾ ਨੰ.</u>

(i) ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ ਨੇ ਸਤੰਬਰ, 1997 ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ "ਜੈਨਤੀਆ ਪਹਾੜੀਆਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਕੋਲਾ ਖਨਨ ਦਾ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ" ਸਿਰਲੇਖ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ। ਉਕਤ ਬੋਰਡ ਦੇ ਤਤਕਾਲੀ ਚੇਅਰਮੈਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮੁਖਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸੌ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਗੈਰ-ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਵਿਗਿਆਨਕ ਕੋਲਾ ਮਾਈਨਿੰਗ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਖਤਰਨਾਕ ਮਾਪਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੱਦ ਤੱਕ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿੱਚ ਵਿਗਾੜ ਅਤੇ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਦਾ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਕਿ ਰਾਜ ਦੇ ਕੋਲਾ ਖਾਣ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਜੈਵਿਕ ਜੀਵਨ ਦੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਖ਼ਤਰਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਜੇ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਸਥਾ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਯਤਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਬੋਰਡ ਦੇ ਤਤਕਾਲੀ ਮੈਂਬਰ ਸਕੱਤਰ ਨੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਵਿੱਚ ਕੋਲਾ ਖਣਨ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਕਾਰਨ ਵਾਤਾਵਰਨ ਉੱਤੇ ਪੈਣ ਵਾਲੇ ਮਾੜੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਇਆ ਹੈ। ਲਗਭਗ ਸਾਰੀਆਂ ਨਦੀਆਂ ਅਤੇ ਨਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਦਾ pH ਪੱਧਰ ਲੋੜੀਂਦੇ ਪੱਧਰ ਤੋਂ ਘੱਟ ਪਾਇਆ ਗਿਆ। ਕੁਝ ਨਦੀਆਂ ਅਤੇ ਨਦੀਆਂ ਵਿੱਚ, pH ਪੱਧਰ 2.4 ਤੱਕ ਘੱਟ ਪਾਇਆ ਗਿਆ। ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ ਨੇ ਉਕਤ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ -40- ਕੋਲਾ ਸਟੋਰੇਜ ਖੇਤਰਾਂ ਤੋਂ AMD ਅਤੇ ਤੇਜ਼ਾਬ ਦੇ ਬੇਤਰਤੀਬੇ ਨਿਕਾਸ ਨੇ ਨਦੀਆਂ, ਨਦੀਆਂ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਵੀ ਤੇਜ਼ਾਬ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕੋਲਾ ਮਾਈਨਿੰਗ ਅਤੇ ਕੋਲਾ ਸਟੋਰੇਜ ਖੇਤਰਾਂ ਦੀ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਹਵਾ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਵੀ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਖਰਾਬ ਪਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਬੋਰਡ ਨੇ, ਇਸ ਲਈ, ਦੇਖਿਆ ਕਿ - "ਜੈਂਤੀਆ ਹਿੱਲਜ਼ ਜ਼ਿਲੇ ਵਿੱਚ ਬੇਕਾਬੂ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਵਿਗਿਆਨਕ ਕੋਲਾ ਮਾਈਨਿੰਗ ਕਾਰਜਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਸੰਬੰਧੀ ਵਿਗਾੜ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿੱਚ ਵਿਗਾੜ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਨਾ ਤਾਂ ਮਾਈਨਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕੰਟਰੋਲ ਦੇ ਕੋਈ ਉਪਾਅ ਅਪਣਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਨੂੰ ਮੁੜ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸੁਹਿਰਦ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਮੇਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ". ਉਕਤ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ,

ਮਾਈਨਿੰਗ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਮਾੜੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਨ ਲਈ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ:-

(ਏ) ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਾਈਨਰਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਗੈਰ-ਵਿਗਿਆਨਕ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਕੋਲਾ ਮਾਈਨਿੰਗ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੇ ਮਾੜੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਿਹਤ ਦੇ ਖਤਰਿਆਂ ਬਾਰੇ ਸਮਾਜਿਕ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ।

(ਬੀ) ਇਹਨਾਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੇ ਬਿਹਤਰ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਯਤਨਾਂ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਬਾਰੇ ਪਹਿਲੇ ਹੱਥ ਦਾ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਖਾਣ ਮਾਲਕਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ, ਖਣਨ ਅਧੀਨ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਦਰ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ।

(c) ਸਭ ਤੋਂ ਟਿਕਾਊ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੋਲੇ ਦੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਲਈ ਤੁਰੰਤ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਖਣਿਜ ਨੀਤੀ ਦੀ ਤਰਜ਼ 'ਤੇ ਢੁਕਵੇਂ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ।

(d) ਉੱਚਿਤ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਨਿਯੰਤਰਣ ਉਪਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਕੋਲੇ ਦੇ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਅਨੁਕੂਲ ਤਕਨੀਕਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਮਾਹਰ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਿਗਾੜ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਨਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇ।

(e) ਖਣਨ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਲਈ ਪੜਾਅਵਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਢੁਕਵੇਂ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਮਾਹਿਰ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਤਾਂ ਜੋ ਦੁਰਲੱਭ ਭੂਮੀ ਸਰੋਤਾਂ ਨੂੰ ਉਤਪਾਦਕ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਵਾਪਸ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਸਕੇ।

(f) ਵਾਹਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਬਦਲਵੀਂ ਆਵਾਜਾਈ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰਨਾ।

(g) ਡੰਪ ਰਨ ਆਫ ਦੇ ਇਲਾਜ ਲਈ ਢੁਕਵੀਂ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਕੋਲੇ ਦੇ ਭੰਡਾਰਨ ਲਈ ਢੁਕਵੀਂ ਥਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨਾ।

(h) ਸਤ੍ਹਾ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਟਰੇਸ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦੇ ਪਹਿਲੂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨਾ ਕਿਉਂਕਿ ਘੱਟ pH ਮੁੱਲ ਪਾਣੀ ਦੀ ਘੁਲਣ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਟਰੇਸ ਤੱਤ ਹਮੇਸ਼ਾ ਕੋਲੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਘੱਟ pH ਪਾਣੀ

ਵਿੱਚ ਘੁਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਟਰੇਸ ਤੱਤ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਗਾੜ੍ਹਾਪਣ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸਿਹਤ ਲਈ ਗੰਭੀਰ ਖਤਰੇ ਹਨ।

(i) ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਜੰਗਲਾਤ ਲਈ ਲਾਹੇਵੰਦ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨਾ।

(j) ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਭੂਮੀ ਮਾਲਕੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਸਰਕਾਰੀ ਏਜੰਸੀਆਂ, ਸਮਾਜਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ, ਸਥਾਨਕ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਅਤੇ ਖਣਿਜਾਂ ਦੇ ਆਪਸੀ ਤਾਲਮੇਲ ਨਾਲ ਰਾਜ ਦੀ ਖਣਿਜ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨਾ। ਉਪਰੋਕਤ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਵੀ ਹੁਣ ਤੱਕ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(ii) ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਪਾਣੀ, ਹਵਾ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕੋਲੇ ਦੀ ਖੁਦਾਈ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਕਾਰਨ ਸਤਹ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਗਿਰਾਵਟ ਹੈ। ਸਾਲ 1997 ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਉਕਤ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੇ ਮਾੜੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਕੋਈ ਕਦਮ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਹਨ।

67. ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਅਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕੋਲਾ ਮਾਈਨਿੰਗ ਦੁਆਰਾ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੇ ਵਿਗਾੜ ਦੇ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੇ ਸਿਰਫ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਸਤੰਬਰ, 1992 ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਮਾਹਰਾਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਸਮੇਤ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਸਮੱਗਰੀ ਮੌਜੂਦ ਸੀ। , ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕਾਟਕੇ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਜਿੱਥੇ ਪਾਣੀ, ਹਵਾ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਸਤਹ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿਗਾੜ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

68. ਇਸ ਲਈ, ਅਨੁਸੂਚੀ I ਵਿੱਚ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲਾਂ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਦੋਸ਼ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀ ਪੇਸ਼ਗੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਤੱਤ ਵੇਖਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ NGT ਕੋਲ ਕੇਸ ਦਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। . ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੌਰਾਨ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਓ.ਏ. ਨੰ. 73/2014 ਵਿੱਚ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਆਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਉਠਾਇਆ ਸੀ, ਰਾਜ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਕੋਲ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ

ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਲਈ ਸਵੱਛ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ। ਵਾਤਾਵਰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਨੂੰ ਸਹਾਇਕ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਰੁਕਾਵਟੀ ਵਜੋਂ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਆਰਟੀਕਲ 48A ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ:

> “48 ਏ. ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰ ਅਤੇ ਜੰਗਲਾਂ ਅਤੇ ਜੰਗਲੀ ਜੀਵਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਰਾਜ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰ ਲਈ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਜੰਗਲਾਂ ਅਤੇ ਜੰਗਲੀ ਜੀਵਣ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਯਤਨ ਕਰੇਗਾ।"

69. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਟੇਚੀ ਤਾਗੀ ਤਾਰਾ ਬਨਾਮ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੰਡਾਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰ, 2018(11) SCC 734 ਵਿੱਚ ਰੱਖੀ ਹੈ। ਨੈਸ਼ਨਲ ਗ੍ਰੀਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਐਕਟ, 2010, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਐਨਜੀਟੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦਾ ਸਵਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। NGT ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਨੂੰ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 1 ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਹੈ: -

> “1. ਅਪੀਲਾਂ ਦਾ ਇਹ ਸਮੂਹ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗ੍ਰੀਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਬੈਂਚ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ (ਛੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ "ਐਨਜੀਟੀ") ਦੁਆਰਾ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੰਡਾਰੀ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰਾਖੰਡ ਰਾਜ ਵਿੱਚ 24-8-2016 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਹੈ। NGT ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ 'ਤੇ, ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਅਤੇ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਸੀ ਕਿ ਰਾਜ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡਾਂ (ਛੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ "SPCBs") ਵਿੱਚ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੁਝ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਕੋਲ, NGT ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਜਿਹੇ ਉੱਚ-ਪਾਵਰ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਜਾਂ ਚੇਅਰਪਰਸਨ ਬਣਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਮੁਹਾਰਤ ਜਾਂ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਇਸਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਜਾਂ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਸੀਂ NGT ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਮਦਰਦੀ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਦਰਦ ਅਤੇ ਪੀੜਾ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ, ਕਨੂੰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ SPCBs ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਚੰਗੇ ਅਰਥਾਂ ਵਾਲੇ ਹੋਣ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ NGT ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਪਰ ਨੋਟ ਕਰੋ ਕਿ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਨਿਰਾਸ਼ਾਜਨਕ ਤੱਥ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਥਾਰਟੀ ਵਿੱਚ,

ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਜੋ SPCBs ਲਈ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਜਾਂ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀਆਂ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਦੁਆਰਾ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਐਸਪੀਸੀਬੀਜ਼ ਦੇ ਕਰਤੱਵਾਂ, ਕਾਰਜਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਅਜਿਹੀਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਅਚਾਨਕ ਜਾਂ ਬਿਨਾਂ ਸੋਚੇ ਸਮਝੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ।"

70. ਉਪਰੋਕਤ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਰਾਜ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ੇਵਰਾਂ ਅਤੇ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਵਿਵਾਦ ਵਜੋਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਿਸ ਉੱਤੇ NGT ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪੈਰਾ 21 ਵਿੱਚ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ: -

"21. ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸਾਡਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਐਕਟ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਵਿਵਾਦ ਇੱਕ ਹੱਕ ਜਾਂ ਹਿੱਤ ਜਾਂ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਵਿਵਾਦ ਇੱਕ ਪਦਾਰਥ ਦਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਰੂਪ ਦਾ ਅਤੇ ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਸਬੰਧਤ ਹਾਂ ਉਹ "ਵਿਵਾਦ" ਨਹੀਂ ਹਨ ਜਾਂ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਵਿਵਾਦ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹਨ - ਉਹ ਵਿਵਾਦ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕੋ-ਵਾਰੰਟੋ ਦੀ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਰਾਹੀਂ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ, ਪਰ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਐਨਜੀਟੀ ਨੂੰ ਉਦਮ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ। ਐਸਪੀਸੀਬੀਜ਼ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਅਤੇ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਵਾਟਰ ਐਕਟ ਅਤੇ ਏਅਰ ਐਕਟ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਵਿਵਾਦ ਜਿਸ 'ਤੇ NGT ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਜਿਹੀ ਅਸਫਲਤਾ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਉੱਤੇ, ਮੌਜੂਦਾ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਨਾ ਕਿ ਵਿਸ਼ਵਵਿਆਪੀ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਨਾ ਕਿ NGT ਵਰਗੀ ਇੱਕ ਵਿਧਾਨਕ ਸੰਸਥਾ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਸੀਂ NGT ਦੀ ਇਸ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਜਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਚਿੰਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਇਹਨਾਂ ਸੰਕਲਪਾਂ ਨੂੰ ਐਨਜੀਟੀ ਨੂੰ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਵਧਾ ਸਕਦੇ ਕਿ ਕਿਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ SPCB ਦੇ ਚੇਅਰਪਰਸਨ ਜਾਂ

ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇੰਨਾ ਨਿਯੁਕਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

71. ਉਪਰੋਕਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਮੁੱਦਾ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰਾ ਸੀ ਜੋ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੇ ਵਿਗਾੜ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕੀ NGT ਕੋਲ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਕਾਰਨ ਦਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ, ਇਹ ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਹੈ ਜੋ ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਕੀ NGT ਕੋਲ ਕਿਸੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ, ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕੇਸ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਤੇਚੀ ਤਾਗੀ ਤਾਰਾ (ਸੁਪਰਾ) ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਸੀ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।

72. ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਸੀਂ ਰਾਜ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਦੀ ਪੇਸ਼ਗੀ ਨੂੰ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ 2014 ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ O.A.No.73 ਦਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਧਾਰਾ 14 ਅਤੇ 15 ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਅਸਵੀਕਾਰਤਾ ਨੂੰ ਵੀ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸਟੈਂਡ।

<u>ਬਿੰਦੂ ਨੰ.2</u>

73. ਉਪਰੋਕਤ ਨੁਕਤਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਸਾਨੂੰ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੇ ਪਹਾੜੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੇ ਪਹਾੜੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਧਿਰਾਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਮਤਭੇਦ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਉੱਤਰ-ਪੂਰਬੀ ਖੇਤਰ ਪੁਨਰਗਠਨ ਐਕਟ, 1971 ਦੁਆਰਾ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਨੂੰ ਸੁਤੰਤਰ ਪੂਰਨ ਰਾਜ ਵਜੋਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜੋ ਖੇਤਰ ਹੁਣ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਨੂੰ ਅਸਾਮ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਛੇਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 244 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਸ ਖੇਤਰ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਸੀ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਮੇਘਾਲਿਆ ਦੇ ਪਹਾੜੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਵਿੱਚ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੋਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਬਦਲਾਅ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਮੇਘਾਲਿਆ ਦੇ ਪਹਾੜੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਗਮਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਮੀਨੀ ਮਾਲੀਏ ਦੀ ਕੋਈ ਅਦਾਇਗੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪੱਖਾਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੇ ਪਹਾੜੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਜ਼ਮੀਨੀ ਕਾਰਜਕਾਲ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਮੇਘਾਲਿਆ ਦੇ ਖਾਸੀ ਪਹਾੜੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੋ ਡਿਵੀਜ਼ਨਾਂ

ਰੀ ਰੇਡ ਅਤੇ ਰੀ ਕਿੰਤੀ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਰੀ ਰੇਡ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਭਾਈਚਾਰਕ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਸਮੁੱਚੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਲਾਭ ਅਤੇ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਵੱਖਰੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਰੀ-ਕਿੰਤੀ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਨਿੱਜੀ ਮਲਕੀਅਤ ਵਾਲੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਹਨ ਜੋ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵੀ ਮਲਕੀਅਤ ਸਨ। ਰੀ-ਕਿੰਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਪੂਰਨ ਮਾਲਕ ਹੈ। ਜੈਂਤੀਆ ਪਹਾੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕਾਰਜਕਾਲ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਦੋ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਹਾਲੀ / ਸਿੰਜਾਈ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਉੱਚੀ ਜ਼ਮੀਨ। ਹਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜ ਭੂਮੀ, ਸੇਵਾ ਭੂਮੀ, ਪਿੰਡ ਦੀ ਪੂਜਾ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਮਲਕੀਅਤ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਜਾਂ ਤਾਂ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਨ ਜਾਂ ਕਬਾਇਲੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਹਨ। ਮੇਘਾਲਿਆ ਦੇ ਪਹਾੜੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਭੂਮੀ ਮਾਲੀਏ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਦੀ ਕੋਈ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਿਵਾਏ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਜੋ ਰਾਜ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, ਜਿੱਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੋਲੇ ਦੀ ਖੁਦਾਈ ਦਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ ਜੋ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹਨ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਮੰਨ ਕੇ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਆਦਿਵਾਸੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੈ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਕੇਸ ਹੈ ਕਿ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੇ ਪਹਾੜੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਜੋ ਕਿ ਕਬਾਇਲੀ ਜਾਂ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲੀ ਹੈ, ਆਦਿਵਾਸੀ ਜਾਂ ਭਾਈਚਾਰਾ ਜਾਂ ਕਬੀਲਾ ਸਤਹੀ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਉਪ-ਭੂਮੀ ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹਨ। ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਕੇਸ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਦਾ ਉਪ-ਮਿੱਟੀ ਜਾਂ ਖਣਿਜਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਥਰੇਸੀਆਮਾ ਜੈਕਬ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭੂ-ਵਿਗਿਆਨੀ, ਮਾਈਨਿੰਗ ਅਤੇ ਭੂ-ਵਿਗਿਆਨ ਵਿਭਾਗ ਅਤੇ ਹੋਰ, 2013(9) ਐਸਸੀਸੀ 725 ਵਿੱਚ ਇਸ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮਦਰਾਸ ਰਾਜ ਦੇ ਮਾਲਾਬਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਜੇਨਮੋਮ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਉਪ-ਮਿੱਟੀ/ਖਣਿਜ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਜੈਨਮੋਮ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਧਾਰਕ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਮਾਲਕ ਵਜੋਂ, ਸਗੋਂ ਮਿੱਟੀ ਵਿੱਚ ਖਣਿਜਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਵਜੋਂ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੈਰਾ 58 ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:

> "58. ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸਾਰੀ ਖਣਿਜ ਦੌਲਤ/ਅਧੀਨ ਭੂਮੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਹਨ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਭੂਮੀ/ਖਣਿਜ ਦੌਲਤ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਾਜ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜ਼ਮੀਨ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਯੋਗ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਤਤਕਾਲ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਵੀ ਕਮੀ ਸਾਡੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ

ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਖਣਿਜਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਰਾਜ ਨੂੰ ਰਾਇਲਟੀ ਅਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਘੋਸ਼ਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਹੈ।

74. ਰਾਜਾ ਆਨੰਦ ਬ੍ਰਹਮਾ ਸ਼ਾਹ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ, ਏਆਈਆਰ 1967 ਐਸਸੀ 1081, ਨੇ ਇਹ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਸਤ੍ਹਾ ਦਾ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਮਾਲਕ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉੱਥੇ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਗ੍ਰਾਂਟ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਜਾਂ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਹੈ। ਪੈਰਾ 13 ਵਿੱਚ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

> “13. ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਦੋ ਸੰਦਾਂ ਦਾ ਪੜ੍ਹਨਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਕੇਸ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਖਣਿਜ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੰਨ 1803 ਈਸਵੀ ਦੀ ਸੰਨਦ ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਗਈ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਹੈ "ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਸ ਨੂੰ ਅਚੱਲ ਜਗੀਰ ਅਤੇ ਮਹਿਲ ਦਾ ਰਾਜਾ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਉਸ ਦੀ ਹੈ।" ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਦੋ ਸੰਦਾਂ ਵਿੱਚ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਗ੍ਰਾਂਟ ਅਗੋਰੀ ਦੇ ਮਹਿਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਅਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਅਨੁਦਾਨ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਾਰੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਜੋਂ ਗ੍ਰਾਂਟ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਜਾਂ ਅੰਦਰ। ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਸਤ੍ਹਾ ਦਾ ਮਾਲਕ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਗ੍ਰਾਂਟ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਖਣਿਜਾਂ ਨੂੰ ਸਤਹ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਪਾਸ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ (ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਹੈਲਸਬਰੀ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ, 3rd Edn., Vol. 26, ਪੀ. 325)। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਸਤ੍ਹਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਤਬਾਦਲਾ ਹੇਠਾਂ ਖਣਿਜਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਗ੍ਰਾਂਟ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਜਾਂ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਵੇਚਣ ਜਾਂ ਲੀਜ਼ 'ਤੇ ਦੇਣ ਦੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖਾਣਾਂ, ਖੱਡਾਂ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਹੇਠਾਂ ਜਾਂ ਅੰਦਰ ਖਣਿਜ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ (ਮਿਸ਼ੇਲ ਬਨਾਮ ਮੋਸਲੇ)। ਇਹ ਜ਼ਾਹਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਰਾਜੇ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸੰਨਦ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਸਮਰੱਥਾ ਨਾਲ ਜ਼ਮੀਨ ਰਾਜਾ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਬਦਲੇ ਉਸ ਉੱਤੇ ਮਹਿਜ਼ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਰਕਮ ਥੋਪੀ ਸੀ।

> ਮਿੱਟੀ. ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਅਣਪਛਾਤੇ ਖਣਿਜਾਂ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਤਾਂ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਗ੍ਰਾਂਟ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਸੀ। ਨਾ ਹੀ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਮੂਲ ਗ੍ਰਾਂਟ ਨੂੰ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਆਯਾਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਅੰਤਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਧਿਰ ਕਲਪਨਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਮੁਲਾਂਕਣ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਆਮਦਨ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਦੋ ਸੰਦਾਂ ਵਿੱਚ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਵਰਤੋਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਲਗਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਰਾਜਾ ਸਿਰਫ਼ ਖੇਤੀ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਸੀ।

75. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੇ ਪਹਾੜੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ, ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਜਾਂ ਤਾਂ ਨਿੱਜੀ ਜਾਂ ਭਾਈਚਾਰਕ ਮਲਕੀਅਤ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਭਾਈਚਾਰਕ ਮਾਲਕਾਂ ਕੋਲ ਸਤਹੀ ਅਤੇ ਉਪ-ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਕੋਲ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਖਣਿਜਾਂ ਦੀ ਵੀ ਮਾਲਕੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਅਟੱਲ ਸਿੱਟਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਨਿੱਜੀ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਜਾਂ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਭੂਮੀ ਖਣਿਜਾਂ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਵੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਕੀ MMRD ਐਕਟ, 1957 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੇ ਪਹਾੜੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਕਬਾਇਲੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

76. ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਭਾਗ X ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਅਤੇ ਕਬਾਇਲੀ ਖੇਤਰਾਂ ਨਾਲ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੇ ਪਹਾੜੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਨੂੰ ਕਬਾਇਲੀ ਖੇਤਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚੀ VI ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 244 ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੇ ਗਠਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਧਾਰਾ 244 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ:

> ਅਨੁਛੇਦ 244. ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਖੇਤਰਾਂ ਅਤੇ ਕਬਾਇਲੀ ਖੇਤਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ।-(1) ਪੰਜਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਅਸਾਮ, ਮੇਘਾਲਿਆ, ਤ੍ਰਿਪੁਰਾ ਅਤੇ ਰਾਜਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ

ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਖੇਤਰਾਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ। ਮਿਜ਼ੋਰਮ।

(2) ਛੇਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਅਸਾਮ, ਮੇਘਾਲਿਆ, ਤ੍ਰਿਪੁਰਾ ਅਤੇ ਮਿਜ਼ੋਰਮ ਰਾਜ ਦੇ ਕਬਾਇਲੀ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ।

77. ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਛੇਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ 'ਆਸਾਮ, ਮੇਘਾਲਿਆ, ਤ੍ਰਿਪੁਰਾ ਅਤੇ ਮਿਜ਼ੋਰਮ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਕਬਾਇਲੀ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧ' ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਛੇਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦਾ ਪੈਰਾ 20 ਕਬਾਇਲੀ ਖੇਤਰਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਗ II ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਖਾਸੀ ਪਹਾੜੀਆਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ, ਜੈਂਤੀਆ ਪਹਾੜੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਤੇ ਗਾਰੋ ਪਹਾੜੀਆਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਛੇਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਪੈਰਾ 1(1) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

“1. ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਅਤੇ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰ ਖੇਤਰ।- (1) ਇਸ ਪੈਰੇ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਭਾਗ I, II ਅਤੇ IIA ਦੀ ਹਰੇਕ ਆਈਟਮ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਇਸ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਪੈਰਾ 20 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਾਰਣੀ ਦੇ ਭਾਗ III ਵਿੱਚ ਕਬਾਇਲੀ ਖੇਤਰ ਇੱਕ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹੋਣਗੇ। .

78. ਛੇਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦਾ ਪੈਰਾ 2 ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦਾਂ ਅਤੇ ਖੇਤਰੀ ਕੌਂਸਲਾਂ ਦੇ ਗਠਨ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪੈਰਾ 3 ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦਾਂ ਅਤੇ ਖੇਤਰੀ ਕੌਂਸਲਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਹੈ:

"3. ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦਾਂ ਅਤੇ ਖੇਤਰੀ ਕੌਂਸਲਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ।— (1) ਅਜਿਹੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਾਰੇ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ ਖੇਤਰ ਲਈ ਖੇਤਰੀ ਕੌਂਸਲ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਾਰੇ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਲਈ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਜੋ ਖੇਤਰੀ ਕੌਂਸਲਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਧੀਨ ਹਨ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੋਵੇਗੀ-

(a) ਕਿਸੇ ਵੀ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ, ਕਬਜ਼ਾ ਜਾਂ ਵਰਤੋਂ, ਜਾਂ ਵੱਖਰਾ ਕਰਨਾ, ਜੋ ਕਿ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਜਾਂ ਚਰਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਜਾਂ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਜਾਂ

ਹੋਰ ਗੈਰ-ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਰਾਖਵਾਂ ਜੰਗਲ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਿੰਡ ਜਾਂ ਕਸਬੇ ਦੇ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨੂੰ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਸਕੇਗਾ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕਬਜ਼ੇ ਵਾਲੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਅਣ-ਕਬਜੇ ਵਾਲੀ, ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ 1 [ਸਬੰਧਤ ਰਾਜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ] ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ;

(ਬੀ) ਕਿਸੇ ਵੀ ਜੰਗਲ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਇੱਕ ਰਾਖਵਾਂ ਜੰਗਲ ਨਾ ਹੋਵੇ;

(c) ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕਿਸੇ ਨਹਿਰ ਜਾਂ ਵਾਟਰ-ਕੋਰਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ;

(d) ਝੂਮ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਦਾ ਨਿਯਮ ਜਾਂ ਬਦਲਦੀ ਖੇਤੀ ਦੇ ਹੋਰ ਰੂਪ;

(e) ਪਿੰਡ ਜਾਂ ਨਗਰ ਕਮੇਟੀਆਂ ਜਾਂ ਕੌਂਸਲਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ;

(f) ਪਿੰਡ ਜਾਂ ਕਸਬੇ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੋਈ ਹੋਰ ਮਾਮਲਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਿੰਡ ਜਾਂ ਕਸਬੇ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਸੈਨੀਟੇਸ਼ਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ;

(g) ਮੁਖੀਆਂ ਜਾਂ ਮੁਖੀਆਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਜਾਂ ਉਤਰਾਧਿਕਾਰ;

(h) ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ;

(i) ਵਿਆਹ ਅਤੇ ਤਲਾਕ;

(j) ਸਮਾਜਿਕ ਰੀਤੀ ਰਿਵਾਜ

(2) ਇਸ ਪੈਰੇ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ "ਰਾਖਵੇਂ ਜੰਗਲ" ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕੋਈ ਵੀ ਖੇਤਰ ਜੋ ਅਸਾਮ ਫੋਰੈਸਟ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ, 1891 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਰਾਖਵਾਂ ਜੰਗਲ ਹੈ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇਸ ਸਮੇਂ ਲਈ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੈ। (3) ਇਸ ਪੈਰੇ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਸਹਿਮਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ, ਕੋਈ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

79. ਛੇਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦਾ ਪੈਰਾ 9 ਜੋ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਲਈ ਢੁਕਵਾਂ ਹੈ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

"9. ਖਣਿਜਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਜਾਂ ਨਿਕਾਸੀ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਲਾਇਸੈਂਸ ਜਾਂ ਲੀਜ਼।—(1) ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਖਣਿਜਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਜਾਂ ਨਿਕਾਸੀ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਲਾਇਸੈਂਸਾਂ ਜਾਂ ਲੀਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਹਰ ਸਾਲ ਇਕੱਠੀ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਰਾਇਲਟੀ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਹਿੱਸਾ। ਰਾਜ] ਕਿਸੇ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਿਸੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚਕਾਰ ਸਹਿਮਤੀ ਹੋਵੇ] ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਉਸ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਜਾਵੇਗੀ।

(2) ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੀ ਰਾਇਲਟੀ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ ਰਾਜਪਾਲ ਕੋਲ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਵਿਵੇਕ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਰਕਮ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਪੈਰਾ ਦੇ ਉਪ-ਪੈਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਨੂੰ ਅਤੇ ਰਾਜਪਾਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅੰਤਿਮ ਹੋਵੇਗਾ।

80. ਪੈਰਾ 12A ਜੋ ਕਿ ਮੇਘਾਲਿਆ ਲਈ ਢੁਕਵਾਂ ਹੈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ:

“12 ਏ. ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੇ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਅਤੇ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰ ਖੇਤਰਾਂ ਲਈ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੇ ਸੰਸਦ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਐਕਟਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ।–

ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, -

(a) ਜੇਕਰ ਇਸ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਪੈਰਾ 3 ਦੇ ਉਪ-ਪੈਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜਾਂ ਖੇਤਰੀ ਕੌਂਸਲ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਉਪਬੰਧ ਜਾਂ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਨਿਯਮ ਦਾ ਕੋਈ ਉਪਬੰਧ ਜਾਂ ਇਸ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਪੈਰਾ 8 ਜਾਂ ਪੈਰਾ 10 ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਸ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਖੇਤਰੀ ਕੌਂਸਲ, ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਪਬੰਧ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ, ਫਿਰ, ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਨਿਯਮ ਕੌਂਸਲ ਜਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਖੇਤਰੀ ਕੌਂਸਲ ਭਾਵੇਂ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ

ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੋਵੇ, ਅਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ, ਰੱਦ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਕਾਨੂੰਨ। ਮੇਘਾਲਿਆ ਪ੍ਰਬਲ ਹੋਵੇਗਾ;

(ਬੀ) ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ, ਸੰਸਦ ਦੇ ਕਿਸੇ ਐਕਟ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਦੁਆਰਾ, ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਜਾਂ ਇੱਕ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਜਾਂ ਖੇਤਰ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਕਿਸੇ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਜਿਹੇ ਅਪਵਾਦਾਂ ਜਾਂ ਸੋਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜੋ ਉਹ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਹਦਾਇਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਪਿਛਲਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੋਵੇ।

81. ਹੁਣ, ਅਸੀਂ ਮਾਈਨਜ਼ ਐਂਡ ਮਿਨਰਲਜ਼ (ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ) ਐਕਟ, 1957 ਵੱਲ ਵਾਪਸ ਮੁੜਦੇ ਹਾਂ। ਐਕਟ, 1957 ਨੂੰ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਧੀਨ ਖਾਣਾਂ ਅਤੇ ਖਣਿਜਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਨਿਯਮ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 1 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

“ਸੈਕਸ਼ਨ 1. ਛੋਟਾ ਸਿਰਲੇਖ, ਹੱਦ ਅਤੇ ਅਰੰਭ। ¯(1) ਇਸ ਐਕਟ ਨੂੰ ਖਾਣਾਂ ਅਤੇ ਖਣਿਜ (ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਨਿਯਮ) ਐਕਟ, 1957 ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(2) ਇਹ ਪੂਰੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

(3) ਇਹ ਅਜਿਹੀ ਮਿਤੀ 3 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ, ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ, ਨਿਯੁਕਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।"

82. ਐਕਟ ਲਾਗੂ ਹੋਇਆ w.e.f. 01.06.1958. ਕੀ ਛੇਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸੰਕੇਤ ਹਨ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ, 1957 ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੇ ਕਬਾਇਲੀ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਪਹਾੜੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੈ? ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਛੇਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕਬਾਇਲੀ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ। ਪੈਰਾ 12A ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ, ਸੰਸਦ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਐਕਟ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ, ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੇ ਇੱਕ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਜਾਂ ਇੱਕ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜਾਂ ਖੇਤਰ ਜਾਂ ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਹਿੱਸਾ

ਅਜਿਹੇ ਅਪਵਾਦਾਂ ਜਾਂ ਸੋਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ 6ਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਪੈਰਾ 12ਏ (ਬੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਕਤ ਪੈਰਾ 12ਏ (ਬੀ) 21.1.1972 ਤੋਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਛੇਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੇ ਪਹਾੜੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਐਕਟ, 1957 ਦੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਸੰਕੇਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਮੇਂ, ਅਸੀਂ 31 ਮਾਰਚ, 2013 ਨੂੰ ਖਤਮ ਹੋਏ ਸਾਲ ਲਈ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕੰਪਟਰੋਲਰ ਅਤੇ ਆਡੀਟਰ ਜਨਰਲ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵੀ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਪੈਰਾ 7.5.1 ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ:

“7.5.1. ਜਾਣ-ਪਛਾਣ

ਮੇਘਾਲਿਆ ਕੋਲਾ, ਚੂਨਾ ਪੱਥਰ, ਯੂਰੇਨੀਅਮ, ਗ੍ਰੇਨਾਈਟ ਅਤੇ ਮਿੱਟੀ ਵਰਗੇ ਕੀਮਤੀ ਖਣਿਜਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਭੰਡਾਰਾਂ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਹੈ। ਖਣਿਜ ਕੀਮਤੀ ਸਰੋਤ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਖਣਿਜਾਂ ਦੀ ਨਿਕਾਸੀ ਅਤੇ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਮਾਈਨਿੰਗ ਦੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਕਾਸੀ ਨੂੰ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਖਣਿਜ ਭੰਡਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹਨ ਜੋ ਜੰਗਲਾਂ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸਲਈ, ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਖਣਨ ਦਾ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ। ਮੇਘਾਲਿਆ ਵਿੱਚ, ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਖਣਿਜਾਂ ਉੱਤੇ ਮਲਕੀਅਤ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁਝ ਰਾਖਵੇਂ ਜੰਗਲੀ ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਖਣਿਜਾਂ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਮਾਲਕੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਖਣਨ ਅਤੇ ਭੂ-ਵਿਗਿਆਨ (M&G) ਵਿਭਾਗ, ਮੇਘਾਲਿਆ ਸਰਕਾਰ (GOM) ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਰਾਜ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਰਯਾਤ ਕੀਤੇ ਖਣਿਜਾਂ 'ਤੇ ਰਾਇਲਟੀ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਖਣਿਜਾਂ ਦੀ ਭੂ-ਵਿਗਿਆਨਕ ਜਾਂਚ/ਖੋਜ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਹਨ। ਖਾਣਾਂ ਅਤੇ ਖਣਿਜ (ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਨਿਯਮ) ਐਕਟ, 1957 ਖਾਣਾਂ ਦੇ ਨਿਯੰਤ੍ਰਣ ਅਤੇ ਖਣਿਜਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਢਾਂਚਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਖਣਿਜ ਰਿਆਇਤ ਨਿਯਮ, 1960 ਅਤੇ ਖਣਿਜ ਸੰਭਾਲ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਨਿਯਮ, 1988 ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਖਣਿਜਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਅਤੇ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਪਰਮਿਟਾਂ, ਲਾਇਸੈਂਸਾਂ ਅਤੇ ਲੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਲਈ ਬਣਾਏ ਗਏ ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ। GOM ਨੇ ਵਾਧੂ ਮਾਲੀਆ ਜੁਟਾਉਣ ਲਈ ਮੇਘਾਲਿਆ ਮਿਨਰਲ ਸੈੱਸ ਐਕਟ, 1988 ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਖਣਿਜ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਯੋਜਨਾਬੱਧ, ਵਿਗਿਆਨਕ ਅਤੇ ਯੋਜਨਾਬੱਧ

ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਦੇਣ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੇ ਖਣਿਜ ਅਧਾਰਤ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਸੁਚਾਰੂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਮੇਘਾਲਿਆ ਖਾਣਾਂ ਅਤੇ ਖਣਿਜ ਨੀਤੀ, 2012 ਨੂੰ ਵੀ 5 ਨਵੰਬਰ 2012 ਤੋਂ ਅਧਿਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।"

83. ਕੰਪਟਰੋਲਰ ਅਤੇ ਆਡੀਟਰ ਜਨਰਲ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ, 1957 ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਖਾਣਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਖਣਿਜਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਗੂ ਹੈ।

84. ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੇ ਸਿੱਖਿਅਕ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੇਘਾਲਿਆ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸੰਯੁਕਤ ਸਕੱਤਰ, ਖਣਨ ਅਤੇ ਭੂ-ਵਿਗਿਆਨ ਵਿਭਾਗ ਮਿਤੀ 13.04.1018 ਦੇ ਇੱਕ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਦੇ ਨਾਲ ਵੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਮੇਘਾਲਿਆ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਮੇਘਾਲਿਆ ਦੀਆਂ ਖਾਣਾਂ ਅਤੇ ਖਣਿਜ ਨੀਤੀ, 2012 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸਾਲ 2015 ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕੋਲਾ ਖਣਨ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੇ ਖਰੜਾ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ।

85. ਨੀਤੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 "ਖਣਨ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲਈ ਰੈਗੂਲੇਟਰੀ ਫਰੇਮਵਰਕ" ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 10 ਦੀ ਸਬ-ਕਲਾਜ਼ b) ਖਣਿਜ ਰਿਆਇਤ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਰਾਹੀਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਜਮ੍ਹਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਖੇਤਰ ਸਥਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਤੋਂ NOC ਦੇ ਨਾਲ। ਧਾਰਾ 10 ਮੇਘਾਲਿਆ ਦੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ ਦੀ ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦਾ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (l) ਨੇ ਅੱਗੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਖਣਿਜ ਰਿਆਇਤਾਂ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਲਈ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਾਲ, ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, 2012 ਦੀ ਨੀਤੀ ਨੇ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਲਈ ਰੈਗੂਲੇਟਰੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ। ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮਾਈਨਿੰਗ ਅਤੇ ਭੂ-ਵਿਗਿਆਨ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕੋਲਾ ਮਾਈਨਿੰਗ ਗਤੀਵਿਧੀ ਲਈ ਇੱਕ ਡਰਾਫਟ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਸਨ ਜੋ ਕਿ ਮਿਤੀ 13.04.2018 ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਦੇ ਨਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਵੀ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਹਨ।

86. ਉਪਰੋਕਤ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ।

87. ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਡਰਾਫਟ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਗੈਰ-ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਵਿਗਿਆਨਕ ਖਣਨ ਬਾਰੇ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੋਲਾ ਮਾਈਨਿੰਗ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ, ਜੋ ਕਿ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹਨ, ਵਿੱਚ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਬਿਆਨ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ:

"ਮਾਈਨਜ਼ ਐਕਟ, 1952 ਅਤੇ ਖਾਣਾਂ ਅਤੇ ਖਣਿਜ (ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ) ਐਕਟ, 1957 (MMDR), ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਮਾਈਨਿੰਗ ਸੈਕਟਰ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਮਾਈਨਜ਼ ਐਕਟ, 1952 ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, MMDR ਐਕਟ, 1957 (ਸਾਰੇ ਸੋਧਾਂ ਸਮੇਤ) ਖਾਣਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਪੈਟਰੋਲੀਅਮ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਗੈਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਖਣਿਜਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਢਾਂਚੇ ਦਾ ਕੰਮ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। MMDR ਐਕਟ, 1957 ਦੇ ਅਧੀਨ ਲਾਗੂ ਸੰਬੰਧਤ ਨਿਯਮ ਖਣਿਜ ਰਿਆਇਤ ਨਿਯਮ (MCR), 1960 ਇੱਕ ਸੰਭਾਵੀ ਲਾਇਸੈਂਸ ਜਾਂ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਰੂਪਰੇਖਾ ਦੱਸਦੇ ਹਨ। MCDR, 1988 ਵਿਗਿਆਨਕ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮਾਈਨਿੰਗ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਮਾਈਨਿੰਗ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜੋ ਖਾਣਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨੂੰ ਵੀ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਭਾਰਤ ਕੋਲ ਖਣਨ ਵਿੱਚ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਵਾਤਾਵਰਣ ਕਾਨੂੰਨ ਹਨ।

88. ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਮਾਈਨਿੰਗ ਨੀਤੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ NGT ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੀ ਨਫਾਡੇ ਦੀ ਇੱਕ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਵੀ ਵਿਚਾਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀ ਨਫਾਡੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਕੋਲ ਮੁੱਖ ਖਣਿਜਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਧਾਨਕ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਨੈਸ਼ਨਲ ਗ੍ਰੀਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਨੂੰ ਮਾਈਨਿੰਗ ਨੀਤੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ ਸੀ।

89. ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿ ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਐਕਟ, 1957 ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਐਂਟਰੀ 23 ਸੂਚੀ II ਦੇ ਅਧੀਨ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨਕ ਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, MMDR ਐਕਟ, 1957 ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਖਣਿਜ ਰਿਆਇਤ ਨਿਯਮ, 1960 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਨੂੰ ਕਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ/ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

90. ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਸੰਸਦੀ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਰਾਜ ਨੂੰ ਕੁਝ ਵਿਧਾਨਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰਾਜ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਜਾਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਨੀਤੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਕੋਈ ਘਾਟ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ

ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਮਾਈਨਿੰਗ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਐਕਟ, 1957 ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮਾਈਨਿੰਗ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਰ ਮੁੱਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਾਤਾਵਰਣ ਅਤੇ ਜੰਗਲਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਜਿਸ ਲਈ ਰਾਜ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀ ਨੀਤੀ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਖਣਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਈ ਹੋਰ ਪਹਿਲੂਆਂ ਜਿਵੇਂ ਪੁਨਰਵਾਸ, ਪੁਨਰ-ਨਿਰਮਾਣ ਅਤੇ ਬਹਾਲੀ ਨੂੰ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਵੀ, ਇੱਕ ਨੀਤੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਅੱਗੇ ਨੋਟਿਸ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਮੇਘਾਲਿਆ ਮਾਈਨਜ਼ ਐਂਡ ਮਿਨਰਲਜ਼ ਪਾਲਿਸੀ, 2012 ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਐਨਜੀਟੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ। NGT ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ 2015 ਦੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਖਰੜਾ ਸੀ, ਜੋ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਮਾਈਨਿੰਗ ਨੀਤੀ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ NGT ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਰਾਜ ਆਪਣੀ ਮਾਈਨਿੰਗ ਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਇਸਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ MMDR ਐਕਟ, 1957 ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ।

91. ਪੂਰੇ ਨੀਤੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਐਕਟ, 1957 ਅਤੇ ਖਣਿਜ (ਰਿਆਇਤ) ਨਿਯਮ, 1960 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨੀਤੀ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ।

92. ਮੇਘਾਲਿਆ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵੀ ਸਾਲ 2015 ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਐੱਮ.ਐੱਮ.ਡੀ.ਆਰ. ਐਕਟ, 1957 ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਨੂੰ ਛੋਟ ਦੇਣ ਲਈ ਛੇਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਪੈਰਾ 12ਏ(ਬੀ) ਤਹਿਤ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਕਈ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ, ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਓ.ਐਮ. ਮਿਤੀ 12.03.2019 ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਛੇਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਪੈਰਾ 12ਏ (ਬੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਮੇਘਾਲਿਆ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਛੋਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਵੀ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕਿ ਪੈਰਾ 12A(b) ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ, ਖੁਦ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ, 1957 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਲਾਗੂ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਛੇਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੇ ਪਹਾੜੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਕਬਾਇਲੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਐਕਟ, 1957 ਦੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ।

ਬਿੰਦੂ ਨੰ.੩

93. ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਐਕਟ, 1957 ਦੀ ਵਿਧਾਨਿਕ ਸਕੀਮ ਦੁਆਰਾ ਸਕੈਨ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸੰਸਦੀ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ/ਸਮੁਦਾਇਕ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਕੋਲੇ ਦੀ ਮਾਈਨਿੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਖਣਿਜਾਂ ਨੂੰ ਜਿੱਤਣ ਲਈ ਲੀਜ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ?

94. ਐਕਟ, 1957 ਦੀ ਧਾਰਾ 2 ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਘੋਸ਼ਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ:

> "2. ਸੰਘ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਘੋਸ਼ਣਾ। ਇਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਉਚਿਤ ਹੈ ਕਿ ਯੂਨੀਅਨ ਨੂੰ ਖਾਣਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਖਣਿਜਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੱਦ ਤੱਕ ਆਪਣੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਵਿੱਚ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

95. ਐਕਟ, 1957 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਸੱਤਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ ਐਂਟਰੀ 54 ਸੂਚੀ I ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

> "ਇੰਦਰਾਜ਼ 54. ਖਾਣਾਂ ਅਤੇ ਖਣਿਜ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਉਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ ਜਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸੰਘ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਧੀਨ ਅਜਿਹੇ ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਉਪਯੁਕਤ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।"

96. ਇਸ ਮੋੜ 'ਤੇ, ਅਸੀਂ ਸੂਚੀ II ਦੀ ਐਂਟਰੀ 23 ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਹੈ:

> "ਇੰਦਰਾਜ਼ 23. ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਧੀਨ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੂਚੀ I ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਖਾਣਾਂ ਅਤੇ ਖਣਿਜ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਨਿਯਮ."

97. ਐਂਟਰੀ 23 ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਿਧਾਨਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਧੀਨ ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੂਚੀ I ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਯੂਨੀਅਨ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਖਾਣਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਖਣਿਜਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਹੱਦ ਤੱਕ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਨਕਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਵਕੀਲਾਂ ਨੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਨਿਰਪੱਖ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ।

98. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਧਾਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 3(c) ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 3(d) ਇੱਕ ਮਾਈਨਿੰਗ ਓਪਰੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਹਨ:

> “ਸੈਕਸ਼ਨ 3(ਸੀ) “ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼” ਦਾ ਮਤਲਬ ਮਾਈਨਿੰਗ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਲੀਜ਼ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਉਪ-ਲੀਜ਼ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ;
>
> ਸੈਕਸ਼ਨ 3(d) "ਮਾਈਨਿੰਗ ਓਪਰੇਸ਼ਨ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖਣਿਜ ਨੂੰ ਜਿੱਤਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਰਜ;"

99. ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 4 ਵਿੱਚ ਸੰਭਾਵੀ ਖੋਜ ਅਤੇ ਮਾਈਨਿੰਗ ਸੰਚਾਲਨ 'ਤੇ ਆਮ ਪਾਬੰਦੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਧਾਰਾ 4 ਇੱਕ ਹੁਕਮ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮਾਈਨਿੰਗ ਕਾਰਜ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ, ਸਿਵਾਏ ਇਸ ਐਕਟ ਅਤੇ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਇੱਕ ਖੋਜ ਪਰਮਿਟ ਜਾਂ ਇੱਕ ਸੰਭਾਵੀ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਇੱਕ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ। ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ। ਸੈਕਸ਼ਨ 4 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

> 4. ਲਾਈਸੈਂਸ ਜਾਂ ਲੀਜ਼ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਜਾਂ ਮਾਈਨਿੰਗ ਓਪਰੇਸ਼ਨ। ¯(1) ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਖੋਜ, ਸੰਭਾਵਨਾ ਜਾਂ ਮਾਈਨਿੰਗ ਓਪਰੇਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ, ਸਿਵਾਏ ਖੋਜ ਪਰਮਿਟ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ। ਲਾਇਸੈਂਸ ਜਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਦਾ, ਇਸ ਐਕਟ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:
>
> ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਇਸ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸੰਭਾਵੀ ਲਾਇਸੈਂਸ ਜਾਂ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸੰਭਾਵੀ ਜਾਂ ਮਾਈਨਿੰਗ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਜੋ ਅਜਿਹੇ ਅਰੰਭ ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਹੈ:
>
> ਬਸ਼ਰਤੇ ਅੱਗੇ ਕਿ ਇਸ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਭੂ-ਵਿਗਿਆਨਕ ਸਰਵੇਖਣ, ਭਾਰਤੀ ਬਿਊਰੋ ਆਫ ਮਾਈਨਜ਼, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪਰਮਾਣੂ ਊਰਜਾ

ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਖੋਜ ਅਤੇ ਖੋਜ ਲਈ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਖਣਿਜ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ, ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਭਾਵੀ ਕਾਰਜਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਕੰਪਨੀ ਐਕਟ, 2013 (2013 ਦਾ 18) ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 2 ਦੀ ਧਾਰਾ (45) ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮਾਈਨਿੰਗ ਅਤੇ ਭੂ-ਵਿਗਿਆਨ (ਜੋ ਵੀ ਨਾਮ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ), ਅਤੇ ਖਣਿਜ ਖੋਜ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਲਿਮਟਿਡ, ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਵੀ ਸੰਸਥਾ ਜੋ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ]:

ਇਹ ਵੀ ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਇਸ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਗੋਆ, ਦਮਨ ਅਤੇ ਦੀਵ ਵਿੱਚ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ (ਭਾਵੇਂ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਮਾਈਨਿੰਗ ਰਿਆਇਤ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨਾਮ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

100. ਧਾਰਾ 4(1) ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਅਪਵਾਦ ਦੇ ਹੈ। ਧਾਰਾ 4(1) ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 4(1) ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਪਾਬੰਦੀ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਜੋ ਖਾਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਧਾਰਾ 4(1) ਦੇ ਤਹਿਤ 'ਕੋਈ ਵੀ ਖੇਤਰ' ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਵੀ ਮਹੱਤਵ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਕੋਈ ਅਪਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹੋਰ ਵਾਕੰਸ਼ 'ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਤੇ ਅਨੁਸਾਰ' ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਨ ਜੋ ਮਨਾਹੀ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਉੱਚੀ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਸੈਕਸ਼ਨ 5 ਵਿੱਚ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਭਾਵੀ ਲਾਇਸੈਂਸ ਅਤੇ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਦੇਣ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ:

5. ਪ੍ਰਾਸਪੈਕਟਿੰਗ ਲਾਇਸੈਂਸ ਜਾਂ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਦੇਣ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀਆਂ। ¯ (1) ਕੋਈ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਖੋਜ ਪਰਮਿਟ, ਸੰਭਾਵੀ ਲਾਇਸੈਂਸ ਜਾਂ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ¯

(a) ਇੱਕ ਭਾਰਤੀ ਨਾਗਰਿਕ, ਜਾਂ ਕੰਪਨੀ ਐਕਟ, 2013 (2013 ਦਾ 18) ਦੀ ਧਾਰਾ 2 ਦੀ 1 ਧਾਰਾ (20) ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੰਪਨੀ ਹੈ; ਅਤੇ

(ਬੀ) ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਭਾਗ A ਅਤੇ ਭਾਗ B ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖਣਿਜ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਪੁਨਰ ਖੋਜ ਪਰਮਿਟ, ਸੰਭਾਵੀ ਲਾਇਸੈਂਸ ਜਾਂ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਵਿਆਖਿਆ. ਇਸ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਨਾਗਰਿਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ¯

(ਏ) ਕਿਸੇ ਫਰਮ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਹੋਰ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਕੇਵਲ ਤਾਂ ਹੀ ਜੇਕਰ ਫਰਮ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰ ਜਾਂ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕ ਹਨ; ਅਤੇ

(ਬੀ) ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਕੇਵਲ ਤਾਂ ਹੀ ਜੇਕਰ ਉਹ ਭਾਰਤ ਦਾ ਨਾਗਰਿਕ ਹੈ।

(2) ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਤਸੱਲੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਕਿ¯

(ਏ) ਉਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਖਣਿਜ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਸਬੂਤ ਹਨ ਜਿਸ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ;

(ਬੀ) ਸਬੰਧਤ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਖਣਿਜ ਭੰਡਾਰਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀਆਂ ਖਾਣਾਂ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ, ਜਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਵਿਧੀਵਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਮਾਈਨਿੰਗ ਯੋਜਨਾ ਹੈ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਾਲ ਅਜਿਹੀ ਯੋਜਨਾ ਦੀ ਤਿਆਰੀ, ਪ੍ਰਮਾਣੀਕਰਣ ਅਤੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਲਈ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਤ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਮਾਈਨਿੰਗ ਯੋਜਨਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ 'ਤੇ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

101. ਸੈਕਸ਼ਨ 5(1) ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਢੁਕਵਾਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਪਾਬੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਪਹਿਲੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਪੈਰਾ ਏ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ

ਕਿਸੇ ਵੀ ਖਣਿਜ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਕੋਲੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਾਂ ਜੋ ਪਹਿਲੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਪੈਰਾ ਏ ਵਿੱਚ ਹੈ।

102. ਅਗਲੀ ਵਿਵਸਥਾ ਜੋ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹੈ ਸੈਕਸ਼ਨ 13 ਹੈ ਜੋ ਖਣਿਜਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 13 ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਤੇ ਧਾਰਾ 13 ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਹੁਣ ਤੱਕ ਢੁਕਵੇਂ ਹਨ:

> “13. ਖਣਿਜਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ। ¯(1) ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ, ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਦੁਆਰਾ, ਖਣਿਜਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਖੋਜ ਪਰਮਿਟਾਂ, ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਲਾਇਸੈਂਸਾਂ ਅਤੇ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਯਮ ਬਣਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੈ।
>
> (2) ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਅਤੇ ਪੂਰਵਗਾਮੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਸਾਧਾਰਨਤਾ ਪ੍ਰਤੀ ਪੱਖਪਾਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਅਜਿਹੇ ਨਿਯਮ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਸਾਰੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਅਰਥਾਤ: ¯
>
> > (ਏ) ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ, ਅਤੇ ਜਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ, ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਖੋਜ ਪਰਮਿਟਾਂ, ਸੰਭਾਵੀ ਲਾਇਸੈਂਸ ਜਾਂ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਖਣਿਜ ਨਿਯਤ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਫੀਸ;
> >
> > (f) ਕਿਸੇ ਵੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ 5 [ਇੱਕ ਖੋਜ ਪਰਮਿਟ, ਇੱਕ ਸੰਭਾਵੀ ਲਾਇਸੈਂਸ ਜਾਂ ਇੱਕ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼] ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਖਣਿਜ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ, ਅਤੇ ਉਹ ਸ਼ਰਤਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ , ਅਜਿਹੇ 6 [ਇੱਕ ਪਰਮਿਟ, ਲਾਇਸੈਂਸ ਜਾਂ ਲੀਜ਼ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਵਿਆਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ;

103. ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਧਾਰਾ (ਏ) ਅਤੇ ਧਾਰਾ (ਐਫ) ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯਮ ਉਸ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਬਣਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਖਣਿਜ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਖਣਿਜ

ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿੱਚ ਨਿਵਾਸ. ਵਿਧਾਨਿਕ ਸਕੀਮ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀਆਂ ਦੋਵਾਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ, ਜ਼ਮੀਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਖਣਿਜਾਂ ਦੀ ਮਾਲਕ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਖਣਿਜ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਕੋਲ ਹਨ, ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲੀਜ਼ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕਬਾਇਲੀ, ਖਣਿਜਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਸੈਕਸ਼ਨ 13(f) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ।

104. ਸੈਕਸ਼ਨ 13 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੱਤਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨਿਯਮ ਬਣਾਏ ਹਨ, ਅਰਥਾਤ, ਖਣਿਜ (ਰਿਆਇਤ) ਨਿਯਮ, 1960। ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਧਿਆਇ IV ਵਿੱਚ "ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਖਣਿਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ" ਸਿਰਲੇਖ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। . ਨਿਯਮ 22 ਤੋਂ 40 ਵਿੱਚ ਅਧਿਆਇ IV ਦੇ ਅਧੀਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉਪਬੰਧ ਹਨ। ਚੈਪਟਰ V ਦਾ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਸਿਰਲੇਖ ਹੈ ਜੋ "ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੰਭਾਵੀ ਲਾਇਸੈਂਸ ਜਾਂ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਖਣਿਜ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ"। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਚੈਪਟਰ V ਵਿੱਚ ਖਣਿਜਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲੀਜ਼ ਦੇਣ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਹਨ ਜੋ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਹਨ। ਨਿਯਮ 41 ਅਤੇ 42 ਜੋ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਨ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ:

> "41. ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਦੀ ਲਾਗੂਯੋਗਤਾ: - ਇਸ ਅਧਿਆਏ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਸਿਰਫ਼ ਉਸ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਸਪੈਕਟਿੰਗ ਲਾਇਸੰਸ ਅਤੇ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਦੇਣ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਖਣਿਜ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਕੋਲ ਹਨ।
>
> 42. ਪ੍ਰਾਸਪੈਕਟਿੰਗ ਲਾਇਸੈਂਸ ਅਤੇ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਦੇਣ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀਆਂ:- (1) ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਪ੍ਰਾਸਪੈਕਟਿੰਗ ਲਾਇਸੈਂਸ ਜਾਂ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਸ ਨੇ ਹਲਫਨਾਮਾ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ-
>
> (i) ਅਪ-ਟੂ-ਡੇਟ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਰਿਟਰਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ;
>
> (ii) ਉਸ 'ਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤੇ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ
>
> (iii) ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਐਕਟ, 1961 (1961 ਦਾ 43) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਵੈ-ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਆਮਦਨ ਟੈਕਸ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ। (2) ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਐਕਟ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ

ਕਿਸੇ ਵੀ ਖਣਿਜ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸੰਭਾਵੀ ਲਾਇਸੈਂਸ ਜਾਂ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

105. ਧਾਰਾ 13(2)(f) ਅਤੇ ਖਣਿਜ (ਰਿਆਇਤ) ਨਿਯਮ, 1960 ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਵਿਧਾਨਕ ਸਕੀਮ, ਜ਼ਮੀਨ ਦੀਆਂ ਦੋਵਾਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਖਣਨ ਲੀਜ਼ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਬਾਰੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਖਣਿਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕੋਲ ਹਨ। , ਅਤੇ ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਖਣਿਜ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਕੋਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਅਪਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮਾਲਕ ਖੁਦ ਖਣਿਜ ਜਿੱਤਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਕਿਸੇ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਪੁਰਦਗੀ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ ਸਟੈਚੂਟਰੀ ਸਕੀਮ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸਪੁਰਦਗੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਖਣਿਜਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕਿਸੇ ਨਿੱਜੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪਦੇ ਹਨ, ਕੋਈ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਯੂਨੀਅਨ ਦਾ ਸਾਰਾ ਉਦੇਸ਼ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਇਸਨੇ ਆਪਣੇ ਅਧੀਨ ਲੈਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਖਾਣਾਂ ਦੇ ਕੰਟਰੋਲ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਖਣਿਜਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

106. ਅਪੀਲ ਕਰਤਾ ਦੀ ਪੇਸ਼ਗੀ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਅੰਗ ਇੱਥੇ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀ ਨਫਾਡੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਲੀਜ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਈ ਧਾਰਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਹ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲੀਜ਼ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਜਾਣਿਆ-ਪਛਾਣਿਆ ਅਤੇ ਜਾਣਿਆ-ਪਛਾਣਿਆ ਸੰਕਲਪ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਆਫ਼ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 105 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 105 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

> “ਸੈਕਸ਼ਨ 105. ਲੀਜ਼ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ। ਅਚੱਲ ਸੰਪਤੀ ਦਾ ਲੀਜ਼ ਅਜਿਹੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਆਨੰਦ ਲੈਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਤਬਾਦਲਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿਸੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਮੇਂ ਲਈ, ਪ੍ਰਗਟ ਜਾਂ ਨਿਸ਼ਚਿਤ, ਜਾਂ ਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਂ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੀਮਤ, ਜਾਂ ਪੈਸੇ ਦੇ, ਫਸਲਾਂ, ਸੇਵਾ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਕੀਮਤੀ ਚੀਜ਼, ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਜਾਂ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ, ਜੋ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ 'ਤੇ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।
>
> ਪਟੇਦਾਰ, ਪਟੇਦਾਰ, ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਅਤੇ ਕਿਰਾਇਆ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ: ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਪਟੇਦਾਰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਪਟੇਦਾਰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ,

ਕੀਮਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਪੈਸੇ, ਸ਼ੇਅਰ, ਸੇਵਾ ਜਾਂ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਕਿਰਾਇਆ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

107. ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਹਾਲਸਬਰੀ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ, ਚੌਥਾ ਐਡੀਸ਼ਨ ਪੈਰਾ 321 ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ:

> "321. ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ। ਜ਼ਮੀਨ ਜਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਲੀਜ਼ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਖਣਿਜ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਸਤ੍ਹਾ ਅਤੇ ਹੇਠਾਂ ਖਣਿਜਾਂ, ਜਾਂ ਇਕੱਲੇ ਸਤਹ, ਜਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਸਤ੍ਹਾ ਦੀ ਲੀਜ਼ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਕੱਲੇ ਖਣਿਜ. ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਖਣਿਜਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਹੂਲਤ ਲਈ ਇੱਕ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਲੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਲੀਜ਼ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ, ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ। ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਕਿਸ਼ਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਭੁਗਤਾਨ ਯੋਗ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਵਿਕਰੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਕਿਰਾਏ ਜਾਂ ਰਾਇਲਟੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਫੈਲੀ ਹੋਈ ਹੈ।

108. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਐਕਟ, 1957 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ੍ਰੀ ਤਾਰਕੇਸ਼ਵਰ ਸਿਓ ਠਾਕੁਰ ਜੀਯੂ ਬਨਾਮ ਦਾਰ ਦਾਸ ਡੇ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ ਅਤੇ ਹੋਰ, 1979(3) ਐਸਸੀਸੀ 106 ਵਿੱਚ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਦੇ ਸੰਕਲਪ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਸੀ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਮਿਆਦ ਦੀ ਲੀਜ਼ ਰੱਖੀ। 1957 ਦੇ ਐਕਟ 67 ਦੇ 3(ਸੀ) ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਉਸ ਤੰਗ ਤਕਨੀਕੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਪਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸਨੂੰ ਸੰਪੱਤੀ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 105 ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਲੀਜ਼ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਾਇਦਾਦ ਐਕਟ. ਪੈਰਾ 31 ਵਿੱਚ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ:

> "31. ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ 1957 ਦੇ ਐਕਟ 67 ਦੀ ਧਾਰਾ 3(ਸੀ) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ "ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼" ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ "ਲੀਜ਼" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਉਸ ਤੰਗ ਤਕਨੀਕੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਪਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਹੈ। ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਆਫ਼ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 105 ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਫਲਾ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਪਾਲ ਬਨਾਮ ਜਗਨਨਾਥ ਮਾਰਵਾੜੀ ਵਿੱਚ ਕਲਕੱਤਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਸਹੀ ਦੱਸਿਆ ਹੈ।

ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਦੇ ਚਰਿੱਤਰ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਹਰ ਥਾਂ "ਲੀਜ਼" ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼, ਇਸਲਈ, ਸੰਪੱਤੀ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ "ਲੀਜ਼" ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ, ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਅਤੇ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਸਨੂੰ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਇੱਕ ਲੀਜ਼ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

109. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੰਪੱਤੀ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 105 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ ਅਤੇ ਪੈਰੇ 37 ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਵਿਚਾਰ ਦਿੱਤੇ:

> "37. ਕਿਸੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਖਣਿਜ ਨੂੰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਅਤੇ ਉਸ ਖਣਿਜ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਮਾਈਨਿੰਗ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ, ਧਾਰਾ 105 ਦੇ ਅਰਥ ਦੇ ਅੰਦਰ "ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਆਨੰਦ ਲੈਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ" ਹੈ; ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜਦੋਂ - ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ - ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਮਿਆਦ ਲਈ ਇਸਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਖਾਸ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਬੋਲਿਆ ਗਿਆ "ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਆਨੰਦ ਲੈਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ"
>
> 105, ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਸੰਪੱਤੀ ਦਾ ਉਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਆਨੰਦ ਲੈਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਸੰਪਤੀ ਦਾ ਆਨੰਦ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਲੀਜ਼ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਖਣਿਜ ਜ਼ਮੀਨ ਜਾਂ ਰੇਤ ਦੀ ਖਾਨ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੇਸ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਕੰਮ ਕਰਕੇ ਹੀ ਪਟੇਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਮਾਣਿਆ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 108, ਸੰਪੱਤੀ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਐਕਟ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਪਟੇਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਪਟੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।"

110. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅੱਗੇ ਨਾਗੇਸ਼ਵਰ ਬਕਸ਼ ਰਾਏ ਬਨਾਮ ਬੰਗਾਲ ਕੋਲ ਕੰਪਨੀ, ਐਲ.ਆਰ. (1930) 58 ਆਈ.ਏ. 29, ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਸੁਭਾਸ਼ ਰੁਕਮਈਆ ਗੁੱਟੇਦਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ, 1993 Supp.(3) 290 ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ। ਪੈਰਾ 6:

> “6…ਇਸ ਲਈ, ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸਰਕਾਰੀ ਖੱਡਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਮਾਈਨਰ ਖਣਿਜ ਕੱਢਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਲੀਜ਼ ਜਾਂ ਲਾਇਸੈਂਸ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀ ਠੇਕੇਦਾਰ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਕੱਢੇ

ਗਏ ਮਾਮੂਲੀ ਖਣਿਜ ਦੀ ਰਾਇਲਟੀ ਅਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੈ। ਖੱਡ ਸੰਪੱਤੀ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 105 ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਲੀਜ਼ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਮੇਂ ਲਈ, ਪ੍ਰਗਟ ਜਾਂ ਨਿਸ਼ਚਿਤ, ਜਾਂ ਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਂ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੀਮਤ, ਜਾਂ ਪੈਸੇ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਅਨੰਦ ਲੈਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਵਜੋਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। , ਫਸਲਾਂ, ਸੇਵਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕੀਮਤੀ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਹਿੱਸਾ, ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਜਾਂ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੁਆਰਾ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ 'ਤੇ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਲੀਜ਼ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਸਾਧਾਰਨ ਅਰਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਤ ਮਿਆਦ ਲਈ ਜਾਂ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਸਦੀਵੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿੱਤੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਅਨੰਦ ਲੈਣ ਲਈ ਮਰੀ ਹੋਈ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਸੰਭਾਲ; ਇਸਦੇ ਉਪਭੋਗਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕਾਰਪਸ ਗਾਇਬ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਿਆਦ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ 'ਤੇ ਜਾਂ ਸਮਾਪਤੀ 'ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਜਾਂ ਸੰਕੇਤ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਟੇਦਾਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਸਤ੍ਹਾ ਜਾਂ ਉਪ-ਮਿੱਟੀ 'ਤੇ ਮਾਈਨਿੰਗ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਪਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਖਣਿਜਾਂ ਦੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਾਤਰਾ ਨੂੰ ਕੱਢਣਾ ਹੈ, ਉਸ ਖਣਿਜ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣਾ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਖਾਣਾਂ ਅਤੇ ਖਣਿਜ (ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ) ਐਕਟ, 1957 ਦੀ ਧਾਰਾ 9 ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਧਾਰਕ ਜਾਂ ਏਜੰਟ ਆਦਿ ਖਣਿਜ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਜਾਂ ਖਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਅਰਥ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਲੀਜ਼ 'ਤੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਵਿਨਾਸ਼ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ 'ਤੇ ਇਸਦੀ ਵਿਨਿਯਤ ਅਰਥਾਤ ਰਾਇਲਟੀ। ਇਸ ਲਈ, ਧਾਰਾ 105 ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਚੱਲ ਸੰਪਤੀ ਦਾ ਆਨੰਦ ਲੈਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਜਦੋਂ, ਤਤਕਾਲ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਮੇਂ ਲਈ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3(d) 'ਖਣਨ ਕਾਰਵਾਈਆਂ' ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖਣਿਜ ਨੂੰ ਜਿੱਤਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਜ ਨੂੰ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਮਾਈਨਿੰਗ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਠੇਕੇਦਾਰ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ, ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਹਿੱਤ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਉਸਨੂੰ ਧਾਰਾ 105 ਵਿੱਚ ਕਹੀ ਗਈ ਅਚੱਲ ਸੰਪਤੀ ਦਾ ਆਨੰਦ ਲੈਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ (ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਦੇ) ਅਧਿਕਾਰ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਦੇ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਮਾਮੂਲੀ ਖਣਿਜਾਂ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਅਤੇ ਵਰਤਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ

ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਸੰਪੱਤੀ ਦਾ ਉਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅਨੰਦ ਲੈਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਸੰਪਤੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਆਨੰਦ ਮਾਣਿਆ ਜਾਵੇ। ਨਾਗੇਸ਼ਵਰ ਬਕਸ਼ ਰਾਏ ਬਨਾਮ ਬੰਗਾਲ ਕੋਲਾ ਕੰਪਨੀ 1 ਵਿੱਚ ਬੋਰਡ ਲਈ ਬੋਲਦੇ ਹੋਏ ਲਾਰਡ ਮੈਕਮਿਲਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ:

> “ਖਣਿਜ ਖੇਤਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਚਰਿੱਤਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਇਹ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਹੈ। ਧਰਤੀ ਵਿੱਚ ਖਣਿਜਾਂ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਇੱਕ ਪੂਰੇ ਖਣਿਜ ਖੇਤਰ ਦਾ ਇੱਕ ਵਾਰ ਵਿੱਚ ਅਸਲ ਭੌਤਿਕ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ: ਇਹ ਕੇਵਲ ਖਣਿਜਾਂ ਨੂੰ ਕੱਢ ਕੇ ਹੀ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸਾਰਾ ਖਣਿਜ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ, ਭੌਤਿਕ ਕਿੱਤਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅੰਸ਼ਕ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। "

111. ਐਕਟ, 1957 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਖਾਸ ਅਰਥ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਆਖਿਆ ਦਾ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਿਆ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਮਿਆਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਸਮੇਤ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਅਜਿਹੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮਾਈਨਿੰਗ ਓਪਰੇਸ਼ਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਈਨਿੰਗ ਓਪਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਮਤਲਬ ਖਣਿਜ ਜਿੱਤਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕੋਈ ਵੀ ਕੰਮ ਹੈ। ਅਧਿਆਇ V ਦੇ ਤਹਿਤ ਖਣਿਜ (ਰਿਆਇਤ) ਨਿਯਮ, 1960 ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਖਣਿਜ ਨਿਵਾਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਨਿੱਜੀ ਵਿਅਕਤੀ ਕੋਲ ਹੈ।

112. ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੇ ਕਬਾਇਲੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਇੱਕ ਵਿਧਾਨਿਕ ਸਕੀਮ ਦੀ ਜਾਂਚ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਸੀਂ ਦੋ ਹੋਰ ਪਹਿਲੂਆਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ, ਉਹ ਹਨ (i) ਮਾਈਨਜ਼ ਐਕਟ, 1952 ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮ; (2) ਵਾਤਾਵਰਨ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ, 1986 ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਮਾਈਨਿੰਗ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ।

113. ਮਾਈਨਜ਼ ਐਕਟ, 1952 ਲੇਬਰ ਦੇ ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਖਾਣਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਐਕਟ ਹੈ। ਇਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਮਾਈਨਿੰਗ ਸੰਚਾਲਨ

ਅਤੇ ਖਾਣਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣ ਸੰਬੰਧੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉਪਬੰਧ ਹਨ। ਸੈਕਸ਼ਨ 16 ਮਾਈਨਿੰਗ ਓਪਰੇਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮਾਈਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਏਜੰਟ ਜਾਂ ਮੈਨੇਜਰ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਨੋਟਿਸ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 16 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

> “ਸੈਕਸ਼ਨ 16. ਮਾਈਨਿੰਗ ਓਪਰੇਸ਼ਨਾਂ ਬਾਰੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਨੋਟਿਸ।-(1) ਕਿਸੇ ਖਾਣ ਦਾ ਮਾਲਕ, ਏਜੰਟ ਜਾਂ ਮੈਨੇਜਰ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਈਨਿੰਗ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਚੀਫ਼ ਇੰਸਪੈਕਟਰ, ਕੰਟਰੋਲਰ, ਭਾਰਤੀ ਮਾਈਨ ਬਿਊਰੋ ਅਤੇ ਮਾਈਨਿੰਗ ਬਿਊਰੋ ਨੂੰ ਦੇਵੇਗਾ। ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਖਾਨ ਸਥਿਤ ਹੈ, ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨੋਟਿਸ ਅਤੇ ਖਾਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਜਿਹੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ
>
> (2) ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕੋਈ ਵੀ ਨੋਟਿਸ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਮਾਈਨਿੰਗ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇੱਕ ਮਹੀਨਾ ਪਹਿਲਾਂ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਸਕੇ।

114. ਸੈਕਸ਼ਨ 18 ਵਿੱਚ ਮਾਲਕਾਂ, ਏਜੰਟਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਦੀਆਂ ਡਿਊਟੀਆਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਮਾਈਨਜ਼ ਐਕਟ, 1952 ਵਿੱਚ ਕਈ ਹੋਰ ਉਪਬੰਧ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖਾਣ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕੋਲਾ ਮਾਈਨਿੰਗ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮਾਈਨਜ਼ ਐਕਟ, 1952 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਲਾਗੂ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਹ ਇਹ ਦਰਜ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਈਨਜ਼ ਐਕਟ, 1952 ਦੇ ਅਧੀਨ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਜਾਂ ਰਾਜ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਕੋਲ ਕੋਈ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਮਾਈਨਜ਼ ਐਕਟ, 1952 ਦਾ ਚੈਪਟਰ II ਇੰਸਪੈਕਟਰਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਸਰਜਨਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 5(3) ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਆਮ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੇ ਕਰਤੱਵ ਨਿਭਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 5(3) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

> “5(3)ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਆਮ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੇ ਕਰਤੱਵਾਂ ਨੂੰ ਨਿਭਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।”

115. ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੇ ਕਰਤੱਵਾਂ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਕੇਂਦਰ

ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਆਮ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ 'ਤੇ ਕੁਝ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਸ਼੍ਰੀ ਨਫਾਡੇ ਨੇ ਮਾਈਨਜ਼ ਐਕਟ, 1952 ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ 3 ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ 18.09.1953 ਦੀ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਹੈ:-

> “ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ, 18 ਸਤੰਬਰ, 1953
>
> ਐੱਸ.ਆਰ.ਓ. 1789 – ਮਾਈਨਜ਼ ਐਕਟ, 1952 (XXXV ਦਾ 1952) ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ 3 ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੇ ਕਰਤੱਵਾਂ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਵਿੱਚ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਮੁੱਖ ਨਿਰੀਖਕ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਈਨ ਦੀ ਤਕਨੀਕੀ ਦਿਸ਼ਾ, ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਜਾਂ ਨਿਗਰਾਨੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਿੱਧੀ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਂ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਦਿਸ਼ਾ, ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਜਾਂ ਨਿਗਰਾਨੀ ਉਸਨੂੰ ਖਤਰਨਾਕ ਜਾਂ ਨੁਕਸਦਾਰ ਜਾਪਦੀ ਹੈ।
>
> [ਨੰਬਰ-41(370 52.]
> ਪੀ.ਐਨ. ਸ਼ਰਮਾ,
> ਸਕੱਤਰ ਅਧੀਨ।”

116. ਉਪਰੋਕਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਪਾਬੰਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖਾਣ ਦੀ ਤਕਨੀਕੀ ਦਿਸ਼ਾ, ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਜਾਂ ਨਿਗਰਾਨੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਹਟਾਉਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪਾਬੰਦੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਸੈਕਸ਼ਨ 16 ਕਿਸੇ ਖਾਨ ਦੇ ਮਾਲਕ, ਏਜੰਟ ਜਾਂ ਮੈਨੇਜਰ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਈਨਿੰਗ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਦੇਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਖਾਨ ਸਥਿਤ ਹੈ। ਮਾਈਨਜ਼ ਐਕਟ, 1952 ਦੀ ਧਾਰਾ 75 ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਮਾਈਨਜ਼ ਐਕਟ, 1952 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਲਕ, ਏਜੰਟ ਜਾਂ ਮੈਨੇਜਰ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 75 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

> "75. ਮਾਲਕ, ਏਜੰਟ ਜਾਂ ਮੈਨੇਜਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਣਾ।-ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਕਿਸੇ ਮਾਲਕ, ਏਜੰਟ ਜਾਂ ਮੈਨੇਜਰ ਦੇ

ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਹੀਂ ਚਲਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਸਿਵਾਏ ਚੀਫ਼ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਜਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਜਾਂ ਜਨਰਲ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ। ਜਾਂ ਚੀਫ਼ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਆਦੇਸ਼;

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਚੀਫ਼ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਜਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਜਾਂ ਇੰਸਪੇਕਟਰ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰਤ, ਅਜਿਹਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਮਾਲਕ, ਏਜੰਟ ਜਾਂ ਮੈਨੇਜਰ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਨਦੇਹੀ ਵਰਤਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਬਸ਼ਰਤੇ ਅੱਗੇ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਮਾਈਨ ਦੇ ਤਕਨੀਕੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਮੁੱਖ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਮਾਲਕ, ਏਜੰਟ ਜਾਂ ਮੈਨੇਜਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਹੀਂ ਚਲਾਏਗਾ।"

117. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਸ਼੍ਰੀ ਨਫਾਡੇ ਦੀ ਇਸ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਮਾਈਨ ਐਕਟ, 1952 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

118. ਮਾਈਨਜ਼ ਐਕਟ, 1952 ਦੀ ਧਾਰਾ 57 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਸਮੂਹ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਕੋਲਾ ਮਾਈਨ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨਜ਼, 2017। ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ 2(r) "ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ" ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਵਿਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਖਾਣਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੈਗੂਲੇਟਰੀ ਉਪਬੰਧ ਹਨ। ਅਧਿਆਇ II ਰਿਟਰਨ, ਨੋਟਿਸ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਅਧਿਆਇ IV ਇੰਸਪੈਕਟਰਾਂ ਅਤੇ ਖਾਣ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਵਿਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਕਈ ਰੈਗੂਲੇਟਰੀ ਉਪਬੰਧ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਮਾਲਕ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਏਜੰਟ ਦੁਆਰਾ ਖਾਨ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਮਾਈਨ ਐਕਟ, 1952 ਅਤੇ ਨਿਯਮ, 2017 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

119. ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਵਾਤਾਵਰਨ (ਸੁਰੱਖਿਆ) ਐਕਟ, 1986 ਵੱਲ ਆਉਂਦੇ ਹਾਂ। ਵਾਤਾਵਰਣ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ, 1986 ਦੀ ਧਾਰਾ 3(3) ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਵਾਤਾਵਰਣ ਅਤੇ ਜੰਗਲਾਤ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੁਆਰਾ 14.09.2006 ਨੂੰ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਧਾਰਾ 3

ਐਕਟ, 1986, ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪੂਰਵ ਵਾਤਾਵਰਨ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਸਮਾਂ-ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਜਾਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਆਈਟਮ ਨੰਬਰ 1(a) ਵਿੱਚ "ਖਣਿਜਾਂ ਦੀ ਮਾਈਨਿੰਗ" ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਪਰ ਮਾਈਨਿੰਗ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਲਈ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 5 ਹੈਕਟੇਅਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਲੋੜ ਵੀ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਮਿਤੀ 14.09.2006 ਦੀ ਆਈਟਮ ਨੰਬਰ 1(ਏ) ਨੂੰ ਬਦਲਦੇ ਹੋਏ 15.01.2016 ਦੀ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਆਈਟਮ ਨੰਬਰ 1 (ਏ) ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਕੋਲਾ ਖਾਣ ਦੀ ਲੀਜ਼ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਵੀਂ ਐਂਟਰੀ ਬਦਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਹੈ:

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
“1(a)	(i) ਖਣਿਜਾਂ ਦੀ ਖੁਦਾਈ	ਗੈਰ-ਕੋਇਲਾ ਮਾਈਨ ਲੀਜ਼ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ 50 ਹੈਕਟੇਅਰ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਖੇਤਰ ਕੋਲਾ ਮਾਈਨ ਲੀਜ਼ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ 150 ਹੈਕਟੇਅਰ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਖੇਤਰ ਐਸਬੈਸਟਸ ਮਾਈਨਿੰਗ ਭਾਵੇਂ ਖਨਨ ਖੇਤਰ ਹੋਵੇ	ਗੈਰ-ਕੋਲਾ ਮਾਈਨ ਲੀਜ਼ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ <50 ਹੈਕਟੇਅਰ ਲੀਜ਼ ਖੇਤਰ ਦੀ ਮਾਈਨਿੰਗ <150 ਹੈਕਟੇਅਰ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਖੇਤਰ ਕੋਲਾ ਲੀਜ਼ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ	ਜਨਰਲ ਹਾਲਾਤ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ ਸਿਵਾਏ: (i) ਸ਼੍ਰੇਣੀ 'ਬੀ2' (ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਖੇਤਰ ਦੇ 25 ਹੈਕਟੇਅਰ ਤੱਕ) ਦੇ ਛੋਟੇ ਖਣਿਜਾਂ ਦੀ ਮਾਈਨਿੰਗ ਦੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਜਾਂ ਗਤੀਵਿਧੀ ਲਈ; (ii) ਅੰਤਰ-ਰਾਜੀ ਸੀਮਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਰਿਵਰ ਬੈੱਡ ਮਾਈਨਿੰਗ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ।

120. ਜੇਕਰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਸ਼੍ਰੇਣੀ 'ਏ' ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੀ, ਤਾਂ ਵਾਤਾਵਰਣ ਅਤੇ ਜੰਗਲਾਤ ਮੰਤਰਾਲੇ ਤੋਂ ਵਾਤਾਵਰਣ ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ 'ਬੀ' ਲਈ 15.01.2016 ਦੀ ਨਵੀਂ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਅਨੁਸਾਰ ਕੋਲਾ ਮਾਈਨਿੰਗ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਵਾਤਾਵਰਣ ਮੁਲਾਂਕਣ ਅਥਾਰਟੀ ਤੋਂ ਵਾਤਾਵਰਣ ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। 150 ਹੈਕਟੇਅਰ ਤੋਂ ਘੱਟ ਜਾਂ ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਲੀਜ਼ ਖੇਤਰ। ਹੁਣ ਮਿਤੀ 15.01.2016 ਦੀ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ

ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਖੇਤਰ ਦੀ ਖਣਨ ਲਈ ਕੋਲੇ ਦੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਲਈ ਵਾਤਾਵਰਣ ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਮਿਤੀ 15.01.2016 ਦੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠ ਲਿਆ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬੇਨਤੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। 15.01.2016 ਦੀ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਇੱਕ ਕਨੂੰਨੀ ਵਿਵਸਥਾ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਆਪਣੇ ਬਲ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ 15.01.2016 ਦੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਕੋਲੇ ਦੀ ਖਣਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਧਾਨਕ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਹੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਨਜਿੱਠਿਆ ਹੈ।

121. ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੇ ਪਹਾੜੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਮਾਈਨਿੰਗ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ MMDR ਐਕਟ, 1957, ਸਗੋਂ ਮਾਈਨਜ਼ ਐਕਟ, 1952 ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਵਾਤਾਵਰਣ (ਸੁਰੱਖਿਆ) ਐਕਟ, 1986 ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। .

<u>ਬਿੰਦੂ ਨੰ.4</u>

122. ਅਸੀਂ ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਮੇਘਾਲਿਆ ਦੇ ਪਹਾੜੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿੱਜੀ ਮਾਲਕੀ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰਕ ਮਲਕੀਅਤ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਮਾਈਨਿੰਗ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਮਾਈਨਿੰਗ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਲਾਜ਼ਮੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਸਾਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ। ਅਤੇ ਅਥਾਰਟੀ/ਵਿਅਕਤੀ, ਜੋ ਅਜਿਹੀ ਲੀਜ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਹੈ।

123. ਖਣਿਜ ਰਿਆਇਤ ਨਿਯਮਾਂ, 1960 ਦਾ ਅਧਿਆਇ IV ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਦੇਣ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਖਣਿਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕੋਲ ਹਨ ਅਤੇ ਅਧਿਆਇ V ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੰਭਾਵੀ ਲਾਇਸੈਂਸ ਜਾਂ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਖਣਿਜ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਅਧਿਆਇ IV ਵਿੱਚ ਨਿਯਮ 22 ਤੋਂ 40 ਅਤੇ ਚੈਪਟਰ V ਵਿੱਚ ਨਿਯਮ 41 ਤੋਂ 52 ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਅਤੇ ਅਧਿਆਇ IV ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਅਤੇ ਲੀਜ਼ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਤੇ ਢੰਗ ਅਧਿਆਇ V ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਸਿਵਾਏ ਇਸ ਦੇ ਕਿ ਨਿਯਮ 45(i) ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਸ਼ਰਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਧਿਆਇ IV ਅਧੀਨ ਨਿਯਮ 27 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਅਧਿਆਇ V ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

124. ਨਿਯਮ 22(1) ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਲਈ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਖਣਿਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕੋਲ ਹਨ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਫਾਰਮ I ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰੋ। ਚੈਪਟਰ V ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਲੀਜ਼ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਧਿਆਇ IV ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਅਧਿਆਇ V ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਪਸ਼ਟ ਅੰਤਰ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਨੋਟਿਸ ਕਰਨ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਹਨ। ਨਿਯਮ 27(2) ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹੋਰ ਸ਼ਰਤਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝੇ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਨਿਯਮ 45(iii) ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰੇਕ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹੋਰ ਸ਼ਰਤਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਐਕਟ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਨਾ ਹੋਣ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਹਿਮਤੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਧਿਆਇ V ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਈ ਗਈ ਲੀਜ਼ ਵਿੱਚ, ਨਿਯਮ 45 (iii) ਵਿੱਚ "ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ" ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਛੱਡਣਾ ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਸ਼ਰਤਾਂ ਜੋੜੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਹਿਮਤੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। . ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਨਿਯਮ ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮ 45 ਹੈ, ਜੋ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਹੈ:-

> 45. ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ: - ਹਰ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਵੇਗੀ:-
>
> (i) ਨਿਯਮ 27 ਦੇ ਉਪ-ਨਿਯਮ (1) ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ (ਬੀ) ਤੋਂ (ਐਲ) ਅਤੇ (ਪੀ) ਤੋਂ (ਯੂ) ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਅਜਿਹੇ ਲੀਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਇਸ ਸੋਧ ਦੇ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ ਕਿ ਧਾਰਾਵਾਂ (ਸੀ) ਅਤੇ (ਡੀ) ਵਿੱਚ "ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਲਈ "ਪਟੇਦਾਰ" ਸ਼ਬਦ ਬਦਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ;
>
> (ia) ਮਾਈਨਿੰਗ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਮਾਈਨਿੰਗ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ;
>
> (ii) ਛੱਡਿਆ ਗਿਆ;
>
> (iii) ਲੀਜ਼ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹੋਰ ਸ਼ਰਤਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਐਕਟ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਨਾ ਹੋਣ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਹਿਮਤੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ;

(iv) ਜੇਕਰ ਪਟੇਦਾਰ ਸੈਕਸ਼ਨ 9 ਦੁਆਰਾ ਲੋੜੀਂਦੇ ਰਾਇਲਟੀ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਡਿਫਾਲਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਲੀਜ਼ ਦੀਆਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਪਟੇਦਾਰ ਪਟੇਦਾਰ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਦੇਵੇਗਾ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਰਾਇਲਟੀ ਅਦਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਉਲੰਘਣਾ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਨੋਟਿਸ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਸੱਠ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਰਾਇਲਟੀ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਉਲੰਘਣਾ ਦਾ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਪਟੇਦਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਪੱਖਪਾਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਪਟੇਦਾਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਲੀਜ਼;

(v) ਪਟੇਦਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਪਟੇਦਾਰ ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਕੇ ਲੀਜ਼ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

125. ਇਹ ਨਿਯਮ 45(i) ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯਮ 27 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ (c) ਅਤੇ (d) ਵਿੱਚ "ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਲਈ "ਪਟੇਦਾਰ" ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਬਦਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜੋ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਧਿਆਇ V. ਨਿਯਮ 27(5) ਅਤੇ ਨਿਯਮ 45(iv) ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਲੀਜ਼ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪਟੇਦਾਰ ਵੀ ਨੋਟਿਸ ਲਈ ਢੁਕਵਾਂ ਹੈ। ਨਿਯਮ 27(5) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ:-

“27(5) ਜੇਕਰ ਪਟੇਦਾਰ ਧਾਰਾ 9 ਦੇ ਅਧੀਨ ਲੋੜੀਂਦੀ ਰਾਇਲਟੀ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਜਾਂ ਧਾਰਾ 9A ਅਧੀਨ ਲੋੜੀਂਦੇ ਮਰੇ ਕਿਰਾਏ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਡਿਫਾਲਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਪ-ਨਿਯਮਾਂ (1) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, (2) ਅਤੇ (3), ਉਪ-ਨਿਯਮ (1) ਦੀ ਧਾਰਾ (f) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈ ਸ਼ਰਤ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਪਟੇਦਾਰ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਦੇਵੇਗੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਰਾਇਲਟੀ ਜਾਂ ਮਰੇ ਹੋਏ ਕਿਰਾਏ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਜਾਂ ਉਲੰਘਣਾ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ, ਨੋਟਿਸ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਸੱਠ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਰਾਇਲਟੀ ਜਾਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਕਿਰਾਇਆ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਕਤ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਉਲੰਘਣਾ ਦਾ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਪੱਖਪਾਤ ਦੇ, ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, ਲੀਜ਼ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਡਿਪਾਜ਼ਿਟ ਦਾ ਪੂਰਾ ਜਾਂ ਕੁਝ ਹਿੱਸਾ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇ।

126. ਨਿਯਮ 27(5) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਜੇਕਰ ਪਟੇਦਾਰ ਰਾਇਲਟੀ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਜਾਂ ਮਰੇ ਹੋਏ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਡਿਫਾਲਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਪਟੇਦਾਰ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਦੇਵੇਗੀ ਅਤੇ ਲੀਜ਼ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਡਿਪਾਜ਼ਿਟ ਦਾ ਪੂਰਾ ਜਾਂ ਕੁਝ ਹਿੱਸਾ ਜ਼ਬਤ ਕਰੋ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਨਿਯਮ 45(iv) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਕਤੀ ਪਟੇਦਾਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਹੈ, ਜੋ ਇਹ ਵੀ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪਟੇਦਾਰ ਹੈ, ਜੋ ਲੀਜ਼ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰੇਗਾ ਨਾ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ। ਅਧਿਆਇ V ਦੇ ਹੋਰ ਉਪਬੰਧ ਵੀ ਉਪਰੋਕਤ ਸਿੱਟੇ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਨਿਯਮ 47 ਅਜਿਹੇ ਲਾਇਸੈਂਸ ਜਾਂ ਲੀਜ਼ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਲਾਇਸੈਂਸ ਜਾਂ ਲੀਜ਼ ਦੀ ਕਾਪੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਉਣ ਦਾ ਉਪਬੰਧ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਲਾਇਸੈਂਸ ਜਾਂ ਲੀਜ਼ ਦੀ ਕਾਪੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਉਹ ਅਥਾਰਟੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੋ ਲੀਜ਼ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜੇਕਰ ਇਹ ਸੋਚਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਕਰੇਗੀ। ਲੀਜ਼ ਦਿਓ. ਅਧਿਆਇ V ਵਿੱਚ ਨਿਯਮ 63 ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਹੈ: -

> "63. ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ:- ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਜਾਂ ਇਹਨਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। "

127. ਸਾਡੇ ਉਪਰੋਕਤ ਸਿੱਟੇ ਨੂੰ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਖਣਿਜ ਰਿਆਇਤ ਨਿਯਮਾਂ, ਜੋ ਕਿ ਖਣਿਜ ਰਿਆਇਤ ਨਿਯਮ, 1960 ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲਾਗੂ ਸਨ, ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਦੇਣ ਸੰਬੰਧੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ। MMDR ਐਕਟ, 1957 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਪਹਿਲਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਜੋ ਖਾਨਾਂ ਅਤੇ ਖਣਿਜ (ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ ਐਂਡ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ) ਐਕਟ, 1948 ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯਮ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਖਣਿਜ ਰਿਆਇਤ ਨਿਯਮ, 1949। ਅਧਿਆਇ III ਦੇ ਨਿਯਮ 14 ਨੇ ਸੰਭਾਵਤ ਲਾਇਸੈਂਸ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਨਿਯਮਾਂ, 1949 ਦੇ ਚੈਪਟਰ IV ਵਿੱਚ ਸਿਰਲੇਖ ਹੈ "ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਖਣਿਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਨ"। ਅਧਿਆਇ IV ਦੇ ਨਿਯਮ 27 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਖਣਨ ਲੀਜ਼ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਧਿਆਇ IV ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਈ ਹੋਰ ਨਿਯਮ ਸਨ, ਜੋ ਕਿ ਨਿਯਮ, 1960 ਦੇ ਅਧਿਆਇ IV ਵਿੱਚ ਬਰਕਰਾਰ ਹਨ। ਨਿੱਜੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਖਣਿਜ ਰਿਆਇਤਾਂ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨਿਯਮ, 1960 ਦੇ ਅਧੀਨ

ਚੈਪਟਰ V ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ "ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੰਭਾਵੀ ਲਾਇਸੈਂਸ ਜਾਂ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਖਣਿਜ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।" ਨਿਯਮਾਂ, 1949 ਦੇ ਚੈਪਟਰ V ਦਾ ਨਿਯਮ 47, "ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਤਾਂ" ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਨਿਯਮ, 1960 ਦੇ ਨਿਯਮ 45 ਦੇ ਸਮਾਨ ਹਨ। ਨਿਯਮ, 1949 ਦਾ ਨਿਯਮ 47(iv) ਮੌਜੂਦਾ ਨਿਯਮ 45(i) ਦੇ ਸਮਾਨ ਸੀ। ਨਿਯਮ, 1960 ਦਾ ਨਿਯਮ, 1949 ਦਾ ਨਿਯਮ 47(iv) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

> 47. ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ: - ਇੱਕ ਨਿੱਜੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਵੇਗੀ: -
>
> (iv) ਧਾਰਾਵਾਂ (i), (ii), (iii), (iv), (v), (vii), (viii), (ix), (x), (xi0 ਅਤੇ (xv) ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਨਿਯਮ 41 ਦਾ ਉਪ-ਨਿਯਮ (1) ਅਜਿਹੇ ਲੀਜ਼ 'ਤੇ ਇਸ ਸੋਧ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਧਾਰਾਵਾਂ (ii), (iii), (iv) ਅਤੇ (xv) ਵਿੱਚ "ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ" ਸ਼ਬਦ ਲਈ "ਪਟੇ ਦੇਣ ਵਾਲਾ" ਸ਼ਬਦ ਬਦਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ;

128. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਨਿਯਮ, 1949 ਦਾ ਚੈਪਟਰ V ਨਿੱਜੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦਾ ਹੈ, ਭਾਵ, ਉਹ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਜਿੱਥੇ ਖਣਿਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਨਹੀਂ ਸਨ ਪਰ ਨਿੱਜੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਸਨ। ਨਿਯਮਾਂ, 1960 ਦੇ ਚੈਪਟਰ V ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮਾਨ ਉਪਬੰਧ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਨਿਯਮਾਂ, 1960 ਦੇ ਚੈਪਟਰ V ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਮਾਲਕਾਂ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਵਾਲੇ ਖਣਿਜਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਵਸਥਾ, ਜੋ ਕਿ ਨਿਯਮ, 1949 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਨੇ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਖਣਿਜ ਰਿਆਇਤਾਂ ਨਿੱਜੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਨਿਯਮਾਂ, 1960 ਦੇ ਚੈਪਟਰ V ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਗਏ ਪਦਾਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਵਜੋਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਧਿਆਇ V ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, 1960 ਖਣਿਜ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦੁਆਰਾ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਉਧਾਰ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਧਿਆਇ V ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਨਿਯਮ, 1960 ਦੇ ਚੈਪਟਰ V ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਅਤੇ ਪਟੇਦਾਰ ਨਿੱਜੀ ਵਿਅਕਤੀ ਹੋਣ ਨਾ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੋਣ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ। ਨਿੱਜੀ ਮਲਕੀਅਤ ਵਾਲੇ/ਸਮੁਦਾਇਕ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲੇ ਮਾਲਕਾਂ ਦੀ।

129. ਖਣਿਜਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਲਈ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕੋਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨਾ ਦੇਣ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਕਾਰਨ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਨਿੱਜੀ ਮਾਲਕਾਂ ਅਤੇ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਮਾਲਕਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ; ਖਣਿਜਾਂ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਮਾਲਕਾਂ/ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਮਾਲਕਾਂ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਜਾਂ ਇੱਛਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਖਣਿਜਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਉਹ ਮਾਲਕ ਹੈ, ਇਹ ਖਣਿਜਾਂ ਦਾ ਮਾਲਕ ਨਿੱਜੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਭਾਈਚਾਰਕ ਮਾਲਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਨਿਯਮ, 1960 ਦੇ ਚੈਪਟਰ V ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਖਣਿਜਾਂ ਦੀ ਲੀਜ਼ ਦੇਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ।

130. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਨਿਯਮ, 1960, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਧਿਆਇ V, ਖਣਿਜਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਨਿੱਜੀ ਮਾਲਕ ਜਾਂ ਇੱਕ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਮਾਲਕ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਧਾਨਿਕ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਅਰਜ਼ੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੋ ਜਾਂ ਕੋਈ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਦਿਓ, ਪਰ ਇਹ ਨਿੱਜੀ ਮਾਲਕ ਜਾਂ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਮਾਲਕ ਹੈ, ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਵਾਲੇ ਖਣਿਜ ਖਣਿਜਾਂ ਲਈ ਲੀਜ਼ ਦੇਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਮਸਲਾ ਨੰ: 4 ਅਨੁਸਾਰ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

<u>ਬਿੰਦੂ ਨੰ.5</u>

131. ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ੇਖਰ ਨਫਾਡੇ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦਾ ਖਣਿਜਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੋਲੇ ਦੀ ਖੁਦਾਈ 'ਤੇ ਕੋਈ ਨਿਯੰਤਰਣ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਮਾਲਕ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਈਨਿੰਗ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਰਵਾਇਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦਾ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਮਾਈਨਿੰਗ ਕਾਰਜਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਿਯੰਤਰਣ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਸਾਨੂੰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ।

132. ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੰਨ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ ਕਿ MMRD ਐਕਟ, 1957 ਅਤੇ ਖਣਿਜ ਰਿਆਇਤ ਨਿਯਮ, 1960 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੇ ਪਹਾੜੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹਨ। ਅਸੀਂ, ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਕੋਲੇ ਦੀ ਖਣਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਾਂ, ਜੋ ਕਿ ਐਕਟ, 1957 ਅਤੇ ਖਣਿਜ ਰਿਆਇਤ ਨਿਯਮ, 1960 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਖਣਿਜ ਹੈ। ਨਿਯਮਾਂ, 1960 ਦੇ ਚੈਪਟਰ V ਦਾ ਨਿਯਮ 42, 1960 ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਸਪੈਕਟਿੰਗ ਲਾਇਸੈਂਸ ਅਤੇ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼, ਜੋ ਕਿ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਹੈ: -

"42. ਪ੍ਰਾਸਪੈਕਟਿੰਗ ਲਾਇਸੈਂਸ ਅਤੇ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀਆਂ:- (1) ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਸੰਭਾਵੀ ਲਾਇਸੈਂਸ ਜਾਂ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਸ ਨੇ ਹਲਫਨਾਮਾ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਹੈ-

(i) ਅਪ-ਟੂ-ਡੇਟ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਰਿਟਰਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ;

(ii) ਉਸ 'ਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤੇ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ

(iii) ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਐਕਟ, 1961 (1961 ਦਾ 43) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਵੈ-ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਆਮਦਨ ਟੈਕਸ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ।

(2) ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਐਕਟ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖਣਿਜ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸੰਭਾਵੀ ਲਾਇਸੈਂਸ ਜਾਂ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।"

133. ਨਿਯਮ 42(2) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਐਕਟ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖਣਿਜ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸੰਭਾਵੀ ਲਾਇਸੈਂਸ ਜਾਂ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕੋਲੇ ਦੀ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਨਿਯਮ 63 ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਲੇ ਦੀ ਖਣਨ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਕੋਈ ਪਿਛਲੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪਾਬੰਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਅਪਵਾਦ ਦੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦੀ ਕਿ ਕੋਲੇ ਦੀ ਖੁਦਾਈ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਕੋਈ ਭੂਮਿਕਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲਈ ਸਾਰੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਰੂਟ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਧਿਆਇ V ਵਿੱਚ ਹੀ ਹੋਰ ਨਿਯਮ ਹਨ, ਜੋ ਕੋਲੇ ਦੀ ਖੁਦਾਈ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਨਿਯਮ 50 ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਖਾਣਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਹੈ: -

"50. ਖਾਣਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਮਨਾਹੀ: - ਜੇਕਰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਸੰਭਾਵੀ ਲਾਇਸੈਂਸ ਜਾਂ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਦੀ

ਗ੍ਰਾਂਟ ਜਾਂ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਲਾਇਸੈਂਸ ਜਾਂ ਲੀਜ਼ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ, ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਦਿਲਚਸਪੀ ਦਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਧਿਆਏ ਵਿੱਚ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ, ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਨਾਲ, ਸਬੰਧਤ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸੰਭਾਵਨਾ ਜਾਂ ਮਾਈਨਿੰਗ ਕੰਮ ਨਾ ਕਰਨ ਜਿਸ ਨਾਲ ਲਾਇਸੈਂਸ ਜਾਂ ਲੀਜ਼ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। "

134. ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਯਮ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਾਲ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਬੰਧਤ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਮਾਈਨਿੰਗ ਕਾਰਜ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ, ਜੇਕਰ ਉਸ ਕੋਲ ਇਹ ਮੰਨਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹਨ ਕਿ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਜਾਂ ਤਬਾਦਲਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ। ਅਧਿਆਇ V ਦਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਦੋਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪੂਰਵ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੋਲੇ ਦੀ ਮਾਈਨਿੰਗ ਸੰਚਾਲਨ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਰਾਜ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸੰਭਾਵੀ ਮਾਈਨਿੰਗ ਕਾਰਜ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਸ਼ਕਤੀਹੀਣ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਨਿਯਮ 50 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾ ਸਿਰਫ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਰਾਜ ਦੀ ਲੋਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਧਾਨਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ। ਨਿਯਮ 51 ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਰਿਟਰਨ ਅਤੇ ਸਟੇਟਮੈਂਟਾਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਨਿਯਮ 52 ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਹੈ:-

"52. ਜੁਰਮਾਨਾ:- (1) ਜੇਕਰ ਪ੍ਰਾਸਪੈਕਟਿੰਗ ਲਾਇਸੈਂਸ ਜਾਂ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਦਾ ਧਾਰਕ ਜਾਂ ਉਸ ਦਾ ਤਬਾਦਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਜਾਂ ਨਿਯੁਕਤੀ, ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਂ ਜਾਣਕਾਰੀ, ਜਾਂ ਨਿਯਮ 46, ਨਿਯਮ 47, ਨਿਯਮ 48, ਜਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਰਿਟਰਨਾਂ ਨੂੰ, ਲੋੜੀਂਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਅਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਨਿਯਮ 51, ਜਾਂ ਨਿਯਮ 49 ਜਾਂ ਨਿਯਮ 50 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਸਾਲ ਤੱਕ ਦੀ ਕੈਦ ਜਾਂ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਜਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨਾਲ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(2) ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਇਸ ਅਧਿਆਏ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਪਬੰਧ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਪ੍ਰਾਸਪੈਕਟਿੰਗ ਲਾਇਸੈਂਸ ਜਾਂ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਜਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ, ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਵਿਆਜ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਬਦਲਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ

ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਸਾਲ ਤੱਕ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਜੁਰਮਾਨਾ ਜੋ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਜਾਂ ਦੋਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

135. ਨਿਯਮ 52 ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਧਿਆਇ V ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਪਬੰਧ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਜਾਂ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ਾਂ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਜਾਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਰਾਜ ਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਹੈ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ.

136. ਭਾਰਤ ਦੇ ਕੰਪਟਰੋਲਰ ਅਤੇ ਆਡੀਟਰ ਜਨਰਲ ਦੁਆਰਾ ਪੈਰਾ 4.5.1 ਵਿੱਚ 31 ਮਾਰਚ, 2013 ਨੂੰ ਖਤਮ ਹੋਈ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਖਾਣਾਂ ਅਤੇ ਖਣਿਜ (ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਨਿਯਮ) ਐਕਟ, 1957 ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਕੇ ਮਾਈਨਿੰਗ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਉਸੇ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਨੰਬਰ 1 ਵਜੋਂ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ:

"ਸਿਫਾਰਿਸ਼ ਨੰਬਰ 1: M&G ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ MMDR ਐਕਟ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਖਣਨ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਉਪਾਅ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।"

137. ਰਾਜ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣੂ ਹੈ ਜੋ 2012 ਦੀ ਮਾਈਨਿੰਗ ਨੀਤੀ ਅਤੇ ਡਰਾਫਟ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ, 2015 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬਤ ਹੈ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ ਪਹਾੜੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਨਿੱਜੀ ਮਾਲਕੀ/ਸਮੁਦਾਇਕ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਲਈ ਕੋਈ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਅਸਵੀਕਾਰਨਯੋਗ ਹੈ ਅਤੇ ਚੰਗੀ ਭਾਵਨਾ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਾਰੇ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਸੰਸਦੀ ਐਕਟਾਂ ਨੂੰ ਸੱਚੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਨੂੰ ਕੰਪਟਰੋਲਰ ਅਤੇ ਆਡੀਟਰ ਦੁਆਰਾ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਆਮ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣੂ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਰਾਜ ਤੋਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਲਈ ਬਿਮਾਰ ਹੈ ਕਿ ਖਣਿਜ ਜਿੱਤਣ ਲਈ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆ ਗਿਆ ਰਾਜ ਦਾ ਉਪਰੋਕਤ ਸਟੈਂਡ ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਖਣਿਜ ਨਿਯਮਾਂ ਲਈ ਸੰਸਦੀ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਰੈਗੂਲੇਟਰੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਕੁਝ ਸਵਾਰਥੀ ਲੋਕ ਕੁਝ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਫਾਇਦੇ ਲਈ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਈਨਿੰਗ ਦੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਨਾ-ਮਨਜ਼ੂਰ ਅਤੇ ਨਿੰਦਣਯੋਗ ਹੈ। . ਅਸੀਂ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਕੋਲ

ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਕਿ ਕੋਲੇ ਦੀ ਕੋਈ ਮਾਈਨਿੰਗ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ, ਸਿਵਾਏ ਖਣਿਜ ਰਿਆਇਤ ਨਿਯਮ, 1960, ਅਧਿਆਇ V, ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

<u>ਬਿੰਦੂ ਨੰ.6</u>

138. ਇਕ ਹੋਰ ਨੁਕਤਾ ਜਿਸ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਮਾਈਨਿੰਗ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਅਲਾਟ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਕੋਲ ਹੈ? ਇੱਕ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਜੋ ਕਿ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਅਨੁਸੂਚੀ VI ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਥਾਰਟੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਕੋਲ ਵਿਧਾਨਿਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹਨ। ਆਟੋਨੋਮਸ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਕੌਂਸਲ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ 'ਤੇ ਵੀ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਰਾਜਪਾਲ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਅਨੁਸੂਚੀ VI ਦਾ ਪੈਰਾ 3 ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪਰਿਸ਼ਦ ਅਤੇ ਖੇਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਗਿਣਦਾ ਹੈ ਜੋ ਅਸੀਂ ਉੱਪਰ ਕੱਢੇ ਹਨ।

139. ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕੁਝ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਖਾਸੀ ਹਿੱਲਜ਼ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ (ਗੈਰ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਵਪਾਰ) ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ, 1954, ਸੰਯੁਕਤ ਖਾਸੀ ਜੈਂਤੀਆ ਹਿੱਲਜ਼ ਆਟੋਨੋਮਸ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ (ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਐਂਡ ਕੰਟਰੋਲ ਆਫ ਫਾਰੈਸਟ) ਨਿਯਮ, 1960। ਖਾਸੀ ਹਿਲਸ ਆਟੋਨੋਮਸ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ। (ਗੈਰ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਵਪਾਰ) ਨਿਯਮ, 1959, ਸਾਰੇ ਛੇਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਪੈਰਾ 3 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਅਨੁਸੂਚੀ VI ਦੇ ਪੈਰਾ 3 ਦੇ ਅਧੀਨ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੱਤਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ ਸੂਚੀ 2 ਅਤੇ ਸੂਚੀ 3 ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉੱਪਰ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਖਣਿਜਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਸੰਘ ਨੇ 1957 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2 ਦੁਆਰਾ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਨਕਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਤਰਕਪੂਰਨ ਸਿੱਟਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ 1957 ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਖਣਿਜਾਂ ਦੇ ਵਿਨਿਯਮ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਵੀ ਨਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਸੀਂ ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਖਾਸੀ ਜੈਂਤੀਆ ਹਿਲਜ਼ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ (ਗੈਰ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਵਪਾਰ) ਨਿਯਮ, 1959 ਦੇ ਇੱਕ ਨਿਯਮ 4 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਜੋ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦੇ ਫਾਰਮ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਯਮ 4 ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਇੱਕ ਲਾਇਸੈਂਸ ਫਾਰਮ ਈ ਵਿੱਚ ਲਾਇਸੈਂਸ ਹੈ। ਨਿਯਮ 4 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ। :

"4. ਲਾਇਸੰਸ ਦਾ ਫਾਰਮ

.....

(5) ਖਣਿਜਾਂ ਦੀ ਖੁਦਾਈ ਅਤੇ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਤੋਂ ਇਕੱਤਰ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਖਣਿਜਾਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਜਾਂ ਖਰੀਦ ਲਈ ਅਤੇ ਖਣਿਜਾਂ ਦੀ ਆਯਾਤ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਖਣਿਜਾਂ ਦੀ ਖਣਨ ਲਈ 'ਈ' ਫਾਰਮ ਵਿੱਚ ਲਾਇਸੈਂਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਭਾਗ 'ਈ' ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਲਾਇਸੰਸ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਲਾਇਸੈਂਸ ਫੀਸ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ 'ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਅਨੁਸੂਚੀ..

.....

140. ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸੰਯੁਕਤ ਖਾਸੀ ਜੈਂਤੀਆ ਹਿੱਲਜ਼ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ (ਗੈਰ-ਕਬਾਇਲੀ ਦੁਆਰਾ ਵਪਾਰ) ਨਿਯਮ, 1959 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜੈਂਤੀਆ ਪਹਾੜੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਜੈਂਤੀਆ ਹਿੱਲਜ਼ ਆਟੋਨੋਮਸ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ (ਗੈਰ-ਕਬਾਇਲੀ ਦੁਆਰਾ ਵਪਾਰ) ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਸਬੰਧਤ ਹਨ, 2011, ਸੈਕਸ਼ਨ 18. ਖਾਸੀ ਹਿੱਲਜ਼ ਆਟੋਨੋਮਸ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮ, 1959 ਅਜੇ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ, ਨਿਯਮ, 1959 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਰੱਖੇ ਗਏ ਹਨ। ਨਿਯਮ, 2011 ਵਿੱਚ, ਸੈਕਸ਼ਨ 2 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਜੋ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਧਾਰਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ (viii) ਦੁਆਰਾ, "ਵਪਾਰ" ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਹੈ: -

“(viii) “ਵਪਾਰ” ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕੋਈ ਵੀ ਵਪਾਰ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੁਨਾਫੇ ਲਈ ਖਰੀਦ ਅਤੇ ਵਿਕਰੀ ਜਾਂ ਕਾਰੋਬਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਵਸਤੂਆਂ ਜਾਂ ਵਸਤੂਆਂ ਜਾਂ ਵਪਾਰ ਜਾਂ ਮਾਲ/ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਦਰਾਮਦ, ਨਿਰਯਾਤ ਅਤੇ ਢੋਆ-ਢੁਆਈ ਜਾਂ ਵਿਕਰੀ ਜਾਂ ਵਪਾਰ ਅਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਲਈ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਮਾਲ ਦਾ ਦਾਖਲਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸਾਰੀ ਦੇ ਕੰਮ ਜਾਂ ਠੇਕੇਦਾਰ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਏਜੰਟ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੋਰ ਕੰਮ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਠੇਕੇਦਾਰ ਜਾਂ ਏਜੰਟ ਦੁਆਰਾ ਲੱਗੇ ਵਿਅਕਤੀ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪੇਸ਼ੇ ਜਾਂ ਪੇਸ਼ੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਾਈ, ਮੋਚੀ, ਟੇਲਰਿੰਗ, ਪਸ਼ੂ ਪਾਲਣ (ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੂਰ ਪਾਲਣ, ਬੱਕਰੀ ਪਾਲਣ, ਮੁਰਗੀ ਪਾਲਣ) ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।) ਦੁੱਧ ਅਤੇ ਡੇਅਰੀ ਉਤਪਾਦ, ਆਟੋਮੋਬਾਈਲ ਬਣਾਉਣ ਜਾਂ ਮੁਰੰਮਤ, ਇਲੈਕਟ੍ਰੀਸ਼ੀਅਨ, ਫਰਨੀਚਰ ਨਿਰਮਾਤਾ, ਫਾਰਮਾਸਿਸਟ, ਡਾਕਟਰ, ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਅਤੇ ਕੋਈ ਹੋਰ

ਸਮਾਨ ਪੇਸ਼ੇ ਜਾਂ ਪੇਸ਼ੇ ਅਤੇ "ਵਪਾਰ" ਅਤੇ "ਵਪਾਰ" ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ਉਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।"

141. 2(viii) ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ "ਵਪਾਰ" ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਲਾਇਸੰਸ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਸਿਰਫ ਹੈ। ਪੂਰੇ ਨਿਯਮ ਕੋਲੇ ਦੀ ਖੁਦਾਈ ਜਾਂ ਮਾਈਨਿੰਗ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਵਪਾਰ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ, 2011 ਦਾ ਕੋਲੇ ਦੀ ਖੁਦਾਈ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੈਣਾ-ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

142. ਅਨੁਸੂਚੀ VI ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਉਪਬੰਧ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹਨ। ਅਨੁਸੂਚੀ VI ਦਾ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 9 ਖਣਿਜਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਜਾਂ ਨਿਕਾਸੀ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਲਾਇਸੈਂਸਾਂ ਜਾਂ ਲੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਪੈਰਾ 9 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

"9. ਖਣਿਜਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ, ਜਾਂ ਕੱਢਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਲਾਇਸੈਂਸ ਜਾਂ ਲੀਜ਼। -

(1) ਕਿਸੇ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਿਸੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ [ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ] ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਖਣਿਜਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਜਾਂ ਨਿਕਾਸੀ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਲਾਇਸੈਂਸਾਂ ਜਾਂ ਲੀਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਹਰ ਸਾਲ ਇਕੱਠੀ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਰਾਇਲਟੀ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਹਿੱਸਾ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। [ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ] ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਉਸ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

(2) ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੀ ਰਾਇਲਟੀ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ ਰਾਜਪਾਲ ਕੋਲ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਵਿਵੇਕ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਰਕਮ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਪੈਰੇ ਦੇ ਉਪ-ਪੈਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪਰਿਸ਼ਦ ਨੂੰ ਅਤੇ ਰਾਜਪਾਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅੰਤਿਮ ਹੋਵੇਗਾ।

143. ਪੈਰਾ 9(1) ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਖਣਿਜਾਂ ਦੇ ਲਾਇਸੰਸ ਜਾਂ ਲੀਜ਼ਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ। ਅਨੁਸੂਚੀ VI ਜੋ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦਾਂ ਅਤੇ ਖੇਤਰੀ ਕੌਂਸਲਾਂ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਪੈਰਾ 9 ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਖਣਿਜਾਂ ਦੀ ਨਿਕਾਸੀ ਲਈ ਲਾਇਸੈਂਸ ਜਾਂ ਲੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਪੈਰਾ 9 ਸਿਰਫ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪਰਿਸ਼ਦਾਂ ਨੂੰ ਰਾਇਲਟੀ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਹਿਮਤੀ ਹੈ। ਅੱਗੇ ਪੈਰਾ 12(A)(a) ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ

ਜਾਂ ਖੇਤਰੀ ਕੌਂਸਲ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਜੋ ਰਾਜ ਦੇ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ, ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਜਾਂ ਖੇਤਰੀ ਕੌਂਸਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਰਾਹ ਦੇਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪਰਿਸ਼ਦ ਅਤੇ ਖੇਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਜੋ ਸੰਸਦੀ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਹੋਵੇ।

144. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਕੋਲ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਦੇਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਈ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਖਣਿਜਾਂ ਨੂੰ ਜਿੱਤਣ ਲਈ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ 1957 ਐਕਟ ਅਤੇ ਖਣਿਜ ਰਿਆਇਤ ਨਿਯਮ, 1960 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਪੁਆਇੰਟ ਨੰ. 7 ਅਤੇ 8

145. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਮੈਸਰਜ਼ ਹਿੰਦ ਸਟੋਨ ਅਤੇ ਹੋਰ, 1981 (2) SCC 205, ਚਿਨੱਪਾ ਰੈਡੀ, ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਬੋਲਦੇ ਹੋਏ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਵਜ਼ਨਦਾਰ ਨਿਰੀਖਣ ਕੀਤੇ ਹਨ: -

> “6. ਨਦੀਆਂ, ਜੰਗਲ, ਖਣਿਜ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਸਰੋਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਕੁਦਰਤੀ ਦੌਲਤ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਰੋਤਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੁਆਰਾ ਭੁੰਜੇ ਅਤੇ ਥੱਕਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਰ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦਾ ਫ਼ਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਦਾ ਫ਼ਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ ਸਰੋਤਾਂ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੰਭਾਲਣ। ਇਹ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਹ ਕੌਮ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਹ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ. ਸੰਸਦ ਨੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਉਚਿਤ ਹੈ ਕਿ ਯੂਨੀਅਨ ਖਾਣਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਖਣਿਜਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਵੇ। ਇਸਨੇ ਖਾਣਾਂ ਅਤੇ ਖਣਿਜ (ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ) ਐਕਟ, 1957 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਹੈ....."

146. ਕੋਈ ਵੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰੀਵ ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਕੁਦਰਤੀ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵੀ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਕੁਦਰਤੀ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਅਤੇ ਸੰਭਾਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਧੀਆ ਸੰਤੁਲਨ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਹਿੱਤ ਲਈ ਕੁਰਬਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਸਟੇਨੇਬਲ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਵਿਕਸਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕੀਤਾ ਜਾ

ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, Lafarge Umiam Mining (pvt.) Ltd. ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਐਂਡ ਅਦਰਜ਼, 2011(7) SCC 338 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਪੈਰਾ 75 ਵਿੱਚ, ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ :-

> "75. ਸਭ ਤੋਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਲੋੜਾਂ ਲਈ ਵਾਤਾਵਰਣਕ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਵਿਆਪੀ ਮਨੁੱਖੀ ਨਿਰਭਰਤਾ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕਰਨਾ ਅਸੰਭਵ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਵਾਤਾਵਰਣ ਸੰਬੰਧੀ ਟਕਰਾਅ ਅਟੱਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਸੁਰੱਖਿਆ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਇੱਕ ਡਿਗਰੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਟੱਲ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਢੁਕਵੇਂ ਪੱਧਰ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਜੋਖਮਾਂ ਦੇ ਵਿਕਲਪਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ "ਟਿਕਾਊ ਵਿਕਾਸ" ਦੀਆਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਨਰਮਦਾ ਬਚਾਓ ਅੰਦੋਲਨ ਬਨਾਮ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਇਹ ਬਰਾਬਰ ਸੁਲਝਿਆ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਘ ਕਿ ਵਾਤਾਵਰਨ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਹਿਲੂ ਹਨ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਇੱਕ ਨਿਰੰਤਰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸੰਕਲਪ ਇੱਕ ਪਾਰ-ਦ-ਬੋਰਡ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਗਠਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਡਾਇਵਰਸ਼ਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, "ਨੋ ਗੋ" ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ (ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਦੁਬਾਰਾ ਕੰਮ ਕਰਨ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗੀ। ਉਚਿਤ ਲਗਨ ਅਭਿਆਸ). ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਹਾਸ਼ੀਏ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ।

147. ਹੁਣ ਅਸੀਂ 17.04.2014 ਦੇ NGT ਦੇ ਆਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਆਉਂਦੇ ਹਾਂ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਰਾਠੇਲ ਮਾਈਨਿੰਗ/ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਈਨਿੰਗ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਈ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਉੱਪਰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ 2014 ਦੇ OA ਨੰਬਰ 73 ਵਿੱਚ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਸਮੇਤ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ ਸੀ, ਜੋ ਸਾਬਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕੋਲਾ ਮਾਈਨਿੰਗ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨੂੰ ਖਰਾਬ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਡਾ.ਓ.ਪੀ.ਸਿੰਘ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ 'ਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੇਘਾਲਿਆ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ ਨੇ ਸਾਲ 1997 'ਚ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਈਨਿੰਗ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਵਾਤਾਵਰਨ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਬਾਰੇ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ।

148. ਸਿੱਖਿਅਤ ਐਮੀਕਸ ਕਿਊਰੀ ਨੇ ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ 31 ਮਾਰਚ, 2013 ਨੂੰ ਖਤਮ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਾਲ ਲਈ ਕੰਪਟਰੋਲਰ ਅਤੇ ਆਡੀਟਰ ਜਨਰਲ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਕੰਪਟਰੋਲਰ ਅਤੇ ਆਡੀਟਰ ਜਨਰਲ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਐਸਿਡ ਮਾਈਨ ਡਰੇਨੇਜ ਕਾਰਨ ਲੂਖਾ ਨਦੀ ਦੇ ਕਈ ਸਥਾਨ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਿਤ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਨਵੰਬਰ 2011 ਵਿੱਚ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ AMD ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਕਦਮ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕੇ ਗਏ। ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਪੈਰਾ 7.5.23.1 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ: -

> 7.5.23.1 ਕੋਲੇ ਦੀਆਂ ਖਾਣਾਂ ਤੋਂ ਐਸਿਡ ਮਾਈਨ ਡਰੇਨੇਜ ਕਾਰਨ ਨਦੀਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ
>
> ਜੈਂਤੀਆ ਪਹਾੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਲੂਖਾ ਨਦੀ ਦੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੀਡੀਆ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਬੋਰਡ (ਐਮਐਸਪੀਸੀਬੀ) ਨੇ ਜੈਂਤੀਆ ਪਹਾੜੀਆਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਲੁਕਾ ਨਦੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਖੁਰਾਕੀ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ (ਨਵੰਬਰ 2011) ਇੱਕ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਫਰਵਰੀ 2007 ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, 2007 ਦੌਰਾਨ ਜਾਂਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਮੂਨੇ ਵਾਲੇ ਸਥਾਨਾਂ ਤੋਂ ਅੱਠ ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਤਲਛਟ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਨਤੀਜੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ:

ਸਟੇਸ਼ਨ	pH BIS ਮਾਪਦੰਡ 6.5-8.5		ਆਇਰਨ (mg/1) BIS ਮਾਪਦੰਡ: 0.3		ਸਲਫੇਟ (mg/1) BIS ਮਾਪਦੰਡ: 200.0	
	2007	2011	2007	2011	2007	2011
St.1	3.0	2.7	3.6	6.2	254.0	566.5
St.2	7.5	5.0	0.13	5.4	13.4	305.0
St.3	6.8	7.3	0.17	0.4	62.0	8.69
St.4	4.5	4.3	0.46	4.8	211.8	265.0
St.5	6.3	5.0	0.32	1.2	188.8	200.0
St.6	4.3	6.2	0.372	0.26	192.1	118.2

St.7	7.9	8.2	1.35	0.18	99.0	29.04
St.8	7.8	8.1	0.3	0.28	101.5	45.6

ਸਟੇਸ਼ਨਾਂ 1,2,4 ਅਤੇ 5 ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ pH, ਸਲਫੇਟ ਅਤੇ ਆਇਰਨ ਗਾੜ੍ਹਾਪਣ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਨੇ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸਾਲ 2007 ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗਿਰਾਵਟ ਆਈ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਏ.ਐਮ.ਡੀ. ਇਨ੍ਹਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਲੇ ਦੀ ਖੁਦਾਈ

ਐਮਐਸਪੀਸੀਬੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਇਹ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਨਮੂਨੇ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਸਥਾਨਾਂ ਦੇ ਪੂਰੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਨਦੀ ਦਾ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ।

149. ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋ ਕੇ 17.04.2014 ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿਚ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਵਿਚ ਨੁਕਸ ਨਹੀਂ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਤੱਥ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਿਤੀ 17.04.2014 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, 2016 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 5272 ਦੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਸਮੇਤ ਕਈ ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਨੇ ਪਾਬੰਦੀ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ ਜਿਸ ਨੂੰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਵਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ NGT ਨੇ 15.05.2016 ਤੱਕ ਕੋਲੇ ਦੀ ਢੋਆ-ਢੁਆਈ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਕਿ 15.05.2016 ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਾਰਾ ਕੋਲਾ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ।

150. ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਸਮੇਤ ਸਾਰੀਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 17.04.2014 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸਾਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ NGT ਦੇ ਪਾਬੰਦੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਪਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਸਵਾਲ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੀ NGT ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਈ ਗਈ ਪੂਰਨ ਪਾਬੰਦੀ ਨੂੰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਜਾਂ ਸੋਧਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਕੋਲਾ ਖਣਨ ਤੋਂ ਰਾਜ ਨੂੰ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਮਾਲੀਆ ਰਾਜ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਰਿਕਾਰਡ ਤੋਂ ਇਹ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਦਿਵਾਸੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹਨ ਜੋ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਕੋਲੇ ਦੀ ਖੁਦਾਈ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਆਪਣੀ ਕਾਫ਼ੀ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਕਮਾਉਂਦੇ ਹਨ।

151. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਮਾਈਨਿੰਗ ਕਰਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ 1957 ਦੇ ਐਕਟ ਅਤੇ 1960 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ, ਪਰ ਜੇਕਰ ਖਣਨ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। 1957 ਐਕਟ ਅਤੇ 1960 ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੇ ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਧੀਨ ਅਜਿਹੀ ਮਾਈਨਿੰਗ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਮੇਘਾਲਿਆ ਦੇ ਪਹਾੜੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਜਾਂ ਹੋਰ ਮਾਲਕਾਂ ਦੁਆਰਾ 1957 ਐਕਟ ਅਤੇ ਖਣਿਜ ਰਿਆਇਤਾਂ ਨਿਯਮ, 1960, 17.012.44 ਦੇ ਪਾਬੰਦੀ ਆਰਡਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮਾਈਨਿੰਗ ਕਾਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਮਾਈਨਿੰਗ ਓਪਰੇਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਦੇ ਇਸ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗਾ। ਪਾਬੰਦੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕੋਲਾ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲਈ ਹੈ ਜੋ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ 1957 ਐਕਟ ਅਤੇ 1960 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਵੈਧ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਈਨਿੰਗ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

<u>ਬਿੰਦੂ ਨੰ. 9 ਅਤੇ 10</u>

152. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਲੀਲ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ NGT ਕੋਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। NGT ਨੇ ਆਪਣੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਐਨਜੀਟੀ ਕੋਲ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮੇਘਾਲਿਆ ਵਾਤਾਵਰਣ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਬਹਾਲੀ ਫੰਡ ਦੇ ਗਠਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਕੋਲ ਕੋਈ ਫੰਡ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

153. ਨੈਸ਼ਨਲ ਗ੍ਰੀਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਐਕਟ, 2010 ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਕੀ ਹਨ, ਉਪਰੋਕਤ ਪੇਸ਼ਗੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ? ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 14, 15, ਅਤੇ 16 ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 19 ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 19 ਜੋ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਲਈ ਢੁਕਵਾਂ ਹੈ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

"19. ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀਆਂ। -(1)। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1908 ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੁਆਰਾ ਪਾਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਪਰ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੇਧਿਤ ਹੋਵੇਗਾ।

(2)। ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਕੋਲ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੋਵੇਗੀ।

(3)। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਇੰਡੀਅਨ ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ, 1872 ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਵੀ ਪਾਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

(4)। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਕੋਲ, ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਉਹੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਜੋ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ, 1908 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਹਨ:-

(ਏ) ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਨੂੰ ਤਲਬ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਸਹੁੰ 'ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ;

(ਬੀ) ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਅਤੇ ਉਤਪਾਦਨ ਦੀ ਲੋੜ;

(c) ਹਲਫ਼ਨਾਮਿਆਂ 'ਤੇ ਸਬੂਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ;

(d) ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 123 ਅਤੇ 124 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਨਤਕ ਰਿਕਾਰਡ ਜਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਦਫਤਰ ਤੋਂ ਅਜਿਹੇ ਰਿਕਾਰਡ ਜਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਕਾਪੀ ਮੰਗਣ ਲਈ;

(e) ਗਵਾਹਾਂ ਜਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਕਮਿਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ;

(f) ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨਾ;

(g) ਡਿਫਾਲਟ ਲਈ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ;

(h) ਪੂਰਵ-ਨਿਰਧਾਰਤ ਲਈ ਕਿਸੇ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੁਕਮ ਜਾਂ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖਣਾ;

(i) ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਰਜ਼ੀ ਜਾਂ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਸਬੰਧਤ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅੰਤਰਿਮ ਹੁਕਮ (ਹੁਕਮ ਜਾਂ ਸਟੇਅ ਦੇਣ ਸਮੇਤ) ਪਾਸ ਕਰਨਾ;

(j) ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਨੁਸੂਚੀ I ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਅਤੇ ਰੋਕਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨਾ;

(k) ਕੋਈ ਹੋਰ ਮਾਮਲਾ ਜੋ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

5. ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 193, 219 ਅਤੇ 228 ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਵਾਈ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਦੀ ਧਾਰਾ 195 ਅਤੇ ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1973 ਦੇ ਚੈਪਟਰ XXVI ਦਾ।

154. ਸੈਕਸ਼ਨ 19 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀਵਾਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੁਆਰਾ ਪਾਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਪਰ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੇਧਿਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਆਪਣੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਸੀਪੀਸੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਵਿਧੀ ਨਾਲ ਜਕੜਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 19 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਆਪਣੀ ਖੁਦ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ। ਸੈਕਸ਼ਨ 19(2) ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਇਸਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਨੂੰ ਵਿਆਪਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 19(4) ਕੁਝ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਹਨ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ। ਸਮੀਕਰਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ "ਸੀਪੀਸੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੁਆਰਾ ਪਾਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ" ਇਹ ਕਹਿਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸੀਪੀਸੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸੈਕਸ਼ਨ 19(1) ਦਾ ਇਹ ਮਤਲਬ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ CPC ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। 1976 ਦੇ ਐਕਟ 104 ਦੁਆਰਾ 01.02.1977 ਤੋਂ ਲਾਗੂ

ਸੀਪੀਸੀ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਵਸਥਾ ਆਰਡਰ XXVI ਹੈ, ਜੋ ਮੌਜੂਦਾ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਲਈ ਢੁਕਵੀਂ ਹੈ। ਆਰਡਰ XXVI ਨਿਯਮ 10A ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ:

> “ਆਰਡਰ XXVI ਨਿਯਮ 10A. ਵਿਗਿਆਨਕ ਜਾਂਚਾਂ ਲਈ ਕਮਿਸ਼ਨ”- (1) ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਗਿਆਨਕ ਜਾਂਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ, ਜੇ ਇਹ ਸੋਚੇ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਜਾਂ ਮੁਨਾਸਿਬ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕਮਿਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ ਜੋ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਸਵਾਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।
>
> (2) ਇਸ ਆਰਡਰ ਦੇ ਨਿਯਮ 10 ਦੇ ਉਪਬੰਧ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਹੋ ਸਕੇ, ਇਸ ਨਿਯਮ ਅਧੀਨ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਨਿਯਮ 9 ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।"

155. ਨਿਯਮ 10A ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਉੱਠਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਗਿਆਨਕ ਜਾਂਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਅਦਾਲਤ, ਜੇ ਇਹ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਜਾਂ ਮੁਨਾਸਬ ਸਮਝੇ ਤਾਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕਮਿਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਹ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦਾ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਸਵਾਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੇ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰੇ। ਨਿਯਮ 10A ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਤੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਵਿਗਿਆਨਕ ਜਾਂਚ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਨਿਯਮ 10A ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਹਨ, ਐਨਜੀਟੀ ਦੁਆਰਾ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। NGT ਦੀ ਵਿਧਾਨਕ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ NGT ਨੂੰ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਈ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦੇ ਉਪਾਅ ਲੱਭਣ ਲਈ ਸਹੀ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਉਚਿਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਗਿਆਨਕ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਲਈ NGT ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਕੋਈ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਦੇਖਦੇ। ਅਸੀਂ ਅੱਗੇ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਮਾਹਰ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ

ਦੇਣ ਲਈ ਕਹਿਣ ਵੇਲੇ, NGT ਨਿਯਮ 10A ਦੇ ਚਾਰ ਕੋਨਿਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਆਰਡਰ 26 ਨਿਯਮ 10A ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 19(1) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਪਰੋਕਤ ਨੋਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਖ਼ਤ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੈ।

156. ਇੱਕ ਹੋਰ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ ਜੋ ਉਪਰੋਕਤ 'ਤੇ ਕਾਫ਼ੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ। NGT ਐਕਟ, 2010 ਦੀ ਧਾਰਾ 35 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 35, ਅਰਥਾਤ ਨੈਸ਼ਨਲ ਗ੍ਰੀਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ (ਅਭਿਆਸ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ) ਨਿਯਮ, 2011 ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਨਿਯਮ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਉਕਤ ਨਿਯਮ ਧਾਰਾ 4(4) ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਧਾਰਾ 35 ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ। , 2011 ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਅਭਿਆਸਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਲਈ ਵੀ ਨਿਯਮ ਹਨ। ਨਿਯਮ 24 ਜੋ ਵਰਤਮਾਨ ਕੇਸ ਲਈ ਢੁਕਵਾਂ ਹੈ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

> "ਸੈਕਸ਼ਨ 24. ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼।- ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਆਪਣੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਜਾਂ ਇਸਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਜਾਂ ਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਤ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਜ਼ਰੂਰੀ ਜਾਂ ਮੁਨਾਸਬ ਹੋਵੇ।"

157. ਨਿਯਮ 24 ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਤ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਦੇਸ਼ਕਰਤਾ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਜਾਂ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇ। ਨਿਯਮ 24 ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਤ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਆਪਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਨਿਯਮ 24 ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ 'ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ', 'ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼', 'ਅਜਿਹੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਨ', 'ਜਿਵੇਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਜਾਂ ਮੁਨਾਸਬ ਹੋਵੇ', 'ਇਸ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ', 'ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਆਦੇਸ਼', ਉਹ ਸ਼ਬਦ ਹਨ ਜੋ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਬਦ ਵਿਆਪਕ ਵਿਵੇਕ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ।

158. ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਜਸਟਿਸ ਜੀ.ਪੀ. ਸਿੰਘ, ਵਿਧਾਨਿਕ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਵਿੱਚ, 14ਵੇਂ ਐਡੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸਮਰੱਥ ਸ਼ਬਦ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹੋਏ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ:

> "ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, 'ਮਈ' ਅਤੇ 'ਇਹ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੋਵੇਗਾ' ਸ਼ਬਦ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਉਹ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਸਿਰਫ ਸਮਰੱਥਾ, ਸ਼ਕਤੀ ਜਾਂ

ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਵਿਵੇਕ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ। "ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ"। 'ਸ਼ਕਤੀ ਹੋਵੇਗੀ' ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵੀ ਇਸੇ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ।

159. ਨਿਯਮ 24 ਦੇ ਤਹਿਤ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਯੋਗ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਹੈ ਜਿਹਨਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ, ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਢੁਕਵੀਂ ਰਾਹਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਹਨਾਂ ਲਈ ਤਕਨੀਕੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਤੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਜਾਣਕਾਰੀ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅਜਿਹੇ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਨਿਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਜਾਂ ਉਚਿਤ ਸਮਝੇ।

160. ਜਿਸ ਵਸਤੂ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰਨਾ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। NGT ਐਕਟ, 2010 ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ। NGT ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਫਾਇਦੇ ਲਈ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਸਾਫ਼ ਵਾਤਾਵਰਣ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੇ ਫਰਜ਼ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਐਲ. ਹਿਰਦੇ ਨਰਾਇਣ ਬਨਾਮ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਅਫਸਰ, ਬਰੇਲੀ, 1970(2)ਐਸਸੀਸੀ 355 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਕੁਝ ਕਰਨ ਲਈ ਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੈਰਾ 14 ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:

> “14. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਆਮਦਨ ਕਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 35 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੀ. ਐਕਟ, 1922, ਆਮਦਨ ਕਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਅਖਤਿਆਰੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਇਰਾਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਅਫਸਰ ਕੋਲ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਜਾਂ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਵੇਕ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਸਾਡੇ ਨਿਰਣੇ ਵਿੱਚ ਗਲਤ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 35 ਲਾਗੂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਜਾਂ ਅਪੀਲੀ ਸਹਾਇਕ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਜਾਂ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਅਫਸਰ ਰਿਕਾਰਡ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗਲਤੀ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਕਨੂੰਨ ਕਿਸੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵਾਲੇ ਜਨਤਕ ਅਧਿਕਾਰੀ

ਨੂੰ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਲਈ ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੇਸ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਰੇ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਧਿਰ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਹਾਲਾਤ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ ਕਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦ ਮੁੱਢਲੀ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨਾਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੇ ਫਰਜ਼ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਉਣਗੇ ਜੋ ਕਿਸੇ ਨਾਗਰਿਕ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ - ਜਨਤਕ ਜਾਂ ਨਿੱਜੀ - ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

161. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਐੱਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਕੋਲ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਜਾਂ ਕਮੇਟੀ ਤੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਕੋਈ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

162. ਹੁਣ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਗਠਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੰਡ, ਅਰਥਾਤ "ਮੇਘਾਲਿਆ ਵਾਤਾਵਰਣ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਬਹਾਲੀ ਫੰਡ" ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ, 25 ਮਾਰਚ, 2015 ਦੇ ਆਪਣੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੈ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਫੰਡ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਫੰਡ ਦੇ ਗਠਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸਵੈ-ਵਿਆਖਿਆਤਮਕ ਹਨ ਜੋ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਹਨ:

> “ਇਹ ਵੀ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ, ਗੈਰ-ਵਿਗਿਆਨਕ ਮਾਈਨਿੰਗ ਦੇ ਕਾਰਨ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿੱਚ ਭਾਰੀ ਵਿਗਾੜ ਅਤੇ ਜਲਘਰ ਦਾ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਸਵਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਘਿਰੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਸੋਚਿਆ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਵਾਤਾਵਰਣ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਨੂੰ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ 16 ਤੱਕ ਲਿਆਉਣਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਿਤ ਜਲ ਭੰਡਾਰਾਂ ਦੀ ਸਫ਼ਾਈ ਲਈ ਗੰਭੀਰ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨਾਲ ਕੋਈ ਹੋਰ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਨਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਜਿਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਕੋਲੇ ਦੀ ਢੋਆ-ਢੁਆਈ ਸਮੇਤ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। 'ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਕ ਤਨਖਾਹ ਸਿਧਾਂਤ' ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ। ਅਸੀਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਨੂੰ ਦੇਣ ਯੋਗ ਰਾਇਲਟੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਹਰ ਖੇਪ ਲਈ ਕੋਲੇ ਦੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਮੁੱਲ 'ਤੇ 10% ਵੀ ਇਕੱਠੀ ਕਰੇਗੀ। ਪੱਖਾਂ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮਿਤੀ 10.05.2012

ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਮਿਤੀ 22.06.2012 ਦੀਆਂ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਅਸੀਂ ਨੋਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕੰਪਟਰੋਲਰ ਅਤੇ ਆਡੀਟਰ ਜਨਰਲ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਧਿਆਇ 7 ਦੇ 7.5.18 ਦੇ ਤਹਿਤ 31 ਮਾਰਚ, 2013 ਨੂੰ ਖਤਮ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਮਿਆਦ ਜਿਸ ਦੇ ਕੋਲੇ ਦਾ ਚਲਾਨ ਮੁੱਲ ਰੁਪਏ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। 4850/- ਪ੍ਰਤੀ ਮੀਟ੍ਰਿਕ ਟਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਨੂੰ ਦੇਣ ਯੋਗ ਰਾਇਲਟੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਤੀ ਮੀਟ੍ਰਿਕ ਟਨ ਕੋਲੇ ਦੇ ਉਕਤ ਬਾਜ਼ਾਰ ਮੁੱਲ ਦਾ 10% ਵੀ ਇਕੱਠਾ ਕਰੇਗੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਨੂੰ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਦੇ ਸਿੱਧੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਧੀਨ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ 'ਮੇਘਾਲਿਆ ਵਾਤਾਵਰਣ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਬਹਾਲੀ ਫੰਡ' ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਵਾਲੇ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਇਹ ਰਕਮ ਸਿਰਫ਼ ਵਾਤਾਵਰਨ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲੋੜੀਂਦੇ ਉਪਚਾਰਕ ਅਤੇ ਰੋਕਥਾਮ ਉਪਾਵਾਂ ਲਈ ਵਰਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

163. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ NGT ਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਤ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਯਮ 24 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ ਜਿਵੇਂ ਉੱਪਰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਫੰਡ ਗਠਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਹਦਾਇਤ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਚਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

<u>ਬਿੰਦੂ ਨੰ.11</u>

164. ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਗਠਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋ ਹੋਰ ਅੰਗ ਹਨ; ਕਿ, (1) ਐਨਜੀਟੀ ਨੇ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਕੇ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਿਆਂਇਕ ਸ਼ਕਤੀ ਸੌਂਪੀ ਹੈ; (2) ਕਮੇਟੀਆਂ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਛੇਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 244(2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਬਾਇਲੀ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਘੇਰਦਾ ਹੈ।

165. ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਰਾਹੀਂ ਰਾਜ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀਆਂ ਤੋਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਮੰਗੀਆਂ ਹਨ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉਦਾਹਰਨਾਂ ਜਿੱਥੇ NGT ਨੇ ਰਿਪੋਰਟ ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਸਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਠਾਏ ਗਏ ਵਾਤਾਵਰਣ ਸੰਬੰਧੀ

ਮੁੱਦਿਆਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਸਨ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਗਠਨ ਨੂੰ ਐਨਜੀਟੀ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਿਆਂਇਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

166. ਹੁਣ, ਅਸੀਂ ਕਾਟਕੇ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲ ਆਉਂਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ 31.08.2018 ਨੂੰ ਗਠਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪੈਰਾ 14 ਅਤੇ 15 ਵਿੱਚ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਜਸਟਿਸ ਬੀ.ਪੀ. ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਗਠਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ। ਕਾਟਕੇ ਨੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ:

> “14. ਸਿਰਫ਼ ਆਖ਼ਰੀ ਸਵਾਲ ਵਾਤਾਵਰਨ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਅਤੇ ਪੀੜਤਾਂ ਦੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਫੰਡ ਉਪਲਬਧ ਹਨ। ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕਾਰਜ ਲਈ, ਇਹ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈਏ। ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਜਸਟਿਸ ਬੀ.ਪੀ. ਕਾਟੇਕੀ, ਗੁਹਾਟੀ 8 ਆਈਟਮ ਨੰਬਰ 06 ਤੋਂ 10 ਅਗਸਤ 31, 2018 ਆਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਜੱਜ ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਸਕੂਲ ਆਫ਼ ਮਾਈਨਜ਼, ਧਨਬਾਦ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨਾਲ।
>
> 15. ਕਮੇਟੀ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇਗੀ: ·
>
> ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਹੁਣ ਤੱਕ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲਓ।
> .
>
> ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਸਮਾਂਬੱਧ ਕਾਰਜ ਯੋਜਨਾ ਤਿਆਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਓ।"

167. ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਕੰਮ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਸਨ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਵਾਤਾਵਰਣ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਇੱਕ ਯੋਜਨਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਵਾਤਾਵਰਣ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਦੀ ਯੋਜਨਾ 03.10.2017 ਦੇ ਹਲਫਨਾਮੇ ਦੇ ਨਾਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ NGT ਦੇ 02.01.2018 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਾਟਕੇ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਗਠਨ ਵਿਚ, ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਜ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਸਨ। ਵਾਤਾਵਰਨ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ NGT ਨੇ 31.08.2018 ਦੇ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮ ਰਾਹੀਂ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕਾਰਜ ਯੋਜਨਾ ਅਤੇ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਈ-ਮੇਲ ਰਾਹੀਂ ਸੌਂਪਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਚੁੱਕੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਕਦਮਾਂ 'ਤੇ ਪੂਰਾ ਕੰਟਰੋਲ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਸਨ।

ਅਸੀਂ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਐਨਜੀਟੀ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਿਆਂਇਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਵਾਤਾਵਰਨ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਦੇ ਵੱਡੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ, ਜਿਸ ਦੀ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਹੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ, ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਸੀਂ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਮ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋਣ 'ਤੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸੁਤੰਤਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਅਮਲਾਂ ਦੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲੰਬਿਤ ਮਾਮਲਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਿੱਧੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਧੀਨ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਕਮੇਟੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਵਧਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

168. ਹੁਣ, ਅਸੀਂ ਦੂਜੇ ਅੰਗ ਵੱਲ ਆਉਂਦੇ ਹਾਂ, ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕਬਾਇਲੀ ਖੇਤਰਾਂ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਘੇਰਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਵਾਪਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਛੇਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵੱਲ ਮੁੜਦੇ ਹਾਂ। ਛੇਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦਾ ਪੈਰਾ 3 ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਅਤੇ ਖੇਤਰੀ ਕੌਂਸਲਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਗਿਣਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਤੇ ਖੇਤਰੀ ਕੌਂਸਲਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਪੈਰਾ 3 ਦੇ ਤਹਿਤ ਗਿਣੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਕੱਢੇ ਗਏ ਖਣਿਜਾਂ ਦੀ ਢੋਆ-ਢੁਆਈ ਲਈ ਕਮੇਟੀ ਗਠਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਮਾਂਬੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਤਿਆਰੀ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜਾਂ ਖੇਤਰੀ ਕੌਂਸਲਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਕਾਰਜ ਯੋਜਨਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਅਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕੋਲਾ ਮਾਈਨਿੰਗ ਨੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਸਮੇਤ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਤੇ ਖੇਤਰੀ ਕੌਂਸਲਾਂ ਨੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਜਾਂ ਇਸ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੁਆਰਾ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਤੇ ਖੇਤਰੀ ਕੌਂਸਲਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਸੁਤੰਤਰ ਹਨ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਗਠਿਤ ਕਮੇਟੀ ਸਿਰਫ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੇ ਵਿਗਾੜ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕੋਲਾ ਮਾਈਨਿੰਗ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਜਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਤੇ ਖੇਤਰੀ ਕੌਂਸਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਬਾਇਲੀ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਘੇਰਦੇ ਨਹੀਂ ਹਨ।

<u>ਬਿੰਦੂ ਨੰ.12</u>

169. NGT ਨੇ 04.01.2019 ਦੇ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮ ਰਾਹੀਂ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ ਕੋਲ 100 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਜਮ੍ਹਾ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਵਾਤਾਵਰਨ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਖਰਚ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਮੇਘਾਲਿਆ

ਰਾਜ ਨੇ 2019 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 2968 ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸ਼੍ਰੀ ਅਮਰੇਂਦਰ ਸ਼ਰਨ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ ਦੀ ਸਪੁਰਦਗੀ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਕੀਤਾ ਹੈ।

170. ਸ਼੍ਰੀ ਕੋਲਿਨ ਗੋਂਸਾਲਵੇਸ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਐਮੀਕਸ ਕਿਊਰੀ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੂਰੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਮਿਤੀ 17.04.2014 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਕੋਲਾ ਮਾਈਨਿੰਗ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪਾਬੰਦੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕੋਲਾ ਮਾਈਨਿੰਗ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਅਤੇ ਤਸਵੀਰਾਂ ਤੋਂ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਰਾਜ ਹਰ ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ ਸਾਫ਼-ਸੁਥਰਾ ਵਾਤਾਵਰਨ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਅਤੇ ਫ਼ਰਜ਼ ਹੈ। ਉਹ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਈਨਿੰਗ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਕਾਮਯਾਬ ਰਹੇ, ਜੋ ਕਿ ਦਰਿਆਈ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਸਮੇਤ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਵਿੱਚ ਗਿਰਾਵਟ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੈ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਨੂੰ 100 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਜਮ੍ਹਾ ਕਰਨ ਦਾ ਸਹੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀ ਗੋਂਸਾਲਵੇਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਾਜ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕੰਪਟਰੋਲਰ ਆਡੀਟਰ ਜਨਰਲ ਨੇ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦਾ ਧਿਆਨ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਦਰਿਆਈ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਗੰਭੀਰ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿਵਾਉਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਕਦਮ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕੇ ਗਏ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਰਾਜ ਲੋੜੀਂਦੇ ਫੰਡ ਅਤੇ ਵਿੱਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਖਰਾਬ ਹੋਏ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਅੱਗੇ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਨੇ 4,33,07,26,731/- ਰੁਪਏ ਦਾ ਵੱਡਾ ਫੰਡ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਖਰਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ।

171. NGT ਨੇ 31.08.2018 ਦੇ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮ ਰਾਹੀਂ ਜਸਟਿਸ ਬੀ.ਪੀ. ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ। ਕਾਟਕੇ, ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ ਅਤੇ ਇੰਡੀਅਨ ਸਕੂਲ ਆਫ਼ ਮਾਈਨਜ਼, ਧਨਬਾਦ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨਾਲ ਗੁਹਾਟੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਜੱਜ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ 19.09.2018 ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ, ਮੇਘਾਲਿਆ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਧੀਕ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਨੂੰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਹੀ ਕੰਮਕਾਜ ਲਈ ਮੈਂਬਰ ਸਕੱਤਰ/ਕੋਆਰਡੀਨੇਟਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਾਈਟਾਂ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਕੀਤੀਆਂ, ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਾਰਥ ਈਸਟਰਨ ਸੈਂਟਰ ਫਾਰ ਟੈਕਨਾਲੋਜੀ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਐਂਡ ਰੀਚ, ਨਾਰਥ ਈਸਟਰਨ ਸਪੇਸ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਸੈਂਟਰ ਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀਆਂ ਵੀ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਪੈਰਾ 12 (ਜੀ) ਵਿੱਚ, ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:-

“12(g) ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਕੋਲੇ ਦੀਆਂ ਖਾਣਾਂ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ, ਪਾਣੀ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ, ਹਵਾ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ, ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਮਾਜਿਕ-ਆਰਥਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਉਕਤ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਤੱਥ ਲੱਭੇ:-

(i) ਗੈਰ-ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਵਿਗਿਆਨਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕੰਟਰੋਲ ਉਪਾਵਾਂ ਦੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਕੋਲਾ ਖਾਣ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ।

(ii) ਅਜਿਹੀਆਂ ਮਾਈਨਿੰਗ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਵਾਤਾਵਰਣਕ ਵਿਗਾੜ ਅਤੇ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਦਾ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

(iii) ਖਣਨ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਨਦੀਆਂ ਅਤੇ ਨਦੀਆਂ ਦਾ ਪਾਣੀ ਕੋਲੇ ਵਿੱਚ ਉੱਚ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਗੰਧਕ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਕਾਰਨ 1991-92 ਤੋਂ 2.7 ਦੇ pH ਮੁੱਲ ਦੇ ਨਾਲ ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਤੇਜ਼ਾਬ ਵਾਲਾ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਹਵਾ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਆਕਸੀਜਨ ਦੇ ਨਾਲ ਮਿਲਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਤੀਕ੍ਰਿਆ ਕਰਦਾ ਹੈ। AMD ਸਮੱਸਿਆ ਲਈ. ਮੌਨਸੂਨ ਦੌਰਾਨ ਨਦੀਆਂ, ਨਦੀਆਂ ਅਤੇ ਮਾਈਨ ਡਰੇਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਦੇ pH ਪੱਧਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਤਰ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

(iv) ਚਸ਼ਮੇ, ਟੂਟੀਆਂ ਦੇ ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਹੈਂਡ ਪੰਪਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਦਾ pH ਪੱਧਰ ਵੀ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਮਿਆਰਾਂ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਘੱਟ ਪਾਇਆ ਗਿਆ।

(v) ਜਲ ਸਰੀਰਾਂ ਵਿੱਚ ਜੈਵਿਕ ਜੀਵਨ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ।

(vi) ਕੋਲਾ ਮਾਈਨਿੰਗ ਖੇਤਰਾਂ ਅਤੇ ਕੋਲਾ ਸਟੋਰੇਜ ਖੇਤਰਾਂ ਦੀ ਅੰਬੀਨਟ ਹਵਾ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਕੁਝ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅੰਬੀਨਟ ਏਅਰ ਕੁਆਲਿਟੀ ਸਟੈਂਡਰਡ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

(vii) ਗੈਰ-ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਵਿਗਿਆਨਕ ਕੋਲਾ ਮਾਈਨਿੰਗ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਮਾੜੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਿਹਤ ਦੇ ਖਤਰਿਆਂ ਬਾਰੇ ਸਮਾਜਿਕ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤੁਰੰਤ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਲੋੜ।

172. ਵਾਤਾਵਰਨ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਕਾਰਜ ਯੋਜਨਾਵਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

173. ਅੰਕ ਨੰਬਰ (ਏ) 'ਤੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਚਰਚਾ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਫੋਟੋਆਂ ਅਤੇ ਨਕਸ਼ਿਆਂ ਸਮੇਤ ਵੇਰਵਿਆਂ ਵਾਲੀ ਕਮੇਟੀ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ:-

> “(vi) ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਪਲਬਧ ਉਪਰੋਕਤ ਸਮੱਗਰੀ ਤੋਂ, ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਕੋਲੇ ਦੀ ਖੁਦਾਈ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੋਲੇ ਦੀ ਨਿਕਾਸੀ ਅਤੇ ਆਵਾਜਾਈ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਵਿੱਚ, ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਪੂਰਬੀ ਜੈਂਤੀਆ ਪਹਾੜੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। , ਜਿੱਥੇ ਮਾਨਯੋਗ NGT ਦੁਆਰਾ 17.04.2014 ਦੇ ਆਪਣੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਈ ਗਈ ਪਾਬੰਦੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਅਜਿਹੀਆਂ ਮਾਈਨਿੰਗ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹਨ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਮਾਈਨਿੰਗ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੁਹਿਰਦ ਅਤੇ ਇਮਾਨਦਾਰ ਯਤਨਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਮਾਈਨਿੰਗ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਾਅ ਅਪਣਾਏ ਬਿਨਾਂ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੇ ਮਾੜੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਸਿਹਤ, ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਸੰਬੰਧੀ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਜ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਏਜੰਸੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਖਣਨ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੀ ਸੁਹਿਰਦ ਇੱਛਾ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।
>
> (vii) NGT ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਈ ਗਈ ਪਾਬੰਦੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਚੱਲ ਰਹੀ ਗੈਰ-ਪ੍ਰਾਪਤ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਈਨਿੰਗ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ, ਪੂਰਬੀ ਜੈਂਤੀਆ ਦੇ ਸਾਈਪੁੰਗ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਲਾਈਟੇਨ ਨਦੀ ਦੇ ਨੇੜੇ ਕਸਾਨ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕੋਲੇ ਦੀ ਖਾਨ ਵਿੱਚ 13.12.2018 ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਦੁਖਦਾਈ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰੀ ਹੈ। ਹਿਲਜ਼ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ, ਜਿੱਥੇ 15 (ਪੰਦਰਾਂ) ਕੋਲਾ ਖਾਣ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਫਸੇ ਹੋਣ ਦੀ ਖਬਰ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਖਾਨ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਹੁਣ ਤੱਕ ਬਚਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਿਆ ਹੈ। ਉਕਤ ਘਟਨਾ ਲਈ, ਸਾਈਪੁੰਗ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰਬਰ 15(12)/2018 ਧਾਰਾ 188/304ਏ/34 ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੀਡੀਪੀਪੀਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3(2)(ਡੀ) ਅਤੇ ਐਮਐਮ(ਆਰ ਐਂਡ ਡੀ) ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 21(1) ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੋਲਾ ਖਾਣ ਦੇ

ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਕਤ ਘਟਨਾ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਜਾਂਚ ਦੇ ਵੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।"

ਵੈੱਬਸਾਈਟ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਉਕਤ ਵੈੱਬਸਾਈਟ 'ਤੇ ਅਪਲੋਡ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

176. ਰਿਪੋਰਟ 31.12.2018 ਨੂੰ ਵੈੱਬਸਾਈਟ 'ਤੇ ਪਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਕਾਪੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੇਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਮੇਘਾਲਿਆ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਧੀਕ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ 19.09.2018 ਦੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤਹਿਤ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸਕੱਤਰ ਅਤੇ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟਰ ਸਨ। ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ, ਇਸ ਦੀਆਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਅਤੇ ਮਿੰਟ, ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੇ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟਰ/ਵਧੀਕ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਨਾਲ ਸਨ।

177. ਮਿਤੀ 04.01.2019 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪੜਚੋਲ, ਜੋ ਕਿ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਨੁਕਤਾਚੀਨੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਮੌਜੂਦ ਸੀ ਅਤੇ ਸੁਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਸਵੀਕਾਰਤਾ ਬਾਰੇ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦਾ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਐਨਜੀਟੀ ਨੇ ਕਮੇਟੀ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਖਰਾਬ ਹੋਏ ਵਾਤਾਵਰਨ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਨਦੀਆਂ ਅਤੇ ਨਦੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ਾਬ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਇਲਾਜ ਲਈ ਕਦਮ ਫੌਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਨ। ਕਮੇਟੀ ਅੱਗੇ ਕਈ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀਆਂ ਵੀ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਸਬੰਧੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਜਾਣੇ ਸਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, NGT ਨੇ 25.03.2015 ਦੇ ਆਪਣੇ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਦੇ ਸਿੱਧੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਧੀਨ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ 'ਮੇਘਾਲਿਆ ਵਾਤਾਵਰਣ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਬਹਾਲੀ ਫੰਡ' ਨਾਮਕ ਇੱਕ ਫੰਡ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ। ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਫੰਡ ਵਿੱਚ 433 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪਈ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਖਰਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ।

178. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਹੱਦ ਦੀ ਕੋਈ ਗਣਨਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ 100 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਰਕਮ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਜਮ੍ਹਾ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ ਦੇ ਨਾਲ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ।

179. ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਐੱਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਦੁਆਰਾ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਜਮ੍ਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਨਾ ਤਾਂ ਰਾਜ 'ਤੇ ਕੋਈ ਜੁਰਮਾਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਜੁਰਮਾਨਾ ਹੈ। ਇਹ ਰਾਸ਼ੀ ਵਾਤਾਵਰਨ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਸਬੰਧੀ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਅਪੀਲ ਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੀ ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਵੀ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ ਕਿ ਉਕਤ ਰਕਮ ਨੂੰ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਹਰਜਾਨੇ ਦੀ ਰਕਮ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਦੀ ਪੇਸ਼ਗੀ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਜ਼ੋਰ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਕੋਲ ਮਾਲੀਆ ਦਾ ਬਹੁਤ ਸੀਮਤ ਸਰੋਤ ਹੈ ਅਤੇ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਵਿੱਤੀ ਸਰੋਤਾਂ ਅਤੇ ਬਜਟ ਰਾਸ਼ੀ ਤੋਂ 100 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਵਾਧੂ ਬੋਝ ਪਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। 04.01.2019 ਦੇ NGT ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸੋਧਣ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂ ਦਾ ਅੰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਰਾਜ ਨੂੰ MEPRF ਵਿੱਚ ਪਈ ਰਕਮ ਵਿੱਚੋਂ 100 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ (ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ.) ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ 100 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਉਪਰੋਕਤ ਰਕਮ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਾਤਾਵਰਨ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਹੀ ਕਰੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਪਰੋਕਤ ਹੱਦ ਤੱਕ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

<u>ਬਿੰਦੂ ਨੰ.13</u>

180. ਮਿਤੀ 31.03.2016 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਤਹਿਤ, NGT ਨੇ 15.5.2016 ਤੱਕ ਕੋਲੇ ਦੀ ਢੋਆ-ਢੁਆਈ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਧੀਨ। 31.3.2016 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ 15.05.2016 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੋਲੇ ਦੀ ਢੋਆ-ਢੁਆਈ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਜਿਸ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਬਾਕੀ ਸਾਰਾ ਕੋਲਾ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਪਟਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

181. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਮੁੱਖ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ NGT ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕੋਲੇ ਦੀ ਨਿਵਾਸ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਬੇਨਤੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਐਸੋਸਿਏਸ਼ਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਕੋਲ ਕੋਲੇ ਦੇ ਮਾਲਕੀ ਹੱਕ ਹਨ ਜਿਸ ਨਾਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੰਡਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੰਨ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਮਾਲਕ ਵੀ ਖਣਿਜਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹਨ ਅਤੇ ਖਣਿਜ ਮਾਲਕਾਂ/ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਪਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੇ ਪਹਾੜੀ ਜ਼ਿਲੇ ਵਿੱਚ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਦੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਲਾ ਮਾਈਨਿੰਗ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪੂਰੀ ਮਾਈਨਿੰਗ ਐਕਟ, 1957 ਦੀ ਧਾਰਾ 4(1) ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਵਿੱਚ

ਸਪੱਸ਼ਟ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 21 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜੁਰਮਾਨੇ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

> "21. ਜੁਰਮਾਨੇ।¯(1) ਜੋ ਕੋਈ ਧਾਰਾ 4 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਜਾਂ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1ਏ) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਪੰਜ ਸਾਲ ਤੱਕ ਦੀ ਕੈਦ ਅਤੇ ਪੰਜ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਖੇਤਰ ਦਾ ਹੈਕਟੇਅਰ.
>
> (2) ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਕਿਸੇ ਉਪਬੰਧ ਅਧੀਨ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਕੋਈ ਵੀ ਨਿਯਮ ਇਹ ਉਪਬੰਧ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਦੋ ਸਾਲ ਤੱਕ ਦੀ ਕੈਦ ਜਾਂ ਪੰਜ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਦੇ ਜੁਰਮਾਨੇ, ਜਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨਾਲ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਲਗਾਤਾਰ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਵਾਧੂ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋ ਕਿ ਹਰ ਦਿਨ ਲਈ ਪੰਜਾਹ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਵਧ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਅਜਿਹੀ ਉਲੰਘਣਾ ਪਹਿਲੀ ਅਜਿਹੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਰੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।
>
> (3) ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਧਾਰਾ 4 ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਘੁਸਪੈਠ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਘੁਸਪੈਠ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਉਸ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਿਸੇ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਬੇਦਖਲੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਥਾਰਟੀ, ਜੇ ਲੋੜ ਹੋਵੇ, ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਘੁਸਪੈਠ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਮਦਦ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ।
>
> (4) ਜਦੋਂ ਵੀ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਕਨੂੰਨੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਖਣਿਜ, ਅਤੇ, ਉਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਕਿਸੇ ਸੰਦ, ਸਾਜ਼-ਸਾਮਾਨ, ਵਾਹਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਖਣਿਜ ਸੰਦ, ਸਾਜ਼ੋ-ਸਾਮਾਨ, ਵਾਹਨ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ ਇਸ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੋਵੇਗੀ। (4A) ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਅਧੀਨ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕੋਈ ਵੀ ਖਣਿਜ, ਸੰਦ, ਸਾਜ਼ੋ-ਸਾਮਾਨ, ਵਾਹਨ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਚੀਜ਼, ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੋਵੇਗੀ। ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਪਟਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

(5) ਜਦੋਂ ਵੀ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ, ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਥਾਰਟੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਕਿਸੇ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਖਣਿਜ ਉਠਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਗਾਇਆ ਗਿਆ ਖਣਿਜ ਵਸੂਲ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਾਂ, ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹੇ ਖਣਿਜ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਕੀਮਤ, ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ, ਕਿਰਾਇਆ, ਰਾਇਲਟੀ ਜਾਂ ਟੈਕਸ, ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਲਈ, ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਕਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਦੀ ਵਸੂਲੀ।

(6) ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1973 (1974 ਦਾ 2) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਜੁਰਮ ਨੋਟਿਸਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ।"

182. ਧਾਰਾ 4(1) ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਵਿੱਚ ਕੋਲੇ ਦੀ ਮਾਈਨਿੰਗ ਧਾਰਾ 21 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜੁਰਮਾਨਿਆਂ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਖਣਨ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਸਿਵਾਏ ਕਿ ਖਣਨ 'ਤੇ ਭੁਗਤਾਨ ਯੋਗ ਰਾਇਲਟੀ ਦੀ ਰਕਮ। ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਕੋਲਾ ਜੁਰਮਾਨੇ ਵਜੋਂ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਧਾਰਾ 21(5) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਠਾਏ ਗਏ ਖਣਿਜ, ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਕਿਰਾਏ, ਰਾਇਲਟੀ ਜਾਂ ਟੈਕਸ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਇਹ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਧਾਰਾ 21(5) ਦੇ ਤਹਿਤ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੇ। ਐੱਨਜੀਟੀ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕੋਲਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਆਵੇਗਾ। ਧਾਰਾ 21(5) ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਖਣਿਜ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਖਣਿਜਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦਾ ਮਲਕੀਅਤ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਧਾਰਾ 21(5) ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਜ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਖਣਿਜ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ 15.05.2016 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੱਢਿਆ ਅਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਪਿਆ ਕੋਲਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਕੋਲੇ ਦੇ ਮਾਲਕ ਜਾਂ ਕੋਲੇ ਦੀ ਖੁਦਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਖਣਿਜ ਵਿੱਚ ਮਲਕੀਅਤ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਗੁੰਮ ਨਾ ਹੋਣਾ.

ਬਿੰਦੂ ਨੰ.14

183. ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੇ ਪਹਾੜੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਕੱਢੇ ਗਏ ਕੋਲੇ ਨੂੰ ਲਿਜਾਣ ਲਈ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਮੰਗਣ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਈ I.A. ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬਿਨੈਕਾਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਕੋਲੇ ਦੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਾਤਰਾ ਲਈ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। 10.05.2019 ਦੇ ਸਾਡੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ, ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ 75050 ਮੀਟਰਕ ਟਨ ਤੱਕ ਬਕਾਇਆ ਕੋਲੇ ਦੀ ਢੋਆ-ਢੁਆਈ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ ਜਿਸ ਲਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮ ਮਿਤੀ 04.12.2018 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਚਲਾਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਉਪਰੋਕਤ ਮਾਤਰਾ 75050 ਐਮ.ਟੀ. 176655 ਮੀਟਰਕ ਟਨ ਵਿੱਚੋਂ ਬਕਾਇਆ ਮਾਤਰਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਆਵਾਜਾਈ ਲਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ 04.12.2018 ਨੂੰ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਮਾਤਰਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਾਤਰਾਵਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਆਵਾਜਾਈ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਾਤਰਾਵਾਂ ਅਤੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ। 31.08.2018 ਦੇ NGT ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਨੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਸਕੱਤਰ, ਮਾਈਨਿੰਗ ਅਤੇ ਭੂ-ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ NGT ਕੋਲ ਉਪਲਬਧ ਵਸਤੂ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਕੋਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਵਸਤੂ ਸੂਚੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਉਕਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਪੈਰਾ ਨੰਬਰ 13 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹੈ, ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੇ ਚਾਰ ਪਹਾੜੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੋਲੇ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਾਤਰਾਵਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੇ ਕੁਝ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਕਾਟਕੇ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮਿਤੀ 31.12.2018 ਨੇ ਚਾਰਟ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਾਤਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੇਘਾਲਿਆ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਸਕੱਤਰ ਨੂੰ ਮਿਤੀ 13.11.2018 ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਦੁਆਰਾ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅੰਕ ਨੰਬਰ 3 ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹੋਏ, ਪੈਰਾ ਨੰਬਰ (iii), (iv) ਅਤੇ (v) ਵਿੱਚ, ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:-

> “(iii) ਮੇਘਾਲਿਆ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਸਕੱਤਰ, ਮਾਈਨਿੰਗ ਅਤੇ ਭੂ-ਵਿਗਿਆਨ ਵਿਭਾਗ, ਨੇ 13.11.2018 ਨੂੰ ਜਮ੍ਹਾ ਕੀਤੇ ਏ.ਟੀ.ਆਰ. ਵਿੱਚ ਆਵਾਜਾਈ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ 176655 ਮੀਟਰਕ ਟਨ ਕੋਲੇ ਦੀ ਉਪਲਬਧਤਾ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਵੀ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਮਿਤੀ 04.12.2018 ਨੂੰ ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਸਕੱਤਰ ਨੇ ਉਕਤ ਏ.ਟੀ.ਆਰ. ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ 23,25,663.54 ਮੀਟਰਿਕ ਟਨ ਕੋਲਾ, ਖੋਜ ਕੀਤੇ ਕੋਲੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਗੈਰ-ਖੋਜ ਰਹਿਤ ਅਤੇ ਢੋਆ-ਢੁਆਈ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ-ਵਾਰ ਵੰਡ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

“ਐਨਜੀਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਵਸਤੂ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜਾਂ ਨਿਲ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੋਲੇ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ

ਕ੍ਰਮ ਸੰਖਿਆ	ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦਾ ਨਾਮ	MT ਵਿੱਚ ਘੋਸ਼ਿਤ ਮਾਤਰਾ	MT ਵਿੱਚ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤੀ ਮਾਤਰਾ
1.	ਪੂਰਬੀ ਜੈਂਤੀਆ ਪਹਾੜੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ	15,46,687.00	13,22,379.00
2.	ਪੱਛਮੀ ਖਾਸੀ ਪਹਾੜੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ	7,29,757.00	7,78,297.99
3.	ਦੱਖਣ-ਪੱਛਮੀ ਖਾਸੀ ਪਹਾੜੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ	1,25,600.63	2,14,145.55
4.	ਦੱਖਣੀ ਗਾਰੋ ਪਹਾੜੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ	12,834.00	10,841.00
	ਕੁੱਲ	24,14,878,.63	23,25,663.54”

(iv) ਕੱਢੇ ਗਏ ਕੋਲੇ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਜਿਲ੍ਹਾਵਾਰ ਬ੍ਰੇਕਅੱਪ ਤੋਂ, ਜੋ ਕਿ ਗੈਰ-ਖੋਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਕੋਲੇ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਪੂਰਬੀ ਜੈਂਤੀਆ ਪਹਾੜੀਆਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਚੱਲ ਰਹੀ ਕੋਲਾ ਮਾਈਨਿੰਗ ਮਾਨਯੋਗ NGT ਦੁਆਰਾ ਮਿਤੀ 17.04.2014 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਈ ਗਈ ਪਾਬੰਦੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ। ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਇਹ ਸਟੈਂਡ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਚਾਰਟ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕੋਲੇ ਦੀ ਮਾਤਰਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਪਾਬੰਦੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਖੁਦਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਦਾਖਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਜੋ ਨੋਟਿਸ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। 12.11.2018 ਨੂੰ ਖੇਤਰ ਦਾ ਦੌਰਾ. ਅਜਿਹਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤਾਜ਼ਾ ਖੁਦਾਈ ਕੀਤੇ ਕੋਲੇ ਨੂੰ ਦਿਖਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ ਮਾਨਯੋਗ NGT ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਈ ਗਈ ਪਾਬੰਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੋਲੇ ਦੀ ਖੁਦਾਈ, ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਲਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰਹਿ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਕਤ ਪਾਬੰਦੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਖੁਦਾਈ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਅਣ-ਖੋਜ ਰਹਿ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਇਹ

ਵੀ ਖਦਸ਼ਾ ਜਤਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ 04.12.2018 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਅਜਿਹੇ ਤਾਜ਼ੇ ਮਾਈਨ ਕੀਤੇ ਕੋਲੇ ਦੀ ਢੋਆ-ਢੁਆਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(v) ਮਾਨਯੋਗ NGT ਨੇ ਮਿਤੀ 31.08.2018 ਦੇ ਆਪਣੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ, ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੇ ਮਾਈਨਿੰਗ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਨੂੰ ਉਕਤ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਦੀ ਸੰਯੁਕਤ ਟੀਮ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ ਅਤੇ ਇੰਡੀਆ ਸਕੂਲ ਆਫ਼ ਮਾਈਨਜ਼, ਧਨਬਾਦ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਜੇ ਤੱਕ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਕਰਾਸ-ਚੈੱਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

184. ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਨੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਮੇਘਾਲਿਆ ਸਰਕਾਰ, ਮਾਈਨਿੰਗ ਅਤੇ ਭੂ-ਵਿਗਿਆਨ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਦਾ ਮਿਤੀ 06.04.2019 ਨੂੰ ਵਾਧੂ ਹਲਫ਼ਨਾਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੁਲਾਂਕਣਾਂ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਹਨ। ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣਾਂ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਤਕਨੀਕੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਵੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਪਰੋਕਤ ਚਾਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੱਢੇ ਗਏ ਕੋਲੇ ਦੇ ਸਟਾਕ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ 32,56,715 ਮੀਟਰਿਕ ਟਨ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਕਾਟਕੇ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ, ਉਪਰੋਕਤ ਚਾਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਅੰਕੜਾ 23,25,663.54 ਮੀਟਰਿਕ ਟਨ ਹੈ। ਤਕਨੀਕੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ, ਜੋ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤੀਆਂ ਮਾਤਰਾਵਾਂ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਧੀਕ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਦੇ ਨਾਲ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ ਹੈ। ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਸਕੱਤਰ ਦੇ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਤਕਨੀਕੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੇ ਇਹ ਗੱਲ ਯਕੀਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਰਿਭਾਸ਼ਤ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ ਕਿ 2014 ਵਿੱਚ ਪਾਬੰਦੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਹੜੇ ਕੋਲੇ ਦੀ ਖੁਦਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ 2014 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਾਈਨਿੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਖੁਦ ਇੱਕ ਮਾਮਲਾ ਲੈ ਕੇ ਆਈ ਹੈ ਕਿ ਚਾਰ ਪਹਾੜੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਕੋਲਾ, ਜੋ ਕਿ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਢੋਆ-ਢੁਆਈ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿੱਚ ਪਿਆ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਐਮੀਕਸ ਕਿਊਰੀ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਨਿਧੇਸ਼ ਗੁਪਤਾ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜਾਣਕਾਰ ਐਮੀਕਸ ਕਿਊਰੀ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਈਨਿੰਗ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕੋਈ ਉਪਰਾਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, 17.04.2014 ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ ਦੇ

ਬਾਵਜੂਦ, ਕੋਲੇ ਦੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਈਨਿੰਗ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਅਜਿਹੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਈਨਿੰਗ ਕੋਲੇ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਵੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਜ ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਦੇ ਢੋਆ-ਢੁਆਈ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਵੀ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਪਿਆ ਕੋਲਾ ਵਾਤਾਵਰਨ ਲਈ ਖ਼ਤਰਾ ਹੈ।

185. ਸ਼੍ਰੀ ਨਿਧੇਸ਼ ਗੁਪਤਾ, ਸੀ.ਏ. ਵਿੱਚ ਨਿੱਜੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ। 2016 ਦੇ ਨੰਬਰ 5272 ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਨੇ ਮਾਮੂਲੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਕੋਲੇ ਦੀ ਨਿਲਾਮੀ ਕੀਤੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਕੋਲੇ ਦੀ ਮਾਰਕੀਟ ਰੇਟ ਲਗਭਗ 10,000/- ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਮੀਟਰਕ ਟਨ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ NGT ਦੁਆਰਾ ਮਿਤੀ 17.04.2014 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਪਾਬੰਦੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕੋਲਾ ਮਾਈਨਿੰਗ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਕਾਟਕੇ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਿਆ ਸਾਰਾ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਕੋਲਾ ਇੱਕ ਕੋਲਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਮਿਤੀ 17.04.2014 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਮਾਈਨਿੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਕੋਲੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਾਈਨ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਰਾਜ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ, ਯਾਨੀ, ਰਾਇਲਟੀ ਅਤੇ MEPR ਫੰਡ ਦੀ ਰਕਮ ਵਸੂਲਣ ਲਈ। ਕੋਲਾ ਮੁੱਖ ਖਣਿਜ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉਦਯੋਗਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਲਈ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਕੱਢੇ ਗਏ ਕੋਲੇ ਦਾ ਢੁਕਵਾਂ ਨਿਪਟਾਰਾ ਵੀ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ।

186. ਅਸੀਂ ਵਿਦਵਾਨ ਐਮੀਕਸ ਕਿਊਰੀ ਦੇ ਸੁਝਾਅ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਪਿਆ ਸਾਰਾ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਕੋਲਾ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇਕਾਈ ਕੋਲ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਟਿਡ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਲੈਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਆਮ ਵਿਧੀ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਵੰਡਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਐਨਜੀਟੀ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਪਏ ਸਾਰੇ ਨਿਕਾਸੀ ਕੋਲੇ ਲਈ, ਇਹ ਰਾਜ ਹੈ, ਜੋ ਕੋਲੇ ਦਾ ਰਿਸੀਵਰ-ਕਮ-ਕਸਟਡੀਅਨ ਹੈ। ਰਾਜ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਚਾਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਏ ਕੋਲੇ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਾਤਰਾਵਾਂ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਕੋਲ ਮੌਜੂਦ ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਸਮੇਤ, ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰਾ ਕੋਲਾ ਕੋਲ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਟਿਡ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਜਾਵੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਲ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਟਿਡ ਅਤੇ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਕੇ ਕਾਟਕੇ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਢੰਗ ਅਤੇ ਢੰਗ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ।

187. ਕਾਟਕੇ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਭਾਗੀਦਾਰਾਂ ਨੇ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਹਿਲੂਆਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਕਈ ਕੀਮਤੀ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦੁੱਖਾਂ ਨੂੰ

ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਲਾਗੂ ਵੀ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕੋਲੇ ਦੀ ਖੁਦਾਈ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਨਾਗਰਿਕ.

188. ਅਸੀਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਖਣਨ ਅਤੇ ਭੂ-ਵਿਗਿਆਨ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਕੋਲ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਟਿਡ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਕੋਲ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਟਿਡ ਨੂੰ ਕੋਲੇ ਦੀ ਆਵਾਜਾਈ ਅਤੇ ਕੋਲੇ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦੇਣ ਲਈ ਕਾਟਕੇ ਕਮੇਟੀ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਕੋਲ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਟਿਡ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਪਟਾਰੇ/ਨਿਲਾਮੀ ਲਈ। ਕੋਲ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਟਿਡ ਦੁਆਰਾ ਨਿਪਟਾਰੇ/ਨਿਲਾਮੀ ਖਾਣਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੋਵਾਂ ਲਈ ਲਾਭਕਾਰੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਕੋਲੇ ਦਾ ਉਚਿਤ ਮੁੱਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਮਾਲਕਾਂ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਕੋਲ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਟਿਡ ਨੇ ਸਥਾਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਕੋਲਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਗੇ, ਭਾਵ, ਇਸਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਡਿਪੂ ਜਾਂ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਅਤੇ ਇਹ ਕੋਲ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਟਿਡ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਕੋਲੇ ਦੀ ਨਿਲਾਮੀ ਅਤੇ ਨਿਲਾਮੀ। ਇਹ ਬਿਨਾਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਬੰਧਤ ਖੇਤਰ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਕੋਲੇ ਦੀ ਮਾਤਰਾ, ਮਾਲਕ ਦਾ ਨਾਮ ਅਤੇ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦਰਜ ਕਰੇ ਜਿੱਥੋਂ ਇਹ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੋਲ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਟਿਡ ਕੋਲੇ ਦੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ 'ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਵਜ਼ਨ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵੀ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇਗੀ ਅਤੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਸੰਬੰਧੀ ਸਾਰੇ ਕਦਮਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਕੋਲੇ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦਾ ਦਰਜਾ ਕੋਲ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਟਿਡ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ ਕੋਲੇ ਦੇ ਭਾਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ ਤੋਂ। ਢੋਆ-ਢੁਆਈ ਦੇ ਖਰਚੇ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ, ਕੋਲ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਟਿਡ ਜਾਂ ਦੋਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਹਿਣ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ, ਜੋ ਕਿ ਕੋਲੇ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਮਤ ਤੋਂ ਕਟੌਤੀਯੋਗ ਹੋਣਗੇ। ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਕੋਲੇ ਦੀ ਕੀਮਤ ਵਿੱਚੋਂ MERP ਫੰਡ ਲਈ ਰਾਇਲਟੀ ਅਤੇ ਭੁਗਤਾਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਟੈਕਸਾਂ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਢੋਆ-ਢੁਆਈ ਦੀ ਲਾਗਤ ਦੀ ਕਟੌਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਰਾਇਲਟੀ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਅਤੇ MERP ਫੰਡ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨ ਅਤੇ ਟੈਕਸਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਕੋਲੇ ਦੇ ਮੁੱਲ ਦਾ 10% ਉਪਰੋਕਤ ਅਭਿਆਸ ਲਈ ਕੋਲ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਟਿਡ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਬਕਾਇਆ ਰਕਮ ਕੋਲੇ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਵੰਡੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸਦੀ ਕੀਮਤ ਪ੍ਰਤੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਵੰਡ ਰਾਜ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਕੋਲ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਟਿਡ ਕੋਲੇ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦੇ 10% ਦੇ ਨਾਲ ਢੋਆ-ਢੁਆਈ ਦੇ ਖਰਚੇ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਾਜ ਨੂੰ ਸਾਰੀ ਰਕਮ ਭੇਜੇਗੀ ਅਤੇ ਇਹ ਰਾਜ ਲਈ ਰਾਇਲਟੀ ਅਤੇ MERP ਫੰਡ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਕਾਇਆ ਰਕਮ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਲਈ ਟੈਕਸਾਂ ਦੀ ਕਟੌਤੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੈ। ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਰਕਮ ਦਾ.

189. ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਪਹਿਲੂ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ। ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਢੋਆ-ਢੁਆਈ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਈਨਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕੋਲਾ, ਜਿਸ ਲਈ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੋਲੇ ਨੂੰ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਐਕਟ, 1957 ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਪਟਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਰਾਜ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਥਾਰਟੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਕੋਲੇ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਮਾਤਰਾ ਨੂੰ ਮੁੜ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਜਿੱਠਿਆ ਜਾਵੇ।

190. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਾਤਰਾਵਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜਾਈ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ I.A. ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਨਿਪਟਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਅਤੇ ਕੋਲ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਟਿਡ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਕੇ ਕਾਟਕੇ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੋਲੇ ਦੀ ਆਵਾਜਾਈ ਅਤੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਢੰਗ ਅਤੇ ਢੰਗ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦੇਣ ਦਿਓ।

ਸਿੱਟਾ:-

191. ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾਵਾਂ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਹਾਂ:-

1) 2014 ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ O.A.No.73 ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਹਨ ਜੋ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਲਈ ਨੈਸ਼ਨਲ ਗ੍ਰੀਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਐਕਟ, 2010 ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਸਨ। ਸੈਕਸ਼ਨ 14 ਜੋ ਕਿ (i) ਵਾਤਾਵਰਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਹੈ ਅਤੇ (ii) ਅਨੁਸੂਚੀ I ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਮੌਜੂਦ ਸਨ।

2) 2014 ਦੇ O.A.No.73 ਦੇ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕੋਲਾ ਮਾਈਨਿੰਗ ਦੁਆਰਾ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੇ ਵਿਗਾੜ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਮਾਹਰਾਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ, ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ, ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਸਮੇਤ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਬਤ ਹੋਏ। ਕਾਟਕੇ ਕਮੇਟੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਪਾਣੀ, ਹਵਾ ਅਤੇ ਸਤ੍ਹਾ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੇ ਵਿਗਾੜ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ।

3) ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸਟੈਂਡ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ

ਸਕਦੀ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਸਾਫ਼-ਸੁਥਰਾ ਵਾਤਾਵਰਨ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਏ। ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਰਾਜ ਨੂੰ ਸਹਾਇਕ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਰੁਕਾਵਟੀ ਵਜੋਂ।

4) ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੇ ਪਹਾੜੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਭੂਮੀ ਕਾਰਜਕਾਲ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਜਾਂ ਤਾਂ ਨਿੱਜੀ ਜਾਂ ਭਾਈਚਾਰਕ ਮਲਕੀਅਤ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਭਾਈਚਾਰਕ ਮਾਲਕਾਂ ਕੋਲ ਸਤਹੀ ਅਤੇ ਉਪ-ਭੂਮੀ ਦੋਵੇਂ ਅਧਿਕਾਰ ਹਨ।

5) ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਛੇਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦਾ ਪੈਰਾ 12ਏ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ, ਸੰਸਦ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਐਕਟ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ, ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਰਾਜ ਦੇ ਕਿਸੇ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਮੇਘਾਲਿਆ ਦੇ, ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਜ਼ਿਲੇ ਜਾਂ ਖੇਤਰ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਅਪਵਾਦਾਂ ਜਾਂ ਸੋਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਉਹ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 12ਏ (ਬੀ) ਤਹਿਤ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਛੇਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੇ ਪਹਾੜੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਐਕਟ, 1957 ਦੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਸੰਕੇਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

6) 1957 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4(1) ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 4(1) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪਾਬੰਦੀ ਮੇਘਾਲਿਆ ਦੇ ਪਹਾੜੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿੱਜੀ ਮਾਲਕੀ/ਸਮੁਦਾਇਕ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਧਾਰਾ 4(1) ਦੇ ਤਹਿਤ 'ਕੋਈ ਵੀ ਖੇਤਰ' ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਵੀ ਮਹੱਤਵ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਕੋਈ ਅਪਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹੋਰ ਵਾਕੰਸ਼ "ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਤੇ ਅਨੁਸਾਰ" ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਨ ਜੋ ਮਨਾਹੀ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਉੱਚੀ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ।

7) ਧਾਰਾ 13(2)(f) ਅਤੇ ਖਣਿਜ (ਰਿਆਇਤ) ਨਿਯਮ, 1960 ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਵਿਧਾਨਕ ਸਕੀਮ, ਜ਼ਮੀਨ ਦੀਆਂ ਦੋਵਾਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਖਣਨ ਲੀਜ਼ ਦੀ ਗਰਾਂਟ ਬਾਰੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਖਣਿਜ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਹਨ। , ਅਤੇ ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਖਣਿਜ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਕੋਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

8) ਮਾਈਨਸ ਐਕਟ, 1952 ਵਿੱਚ ਮਾਈਨਿੰਗ ਸੰਚਾਲਨ ਅਤੇ ਖਾਣਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣ ਸੰਬੰਧੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉਪਬੰਧ ਹਨ। ਮਾਈਨਜ਼ ਐਕਟ, 1952 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਖਾਣ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਕੋਲਾ ਮਾਈਨਜ਼ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨਜ਼, 2017 ਨਾਮਕ ਵਿਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਕਈ ਰੈਗੂਲੇਟਰੀ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਇੱਕ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਧਾਰਕ ਦੁਆਰਾ ਖਾਣ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਮਾਈਨਸ ਐਕਟ, 1952 ਅਤੇ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨਜ਼, 2017 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

9) ਵਾਤਾਵਰਣ (ਸੁਰੱਖਿਆ) ਐਕਟ, 1986 ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਮਿਤੀ 15.01.2016 ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਖੇਤਰ ਦੀ ਖਣਨ ਲਈ ਕੋਲੇ ਦੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਲਈ ਵਾਤਾਵਰਣ ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੇ ਪਹਾੜੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮਾਈਨਿੰਗ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ MMDR ਐਕਟ, 1957, ਬਲਕਿ ਮਾਈਨਜ਼ ਐਕਟ, 1952 ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਵਾਤਾਵਰਣ (ਸੁਰੱਖਿਆ) ਐਕਟ, 1986 ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਹੋਵੇਗਾ।

10) ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੇ ਪਹਾੜੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਨਿੱਜੀ ਮਲਕੀਅਤ/ਸਮੁਦਾਇਕ ਮਲਕੀਅਤ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਕੋਲਾ ਮਾਈਨਿੰਗ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਇਹ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਨਿਯਮ, 1960 ਦੇ ਚੈਪਟਰ V ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇਗੀ, ਪਰ ਇਹ ਨਿੱਜੀ ਮਾਲਕ/ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਮਾਲਕ ਹੈ। ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ, ਜੋ ਖਣਿਜ ਦਾ ਮਾਲਕ ਵੀ ਹੈ, ਜੋ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਿਯਮ, 1960 ਦੇ ਚੈਪਟਰ V ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕੋਲੇ ਦੀ ਖੁਦਾਈ ਲਈ ਲੀਜ਼ ਦੇਵੇਗਾ।

11) ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਕੋਲ ਐਕਟ, 1957 ਅਤੇ ਨਿਯਮ, 1960 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੇ ਪਹਾੜੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੋਲਾ ਮਾਈਨਿੰਗ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ, ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ।

12) ਯੂਨੀਅਨ ਨੇ 1957 ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 2 ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਖਣਿਜਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਵੀ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

13) ਐਕਟ, 1957 ਅਤੇ ਨਿਯਮ, 1960 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਧਾਰਕ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਮਾਈਨਿੰਗ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਨਾਲ ਮਾਈਨਿੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਰਾਜ ਦੇ ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਧੀਨ ਅਜਿਹੇ ਖਣਨ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੇਘਾਲਿਆ ਦੇ. ਅਸੀਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਐਕਟ, 1957 ਅਤੇ ਖਣਿਜ ਰਿਆਇਤਾਂ ਨਿਯਮ, 1960, 17.04.2014 ਦੇ ਪਾਬੰਦੀ ਆਰਡਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਮਾਈਨਿੰਗ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਨਾਲ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੇਘਾਲਿਆ ਦੇ ਪਹਾੜੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿੱਜੀ ਮਲਕੀਅਤ/ਸਮੁਦਾਇਕ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਮਾਈਨਿੰਗ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਐੱਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਦਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਮਾਈਨਿੰਗ ਸੰਚਾਲਨ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗਾ।

14) ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੇ ਆਰਡਰ 26 ਨਿਯਮ 10ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ ਵਿਗਿਆਨਕ ਜਾਂਚ ਲਈ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਆਰਡਰ 26 ਨਿਯਮ 10ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਐਨਜੀਟੀ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। NGT ਨੇ ਮਾਹਿਰਾਂ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਨਿਯਮ 10A ਦੇ ਚਾਰ ਕੋਨਿਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ NGT ਐਕਟ ਦੇ 19(1) ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਆਰਡਰ 21 ਨਿਯਮ 10A ਦੀਆਂ ਸਖ਼ਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੈ।

15) ਨੈਸ਼ਨਲ ਗ੍ਰੀਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ (ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ ਐਂਡ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ) ਰੂਲਜ਼, 2011 ਦਾ ਨਿਯਮ 24 ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਜਾਂ ਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਤ ਨੂੰ

ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਜਾਂ ਮੁਨਾਸਬ ਹੋਵੇ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੇ ਫਰਜ਼ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀ ਤੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ NGT ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਕੋਈ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

16) "ਮੇਘਾਲਿਆ ਵਾਤਾਵਰਣ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਬਹਾਲੀ ਫੰਡ" ਨਾਮਕ ਫੰਡ ਗਠਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵੀ ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

17) ਐਨਜੀਟੀ ਨੇ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਗਠਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਜ ਨਹੀਂ ਸੌਂਪੇ ਹਨ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਚੁੱਕੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਕਦਮਾਂ 'ਤੇ ਪੂਰਾ ਨਿਯੰਤਰਣ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਮ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋਣ 'ਤੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੈ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਮਾਮਲਾ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਿੱਧੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਧੀਨ ਹਨ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਕਮੇਟੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਵਧਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

18) ਐਨਜੀਟੀ ਨੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਸਮਾਂਬੱਧ ਕਾਰਜ ਯੋਜਨਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜਾਂ ਖੇਤਰੀ ਕੌਂਸਲਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਨਿਕਾਸੀ ਖਣਿਜ ਦੀ ਢੋਆ-ਢੁਆਈ ਲਈ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ। . ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਤੇ ਖੇਤਰੀ ਕੌਂਸਲਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਸੁਤੰਤਰ ਹਨ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਗਠਿਤ ਕਮੇਟੀ ਸਿਰਫ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੇ ਵਿਗਾੜ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕੋਲਾ ਮਾਈਨਿੰਗ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਜਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਤੇ ਖੇਤਰੀ ਕੌਂਸਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਬਾਇਲੀ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਘੇਰਦੇ ਨਹੀਂ ਹਨ।

19) ਜੋ ਰਕਮ NGT ਦੁਆਰਾ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਜਮ੍ਹਾ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਨਾ ਤਾਂ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ 'ਤੇ ਕੋਈ ਜ਼ੁਰਮਾਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਜੁਰਮਾਨਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਦੀਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਨੂੰ

ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਕੋਲ ਵਿੱਤ ਦਾ ਬਹੁਤ ਸੀਮਤ ਸਰੋਤ ਹੈ ਅਤੇ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ 'ਤੇ ਰੁਪਏ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਵਾਧੂ ਬੋਝ ਪਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਵਿੱਤੀ ਸਰੋਤਾਂ ਤੋਂ 100 ਕਰੋੜ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਲਈ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। NGT ਦੀ ਮਿਤੀ 04.01.2019 ਦੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸੰਸ਼ੋਧਿਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਨਿਆਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਰਾਜ ਨੂੰ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ। ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ ਨੂੰ MEPRF ਵਿੱਚ ਪਈ ਰਕਮ ਵਿੱਚੋਂ 100 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ 100 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਉਪਰੋਕਤ ਰਕਮ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਹੀ ਕਰੇਗਾ।

20) 15.05.2016 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੱਢਿਆ ਅਤੇ ਖੁੱਲੇ ਵਿੱਚ ਪਿਆ ਕੋਲਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਕੋਲੇ ਦੇ ਮਾਲਕ ਜਾਂ ਕੋਲੇ ਦੀ ਖੁਦਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਕੋਲ ਖਣਿਜ ਵਿੱਚ ਮਲਕੀਅਤ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਕਿ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

21) ਸਿੱਖਿਅਤ ਐਮੀਕਸ ਕਿਊਰੀ ਦਾ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਕਿ ਮੇਘਾਲਿਆ ਦੇ ਪਹਾੜੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਪਿਆ ਸਾਰਾ ਕੱਢਿਆ ਕੋਲਾ ਕੋਲ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਟਿਡ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਕੋਲ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਟਿਡ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੀ ਆਪਣੀ ਆਮ ਵਿਧੀ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

22) ਰਾਜ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਚਾਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਏ ਕੋਲੇ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਾਤਰਾਵਾਂ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਕੋਲ ਮੌਜੂਦ ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਸਮੇਤ, ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰਾ ਕੋਲਾ ਕੋਲ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਟਿਡ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਜਾਵੇ, ਕੋਲ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਟਿਡ ਅਤੇ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਕੇ ਕਾਟਕੇ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਢੰਗ ਅਤੇ ਢੰਗ ਅਨੁਸਾਰ।

23) ਇਹ ਕੋਲ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਟਿਡ ਨੂੰ ਸਥਾਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਕੋਲਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਗੇ, ਭਾਵ, ਇਸਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਡਿਪੂ ਜਾਂ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਅਤੇ ਇਹ ਕੋਲ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਟਿਡ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਕੋਲੇ ਦੇ

ਨਿਪਟਾਰੇ ਅਤੇ ਨਿਲਾਮੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ। ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸਬੰਧਤ ਖੇਤਰ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦਾ ਇਹ ਫਰਜ਼ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਕੋਲੇ ਦੀ ਮਾਤਰਾ, ਮਾਲਕ ਦਾ ਨਾਮ ਅਤੇ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦਰਜ ਕਰੇ ਜਿੱਥੋਂ ਇਹ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੋਲ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਟਿਡ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ 'ਤੇ ਸਾਰੇ ਸਬੰਧਤ ਕੋਲੇ ਦੇ ਵਜ਼ਨ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣਗੇ।

24) ਢੋਆ-ਢੁਆਈ ਦੇ ਖਰਚੇ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ, ਕੋਲ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਟਿਡ ਜਾਂ ਦੋਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਹਿਣ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ, ਜੋ ਕਿ ਕੋਲੇ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਮਤ ਤੋਂ ਕਟੌਤੀਯੋਗ ਹੋਣਗੇ। ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਕੋਲੇ ਦੀ ਕੀਮਤ ਵਿੱਚੋਂ MERP ਫੰਡ ਲਈ ਰਾਇਲਟੀ ਅਤੇ ਭੁਗਤਾਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਟੈਕਸਾਂ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਕੋਲੇ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦੇ 10% ਦੇ ਨਾਲ ਢੋਆ-ਢੁਆਈ ਲਈ ਆਪਣੇ ਖਰਚਿਆਂ ਦੀ ਕਟੌਤੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕੋਲ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਟਿਡ ਰਾਜ ਨੂੰ ਬਕਾਇਆ ਰਕਮ ਭੇਜੇਗੀ ਅਤੇ ਇਹ ਰਾਜ ਲਈ ਰਾਇਲਟੀ ਅਤੇ MERP ਫੰਡ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਬਕਾਇਆ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਲਈ ਟੈਕਸਾਂ ਦੀ ਕਟੌਤੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੈ। ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਰਕਮ.

25) ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਢੋਆ-ਢੁਆਈ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਈਨਿੰਗ ਵਿੱਚ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕੋਲਾ, ਜਿਸ ਲਈ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੇ ਕੋਲੇ ਨੂੰ ਐਕਟ, 1957 ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਨਿਪਟਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਰਾਜ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਥਾਰਟੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਕੋਲੇ ਦੀ ਸਾਰੀ ਮਾਤਰਾ ਨੂੰ ਮੁੜ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ।

192. ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਟਿਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ: -

1) 2018 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 10720, 2018 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 10611, 2018 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 10907 ਅਤੇ 2019 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 5295 (ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ: 2018 ਦੀ ਡਾਇਰੀ ਨੰ: 2018 ਦੇ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਤੋਂ

ਪੈਦਾ ਹੋਈ) ਹਨ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਜਿਵੇਂ ਉੱਪਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

2) 2016 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 5272 ਨੂੰ 31.03.2016 ਦੇ NGT ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ 15.05.2016 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਸਾਰਾ ਕੋਲਾ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ।

3) 2019 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2968 ਨੂੰ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਨੂੰ ਮੇਘਾਲਿਆ ਵਾਤਾਵਰਣ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਬਹਾਲੀ ਫੰਡ ਤੋਂ ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ ਨੂੰ 100 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਿਰਫ ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ.

4) ਸਾਰੇ ਆਈ.ਏ.ਐਸ. ਕੋਲੇ ਦੀ ਢੋਆ-ਢੁਆਈ ਲਈ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਮੰਗਣ ਵਾਲੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ: -

i) ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਏ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਕੱਢੇ ਗਏ ਕੋਲੇ, ਜੋ ਕਿ NGT ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹਨ, ਨੂੰ ਸਹੀ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਕੋਲ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਟਿਡ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ii) ਕਾਟਕੇ ਕਮੇਟੀ ਕੋਲ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਟਿਡ ਅਤੇ ਮੇਘਾਲਿਆ ਰਾਜ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਰੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤੇ ਕੋਲੇ ਦੀ ਆਵਾਜਾਈ, ਵਜ਼ਨ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਧੀ ਤਿਆਰ ਕਰੇਗੀ।

iii) ਕੋਲ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਟਿਡ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ ਕੋਲੇ ਦੀ ਨਿਲਾਮੀ ਆਪਣੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਨਿਰਣੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਹੱਦ ਤੱਕ ਰਾਸ਼ੀ ਭੇਜੇਗੀ।

iv) ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸਾਰਾ ਕੋਲਾ, ਜਿਸ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਨੂੰ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ 1957 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਪਟਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

193. ਬੰਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਅਸੀਂ ਧਿਰਾਂ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਕੀਮਤੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਕਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਸਿੱਖਿਅਤ ਐਮੀਕਸ ਕਿਊਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਕੋਲਿਨ ਗੋਂਸਾਲਵੇਸ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਸਾਡੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਵੀ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

ਦੇਵਿਕਾ ਗੁਜਰਾਲ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।



Tarun Mehra

Advocate